

БРАЙЪН ОЛДИС ДЪЛГИЯТ СЛЕДОБЕД НА ЗЕМЯТА

Превод от английски: Теодора Давидова, 1993

chitanka.info

ЧАСТ ПЪРВА

ГЛАВА ПЪРВА

Подчинявайки се на неотменим закон, всичко никнеше и се развиваше бурно и причудливо, тласкано от импулса за растеж.

Горещината, светлината, влагата бяха навсякъде... И така — от незапомнени времена. Вече никой не си задаваше въпроса: „Откога...“ или „Защо...“ Тук отдавна не беше място на разума, а на необузданите зелени растения. Същински парник.

Няколко деца излязоха да играят сред зеленикавата светлина. Като внимаваха за всевъзможните дебнещи опасности, те с тихи подвиквания изтичаха по дебелия клон. Край тях мигом се прокрадна дълъг израстък на ягодово растение, по който тук-там лъщяха гроздове лепкави червени плодове. Очевидно много скоро щеше да пръсне семената си, тъй че не беше опасен за децата. Едно по едно те се шумугваха покрай него. По-нататък на пътя им се изпречи колония пробуждащ се от сън копривен мъх, който се раздвижи при тяхното приближаване.

— Убийте го — простичко рече Тоя. Тя беше най-голяма. Вече десетгодишна. Тоя бе видяла фурмите да дават плод десет пъти. Всички деца ѝ се подчиняваха. Дори Грен. Те извадиха пръчките, с които подобно на възрастните никога не се разделяха, и заудряха отровния мъх. Шibaха с всички сили. Колкото повече размазваха отровните върхове, толкова по-силно се вълнуваха.

Разгорещена и възбудена, Клет политна напред. Тя бе най-малката, само на пет години. Потърси опора и зарови лице в противната зелена маса. Изпищя и се претърколи. Останалите също извикаха, но никой не посмя да нагази в отровното растение, за да ѝ се притече на помощ.

Клет правеше безуспешни опити да се отскубне и отчаяно проплакваше. Пръстите ѝ се вливаха в грапавините по клона... след миг тя се претърколи и падна.

Децата видяха как се просва върху огромен зелен лист и се вкопчва в него. Телцето ѝ трепереше върху разлюлялата се повърхност.

Страхуваше се дори да извика, а пълните ѝ с ужас очи не се откъсваха от децата.

— Доведи Лили-йо — нареди Тоя на Грен.

Той забърза обратно по клона. Изневиделица с гневно жужене към него се спусна тигрова муха. Без да спира, момчето замахна и я пропъди. Само на девет години, Грен бе изключително смело мъжко дете, пъргаво и много гордо. Той изтича до колибата на Главната жена.

Осемнадесет огромни черупки висяха закътани под клона. За да не се люлеят, те бяха закрепени за ствола на дървото със смола от ацетоново растение. Тук живееха осемнадесетте членове на тяхната група. Всеки от тях — Главната жена, петте други жени, мъжът и единадесетте оцелели деца — заемаше отделна черупка.

Дочула гласа на Грен, Лили-йо напусна своето убежище, покатери се на висящото растение пред входа и стъпи на клона.

— Клет падна! — посрещна я тревожно Грен.

Преди да се спусне да помогне на момиченцето, Лили-йо удари няколко пъти по ствола на дебелия клон.

Нейният сигнал накара другите шестима възрастни също да се покажат — жените Флор, Дафи, Хай, Айвин и мъжа Харис. С извадени оръжия те се изкатериха, готови за нападение или бягство.

Тичайки, Лили-йо изсвири остро и пронизително с уста.

Мигом от гъсталака излетя дъмблър и се насочи към рамото ѝ. Птицата се завъртя, разпервайки пухкави криле, и удивително заприлича на чадър, с чиито спици се избира посоката на движение. Помагаха ѝ да пази равновесие и да се насочва.

И деца, и възрастни се скупчиха около Лили-йо, която спря, за да огледа какво е положението на малката Клет, просната върху гигантския лист.

— Не мърдай. Клет! Лежи спокойно! — извика Лили-йо. — Ще сляза при теб.

Въпреки болката и страха, Клет се подчини на гласа и впери в жената изпълнен с надежда поглед.

Лили-йо възседна дъмблъра, като не преставаше тихичко да му подсвирва. Тя единствена в групата владееше изкуството да командва тези странни полусъзнателни, далечни потомци на свиркотръна. По върховете на пернатите им криле висяха семена с необикновена форма, благодарение на които улавяха и най-лекия шепот на вятъра; така,

вслушвайки се в него, те разбираха къде е най-подходящото място за бъдещото им развитие. След дълги години практика хората се научиха да използват този примитивен слух и да подават команди със свиркане, както сега правеше Лили-йо.

Дъмбълърът я понесе надолу към безпомощното дете. Клет лежеше по гръб и с надежда следеше полета му. Около нея започнаха да никнат едно по едно зелени, подобни на зъби образувания.

— Клет, скачай! — извика Лили-йо.

Момиченцето успя да се изправи на колене. Растенията хищници бяха малко по-мудни от хората, но зелените зъби се оказаха по-бързи от детето и го обгърнаха през кръста.

Усетил плячката през тънката повърхност на листа, живеещият отдолу капанозъб бе заел вече позиция. Кокалесто, подобно на кутия страшилище, той бе само две челюсти, пълни със зъби. От единия му край се подаваше масивно мускулесто стъбло и много напомняше врат на човек. Изви се над Клет, улови я и я насочи към същинската си уста, която заедно с останалата част от растението живееше ниско долу сред тайнствените листа в сумрак и гнилоч.

С леки подсвирвания Лили-йо насочи дъмбълъра обратно към клона. Нищо повече не можеше да се направи за бедната Клет. Такъв бе животът.

Групата горе почти се бе разпръснала. Скупчени заедно, само щяха да предизвикат враговете, а в гората те нямаха чет.

Клет не беше първата жертва.

Преди време в групата на Лили-йо имаше седем жени и двама мъже. Трима от тях бяха паднали в листака. Осемте жени бяха родили общо двадесет и две деца, пет от които — момчета. Смъртността при децата винаги бе по-голяма. Лили-йо добре разбираше, че загинаха прекалено много хлапета, за което обвиняваше само себе си — все пак водач на групата бе тя. Опасностите тук горе наистина бяха много, но хората ги познаваха и можеха да ги избягват. Тя се обвиняваше най-вече за това, че сред оцелелите деца оставаха само три момчета — Грен, Поус и Веги. Имаше смътното предчувствие, че Грен ще създава много неприятности.

Огряна от зеленикавата светлина, Лили-йо се върна обратно по клона. Дъмбълърът се оттегли, подчинявайки се на мълчаливите повели на горския вятър, в очакване да чуе къде да пусне семената си. Никога

досега светът не е бил така пренаселен. Трудно можеше да се открие празно място. Понякога дъмблърите летят с векове през джунглата, докато намерят някое мъничко, свободно от растителност кътче, където да кацнат.

Лили-йо спря над една от гигантските черупки и се спусна по пълзящите растения в нея. Тя бе хралупата на малката Клет. Главната жена едва се провря през тесния отвор. Хората правеха входовете на жилищата си колкото се може по-тесни и ги разширяваха постепенно само когато не можеха да се провират вече през тях. Така се пазеха от нежелани посетители.

Колибката на Клет бе спретната и подредена. В сърцевината на плода бе изсечено малкото легло на петгодишното момиченце, където винаги, когато бе изпитвало желание за сън, е можело да поспи. Там бе и душата на Клет. Лили-йо я взе и я втъкна в колана си.

Покатери се обратно по пълзящото растение, извади ножа си и го заби в мястото, където преди бяха изрязали кората на клона, за да залепят черупката със смола. След няколко удара смолата поддаде, жилището на Клет увисна за миг и полетя надолу.

Докато падаше между широките листа, те зашумяха възбудено. Очевидно се водеше борба кой да налага грамадната хапка.

Лили-йо се покатери обратно на клона. Спря за миг, за да си поеме дъх. Все по-трудно ѝ бе да възстанови равномерното туптене на сърцето си. Участвувала бе в твърде много преследвания, родила бе прекалено много деца, водила бе твърде много битки. За части от секундата я споходи мисълта за собствената ѝ съдба. Погледна облените си от зелена светлина гърди. Бяха увиснали и далеч не така закръглени както в деня, когато заведе мъжа Харис в леговището си. Формата им също не бе хубава както преди.

Инстинктът ѝ подсказа, че младостта си е отишла. И пак инстинктът ѝ нашепна, че е време да поеме пътя Нагоре.

Групата се бе събрала и я очакваше около Кухината. Както винаги, Лили-йо изтича пъргаво при тях и с нищо не показва, че сърцето ѝ е обгърнато от мъртвешки мраз. Кухината бе малка вдлъбнатина до самия ствол на дървото, точно там, където започваше клонът. В нея се събираше вода за пиене.

Всички бяха насочили поглед към колона от термити, които се катереха нагоре по дървото. Някой от термитите махваше от време на

време на хората за поздрав. Те му отвърщаха. Откакто се наложи хората да търсят подкрепа от други видове, термитите бяха сред първите, които се съюзиха с тях. В този свят на бясна растителност оцеляха само пет вида — тигровите мухи, дървесните пчели, плантантите и термитите — насекоми, живеещи на групи, силни и непобедими. Петият вид беше човекът — с ограничени възможности, той беше лесна плячка за враговете си, липсваше му организацията на насекомите и въпреки всичко родът му, последният от животинските видове, не бе загинал.

Лили-йо се приближи до групата. Тя също изпрати с поглед дългата върволица термити, докато изчезнат в плътната зеленина. Термитите можеха да живеят на всякакво равнище в света на развилнялата се растителност — по Върховете и в Низината. Те бяха първите и последните насекоми на Земята, термитите и тигровите мухи щяха да са последните живи същества, които ще загинат.

Лили-йо събра хората си.

Извади душата на Клет, вдигна я нагоре, така че всички да я видят.

— Клет падна в зеленината — поде Главната жена. — Според обичая душата ѝ трябва да отиде на Върховете. Аз и Флор ще тръгнем веднага, за да използваме термитите. Дафи, Хай, Айвин, Джури, вие ще пазите мъжа Харис и децата, докато се върнем.

Жените кимнаха. Сетне една по една докоснаха душата на Клет.

Тя представляваше грубо издялана дървена женска фигурка. Съгласно обичая щом се родеше дете, бащата изрязваше от дърво неговата душа-тотем. Тук в гората паднеш ли сред листата, често пъти нищо не остава от теб и няма дори какво да бъде погребано. Тогава отнасят душата и я погребват със съответния ритуал горе на Върха.

Щом церемонията свърши, вирнал глава, Грен се отдели от групата. На години бе почти колкото Тоя, подвижен и силен като нея. Можеше да тича. Катереше се бързо, плуваше. Освен това винаги имаше собствено мнение. Без да се вслуша в предупреждението на Веги, своя приятел, той прескочи Кухината и се гмурна в езерото.

Под водата го посрещна сумракът на подводния свят. Няколко зелени израстъка, напомнящи листа на детелина, се насочиха към краката на момчето. Грен ги перна с ръце и продължи надолу. Зърна кроксока, преди той да го е усетил.

Водно полупаразитно растение, кроксокът живееше във вдлъбнатините, а смукалата му, осеяни с трионоподобни зъби, се впиваха в дърветата и се хранеха със соковете им. Горната му част, грубовата, с форма на чорап, също участваше в прехраната. Тъкмо тя се разтвори и се уви около лявата ръка на Грен. Момчето почувствува как нишките на растителната тъкан тутакси започват да се стягат.

То очакваше атаката. С един удар на ножа разсече стъблото на растението. Долната част се люшна отмаляла.

Още преди да е изплувал, Дафи, най-умела от всички в лова, го пресрещна под водата с гневно лице. Сребърни мехурчета излизаха нагоре между зъбите ѝ. Ножът ѝ бе готов да защити момчето.

Щом се показаха на повърхността, Грен ѝ се ухили и излезе на брега. Застана до жената и безгрижно се отърси от водата.

— Не бива да тичаш, да плуваш или да се катериш сам — извика Дафи, цитирайки един от законите. — Ти сякаш нямаш страх от нищо. Главата ти е като празна семенна кутийка.

Останалите жени също бяха ядосани. И въпреки всичко никоя не посмя да го докосне. Той беше мъжко дете. Той беше табу. Притежаваше магическото право да дяла души и да прави бебета — поне щеше да е в състояние да го прави, когато порасне, а това време не беше далеч.

— Аз съм Грен, мъжкото дете! — самодоволно крещеше той, удряйки гърди с юмрук. Търсеше погледа на Харис с надежда да получи подкрепа, но Харис извърна глава. Грен бе вече твърде голям и Харис избягваше да одобрява и приветства всяка негова постъпка, както правеше досега, въпреки че момчето ставаше все по-дръзко.

Леко разочарован, Грен продължи да подскача и да развява остатъка от растението, усукано около лявата му ръка. Крещеше и се пъчеше пред жените, за да им покаже, че никак не го е грижа какво мислят за него.

— Държиш се като бебе — изсъска Тоя.

Вече десетгодишна, тя бе по-голяма от него с цяла година. Грен млъкна. Ще дойде време и ще им покаже, че струва повече от тях.

— Децата вече пораснаха и все по-трудно се справяме с тях. Двете с Флор ще отидем до Върховете, за да погребем душата на Клет. Щом се върнем, ще разделим групата. Време е. Пазете се!

Тя им махна за сбогом и придружена от Флор, пое по пътя.

Потънали в мълчание, останалите изпратиха с поглед своя водач. Всички знаеха, че трябва да се разделят, но никой не искаше да мисли за това. Дошъл бе краят на щастливия им и сигурен живот — поне такъв им се струваше досега. Период на самотна и трудна борба за оцеляване очакваше децата, докато се включат в други групи. На възрастните им предстоеше старост, изпитания и смърт, когато се отправят в своя път Нагоре към неизвестността.

ГЛАВА ВТОРА

Лили-йо и Флор се катереха без усилие по грапавата кора. За тях това бе като изкачване по лек скалист маршрут. От време на време насреща им се изпречваха враждебни растения иглотрън или влакнесто бомбе, но те ги отстраняваха от пътя си с един замах. Враговете на хората бяха врагове и на термитите. Лили-йо и Флор следваха колоната им отблизо, изпълнени с благодарност.

Двете жени дълго се движиха нагоре. На един празен клон спряха, за да уловят две беззащитни бръмчилки. Срязаха ги и изядоха мазното им белезникаво месо. Няколко пъти се разминаха с групи хора, които зърваха по съседни клони. Махнаха за поздрав на някои от тях. Най-сетне се озоваха в район, рядко посещаван от човешки същества.

Близо до Върховете ги дебнеха опасности, каквито рядко се срещат в по-сигурните средни височини на растителния свят.

— Хайде да тръгваме — подкани спътничката си Лили-йо, след като си починаха. — Остана още малко.

Неочаквано раздвижване в листака накара жените да се притаят. Вдигнаха очи и се снишиха, за да станат още по-незабележими. Над главите им зелената маса се раздвижи заплашително.

Обхванат от неудържима лакомия при вида на термитите, плъзоскок се блъсна в грубата кора на клона. Корените и стъблата на това странно създание служеха едновременно и като езици, и като камшици. С бързо движение лепкавите му езици опипаха клона и се насочиха към термитите.

Насекомите трудно можеха да се защитят от противните гъвкави израстъци. Термитите бързо се разпръснаха, без да спират своя ход нагоре, очевидно всеки от тях се надяваше, че той няма да бъде сред жертвите.

За хората плъзоскокът не представляваше такава опасност. Те лесно успяваха да го отблъснат и да го запратят надолу към хищните обитатели на по-ниските слоеве.

— По-добре да минем на друг ствол — рече Лили-йо.

Двете жени пъргаво изтичаха по облага повърхност, като прескочиха ловко ярък паразитен цвят, около който бръмчаха дървесни пчели. Той бе един от първите предвестници на света на цветовете, който бе пред тях.

В безобидна цепнатина в кората обаче ги очакваше далеч по-сериозна опасност. От сянката срещу тях излетя с жужене тигрова оса. С почти човешки ръст, тя бе зло и жестоко същество, което притежаваше не само разум, но и оръжие. Сега нападаше от раздражение — с немигащи огромни очи, потракващи челюсти, с пърхащи криле. Главата ѝ бе странна смесица от козина и предпазни плочки, а зад сравнително тънкия ѝ кръст едрото тяло бе покрито с подвижни жълти и черни защитни пластини. На върха на опашката се полюшваше смъртоносно жило.

Тигровата оса префуча между двете жени, очевидно опитвайки се да ги повали с криле. Те мигом се проснаха върху клона. Разгневено от неуспеха, гигантското насекомо се блъсна в дървото, като завиваше, и отново нападна. Златисто-кафявото жило бързо се прибираще и показваше.

— Остави я на мен — обади се Флор, чието бебе бе отнесено от тигрова оса.

Този път насекомото се спусна ниско и с по-голяма скорост. Приклекнала, Флор сграбчи чорлавата му козина и с все сила го блъсна, така че то загуби равновесие. Жената бързо извади меча си. Замахна и го стовари върху хитиновото покритие на тънкия кръст.

Тигровата оса полетя надолу, разсечена на две. Жените побегнаха напред.

За щастие бяха стъпили на едно от основните разклонения, дебело и яко по цялото си протежение. Десетина крачки по-нататък то преминаваше в друго стъбло. Дървото, най-възрастният организъм, оцелял в този малък свят, имаше десетки хиляди стволове. Преди два милиарда години, приспособявайки се към климата, почвата и редица условия, съществували много и различни видове дървета. С повишаването на температурата те започнали буйно да растат и да се борят за пространство. На този континент смокинята, с яки корени, добре нагодила се към високите температури, постепенно взела надмощие над останалите дървета. С течение на времето този растителен вид претърпял еволюция и привикнал с условията.

Постепенно всяко смокиново дърво се разпростираше все повече и повече — все по-нагоре и във все по-голямо пространство, често пъти дори удвоявало клоните за по-голяма сигурност. С увеличаване на съперниците броят на стъблата и на клоните, които пускали корени, се умножавал, докато най-накрая те образували плътна стена, през която трудно можело да проникне друго дърво.

На континента, обитаван сега от хората, растеше едно-единствено смокиново дърво. Станало бе Кралят на гората, а скоро след това — и самата гора. То завладяло пустините, планините и блатата. Изпълнило континента с преплетените си „стени“. Не дръзнало да се простре само покрай морето и бреговете на по-големите реки, където смъртоносните водорасли били сериозна заплаха за него.

На Предела, където всичко спираше и започваше нощта, спираше и дървото.

Жените се катереха бавно нагоре, оглеждайки се за прелитащи тигрови оси. На всяка крачка те срещаша ярките петна на цветовете — прилепнали по клоните на дървото, увиснали по лианите или движещи се свободно. В този район всичко цъфтеше — и лианите, и мъховете. Над главите им сред гъстата плетеница мрачно кръжаха дъмблъри. Колкото по-високо се изкачваха жените, толкова по-свеж ставаше въздухът около тях, а цветовете по-пищни. Небесносини, аленочервени, жълти и виолетови, тук бяха събрани всички красиво обаятелни уловки на природата.

От време на време капки клей се процеждаха от листенцата на лигавите бърни. С типична за този растителен свят сръчност иглотрънните ги издебваха, поглъщаха ги жадно и после умираха. Лилийо и Флор минаха от другата страна.

Там ги очакваха множество камшичести тревни. С няколко замаха на ножовете жените ги отстраниха от пътя си.

Навсякъде се виждаха растения с причудливи форми — едни подобни на птици, други — на пеперуди. И отново въздухът се огласяше от свистенето на мечовете или просто предпазлива ръка пресрещаше нападателя още във въздуха.

— Виж! — прошепна Флор и посочи нагоре към едва забележимата пукнатина.

Вътре нещо помръдна, Флор протегна тоягата си внимателно, приближи края ѝ до цепнатината и щом я допря, натисна с всичка сила.

Кората зейна широко и разкри смъртоносна белезникава паст. Хищна мида бе намерила там чудесно прикритие. Флор бързо мушна тоягата в пукнатината. Челюстите щракнаха и тя я дръпна с все сила. Лили-йо я задържа да не падне. Изненадана, хищната мида излетя от укритието си.

Най-близкият звездолист я налапа, без дори да се протегне. Лили-йо и спътничката ѝ продължиха изкачването си.

Върховете бяха особена, твърде различна част от света на зеленото царство — най-екзотичната, най-блестящата.

Ако смокинята бе властелинът на гората (всъщност тя бе самата гора), то кръстосвачът бе господар на Върховете. Той бе неизменна част от гледката тук. Неговите мрежи се простираха нашир и дълж сред листата и клоните, неговите гнезда бяха накацали по върховете.

Щом кръстосвачите напуснеха своите обиталища, други същества се настаняваха в тях, други растения използваха пространството и обръщаха ярките си цветове към небето. Остатъци и изпразнения бяха основният строителен материал за тези гнезда, които представляваха доста солидни площадки. Именно върху тях растеше цветето горяща урна, което търсеше Лили-йо, за да погребее в него душата на Клет.

С голямо усилие двете жени най-сетне се озоваха върху една от тези платформи. Подслониха се под голям лист, предпазващ ги от опасностите отгоре, и си позволиха да си отдъхнат. Въпреки сянката горещината в този район на джунглата бе изключителна. Над главите им, парализирало половината небе, грееше безмилостно едно голямо слънце. То светеше непрестанно, застинало неподвижно, и щеше да свети така до деня, когато щеше да изгори напълно — а този ден не беше толкова далеч.

Тук, във Върховете, разчитайки на своята твърде необичайна защита, цветето горяща урна бе господар на неподвижните растителни обитатели. Чувствителните му корени вече му бяха дали знак, че са се появили чужденци. По повърхността на листа над главите им Лили-йо и Флор забелязаха да се движи светло петно; то пообиколи насам-

натам, сетне спря и се сви. Листът се сгърчи и пламна. Поставяйки на фокус кълбетата си, растението бе използвало ужасното си оръжие — огъня.

— Бягай! — нареди Лили-йо.

Двете бързо се скриха зад стъблото на близкия евиркотрън и занадничаха иззад едрите му шипове.

Гледката наистина бе прекрасна.

Растението бе високо и около пет-шест виненочервени, подобни на топки цветове, всеки от които по-висок от човешки бой, украсяваха клоните му. Други, вече опрашени цветове, се бяха свили и образуваха многостенни урни. Малко по-встрани можеха да се видят и по-напреднали стадии на узряване, при които кълбото бе започнало да губи цвета си, докато семената на дъното му бяха набъбнали. Най-накрая, когато семената узрееха напълно, кълбото, вече кухо и изключително здраво, ставаше прозрачно като стъкло и се превръщаше в подпалващо оръжие, което растението можеше да използва и след разпръскването на семената.

Всички зелени растения и същества бягаха от огъня, само хората не се бояха от него. Те единствени можеха да се справят с подпалващите кълбета и да се възползват от предимствата им.

Много предпазливо Лили-йо напусна прикритието си, прокрадва се напред и отрязва широк лист от близкото растение. Дръжката му бе значително по-висока от нея. Стисна го здраво и преди растението да успее да насочи лещите си към нея, тя нагласи листа така, че засенчи слънцето.

— Бързо! — извика тя на Флор.

Спътничката ѝ вече се бе втурнала към нея. Лили-йо внимаваше опасните кълбета да останат в сянка. Усетило, че не може да пусне в действие своята защитна система, растението увисна — какъв странен начин на поражение — и цветове и кълбета се полюшнаха вяло.

С доволно сумтене Флор се спусна и сръчно отрязва една от големите прозрачни топки. Придържайки я от двете страни, жените се върнаха под прикритието на свиркотръна. В мига, когато хвърлящият сянка лист падна, цветето горяща урна яростно оживя, заредило се със слънчевата светлина, кълбетата бясно се завъртяха.

Жените стигнаха прикритието си тъкмо навреме. Над главите им вече кръжеше появила се изневиделица зеленоптица. Понесла се

устремно, тя се набодне на един от шиповете. И мигом бе нападната от десетина хищника. В настъпилата суматоха Лили-йо и Флор бързо се справиха с топката. Напрегнали всички сили, те сръчно пробиха достатъчно широк отвор, за да промушат душата на Клет. Кълбото веднага възвърна своята цялост. Дървената фигурка ги гледаше през прозрачните стени.

— Дано се издигнеш в небесата! — рече Лили-йо.

Това бе част от нейните задължения — грижата за погребението на душата. Двете с Флор понесоха топката към една от нишките, спусната от кръстосвач. Горната част на кълбото, където обикновено се намираще семето, бе покрита с клей. Прозрачната топка тутакси се залепи за нишката и увисна, проблясвайки на слънцето. Скоро щеше да се появи кръстосвач, да стъпи на тази нишка и кълбото да се залепи за крака му. Така щеше да бъде отнесено към небесата.

Тъкмо свършиха и отгоре се спусна нечия сянка. Дълго близо цяла миля тяло се носеше към тях. Гигантското подобие на паяк, живеещо в света на растенията, приближаваше Върховете.

Без да губят нито минутка, жените се провряха през листака на платформата. Бяха изпълнили докрай погребалния ритуал на Клет. Време беше да се върнат при групата.

Лили-йо хвърли последен поглед към гигантското създание и двете жени поеха надолу към средните слоеве на техния свят.

Кръстосвачът се снижаваше бавно — огромен мехур с крака и челюсти; влакнеста маса покриваше по-голяма част от главата. За Лили-йо той беше като бог, с могъществото на бог. Плъзгаше се надолу по нишката.

Навред в джунглата се виждаха подобни нишки, тънки изнемощели пръсти, сякаш разперени към небето, проблясващи на слънчевите лъчи. Ясно бе, че водят нанякъде — към далечна сребърна полусфера.

В същия отрязък на хоризонта неизменно се виждаше и лунният полумесец.

С притегателната си сила тази луна постепенно бе забавяла през вековете въртенето около оста на своята родителка и преливането на деня в нощ, докато я обездвижи напълно и времето застине: едната половина тънеше в мрак, другата — във вечна светлина. В същото време под влияние на ответната инертност и движението на Луната

около Земята замря. Тогава тя се отдалечи от нея, сякаш вече не се чувствуваше нейн спътник, и зае двусмислената позиция на независима планета, готова да отстоява своето пълноправно място в триъгълника, който образуваше със Земята и Слънцето. Сега в този последен остатък от вечността Земята и Луната бяха равноправни — изправили се една срещу друга, те щяха да чакат да изтече и последната песъчинка на времето или Слънцето да престане да свети.

Свързваха ги единствено множеството носещи се в пространството нишки. Кръстосвачите можеха да прекосяват разстоянието на воля, като астронавти, родени в света на растенията — огромни, лишени от разум, оплели Земята и Луната в своята мрежа.

С удивителна находчивост някогашната Земя бе впримчена в мрежата на незнаен паяк.

ГЛАВА ТРЕТА

Спускането надолу мина без особени премеждия. Двете жени се придвижваха спокойно към средните слоеве на своя зелен свят. За разлика от друг път Лили-йо не настояваше да бързат — предстоящото разделяне на групата никак не я радваше.

Не знаеше как да изрече онова, което я вълнуваше. Рядко се случваше хората в нейния свят да размишляват, още по-малко да споделят мислите си.

— Скоро и ние, като душата на Клет, ще трябва да се отправим Нагоре — рече тя на Флор.

— Такъв е обичаят — отвърна спътничката ѝ.

На Лили-йо ѝ беше ясно, че не може да очаква някакъв по-смислен отговор. На нея самата едва ли би ѝ хрумнало нещо по-добро. Хората в тези времена не се задълбочаваха прекалено. Такъв бе обичаят.

Когато се събраха отново, групата скромно ги приветствува. Лили-йо бе изморена. Тя отвърна кратко на поздрава и се оттегли в своето жилище. Джури и Айвин ѝ донесоха храна, без дори да се опитат да припарят в хралупата ѝ — тя бе табу. След като се нахрани и поспа, Главната жена излезе вън, качи се на добре познатия им клон и събра всички.

— Побързайте! — подкани ги тя, без да сваля очи от Харис, който нарочно се бавеше. Защо си позволяваше да я дразни, след като чудесно знаеше, че всички се стараят да му угодят. Защо винаги е най-трудно със скъпите на сърцето ни хора?

Погълната от мислите си, тя не забеляза дългия зелен език, изпъзлял иззад дънера до нея. Той се изправи, поколеба се секунда-две. Сетне обгърна кръста на Лили-йо, притискайки ръцете ѝ до бедрата, и я вдигна високо във въздуха. Тя зарита с крака и завика, обзета от ярост срещу самата себе си.

Харис измъкна ножа от колана си, спусна се напред с присвити очи и запрати оръжието срещу нападателя. Чу се свистене, острието прониза зеления език и го прикова към грубата кора на дървото.

Харис не се задоволи само с това. Той се затича към мястото, последван от Джури и Дафи, докато Флор подбра децата, за да ги скрие на сигурно място. Силната болка накара езика да разхлаби примката около Лили-йо.

Стволът се залюля: сякаш цялата гора бе разтърсена от мощни вибрации. Лили-йо изсвири на два дъмблъра, които ѝ помогнаха да се освободи напълно от опасната прегръдка и да стъпи отново на клона. Измъчван от силната болка, езикът се гърчеше застрашително. С ножове в ръце четиримата възрастни го доближиха.

Цялото дърво се люлееше под гневния напор на плененото по този коварен начин създание. Хората надникнаха предпазливо иззад ствола и видяха изкривената грозна паст на съсухрек и отвратителното му голямо око, чиято покрити с ципа зеница ги следеше злобно. Хищникът се блъскаше яростно в дървото, челюстите му се разтваряха непрекъснато, от устата му излизаше пяна. Хората и друг път бяха виждали съсухрек, но сега се изплашиха не на шега.

При нужда съсухрекът можеше да се увие няколко пъти около дървото или, източвайки се силно, да достигне до самите Върхове. Отскачаше от земята като пружина, за да търси храна — лишено от оръжие и разум противно създание, което кръстосваше подножието на джунглата с широките си крака и риеше пръстта.

— Задръжте го! — извика Лили-йо. — Не му позволявайте да се измъкне!

По протежение на клона хората от групата бяха скрили остри колчета за подобни случаи. Забиха ги едно по едно в размахващия се над главите им език, а после и в кората на дървото. Най-сетне успяха да укротят по-голямата част от него. Колкото и да се мяташе, хищникът никога вече нямаше да се освободи.

— Време е да потеглим към Върховете — рече Лили-йо. Никое човешко същество не може да убие съсухрек, защото няма достъп до жизненоважните му органи. Но схватката бе успяла да привлече и други хищници — иглотръни, безмозъчните акули на средните слоеве, звездолисти, капанозъби, водоливници и всякакви други дребни паразити, — готови да разкъсат съсухрека на късчета, а не биха имали нищо против, ако им паднеше и някое човешко създание... такъв бе обичаят. Ето защо групата побърза да се отдалечи.

Лили-йо беше много гневна. Тя бе причинила цялата бъркотия. Позволила бе да я изненадат. Не бе допускала, че някога ще бъде издебната от мудните съсухреци. Ето че започваше да допуска грешки. С малко повече съобразителност би спестила това второ опасно катерене към Върховете. Трябваше да вземе цялата група, за да отнесат душата на Клет. Какво ставаше с нея, та подминаваше толкова важни неща?

Главната жена спря под един гигантски лист и плесна с ръце, за да събере групата си. Шестнадесет чифта очи се впериха в нея в очакване на словата ѝ. Ядоса се на огромното им доверие в нея.

— Ние, възрастните, остаряваме — рече тя. — Умът ни отслабва. Започнах да греша — оставих се да ме хване бавният съсухрек. Не мога вече да изпълнявам задълженията си на ваш водач. Време е ние, възрастните, да се изкачим до Върховете и да се върнем при боговете, които са ни създали. Децата ще останат сами. Те ще съставят новата група. Водачка ще бъде Тоя. Докато свикнете, Грен, а скоро след него и Веги ще могат да създават деца. Пазете мъжките деца. Внимавайте да не падат сред листата, да не загине групата. По-добре да умрете, но да не позволите групата да бъде унищожена.

Лили-йо никога не бе говорила толкова дълго. Някои от слушателите ѝ дори не разбраха всичко. Защо бе нужно например да се споменава падането в листата? То е ясно. Каквото има да се случи, ще се случи и думите няма да помогнат.

— Като останем сами, ще правим каквото си щем — обади се Мей.

Флор я перна през ухото.

— Първо ще трябва да стигнеш до Върховете — рече строго тя.

— Да, тръгвайте — заповяда Лили-йо, след което разпредели задачите — кой да върви напред, кой да е по средата.

Никой не се обади, никой не пожела да изрази свое мнение, нямаше и любопитство. Единствен Грен възкликна недоумяващо:

— Лили-йо иска да накаже всички ни заради своята грешка!

Наоколо животът трескаво продължаваше — зелени същества се суетяха напред-назад, бързаха към пиршеството със съсухрека.

— Изкачването не е лесно. Побързайте — неспокойно се огледа Лили-йо, като задържа поглед върху Грен.

— Защо да се качваме? — дръзко възрази момчето. — Ако използваме дъмбълърите, ще стигнем много по-лесно, а и няма да се изморим.

Колко сложно бе да му обясни, че във въздуха, без прикритието на стъблата и клоните, човек е много по-уязвим.

— Докато аз съм водачът, ще се катерите — скастри го Лили-йо. — Толкова много говориш, че сигурно в главата ти е заседнала жаба. — Не можеше да го плесне. Мъжкото дете беше табу.

Прибраха душите си от колибите. Сбогуваха се без никакви тържествености със стария си дом. Пъхнаха дървените фигурки в коланите, мечовете — най-острите и най-яки бодли, които можеха да се намерят — носеха в ръце. Затичаха се след Лили-йо, далеч от разпадащия се съсухрек и далеч от миналото си.

Сега напредваха много по-бавно заради малките деца. Лесно преодоляваха обичайните опасности, но с умората, сковаваща неукрепналите крачета, не можеха да се борят. Някъде към средата на пътя спряха на един клон, на който видяха пухесто килимче.

Пухестото килимче беше красив и неоформен мъх. Приличаше на копривния мъх, но не бе опасно за хората и щом ги усетеше, прибираше отровните си пипала, сякаш се отвърщаваше от тях. Винаги бе живяло сред клоните на дърветата и се нуждаеше само от растителна храна. Цялата група нагази в гостоприемната му мекота и легна да поспи. Сред полюляващите се власинки и жълтите му стъбълца хората бяха в безопасност, тъй като ставаха невидими за почти всички свои врагове.

Флор и Лили-йо се отпуснаха като посечени. Бяха изтощени още от предишното изкачване. Почувствувал, че нещо не е наред, пръв се събуди Харис. Щом стана, смушка Джури с тоягата си. Той бе доста ленив, защото задължението му бе да стои далеч от опасностите. Джури седна, ала миг по-късно нададе тревожен писък и се спусна да запази децата.

Четири крилати същества бяха нападнали килимчето. Хванали бяха Веги и Бейн, едно от по-малките момиченца. Преди да осъзнаят какво става, децата усетиха, че им запушват устата, а миг по-късно вече бяха завързани.

При вика на Джури нападателите се обърнаха. Крилати хора!

В известна степен те наистина приличаха на хора — с една глава, две дълги силни ръце, яки къси крака и силни пръсти. Но вместо гладката зеленикава кожа на човешките същества, телата им бяха покрити с лъскава черупка, която преливаше на места от черно в розово. Големи люспести криле, подобни на крилето на зеленоптицата, започваха от китките на ръцете и свършваха до глезените. Лицата им бяха с изострени умни черти. Очите им силно блестяха.

Щом видяха, че и останалите се събуждат, летящите хора сграбчиха пленените деца. Забързаха през безопасното за тях пухесто килимче към ръба на клона, за да скочат.

Летящите хора бяха коварни врагове, които не се срещат често, но човеците много се бояха от тях. Убиваха само в краен случай, но крадяха деца, което бе още по-тежко престъпление. Трудно бе да ги заловят — плъзгавите платформи, които използваша, бързо ги отнасяха далеч от разгневените човешки същества.

Джури, последвана от Айвин, бързо се втурна напред. Тя сграбчи за глезена летящия мъж, който не бе успял да се отдалечи, и се вкопчи в покритото с кожа сухожилие. Летящият мъж се обърна да се освободи и отпусна леко Веги. Спътникът му пое цялата тежест на момчето и посегна към ножа си, за да се защити.

Айвин се хвърли ожесточено насреща. Веги бе нейно дете — не можеше да допусне да го отвлекат. Острието на летящия мъж я посрещна, разпра корема ѝ и кафеникавите ѝ вътрешности се показаха. Без да издаде стон, жената се претърколи от клона. Долу сред листата настана оживление — капанозъбите се сборичкаха за неочакваната плячка.

Политнал назад от удара на Айвин, летящият мъж изпусна Веги и изостави своя приятел, който все още се бореше с Джури. Разпери тежко криле и последва останалите си спътници, които отнасяха Бейн.

Сега вече всички в групата се бяха събудили. Лили-йо мълчаливо развързваше Веги, който не плачеше, защото бе мъжко дете. В същото време Харис приклепна до Джури и нейния противник, който правеше отчаяни опити да се отскубне. Харис вдигна високо оръжието, за да сложи край на схватката.

— Не ме убивай, ще си отида! — извика едва разбираемо летящият мъж.

Гласът му бе дрезгав. Изпълнен с отвращение от необичайното създание, Харис изкриви уста. Миг по-късно той заби ножа между ребрата на врага, сетне отново и отново, докато кръвта не обагри дланите му.

Джури се изправи задъхана и се облегна на притичалата се Флор.
— Остарявам — рече тя. — Навремето не ми беше никак трудно да убия летящ човек.

Погледна Харис с благодарност. Той можеше да послужи и за друго.

Побутна с крак безжизненото тяло и то се претърколи тежко надолу. Старите съсухрени криле висяха безпомощно около главата на летящия човек.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

Лежаха сред острите листа на два иглотръна, заслепени от силната слънчева светлина, но все така нащрек за евентуално нападение. Завършили бяха изкачването. Деветте деца за пръв път посещаваха Върховете — а те очевидно им бяха направили силно впечатление.

С помощта на Флор и Дафи Лили-йо повтори маневрата с големите листа, загулящи светлината към огнераждащите кълбета. Щом растението увисна, Дафи отреза за всеки от тях прозрачна топка, която да му послужи за ковчег. Хай ѝ помогна да ги отнесе на сигурно място, след което Флор и Лили-йо хвърлиха листата и потърсиха прикритието на познатия иглотрън.

Цял облак пергаментокрили прелетяха над главите им; багрите на крилете им се сливаха пред очите в едно общо зеленикаво петно — небесносиньо и жълто, бронзово и тревистозелено, всичко блестящо като водна повърхност.

Пърхайки с криле, едно от пергаментокрилите кацна върху смарагдовозелено растение, недалеч от пътниците. Растението се оказа лигави бърни. В следващия миг крилатото създание загуби цвят: оскъдните му хранителни сокове бяха изсмукани и много скоро то се превърна на пепел.

Лили-йо се изправи предпазливо и поведе групата към най-близката нишка от мрежите на кръстосвача. Всеки възрастен носеше своето кълбо.

Кръстосвачите, гигантите на този континент, никога не можеха да проникнат в джунглата. Те предяха дебелите си като въжета нишки и ги закачаха само по най-горните клони, после ги укрепваха със странични нишки.

Лили-йо откри подходящо място в мрежата и след като се увери, че не се задава кръстосвач, даде знак да оставят кълбетата.

— Трябва да ни помогнете да влезем в топките заедно с душите си — обърна се тя към Тоя, Грен и другите деца. — Ще проверите дали са добре затворени. Сетне ще ги отнесете до нишката и ще ги закачите

за нея. Тогава можете да си вървите. Ние отиваме в небето, оставям групата във ваши ръце. Сега вече само вие сте живи!

Тоя се поколеба за миг. Тя бе слабичко момиче, а гърдите ѝ не бяха по-едри от круши.

— Не си отивай, Лили-йо — обади се тя. — Все още имаме нужда от теб и ти добре го знаеш.

— Такъв е обичаят — отсече Лили-йо.

Изрязвайки пролука в своя ковчег, тя се плъзна вътре. С помощта на децата и останалите възрастни се пъкнаха в прозрачните кълбета. По навик Лили-йо провери дали Харис — мъжът — е в безопасност.

Най-сетне се бяха озовали в своите прозрачни затвори. Завладя ги неочаквано спокойствие и мир.

Децата понесоха един по един ковчезите, като непрестанно поглеждаха тревожно към небето. Бяха изплашени. Чувствуваха се безпомощни. Единствено безстрашният Грен сякаш не се смуцаваше от нищо и едва ли не изглеждаше щастлив от придобитата свобода. Без да изчака Тоя, сам се разпореди къде да закачат кълбетата.

Вътре в топката Лили-йо усети особена миризма. Постепенно чувствата ѝ се притъпиха. Картината на външния свят започна лека-полека да се замъглява пред очите ѝ и някак странно да се отдалечава. Виждаше се как виси над върховете на дърветата, малко по-встрани от нея, на друга нишка, висяха безпомощно Флор, Харис, Дафи, Хай и Джури. Зърна децата, новата група, които изтичаха да се скрият. Без да се обръщат назад, те се шумгнаха между листата и изчезнаха от погледа ѝ.

Кръстосвачът се движеше високо над Върховете, за да избегне срещи с враговете си. Космосът бе пълен с невидими лъчи, в които той се потапяше и които всъщност го хранеха. И въпреки всичко Кръстосвачът продължаваше да е зависим от Земята за своята прехрана. След дълги дни на вегетативна дрямка той се спущаше надолу и се плъзваше по своите нишки.

Други кръстосвачи висяха неподвижни наоколо. От време на време някой изпускаше голям мехур кислород или тръсваше крак, за да се освободи от досаден паразит. Никой освен тях не бе успял да постигне такава степен на бездействие. Времето нямаше никакво значение за тези гиганти; Слънцето бе тяхно сега и завинаги, до мига, в който се превърне в Нова и изгори всичко, включително и себе си.

Кръстосвачът се спусна, сгрениите му от Слънцето крака едва докоснаха дебелата нишка. Той се стовари направо върху листата на клоните. Тук във въздуха живееха неговите врагове — врагове стократно по-малки, стократно по-зли, стократно по-умни. Кръстосвачите бяха жертва на едно от последните семейства насекоми — тигровите оси.

Само тигровите оси можеха да убият един кръстосвач, по своя коварен, безмилостен начин.

През дългите векове, когато радиацията на Слънцето се бе увеличила стократно, растителният свят на Земята бе взел неоспоримо надмощие над останалите живи същества. Успоредно с новото развитие еволюираха и осите. С намаляване на животинските видове те увеличиха и броя, и размерите си. Така с времето се превърнаха в основните врагове на подобните на паяци кръстосвачи. Те нападаха на ята, парализираха примитивните нервни центрове на гигантите и ги оставяха да загинат. Много често тигровите оси снасяха яйцата си в дългите тунели в телата на своите врагове, а когато ларвите се излюпваха, те се хранеха спокойно от живата плът наоколо.

Вероятно тъкмо заплахата от досадните насекоми бе прогонила постепенно преди хиляди години Кръстосвачите далеч в космоса. И в тези на пръв поглед негостоприемни селения те достигнаха пълния си разцвет.

Силната радиация се оказа жизненоважна за тях. Първият природен астронавт промени небесната твърд. Много след като човекът се оттегли сред клоните на дървото, всъщност върна се на мястото, от което бе дошъл, кръстосвачът отново стана владетел на загубените си територии. Много след като разумът бе развенчан като върховен господар, Кръстосвачът неразривно свърза зелената планета с празното пространство — и колкото и странно да изглежда, стори го чрез древния символ на немарата, паяковата мрежа.

Кръстосвачът се провря между листата на Върховете, изправяйки козината по гигантския си гръб, така че черните и зелени райета да го прикрият от враговете му.

По пътя надолу той подбра няколко същества, оплели се в нишката. Изяде ги, без да бърза.

Неприятно жужене пробуди кръстосвача от дрямката, в която бе потънал. Пред безучастния му поглед се мярнаха жълти и черни ивици.

Бяха го открили чифт тигрови оси.

Кръстосвачът се раздвижи с изненадваща пъргавина. Огромната маса на тялото му, дълго близо цяла миля, се издигна бързо нагоре, леко като цветен прашец. Потеглил след себе си една от нишките, тъй се понесе към космоса.

Краката му докоснаха паяжината и вдигнаха множество спори, дребни същества и репей, полепнали по нея. Отнесоха и шестте стъклени саркофага на вече безчувствените човешки същества.

След няколко мили Кръстосвачът спря. Съвземайки се от уплахата, той изпусна кълбо кислород и леко го окачи на най-близката нишка, където то залепна неподвижно. Пипалата на кръстосвача потреперваха. Най-сетне той се насочи към дълбините на космоса и колкото повече налягането намаляваше, толкова по-голям ставаше неговият обем.

Скоростта му постепенно нарастваше. Той прибра краката си и от жлезите под корема му започнаха да се спущат нови нишки. За да стабилизира температурата на тялото си, гигантското творение на растителния свят се въртеше бавно около себе си.

Силната радиация го къпеше от всички страни. Той се чувствуваше прекрасно в тази среда. Тя бе част от неговото същество.

Дафи се събуди. Отвори невиждащи очи. Онова, което съзря, бе лишено от смисъл за нея. Знаеше само, че е заминала Нагоре. Това бе друг вид съществуване и тя не очакваше да разбере нещо.

Част от гледката бе затулена от кичури остра жълта козина, кичури, които можеха да бъдат и слама. Всичко останало бе някак размито от ослепителна светлина, редуваща се с тъмни сенки.

Полека-лека Дафи започна да различава и други предмети. Прекрасна зелена полусфера, обсипана с бели и сини петна, привлече вниманието ѝ. Дали тя не бе някакъв плод? Към сферата водеха множество нишки — сребърни и златни, които проблясваха на силната светлина. В далечината различи туловищата на два кръстосвача, които ѝ се сториха мумифицирани. Ярки светлинни петна искряха от време на време и причиняваха болка на очите ѝ.

Попаднала бе в царството на боговете.

Дафи не чувствуваше нищо. Обхванала я беше странна скованост, а и тя нямаше никакво желание да помръдне. Вътре в кълбото се долавяше странна миризма. Въздухът ѝ се стори тежък. Всичко бе като в сън. Дафи понечи да отвори залепналата си уста. Извика. Не чу никакъв звук. Прониза я силна болка. Особено отстрани.

Очите ѝ отново се притвориха, ала устата ѝ остана широко отворена.

Кръстосвачът се носеше към Луната подобно на гигантски космат балон.

Едва ли можеше да се каже, че в съзнанието му протича някаква мисловна дейност, и въпреки това в него се оформи, макар и неясна, идеята, че приятното пътуване е твърде краткотрайно. В растителния свят сигурно имаше някакво спокойно място, където грееха и прекрасните топли лъчи...

Вероятно няма да е зле някой ден да понапълни стомаха си и да опита едно пътуване в друга посока...

Множество подобни нему създания висяха над Луната. Мрежите им покриваха цялото пространство наоколо. Това бе тяхна любима база, предпочитана пред Земята, където въздухът бе наситен и крайниците им трудно помръдваха. Като изключим някои хилави същества, представителите на този вид първи откриха това прекрасно място. Те бяха последните господари на сътворението. Най-големите и най-властните, тук те се наслаждаваха на дългия заник на своето превъзходство. Кръстосвачът намали постепенно скорост, вече бе спрял да пуска нишки. Спокойно си проправи път между преплетените мрежи и се насочи към белезникавата зеленина на Луната...

Тук условията бяха много по-различни, отколкото на трудната планета. Многостъблената смокиня не бе успяла да вземе надмощие. В разредената атмосфера и при слабата гравитация тя бе принудена да отстъпи. На нейно място избуяха керевиз и магданоз. Именно сред техните гигантски стволоче или стъбла се разположи нашият кръстосвач. Съскайки от умора, той изпусна облак кислород.

След като се настани сред листната маса, гигантското туловище се отри в стъблата. От краката му се изсипа истински дъжд от леки спори, семена, черупки и листа, полепнали там долу, на Земята. Тук

бяха и шестте саркофага от огнераждащото растение. Те се изтърколиха и скоро спряха недалеч едно от друго.

Първ се пробуди Харис, мъжът. Стенейки от неочакваните болки по тялото си, той се опита да седне. Напрежението, което усети върху челото си, му напомни къде се намира. Свивайки колене и ръце, той натисна капака на саркофага си.

В първия миг капакът не поддаде. Но много скоро цялата топка се разтроши на дребни късчета и Харис се претърколи. Силите на сцепление тук, в безвъздушното пространство, не действуваха.

Харис лежа известно време, неспособен да помръдне. Кръвта в главата му туптеше, боляха го дробовете. Въпреки това той жадно поемаше зловонния въздух. Отначало му се стори разреден и хладен, но той го вдишваше с благодарност.

След известно време събра сили и се огледа.

Дълги жълтеникави пипала се протягаха към него от растителността наоколо. Той се огледа изплашено за жена, която да го защити. Сковано се пресегна и извади ножа от колана си. Претърколи се и отрязва пипалата. Оказа се твърде лесно да се справи с този враг.

Изведнъж мъжът погледна тялото си и извика уплашено. Бързо се изправи и продължи да се оглежда с отвращение. Целият бе покрит с корички. Дрехите му висяха на парцали, а под тях за негов ужас се подаваха кожести образувания, които започваха от дланите, минаваха през гръдния кош и стигаха до краката. Той вдигна ръце и видя, че образуванията удивително напомнят криле. Нищо не бе останало от красивото му тяло.

Някакво раздвижване го накара да се обърне и едва тогава Харис се сети за спътниците си. Покрита от останките на своя стъклен саркофаг, Лили-йо се мъчеше да се изправи. Тя му махна с ръка.

Харис ужасено установи, че по нейното тяло се виждат същите противни кожи. В интерес на истината той дори не я позна в първия миг. Приличаше му на омразните летящи хора. Хвърли се на земята и безпомощно зариде. Сърцето му биеше учестено от страх и отвращение.

На Лили-йо не ѝ бе дадено да плаче. Без да обръща внимание на болезнените деформации по тялото си, тя затърси с очи останалите

шест саркофага.

Първо откри Флор, която бе почти изцяло зарита в пръстта и растенията. Достатъчно бе да удари прозрачния капак с един камък, за да го разбие на парчета. Лили-йо вдигна приятелката си, чието тяло бе също така обезобразено като нейното. След известно време Флор успя да стъпи на крака. Хрипливо се мъчеше да напълни дробовете си и изтощена от усилието, приседна отново. Лили-йо я остави и отиде да търси другите. Макар и замаяна, тя бе искрено благодарна, че независимо от болката, чувствава крайниците си леки и подвижни.

Дафи беше мъртва. Лежеше отпусната и почервеняла в своя саркофаг. Лили-йо я повика по име, разтърси я, но Дафи не помръдна. Подутият ѝ език се подаваше грозно навън. Дафи беше мъртва, тяхната Дафи, която пееше толкова хубаво.

И Хай беше мъртва. Нещастно сгърчено същество, свито в напукалия се по време на бурното пътешествие между двата свята саркофаг. Лили-йо удари по стъкловидната покривка, която тутакси се разпиля на прах. В прах се превърна и тялото на Хай. И Хай бе мъртва, Хай, която бе родила мъжко дете и умееше да тича толкова бързо.

Последният саркофаг бе на Джури. Когато Главната жена доближи и изтри полепналите по него спори, Джури се размърда. Миг по-късно тя вече седеше и с отвращение разглеждаше деформациите по тялото си, мъчейки се същевременно да успокои дишането си. Джури бе жива.

Залитайки, Харис се присъедини към жените. Носеше в ръка душата си.

— Четирима сме! — възкликна той. — Значи ли това, че сме приети от боговете?

— Изпитваме болка, значи сме живи — рече Лили-йо. — Дафи и Хай загинаха.

Харис хвърли на земята душата си и яростно я затъпка с крака.

— Погледнете се само! По-добре да бяхме умрели! — изхленчи той.

— Преди да решим този въпрос, трябва да хапнем — каза Лили-йо.

Пристъпвайки мъчително, групата се отправи към гъсталака. Мисълта за опасностите отново ги завладя, Флор, Лили-йо, Джури и Харис се подкрепяха един друг. Предишните табути тук не важеха.

ГЛАВА ПЕТА

— Тук няма нито едно истинско дърво — взмути се Флор, докато си пробиваха път между гигантските стъбла на целината, чиито върхове се губеха далеч над главите им.

— Внимавай! — извика Лили-йо и я дръпна назад. Нещо се стрелна с тропот, напомнящ дрънчене на верига, и се размина с крака на Флор на няколко сантиметра.

Изпуснал плячката си, капанозъбът, който им се стори бледа сянка в сравнение със събрата си от земната джунгла, бавно отваряше и затваряше уста. Челюстите му бяха много по-слаби, с много по-ограничен размах. Без прикритието на гигантската смокиня капанозъбът беше истински бездомник.

Подобно чувство на бездомност обзе и новопристигналите. Те и техните прадеди векове наред бяха живели сред високи дървета. Усещането им за сигурност бе свързано с клони и листа. И тук се срещаха техни подобия, но те бяха целинови и магданозови дървета, които не бяха сигурен подслон, нито можеха да предложат километричните клони на смокинята.

Малката група се движеше без посока: угнетени, объркани, с болки по цялото тяло, те не знаеха нито къде са, нито защо са тук.

Нападаха ги пълзоскоци и зъбчати бодили, които те без никакво усилие отстраняваха от пътя си. Заобиколиха цяла поляна с копривен мъх, по-много избуяла и по-обширна от онова, което бяха виждали на Земята. Условия, които благоприятствуват едни растения, не винаги са достатъчно подходящи за други. Изкачиха се по някакво възвишение и спряха пред малко езеро, захранвано от поток. Над водата висяха плодове, които им се сториха вкусни и подходящи за ядене.

— Не е чак толкова лошо — обади се Харис. — Може би все пак ще оживеем тук.

Лили-йо му се усмихна. Той й беше най-сериозната грижа, беше и най-мързелив. И все пак радваше се, че е с тях. Докато се къпеха, тя отново го огледа. Въпреки странните кори, с които бе покрито тялото му, и двете кожи, които висяха от ръцете му, той продължаваше да й

харесва дори само заради това, че е Харис. Лили-йо се надяваше, че и тя изглежда добре. Намери една назъбена спора и я прокара през косите си; почти нищо не падна от тях.

Излязоха от водата и хапнаха от плодовете. Харис се зае да направи нови ножове от тръните на къпинови храсти. Не бяха така яки като тези на Земята, но щяха да вършат работа. Хората се излегнаха на припек.

Начинът им на живот напълно се бе объркал. Без групата, без дървото, без Земята нямаше какво да ги ръководи. Не им беше ясно какво трябва и какво не трябва да правят. Ето защо се излегнаха, за да си починат.

Лили-йо се огледа. Всичко бе толкова странно, че сърцето ѝ заби учестено.

Слънцето над тях грееше ярко както винаги, небето също бе синьо като преди. Полусферата, която проблясваше на небосклона, бе прорязана от зелени, сини и бели ивици и Лили-йо не можеше да познае в нея мястото, където бе живяла досега. Сребристите нишки на кръстосвачите изчезваха в далечината, но мрежата наоколо прорязваше небето. Кръстосвачите се носеха с едрите си, подобни на балони, туловища над мрежата.

Всичко тук бе тяхно владение, създадено от самите тях. По време на първите си пътешествия дотук преди милиарди години кръстосвачите на практика бяха посели семената на новия свят. В началото те изсъхваха и загиваха с хиляди в негостоприемната пепел. Но дори умрелите кръстосвачи даваха известно количество кислород и други газове, пръст, спори и семена, някои от които по-късно поникнаха в плодородната тъкан на телата им. Така, под бремето на ленивите години и векове, тези растения завземаха свои територии.

И растяха. В началото. Закърнели и дори изродени, те никнеха. Никнеха и издържаха с упорството на растителния свят. Някои загиваха. Други продължаваха да никнат. Постепенно неравната лунна повърхност се покри със зеленина. В кратерите започнаха да цъфтят пълзящи растения. По прорязаните от урви склонове упорито се захващаше магданоз. Когато атмосферата на Луната започна да се насища, магията на живота буквално заля всичко, ускори се и ритъмът

на живот. С успех, какъвто други същества едва ли биха постигнали, кръстосвачите колонизираха Луната.

Малката Лили-йо знаеше и се вълнуваше от всичко това. Тя се извърна от небето.

Флор се бе настанила до Харис. Мъжът я бе обгърнал с ръце и почти я скриваше под новата си кожа, докато жената милваше косите му.

Лили-йо побесня. Скочи и скрита Флор. Сетне се хвърли отгоре ѝ, впивайки зъби и нокти в тялото ѝ, за да я отдели. Миг по-късно в борбата се намеси и Джури.

— Не е време за чифтосване! — крещеше Лили-йо. — Как смееш да се докосваш до него!

— Пусни ме! Недей! — викаше Флор. — Той ме потърси!

Харис се изплаши и скочи бързо. Разпери ръце, размаха ги и изведнъж, без каквото и да е усилие, се издигна във въздуха.

— Вижте! — възкликна той, едновременно изплашен и зарадван. — Вижте какво мога да правя!

Описа кръг над главите им, ала загуби равновесие и зяпнал от уплаха, се стовари в езерото.

Три разтревожени, потресени и влюбени жени едновременно се гмурнаха да го спасяват.

Докато се изсушаваха на брега, доловиха шум откъм гората. Мигом възвърнаха старите си навици и наостриха уши. Извадиха мечовете си и впериха поглед в гъстата растителност.

Съсухректът, който се появи, твърде слабо напомняше своите земни роднини. За разлика от тях той не беше висок и изправен, а пролазваше напред подобно на гъсеница.

Хората лесно различиха кривогледите му очи сред стъблата керевиз. На часа му обърнаха гръб и побегнаха.

Дълго след като опасността бе останала далеч назад, те продължаваха да тичат, без да знаят накъде. Изморени, най-накрая спряха, за да поспят, да хапнат нещо, и отново потеглиха напред през безкрайната растителност, под незалязващата слънчева светлина, докато най-сетне стигнаха в края на джунглата.

Пред очите им се разкри съвършено гола местност, отвъд която всичко започваше отново.

Запристъпваха, за да разберат къде се бяха озовали. Теренът беше неравен, а на едно място се бе образувала дълбока цепнатина. Отвъд нея отново се простираше растителност. Хората не знаеха как да прескочат. Стояха нерешително край папратите и се оглеждаха.

Харис изкриви лице, с което искаше да покаже, че го измъчва важна мисъл.

— Това, дете го направих преди... нали полетях — започна да заеква той. — Ако всички се опитаме, ще успеем да се прехвърлим на другата страна.

— Не! — отсече Лили-йо. — Излетиш ли, твърде скоро ще се сгромолясаш пак. Опасно е.

— Този път ще го направя по-добре. Мисля, че разбрах как става.

— Не! — упорствуваше Лили-йо. — Никакви опити! Ще се нараниш.

— Защо да не опита? — обади се Флор. — Нали каза, че знае как става?

Двете жени се смериха с поглед. В същия миг Харис размаха ръце. Повдигна се леко, помагайки си и с крака. Полетя над пукнатината, но неочаквано се изплаши и се устреми надолу.

Напразно се опитваше да набере височина. Без да се замислят, Флор и Лили-йо се хвърлиха в ямата. Носеха се около него и една през друга викаха. Джури остана горе и, ядосана и обърквана, крещеше.

Най-сетне, овладял движенията си, Харис успя да кацне тромаво.

Двете жени стъпиха до него, като не спираха да нареждат. Притискайки се до скалистата стена, те вдигнаха очи нагоре. Две гигантски издатини, обрасли с папрат, закриваха част от небето над главите им. Джури вече не се виждаше, макар виковете ѝ да достигаха до тях. Отговориха ѝ.

Зад ръба, на който бяха стъпили, започваше някакъв тунел в скалите. Цялата стена бе осеяна с подобни входи и приличаше на гъба. Във входа на тунела зад тях се появиха двама летящи мъже и една летяща жена, които носеха примки и въжета.

Флор и Лили-йо веднага закриха Харис с телата си. Ала още преди да разберат какво става, те се озоваха на земята здраво завързани. От една съседна дупка в скалата излетяха други летящи хора, които се притекоха на помощ на нападателите. Тук полетът на тези странни създания бе много по-плавен и грациозен. Вероятно това

се обясняваше с обстоятелството, че хората на тази планета бяха по-леки.

— Доведете ги вътре! — развикаха се летящите мъже. Острите умни черти на лицата им играеха от напрежение, докато вдигаха пленниците и ги влачеха към сумрака на тунела.

В уплахата си Лили-йо, Флор и Харис съвсем забравиха Джури, която стоеше горе на ръба на пукнатината. Така и не я видяха повече.

Тунелът се спускаше плавно надолу, после завиваше в друг, по-лек наклон. Той на свой ред ги отведе в огромна пещера с равни стени и правоъгълен таван. В единия край се процеждаше мъждива дневна светлина.

Тримата пленници бяха отнесени в средата на пещерата. Взеха им ножовете и ги освободиха. Към тях приближи един от летящите и те се скупчиха уплашено.

— Няма да ви причиним зло, освен ако не ни принудите — заговори мъжът. — Пристигнахте тук от Тежкия свят с кръстосвач. Вие сте съвсем нови. Когато разберете как живеем, ще се присъедините към нас.

— Аз съм Лили-йо — гордо заяви Главната жена. — Трябва да ме пуснете. Ние сме хора, а вие сте летящи.

— Така е, вие сте хора, а ние — летящи. Но и ние сме хора, а вие — летящи. Така че всички сме еднакви. С тази разлика, че вие все още не знаете нищо. Ще научите повече, когато се срещнете с Пленниците. Те ще ви разкажат доста неща.

— Аз съм Лили-йо. Знам твърде много.

— От Пленниците ще научите още повече — настояваше летящият.

— Ако бяха толкова важни тези неща, щях да ги зная, защото аз съм Лили-йо.

— Казвам се Бенд Апа Бонди и искам да се срещнете с Пленниците. Приказките ти, Лили-йо, са глупави като на човек от Тежкия свят.

Неколцина от летящите настръхнаха враждебно и Харис побутна Лили-йо.

— Нека да направим това, което иска — промърмори той. — Не ги дразни.

Нацупена, Лили-йо се остави да я отведат заедно със спътниците ѝ в съседното помещение. То бе силно порутено и в него се носеше тежка миризма.

В един ъгъл купчина ронлива скала показваше къде точно се е продънил покривът. Широк лъч слънчева светлина влизаше през голяма дупка в тавана. Около нея на пода седяха Пленниците.

— Не се плашете от вида им. Те са напълно безопасни — предупреди ги Бенд Апа Бонди, който вървеше напред.

Предупреждението му прозвуча тъкмо навреме, защото гледката наистина беше неприятна.

Осемте Пленници, защото те бяха точно осем, се бяха настанили като в клетки в осем кълбета на огнераждащото растение. Клетките бяха наредени в полукръг, така че да се виждат всички, а и те да виждат посетителите си.

Представляваха мъчителна гледка. Всеки бе получил някаква деформация. На един липсваха крака, долната челюст на друг бе оголена до костта. Вместо ръце трети имаше четири късички израстъка. От ушите на друг излизаха кожни образувания като криле, които завършваха в палците, така че той държеше ръцете си вдигнати до лицето. На един краката висяха без кости, на друг — ръцете. Трети влачеше зад гърба си гигантски криле. Един се опитваше да прикрие деформациите си, като размазваше по стените на стъклената си килия собствените си екскременти. Друг пък, който задържа зъл поглед върху Лили-йо, бе с двойна глава. Втората стърчеше върху истинската.

— Аз съм Главният пленник — обади се двуглавият, всъщност говореше устата на истинската му глава. — Бъдете добре дошли, деца, приканвам ви да опознаете себе си. Вие сте от Тежкия свят, а ние сме от Истинския свят. Макар белезите и крилето ви да са все още нови, вие сте добре дошли сред нас.

— Аз съм Лили-йо. Ние тримата сме човешки същества, докато вие сте само летящи. Няма да се присъединим към вас.

Пленниците засумтяха отегчено.

— Все едно и също слушам от жителите на Тежкия свят! — въздъхна Главният пленник. — Как не разбирате, че, ставайки като нас, вие вече сте едни от нас. Вие сте летящи хора, а ние — човеци. Вие знаете съвсем малко, а ние — много.

— Но ние...

— Престани с глупавите си брътвежи, жено!

— Ние сме...

— Замълчи, жено, и слушай — обади се Бенд Апа Бонди.

— Ние знаем много — повтори Главният пленник. — Някои неща ще ви разкажем още сега, за да разберете. Всеки, който е направил пътешествието от Тежкия свят дотук, е вече променен. Някои умират. Повечето оживяват и се сдобиват с криле. Между двата свята има много силни лъчи, които нито виждаме, нито усещаме, но те променят телата ни. Когато дойдете тук, в Истинския свят, вие ставате истински хора. Ларвата на тигровата оса не е тигрова оса, докато не се промени. Така хората се променят и стават онова, което вие наричате летящи хора.

— Не мога да разбера какво казва този — заядливо измърмори Харис и се хвърли на пода. Лили-йо и Флор слушаха внимателно.

— В този Истински свят, както вие го наричате, ние дойдохме, за да умрем — възрази колебливо Лили-йо.

— И ларвата на тигровата оса си мисли, че умира, когато се превръща в тигрова оса — обади се пленникът с оголената долна челюст.

— Вие сте все още млади — каза Главният пленник. — Влязохте в своя нов живот. Къде са душите ви?

Лили-йо и Флор се спогледаха. Докато бягаха от съсухрека, те благоразумно бяха изхвърлили малките фигурки. Харис дори бе стъпкал своята. Беше наистина невероятно!

— Виждате ли, те вече не ви трябва. Вие сте още млади и може би дори ще имате деца. Някои от тях вероятно ще се родят с криле.

— Някои ще бъдат като нас — сбъркани, други — нормални — додаде Пленникът с висящите без кости крайници.

— Толкова сте грозни, че не бива да живеете! — изсумтя Харис. — Чудя се как не са ви убили още като бебета.

— Защото ние знаем всичко — отговори Главният пленник. Втората му глава допълни с хриплив глас: — Най-важното в живота не е да си с правилна форма. По-важно е да знаеш. И тъй като не можем да се движим както трябва, ние мислим. Племето, населяващо Истинския свят, е разумно и оценява стойността на мисълта, независимо от формата. И затова ни остави да го управляваме.

Флор и Лили-йо измърмориха нещо под нос.

— Да не искате да кажете, че вие, нещастните Пленници, управлявате Истинския свят? — промълви най-накрая Лили-йо.

— Да, точно така.

— Защо тогава сте пленници?

Летящият със свързаните ухо и палец на ръката се обади за първи път с дълбок и приглушен глас.

— Да управляваш, жено, означава да служиш. Тези, които държат властта, са нейни роби. Свободен е само отхвърленият. Ние сме пленници и имаме време да мислим, да разговаряме, да учим и да предвиждаме. Онези, които знаят, насочват ножовете на останалите. В нас е силата, макар да управляваме без сила.

— Нищо лошо няма да ти се случи, Лили-йо — рече Бенд Апа Бонди. — Ще живеете сред нас и ще се наслаждавате на живота спокойно и в безопасност.

— Не! — възрази остро и с двете си глави Главният пленник. — Преди да се радват на живота, Лили-йо и Флор — онзи другият, мъжът, е напълно излишен — трябва да ни помогнат да осъществим нашия велик план.

— Смяташ, че трябва да им кажем за нашествието ли? — попита Бонди.

— А защо не? Флор и Лили-йо, вие пристигате тук тъкмо навреме. Все още са свежи спомените ви за Тежкия свят и за тамошния дивашки живот. Ние имаме нужда от тези спомени. Ето защо искаме да се върнете там, за да изпълним нашия велик план.

— Да се върнем обратно ли? — зяпна Флор.

— Точно така. Имаме намерение да нападнем Тежкия свят. Трябва да ни помогнете и да поведете нашите войски.

ГЛАВА ШЕСТА

Дългият следобед на вечността бе към своя край, този дълъг златен път на следобеда щеше да доведе рано или късно до вечната нощ. Налице бе движение, но без всякакви събития, с изключение на по-незначителните, които се струваха твърде сериозни само на участниците в тях.

За Флор, Лили-йо и Харис времето бе наситено с преживявания. Най-важното от тях бе, че се научиха да летят.

Щом новата тъкан и ставите им заякнаха, болките, които изпитваха при движението на крилете, скоро напълно изчезнаха. Летенето в условията на слаба гравитация се оказа огромно удоволствие. Тук нямаше и следа от грозните пляскащи движения на летящите хора, които бяха наблюдавали в Тежкия свят.

Научиха се да летят в ято, да търсят храна с останалите. Започнаха и тренировките им, предвид изпълнението на плана на Пленниците.

Поредицата от катастрофи, станали причина за първите пътувания на хората до този нов свят в кълбетата на огнераждащото растение, се оказаха сполучливи и с течение на вековете ставаха все по благоприятни. Постепенно хората се приспособяваха към средата в Истинския свят. Броят на оцелелите нарастваше непрекъснато. Това се дължеше на обстоятелството, че условията в Тежкия свят бяха твърде неблагоприятни за всички, освен за растителните видове.

Лили-йо бързо си даде сметка колко по-лек е животът при новите условия. Тя седна заедно с Флор и още десетина души да похапнат каша от косматомомбете, преди да потеглят за Тежкия свят в съответствие със заповедта на Пленниците.

Трудно можеше да обясни чувствата, които я вълнуваха.

— Тук сме в безопасност — рече тя, като посочи покритата със зеленина местност, над която се кръстосваха стотиците нишки на мрежите.

— Така си е, като изключим тигровите оси — съгласи се Флор.

Двете бяха спрели да си починат на някакъв гол връх, където въздухът бе толкова разреден, че дори кръстосвачите рядко се мяркаха там. В низината под тях се бе ширнала буйна зеленина и макар да бе осеяна със скали, жените имаха усещането, че се намират на планетата Земя.

— Този свят е по-малък — рече Лили-йо, опитвайки се да обясни на Флор мислите, които я вълнуваха. — Ние тук сме по-важни. Не се налага да се бием толкова често.

— Скоро ще ни се наложи.

— После ще можем да се върнем отново. Мястото е добро, не е толкова диво и има по-малко врагове. Тук групите биха могли да живеят без страх. На Веги и Тоя, пък и на Мей, Грен и на останалите дечурлига ще им хареса.

— Ще им липсват дърветата.

— Много скоро няма да ни липсват. Нали имаме вече криле. Всичко е въпрос на навик.

Този разговор се водеше под непомръдващата сянка на една скала. Над главите им, подобно на сребристи мехури, кръстосвачите обикаляха своите мрежи. Само от време на време се стрелваха към керевизовите полета в далечината. Наблюдавайки гигантските същества, Лили-йо се замисли за грандиозния план на Пленниците.

Пленниците разбираха нещата. Те очевидно бяха способни да прозрат в бъдещето, нещо, което на нея не ѝ се удаваше. Тя и всички около нея живееха като растения, действуваха според момента. Пленниците не бяха растения. Затворени в своите килии, те виждаха повече, отколкото хората, които се движеха свободно.

Те разбираха, че твърде малко от успелите да пристигнат в Новия свят хора можеха да родят деца, защото или бяха твърде стари, или пък лъчите, благодарение на които им растяха криле, убиваха семето им. Тук условията бяха добри и с повече хора щяха да станат още по-добри. Разбираха и че за да има повече хора, трябва да се доведат много бебета и деца от Тежкия свят.

Това се правеше от незапомнени времена. Смели крилати мъже пътували до другия свят и отвличали деца. Крилатите, нападнали навремето групата на Лили-йо, докато се изкачват към Върховете, бяха пристигнали с такава задача. Грабнали бяха Бейн, за да я отвеждат в Истинския свят в топка на огнераждащо растение.

Стотици бяха опасностите и рисковете, които ги заплашваха по време на двойното пътешествие. Малцина от тръгналите се връщаха отново.

Сега Пленниците бяха замислили по-добър план.

— Задава се кръстосвач — обади се Бенд Апа Бонди и събуди Лили-йо от унеса ѝ. — Трябва да сме готови.

Той поведе групата от дванадесет леляци, избрани да проведат операцията. Той бе определен за техен водач. Лили-йо, Флор и Харис щяха да му помагат заедно с останалите осем души — трима мъже и пет жени. От всички тях единствено Бенд Апа Бонди бе доведен в този свят още момче, останалите бяха пристигнали като Лили-йо.

Без да бързат, членовете на групата се изправиха и разтвориха криле. Настъпил бе часът на голямото изпитание. Обхвана ги боязън. Та нали с изключение на Бенд Апа Бонди и Лили-йо те не можеха да предвиждат събитията подобно на Пленниците. Лили-йо си вдъхваше смелост, като повтаряше: „Така трябва“. И ето че разпериха ръце и полетяха нагоре, за да пресрещнат кръстосвача.

Той беше се нахранил.

В една от мрежите се бе уловила една от най-вкусните му плячки — тигрова оса, и той я бе изсмукал така, че бяха останали само хитиновите плочки. Сега великанът се отпусна сред керевизовото поле, смачквайки всичко под себе си. Постепенно по гърба му започнаха да се образуват големи подутини. Готвеше се да се отправи към просторното черно море, където го зовяха топлината и светлината. Беше се родил в този свят и тъй като беше още млад, не бе предприемал това така желано и в същото време страшно пътешествие.

От гърба му продължаваха да се надигат подутините, които скоро се превърнаха в добре оформени кълбета, те увиснаха за малко и се откъснаха, сетне се изтърколиха на земята, където след време щяха да се зарият в пръстта и да започнат развитието си, което траеше десет хиляди години.

Макар и съвсем млад, кръстосвачът бе болен. Само че той не го знаеше. В него бе проникнала тигрова оса, ала той и това не знаеше. Огромното му туловище не усещаше почти нищо.

Снишили се, за да не попаднат в полезрението на гроздовете очи, хората от групата се покатериха на гърба му. Краката им затънаха във

високата до коленете козина и те се огледаха. Звездолист прелетя над главите им, но бързо се отдалечи. Тройка скокливки се шумгнаха в козината и повече не се показаха. Наоколо цареше такова спокойствие и тишина, сякаш се намираха на върха на пустинен хълм.

Ето че дойде моментът да действуват и разгънати във верига, те поеха напред, забили поглед в краката си. Бенд Апа Бонди бе в единия край, а Лили-йо — в другия. Огромното туловище бе прорязано от вдлъбнатини, срещаша се ями и белези от стари рани, ето защо хората напредваха бавно. Козината, която стигаше чак до черепа, бе с различни оттенъци на жълто, зелено и черно — подходяща защита срещу нападатели от въздуха. На много места се виждаха обиталища на различни паразити, които се хранеха направо от тялото на гиганта; повечето щяха да загинат по време на пътешествието между двата свята.

Хората продължаваха да напредват. По едно време домакинят им реши да промени позата и те се хвърлиха по лице, за да се задържат. Бяха тръгнали по стръмен склон, който се виеше нагоре по гърба му, и се изкачваха с усилие.

— Тук е! — обади се И Койн, една от жените.

Най-сетне бяха открили онова, което Пленниците им бяха казали да търсят.

Скупчили се около И Койн, с ножове в ръка, летящите впериха поглед в нещо, напомнящо кръпка, дълга около два метра и очертана от ниска, сякаш подстригана козина. Най-отгоре ясно личеше кръг, покрит с подобие на кора. Лили-йо се наведе и го докосна с пръсти. Беше извънредно твърд.

Ло Джинт долепи ухо. Пълна тишина.

Спогледаха се.

Никой не даде никакъв знак, а и не беше нужно.

Коленичили, забиха ножове около кръга. Кръстосвачът помръдна и те за пореден път се простряха по очи. Досами тях се бе надигнала нова подутина. Топката бързо се оформи и се търкулна надолу. Случайно заселил се наблизо иглотрън я погълна още преди тя да докосне земята. Хората продължиха работата си.

След известно време капакът помръдна. С общи усилия летящите го повдигнаха и отместиха. Пред очите им се откри вход към тъмен и влажен тунел.

— Тръгвам пръв — рече Бенд Апа Бонди.

Той се спусна в мрака, последван от останалите. След като и последният от дванадесетте влезе, издърпаха обратно капака на мястото му. И в същия миг доловиха лек шум, подобен на бълбукане, което означаваше, че прорезът започва да заздравява.

Поседяха свити в тъмнината, вслушвайки се в едва доловимото туптене на стените наоколо. С извадени ножове и прибрани криле хората изчакаха да се успокоят.

Намираха се на вража територия. Случайно и без дори да подозират, кръстосвачите се оказаха техни съюзници, макар да поглъщаха винаги с охота човешки същества, както и всичко останало. Тази дупка бе дело на жълто-черния разрушител, тигровата оса: едно от последните насекоми, издръжливата и изобретателна тигрова оса, която инстинктивно бе превърнала най-труднопобедимото от всички създания в своя плячка.

Женската тигрова оса кацва върху кръстосвача и пробива тунел в тялото му. Щом прецени, че е достатъчно дълбок, изкопава подобие на малка пещера в живия великан, като парализира и малкото му сетива с жилото на своята опашка. Отровата е толкова силна, че раната никога не заздравява. Снася там яйцата си и когато ларвите се излюпят, около тях има изобилие от прясна храна.

Не мина много и Бенд Апа Бонди даде знак за тръгване. Един след друг хората опипом поеха напред. Съвсем слаба светлина, процеждаща се незнайно откъде, осветяваше пътя. Дробовете им едва поемаха тежкия зелен въздух. Движеха се бавно, много бавно и внимателно в тесния проход — някъде отпред долиташе приглушен шум.

Изведнъж гръмна оглушителен тропот.

— Внимавайте! — извика Бенд Апа Бонди.

Нещо изскочи от мрака и ги връхлетя.

Правейки неочакван завой, тунелът ги бе отвел право в „люпилнята“. Яйцата на тигровите оси се бяха разпукали. Безброй ларви с широки близо метър уста се спуснаха върху пътниците, като хапеха стръвно, колкото изплашени, толкова и разгневени.

Бенд Апа Бонди сръза първата с меча си, но следващата вече налиташе в лицето му. Той се олюля и падна в тъмнината, а спътниците му, без да разбират какво става, се спънаха в него и се

строполиха отгоре му. Бързо се ориентираха и размахаха мечове. Освен главите телата на ларвите бяха нежни и уязвими.

Изтощени, единадесет човешки същества пролазиха назад от тунела, за да изчакат кашата да се изтече, след което да изчакат и останалото.

Кръстосвачът се размърда в леговището си. Странни тръпки пробегнаха по цялото му тяло. Трябваше да започне. Онези неща, чието начало бе сложено много по-отдавна. Издуха кислорода и се надигна.

В началото съвсем бавно и полека Кръстосвачът поклати една от нишките и започна да се набира по нея, към слоевете с по-разреден въздух. Преди винаги бе спирал тук. Този път сякаш не изпита нужда да го направи. Въздухът бе без значение, най-важното бе топлината, която изгаряше, изпепеляваше и проникваше до най-малките му фибри, която пронизваше и подтикваше към действия с всеки изминат метър нагоре...

От една от гигантските му жлези се спусна нова нишка. Набирайки скорост и отправяйки се в посоката, предназначена от векове, той поклати тежкото си тяло и напусна бавно мястото, където царстваха летящите мухи. Пред него някъде в далечината се мяркаше светъл полукръг — бял, син и зелен. Това бе неговата посока. Нататък трябваше да полети.

Това бе самотно място за млад кръстосвач като него. Кошмарно и в същото време прекрасно място, пълно с блясък и тъмнина, пълно с празнота... Освен когато някъде дълбоко в теб малка групичка хора проправи път, за да се възползва от теб. Пренасяш ги в един свят, без дори сам да подозираш това, в един свят, който някога, много, много отдавна, е принадлежал на техния род.

ГЛАВА СЕДМА

Тишина властвуваше над гората.

Тя тегнеше също както зелената маса, покрила цялата огрята от слънчева светлина част на планетата. Наслагвана милиони и милиони години, тишината се бе сгъстявала заедно с увеличаване енергията на Слънцето през първите етапи на неговия заник. Ала тишината не означаваше липса на живот. Той бе навсякъде, и то в буен разцвет. Слънчевата радиация, довела до изчезването на целия животински свят, бе променила облика на планетата. Навсякъде в хиляди форми и разновидности се ширеха растенията. А те нямаха глас.

Новата група, поведена от Тоя, се движеше сред безбройните клони, без да нарушава тишината. Децата все още бяха в района на Върховете и по зеленикавата кожа на телата им играеха слънчеви петна. Като внимаваха за дебнещи опасности, те крачеха напред и се стараеха да не вдигат шум. Страхът ги подтикваше да бързат, макар да нямаха определена цел. Движението им създаваше илюзия за сигурност и те продължаваха да вървят.

Внезапно пред тях се изпречи бял език и те се заковаха на място.

Дългата бяла лента безшумно се спущаше встрани от клона, на който бяха стъпили. Твърдо и голо, изтъканото от нишки образувание се бе насочило към по-долните слоеве на джунглата. Децата проследиха как върхът му, а след него и дългата тръба се загуби сред листата, към сенчестата основа на гората.

— Смукалница! — съобщи Тоя на останалите. Макар да не се бе наложила напълно като водач, всички деца, с изключение на Грен, се скупчиха около нея и с тревога гледаха проточилата се лента.

— Може ли да ни направи нещо? — попита Фей. Едва петгодишна, тя бе най-малка от всички.

— Ще го убием — обади се Веги. Той бе мъжко дете. Подскочи на клона и душата му изтропа. — Зная как да го убия, аз ще го унищожа.

— Не, аз ще го убия — скастри го Тоя, за да утвърди водачеството си.

Тя пристъпи напред и сръчно разви въжетo, усукано около кръста ѝ.

Останалите я наблюдаваха с тревога, все още несигурни във възможностите ѝ. Повечето от децата бяха вече юноши, с широки рамене, силни ръце и доста издължени пръсти. Трима от тях бяха мъжки деца — умният Грен, самоувереният Веги и тихият Поус. Грен бе най-възрастен сред тях. Той също пристъпи напред.

— И аз зная как се хваща смукалница — рече той на Тоя и погледна към дългата бяла лента, която продължаваше да се изнизва надолу към сенчестите дебри. — Ще те придържам за всеки случай, Тоя. Нужна ти е помощ.

Момичето се обърна и му се усмихна. Той беше хубав и един ден, вероятно много скоро, щеше да се чифтоса с нея. Миг след това, сетила се, че е водач, тя смръщи чело.

— Грен, ти вече си мъж. Забранено е да те докосвам, освен в периодите на размножаване. Аз ще хвана смукалницата, след което всички ще отидем до Върховете, за да я убием и да се нахраним с нея. Ще си направим истинско угощение и така ще отпразнуваме моето водачество.

Грен и Тоя се смериха с поглед. Но тъй като тя все още не беше затвърдила позицията си на водач, той не можеше да схване, а и не искаше да признае, че се явява като непокорник. Не беше съгласен с момичето, но се опита да не го показва.

Отстъпи назад, с ръка върху душата, която се полюшваше на колана му, малко дървено изображение, което му вдъхваше чувство на сигурност.

— Твоя работа — рече момчето, но Тоя вече му бе обърнала гръб.

Смукалницата се бе закачила на най-високите клони на дървото. Тя бе с растителен произход, ето защо не се отличаваше с особена интелигентност, а и нервната ѝ система бе недоразвита. Компенсираше това с дължината и обема си.

Смукалницата имаше форма на двукрило семе, което обаче не можеше да свие крилете си. Движението им бе твърде ограничено, макар чувствителните гъвкави фибри, с които бяха покрити, и общата им широка повърхност от близо двеста метра да им даваха възможност

да се възползват максимално от лекия бриз, който се появяваше от време на време в този така приличащ на парник свят.

За да се снабди с храна, смукалницата протягаше невероятния си език надолу към сенчестите дебри на гората, докато чувствителните пъпки по неговия връх не докоснеха пръстта.

Бавно и предпазливо езикът проучваше почвата, готов всеки миг при някоя от многобройните опасности да се отдръпне. Избягваше гигантските плесени и мъховете и търсеше гола пръст, влажна и сочна, пълна с храна. Заравяше се в нея и започваше да смуче.

— Готово! — заяви Тоя, когато се приготви. Тя усещаше вълнението, обзело спътниците ѝ. — Искам пълна тишина.

Въжето ѝ бе здраво завързано за ножа. Тя се наведе, спусна свободния му край и го стегна около белезникавата тръба. Заби ножа в кората на клона. Много скоро езикът се наду от засмуканата храна. Примката се стегна. Смукалницата не разбра, но от този миг тя бе пленница и не можеше да излети.

— Добра работа! — обади се Пойли, най-добрата приятелка на Тоя, която не пропускаше да ѝ се възхити.

— Бързо към Върховете! — подкани ги водачката. — Сега, когато птицата не може да се движи, лесно ще я убием.

Децата започнаха бързо да се катерят по най-близкия клон — всички, с изключение на Грен. Той не беше бунтар по природа, но знаеше, че съществува и по-лек начин да се достигне до Върховете. От Лили-йо и Харис се бе научил как да свирка на дъмблърите с присвити уста.

— Хайде, Грен! — извика Поус през рамо.

Грен поклати глава. Поус сви рамене и последва останалите.

Отзовал се на повикването на момчето, скоро с леко кръжене се появи един дъмблър. Снижи се и остави момчето да го възседне. Гребенът му се въртеше, по върховете на летателния му чадър висяха странните по форма семена.

Грен се улови здраво и подсвирна следващата команда. Птицата се поклати леко и понесе своя товар нагоре към Върховете, където пристигна малко след запъхтените членове на групата.

— Не биваше да го правиш — сърдито го посрещна Тоя. — Изложи се на опасност.

— Както виждаш, нищо не ме изяде — отвърна момчето, но почувствува, че не е право.

Изкачването между клоните е изморително, но далеч по-безопасно. Когато летиш, си оголен от всички страни и всеки враг може да те повали в зелената бездна — съвсем излишен риск. И все пак той бе здрав и читав. Те скоро ще разберат колко умен е той.

Цилиндричният белезникав език на смукалницата все така леко пулсираше наблизко. Самата птица бе кацнала няколко клона по-горе и огромните ѝ очи шареха неспокойно. Тя нямаше глава. Между двете сковани криле се намираше подобното на торба тяло, посипано с очи — покрити с роговица подутини и пъпки за размножаване, сред които от шкембето навън се бе проточил езикът. Тоя разпредели местата на своите войни, така че да нападнат гигантското създание едновременно от различни страни.

— Убивайте! — извика Тоя. — Хайде, скачайте! Бързо, деца!

Децата се хвърлиха върху отпусналото се между клоните туловище. Те развълнувано крещяха, което основателно би предизвикало гнева на Лили-йо.

Тялото на смукалницата започна да се надига и спуска, крилето пляскаха в странна пародия на растителен страх. Осемте малки воители тъпчеха пернатата зеленина, надявайки се да засегнат слабо развитата нервна система. Но сред листата и клоните дебнеха и други опасности. Събудена от шумотевицата, от скривалището си изпълзя тигрова оса и неочаквано се озова срещу Поус.

Стъписано от внезапната среща с един от най-страшните врагове на хората, мъжкото дете изпищя и падна по гръб. В този късен час от следобед на Земята твърде малко семейства от рода на ципокрилите и двукрилите бяха оцелели в мутантна форма: най-ужасното същество сред тях бе тигровата оса.

Веги се спусна да помогне на своя приятел. Твърде късно! Поус се опита, както беше паднал възник, да се измъкне: тигровата оса бе над него. Кръглите плочки на гръба ѝ се надигнаха и в същия миг жилото излетя от тялото ѝ и се заби в беззащитния корем на момчето. Мухата го сграбчи и с бърз мах на крилето отнесе парализираната си жертва. Веги я замери с тоягата си, но не я улучи.

Нямаха никакво време да оплачат нещастника. Най-сетне разновидностите на болка стигнаха до сетивата на смукалницата и тя

се опита да излети. С изострената си чувствителност единствено Тоя усети, че много скоро птицата ще се помъчи да се освободи.

Свит под корема на странното създание, Грен чу виковете на Поус и разбра, че става нещо. Когато се измъкна, зърна косматото тяло да се вдига и чу ударите на крилете му. Счупени клопки и листа се посипаха над момчето. Кракът, за който се бе заловил Грен, потрепна.

Момчето се изплаши не на шега. Птицата щеше да направи опит да избяга, значи трябваше да я убият час по-скоро. Грен нямаше достатъчно опит и заби както можа ножа си в езика, който сега в стремежа си да се изскубне се блъскаше в стъблото.

Момчето удряше отново и отново, докато най-сетне в тъканта на тръбата зейна дупка. Всмуканите пръст и кал, предназначени за храна на птицата, бликнаха навън. От конвулсиите на смукалницата раната се разширяваше.

Въпреки страха си Грен успя да съобрази какво ще стане скоро. Хвърли се напред и се вкопчи в една от подутините на гърба. В джунглата няма нищо по-лошо от това да останеш сам и може да бродиш почти половината си живот, без да срещнеш себеподобни.

Смукалницата правеше отчаяни усилия да се освободи. Така раната от ножа на Грен ставаше още по-голяма, докато най-сетне езикът напълно се откъсна.

Обзет от ужас, залавяйки се за израстъци и нишки, Грен пролази на гърба на странното създание, където още седем изплашени деца се бяха свили от ужас. Без да продума, той се присъедини към тях.

С леко полюшване птицата се издигна нагоре. Там на небосклона грееше ослепителното слънце, което бавно клонеше към деня, когато щеше да се превърне в нова и да изгори заедно със своите планети. А под крилете на смукалницата, която кръжеше подобно на семената на смокинята, на които самата тя толкова много приличаше, се полюшваше безкрайната растителност — тя се надигаше, надигаше се безмилостно като завиращо мляко, за да поздрави източника си на живот.

Тоя викаше нещо на децата от групата.

— Сечете я! — чуха те по едно време. — Сечете бързо! На парченца! Трябва да я убием, иначе никога няма да можем да се върнем в джунглата — насърчаваше ги тя и размахваше меча си.

Слънцето огряваше зелената ѝ кожа и момичето наистина изглеждаше красиво. Грен започна да сече. Веги и Мей се бяха заели да пробиват дупка в твърдата обвивка на гърба и изхвърляха надолу всяко откъртено парче. Хищни уста ги поемаха, преди още да са стигнали листата на дърветата.

Смукалницата летя необезпокоявана доста дълго. Човешките същества на гърба ѝ се измориха преди нея. Но дори тя имаше своя граница на издръжливост. От множеството нанесени рани изтичаха течностите ѝ и крилете ѝ постепенно отмаляваха. Птицата започна да губи височина.

— Тоя! Тоя! Виж, живи сенки! — развика се Дриф, посочила с пръст блестящите ивици, към които се носеха.

Никое от децата не беше виждало море; само интуицията и дълбоко скритото познание им подсказаха, че на това място ги дебнат много опасности.

Показа се тесен стръмен бряг — именно тук, където се срещаха обитателите на водния и земния свят, се водеха най-страшните битки за оцеляване.

Залавяйки се за израстъците на Смукалницата, Грен се придвижи бавно до легналите Тоя и Пойли. Момчето си даваше сметка, че има сериозна вина за изпитанието, на което бяха подложени всички, и много искаше да помогне.

— Може да повикаме дъмблърите и така да се спасим — обади се той. — Ще ни отведат у дома.

— Чудесна идея, Грен — подкрепи го Пойли, а Тоя го изгледа безизразно.

— Опитай се да ги повикаш — рече лаконично тя.

Той се подчини и изкриви устни, за да изсвири. Въздушната струя, която свистеше край тях, отнесе звука. Летяха твърде високо, за да могат чувствителните към звуковите вълни семена да уловят командата. Разочарован, Грен млъкна и обърна гръб на останалите, преструвайки се, че оглежда обстановката.

— Мислиш ли, че нямаше да го направя, ако наистина си струваше? — попита Тоя приятелката си.

„Ама че глупачка!“ помисли си Грен.

Сега Смукалницата губеше по-бавно височина. Попаднала бе в топъл въздушен поток, който я бе подел. След безуспешните си и

твърде немощни вече опити да се върне към сушата, тя се носеше успоредно на брега, така че децата имаха възможност да видят какво ги очаква там долу.

Под тях се водеше организирано разрушение. Хилядолетна битка без предводители. Все пак едната страна имаше своя генерал — сушата бе заета от едно-единствено дърво — разраснало се неимоверно, то простираше клони и листа от бряг до бряг. Изтласкало бе съседите си, а враговете бе погълнало. Владееше целия континент до самия Предел, който разделяше Деня от Нощта; в известен смисъл то бе победило и времето, тъй като никой не можеше да предвиди колко дълъг щеше да бъде животът на безбройните му стволове и клони; не бе успяло да се пребори единствено с морето. Бе спряло на границата с морската вода.

Точно там, далеч от скалите, пясъка и блатата на брега, се бяха закрепили екземпляри от победените от смокинята видове. Брегът бе техният негостоприемен дом. Изкривени, поизсъхнали, те растяха упорито. Притиснати от двете страни от врагове, те се бяха озовали в същинска Ничия земя.

Откъм сушата ги притискаше мълчаливото дърво. От водата ги заплашваха отровни водорасли и непрестанно нападащи ги врагове.

И високо над тях, безразлично към съдбата и на едните, и на другите, грееше безмилостно слънцето.

Изнемощяла, смукалницата се спускаше вече стремително и децата, вкопчени в гърба ѝ, ясно чуваха шума на водораслите. Те инстинктивно се скупчиха, безпомощни да се намесят или да променят нещо.

Леко наклонена, ранената птица се носеше бързо надолу. Опитваше се да кръжи над морската вода, от която се подаваха безброй обитатели. С огромно усилие смукалницата се насочи към тесен скалист полуостров.

— Гледайте! Долу има някаква крепост! — извика Тоя.

Птицата загуби равновесие и високата, тясна сивкава странна сграда изведнъж силно се наклони пред очите на децата. Сякаш всеки миг щяха да се ударят в стените. Очевидно умиращото създание бе съзряло празно място някъде в основата на крепостта и правеше усилие да се добере до него.

За съжаление крилете на птицата, проскърцващи подобно стари платна на ветроход, не се подчиняваха. Едрото тяло залитна към Ничията земя.

— Дръжте се здраво! — извика Веги на приятелите си.

В следващия миг се блъснаха във върха на постройката, а от удара децата излетяха напред. Едното крило на смукалницата се откъсна и птицата не можеше повече да контролира движенията си.

Тоя мигновено съобрази, че птицата ще повлече и тях. Ловка като котка, тя се хвърли в някаква вдлъбнатина между две бойници на покрива и нареди на останалите да я последват.

Едно по едно децата скачаха до нея, а тя ги поемаше, за да не паднат. Последна беше Мей. Стиснала в ръка душата си, тя също се озова при тях.

Безпомощна и осакатена, птицата въртеше очи. Тоя забеляза, че от силния удар тялото ѝ се бе разцепило по дължина. Много скоро то започна да се свлича по стената.

Откъснатото крило се отри в зида, сетне изнемощяло се спусна надолу.

Всички се надвесиха да видят къде ще падне.

Птицата се удари в голата пръст и се претърколи няколко пъти. С присъщата си жажда за живот тя не се предаваше. Надигна се с голямо усилие и провлачи тяло далеч от сивата сграда.

Единственото ѝ крило се потопи във водата и се отрази в неподвижната повърхност. Миг след това, сякаш оживяла, от нея се подадоха лентообразни водорасли, обсипани с мехурчести подутини. Те се насочиха колебливо към крилото на смукалницата.

В началото по-бавно, но сетне бързо и чевръсто те никнеха от водата и в радиус от четвърт миля тя се покри с озверели ленти, които сякаш мразеха целия свят.

Смукалницата се помъчи да се измъкне встрани. Ала веднъж пробудени, водораслите се оказаха с изключително голям обсег на действие и опитите ѝ да се отскубне бяха напразни.

Някои от мехурите по телата на водните обитатели се пръскаха от удара в пръстта. Тъмна, подобна на йод течност хвърчеше от тях във всички посоки. Навсякъде, където по тялото на птицата попадаха капки от нея, се вдигаше кафяв дим.

А тя не можеше да извика, за да облекчи поне малко болката си. И с нещо средно между подскачане и прелитане се насочи към вътрешността на полуострова, за да избяга от нападенията на водните обитатели. Крилете ѝ димяха прогорени.

Обитателите на морския бряг съвсем не се изчерпваха с мехурестите водорасли, които, очевидно изтощени, се отдръпнаха назад.

На тяхно място от водата изскочи дългозъбо водорасло, което прошари брега с остри си като бодли зъби. То успя да откъсне няколко парчета от бягащата птица, която все пак намери сили да пропълзи по скалите.

Все повече и най-различни водорасли никнеха около крилото на птицата. Сега вече то едва се бореше. Само припляскваше върху разпенената от обитатели повърхност, осеяна с множество усти.

Осем изплашени човешки същества наблюдаваха сцената от върха на крепостта.

— Никога няма да успеем да се доберем до дърветата — проплака Фей, тъй като беше най-малката в групата.

Водораслите бяха откъснали по някое и друго парче, но не бяха уловили напълно плячката, защото растенията от Ничията земя също бяха подушили храната. Притиснати между джунглата и водата, някои от тях, подобно на мангрово дърво, отдавна бяха смело нагазили в морето. Други, паразити по природа, живееха върху своите съседи и протягаха дългите си пипала към водата, същински въдици.

Именно тези два вида се опитаха да измъкнат плячката от своите врагове водораслите. Протегнаха възлестите си корени, подобно крайниците на сепия. Сграбчиха каквото можеха да докопат от смукалницата и борбата стана двойна.

Изведнъж целият бряг оживя. Всичко се гънеше и движеше. Във водата се вдигаха пръски, които отчасти прикриваха ужаса, а отчасти го засилваха. От джунглата долетяха птицеподобни създания, които не искаха да пропуснат своя пай.

В кърватата схватка смукалницата бе мигом разкъсана и тутакси забравена. Тялото ѝ изчезна в пяната.

Тоя решително се изправи.

— Трябва да тръгваме — рече тя. — Сега трябва да се доберем до брега.

Седем измъчени лица се обърнаха към нея, сякаш момичето бе загубило разсъдъка си.

— Ще загинем там долу — обади се Пойли.

— Не — срязва я Тоя. — Точно сега е най-безопасно. Онези неща долу се бият помежду си и никой няма да ни обърне внимание. После ще бъде късно.

Тоя все още не беше наложила напълно авторитета си. Групата не ѝ гласуваше пълно доверие. Като забеляза, че се колебаят и са готови да спорят, Тоя цапна Фей и Шри. Най-сериозните ѝ противници бяха Веги и Мей.

— И сега, и после те ще ни убият — възкликна Веги. — Безопасен изход не съществува. Нима не видяхте какво се случи със смукалницата, дето е хиляди пъти по-силна от нас?

— Но не можем да останем тук и да чакаме смъртта — възрази Тоя.

— Но пък можем да почакаме нещо да се случи — додаде Мей. — Моля те, нека останем тук!

— Нищо няма да се случи — взе страната на приятелката си Пойли. — Само неприятности. Налага се да се погрижим за себе си.

— Ще ни убият — упорствуваше Веги.

Отчаяна, Тоя се обърна към Грен, най-възрастния сред мъжките деца.

— Ти какво ще кажеш? — попита тя.

Грен бе наблюдавал битката долу с каменно изражение, което не се промени и когато се извърна към Тоя.

— Ти си водачът на групата, Тоя. Които могат, трябва да ти се подчинят. Такъв е обичаят.

Тоя се изправи.

— Пойли, Веги, Мей и вие останалите — последвайте ме! Тръгваме сега, докато долу онези продължават да вилнеят. Трябва да се върнем в гората.

Тя веднага прекрачи бойницата и започна да се спуска по стръмната стена. Изплашени, че ще останат сами, другите я последваха. Хлъзгаха се, залавяха се за издатините, но упорито я следваха.

Долу, смалили се подобно джуджета редом с високата сива сграда, те спряха мълчаливо. Испитваха някакво страхопочитание към

всичко наоколо.

Собственият им свят им се струваше почти недействителен. Точно над главите им грееше грамадното слънце и сенките им приличаха на петна до тях. Нито един предмет наоколо нямаше сянка и пейзажът изглеждаше плосък. Приличаше на мъртъв свят.

Схватката на брега продължаваше трескаво. Всичко наоколо (впрочем както винаги е било тук) бе продукт на Природата, Природата бе върховна владетелка, която сякаш бе решила да прокълне накрая всичко, което бе създала сама.

Превъзмогвайки страха си, Тоя тръгна първа.

Останалите я последваха. Колкото повече се отдалечаваха от крепостта, толкова по-сковани чувствуваха краката си, камъните, по които стъпваха, бяха обагрени с кафявата отрова. Греещото слънце вече я бе изсушило и тя бе напълно безопасна.

От всички страни се носеше грохотът на битката. Децата нагазиха в разпенената вода, но погълнати от безсмислената си вражда, хищниците не им обръщаха никакво внимание. Чести експлозии раздираха морската повърхност. Някои от дърветата на Ничията земя, обитавали тясното пространство в продължение на векове, бяха заровили корените си в тънкия пясъчен слой не само за да търсят храна, но и за да намерят защита срещу враговете си. Сигнали бяха до слой дървени въглища, до залежи от сяра и калиев нитрат. В своите органи дърветата не само ги бяха пречистили, но и ги бяха смесили.

Така полученото се взривно вещество бе събрано в черупки, които висяха по най-високите клони. Сега тези клони насочваха своето оръжие срещу водораслите. Разбуненото море се гърчеше под тази необичайна бомбардировка.

Планът на Тоя не беше много добър. Разчиташе не на правилната преценка, а на случайността. В единия край на полуострова огромно количество водорасли бяха навлезли в сушата и обгръщаха стрелящото дърво. Огънало се под тежестта на своите нападатели, то не спираше борбата. Децата притичаха покрай него и потърсиха прикрытие сред високите стъбла на троскота.

Едва сега видяха, че Грен не е с тях.

ГЛАВА ОСМА

Скрит зад отбранителните стени на крепостта, Грен лежеше и се припичаше на силното слънце.

Страхът бе важна, но не и единствената причина, поради която остана. Съгласен бе с Тоя, че подчинението е извънредно важно. И въпреки всичко не пожела да тръгне с тях. Сигурен бе, че планът на Тоя е твърде рискован. При това имаше нещо наум, което обаче не можеше да изрази.

— Как да го кажа! — рече той на глас. — Сякаш думите са малко. Сигурно преди е имало повече думи!

Мислите му бяха свързани с крепостта.

Останалите от групата не се бяха и замислили дори. Стъпвайки на покрива на крепостта, вниманието им бе погълнато от друго. Само Грен си бе дал сметка, че не беше обикновена скала. Някой бе вдигнал тази сграда според предварителен замисъл. Сред съществата, които познаваше, имаше само един вид, способен на такова нещо, и неговите представители положително разполагаха с безопасен проход, който да ги свързва със сушата.

Веднага след като изпрати с поглед приятелите си по каменната пътека, Грен извади ножа си и почука по най-близката стена.

Никакъв отговор.

Неочаквано цяло парче от стената на кулата зад него се отвори. Грен се обърна при лекия шум и се озова лице в лице с осем термита, появили се в тъмния отвор.

Обявени някога за врагове, термитите се бяха впоследствие сближили с хората и с времето между тях се бе породило своеобразно приятелство. И сега, когато хората се бяха превърнали по-скоро в изгнаници, отколкото в наследници на планетата, срещата им с термитите бе съвсем на равна нога.

Насекомите заобиколиха момчето и движейки непрестанно пипалата си, внимателно го проучиха. Грен не помръдваше, за да даде възможност на белезникавите им тела да го изследват спокойно. На

ръст те бяха високи почти колкото него. Долавяше излъчващата се от тях кисела, но не и неприятна миризма.

След като се увериха, че Грен е безопасен, термитите се отправиха към бойниците. Момчето нямаше представа дали виждат на дневна светлина, но бе сигурен, че ясно чуват врявата от битката долу.

Грен пристъпи предпазливо към отвора. Оттам лъхаше необикновена прохлада.

Две от насекомите веднага препречиха пътя му, доближавайки челюсти до гърлото му.

— Искам да сляза долу — каза той. — Няма да ви преча. Нека да вляза.

Един от домакините му бързо изчезна в тъмнината и скоро се върна заедно с друг термит. Грен отстъпи стъписан. На главата на новодошлия стърчеше грамаден израстък. Кафеникава гъбеста тъкан, покрита с дупчици, същите, каквито дървесните пчели правят за своите пити с мед, израстъкът обгръщаше черепа на термита и завършваше около врата му подобно на яка. Въпреки странния си товар термитът бе доста подвижен. Той пристъпи напред и останалите му сториха място. Известно време сякаш се вглеждаше в Грен, сетне се извърна.

Наведе глава и започна да дращи по земята. Доста грубо, но съвсем ясно насекомото нарисува кулата, а с няколко други линии маркира брега и полуострова.

Грен бе изумен. Не бе подозирал, че насекомите притежават такива способности. Той приближи чертежа.

Термитите го оставиха да го разгледа спокойно, но очевидно не спираха да го наблюдават. Явно очакваха нещо от него. Грен се съсредоточи и навеждайки се, макар и несигурно, драсна нещо към схемата. Прекарал бе линия, която свързваше върха на кулата с основата и продължаваше нататък до брега. Сетне посочи себе си с пръст.

Трудно можеше да каже дали домакините му бяха разбрали посланието му. Те просто се обърнаха и влязоха обратно в кулата. Грен нямаше какво друго да направи, освен да ги последва. Този път никой не го спря. Ясно бе, че молбата му е приета.

Вътре го посрещна странната влажна миризма.

Някой затвори отвора зад гърба му и момчето потъна в непрогледен мрак. След ярката слънчева светлина тъмнината го изплаши не на шега.

За пъргаво момче като Грен слизането надолу не представляваше никакво затруднение. Той си помагаше, като се улавяше за всевъзможните издатини, които стърчаха от стените на тясното като комин помещение.

След като посвикна с тъмнината, Грен забеляза, че от гърбовете на термитите струи слаба светлина, която им придаваше леко призрачен вид. Те се суетяха безмълвно напред-назад в дълги редици, заети с нещо свое. Грен така и не разбра какво беше то.

Най-накрая той и водачът му стигнаха до дъното на крепостта. Според пресмятанията му то се намирало под морското равнище. Въздухът бе влажен и тежък.

Сега до Грен вървеше само термитът с израстъка на главата. Останалите се оттеглиха в стройна редица като войници. Той забеляза странна зеленикава светлина. Отначало не можа да разбере откъде идва тя. Нямаше и време да се огледа, тъй като се стараше да не изостава от водача си. Коридорът, по който се движеха, бе неравен и с доста интензивно движение. Пълно бе със запътили се за някъде термити, с други дребни същества, които щъкаха насам-натам, ту поотделно, ту на групи.

— Не бързай толкова! — провикна се Грен, но, изглежда, водачът не го чу.

Зелената светлина вече бе доста силна. Идваше от двете страни на коридора. Грен установи, че тя прониква през неравните слюди по стените, поставени там очевидно от умните термити. През парчетата слюда, макар и трудно, се виждаше подводният свят и движението на опасните водорасли.

Грен беше изумен от напрегнатия подземен живот. Обитателите на крепостта нямаха време дори да спрат и да го разгледат. По едно време се появи някакво космато четириногло с дълга опашка и жълтеникави очи. На ръст бе почти колкото Грен. Доближи се до него и най-неочаквано изпусна едно: „Миауу“, като опита да се отърка. За щастие само мустаците му докоснаха ръката му и стреснат, той побърза да се отдалечи.

Косматото същество изви глава и го изпрати с поглед. Сетне последва термитите, тези, които сега се грижеха за него. Няколко крачки по-нататък Грен зърна още няколко космати, по кожата на които растяха мъхове.

Най-сетне Грен и водачът му стигнаха до едно място, където тунелът се разделяше на няколко по-малки разклонения. Без колебание термитът пое по онова, което водеше нагоре. Изведнъж силен лъч светлина преряза мрака и се оказа, че водачът на Грен е отместил камък, който запречваше входа на тунела.

— Много добри бяхте с мен — рече Грен, докато изпълзяваше навън. Внимаваше да не се приближава до кафявия израстък на главата на своя спътник.

Термитът веднага се прибра в дупката, без да го удостои с повече внимание.

Грен не се нуждаеше от обяснения, за да разбере, че е попаднал на Ничията земя.

Доловил бе вече мириса на развълнуваното море. До слуха му, макар и приглушена, стигаше глъчката от битката между водораслите и сухоземните растения. Едва ли не с кожата си момчето усещаше, че го заобикаля някакво напрежение, напълно непознато за безопасните средни територии на джунглата, където се раждаха човешките същества. Над него през месестите листа се процеждаха слънчевите лъчи.

Пръстта под краката му бе нещо средно между пясък и глина и тук-там се подаваха скали. Почвата не беше плодородна, това личеше и от растенията, пуснали корени в нея — изкривени, очевидно недоразвити, с едва наболи листа. Много бяха преплели стъбла, сякаш за да се подкрепят, а несъбралите се заедно лежаха в калта, изкорубени и болни. Някои с течение на годините бяха развили такива необикновени средства за защита, че изобщо не приличаха на дървета.

Грен прецени, че е най-добре да пропълзи до сушата на полуострова и да се опита да се присъедини към Тоя и останалите. Стигнаше ли до морския бряг, нямаше да е трудно да открие полуострова.

Лесно се ориентира в каква посока е морето и между листата и клоните видя ивицата Ничия земя. Тя се открояваше ярко сред всичко останало.

Момчето напредваше бавно. Сепваше се при всеки звук. По едно време се просна възник, подплашен от приближаващия се рояк остри отровни ъгли, който налетя отгоре му. Вдигна предпазливо очи и видя над себе си кактус, който отърсваше ствола си, за да пренареди иглите си и да ги приготви за отбрана; при всяка среща с непознати растения стомахът му се свиваше болезнено.

Малко по-нататък видя нещо още по-необичайно.

Прекрачи един ствол във форма на примка. В същия миг примката се сви. Грен успя да се измъкне, но силно ожули краката си. Докато лежеше изтощен и задъхан от уплаха, мина едно влечуго, което едва не се отри в него.

Дълго и покрито със защитни плочки, то имаше кръвожадна усмивка, разкриваща два реда остри зъби. Някога (когато хората имали имена за всичко) го наричали алигатор. То хвърли бегъл поглед към Грен и се мушна под едно стъбло.

Преди милион години почти всички животни, населяващи Земята, изчезнали. Дори самата тежест на зелените растения, чието развитие било благоприятствувано от силната слънчева радиация, била в състояние да ги премаже. И въпреки всичко, когато и последните дървета били изтикали от смокинята към блатата и бреговете на океана, няколко животински вида успели да се спасят заедно с тях. Заселили се именно на тази Ничия земя.

Грен се надигна и продължи, но този път внимаваше повече.

Шумът от схватката на брега бе отзвучал и наоколо цареше тишина. Всичко бе стихнало, сякаш в очакване на нещо, или нечие проклятие тегнеше над света.

Момчето се движеше по нисък склон, който се спускаше към водата. Ситни камъчета хрущяха под краката му.

Дърветата, които доскоро растяха нарядко, сега се бяха сгъстили и вероятно оказваха по-добра съпротива срещу нападенията от морето.

Грен спря. Тревогата му постепенно се засилваше. Как му се искаше сега да е с останалите! Убеден бе, че не той, а те бяха проявили упорство, като не приеха предложението му да останат върху крепостта.

Огледа се и предпазливо изсвири. Никакъв отговор. В настъпилата тишина му се струваше, че създанията, макар и лишени от слух, се стараеха да чуят нещо.

Паника стисна Грен за гърлото.

— Тоя! — извика Грен. — Веги! Пойли! Къде сте?

Внезапно над него се спусна някаква решетка и го повали на земята.

Когато Тоя и шестимата и спътници стигнаха брега, те се простряха ничком и все още изплашени до смърт, заровиха лица във високата трева. Телата им бяха покрити с пяна от битката, край която бяха минали.

Бързо се съвзеха и започнаха да обсъждат отсъствието на Грен. Той бе мъжко дете и загубата му бе тежка. Не беше разумно да се връщат и да го търсят, но поне можеха да го почакаат. Трябваше само да намерят подходящо прикритие.

— Излишно е да стоим тук — обади се Веги. — Нямаше никаква причина Грен да изостане. Най-добре да забравим за него.

— Той ни е нужен за периода на размножаване — спокойно възрази Тоя.

— Аз нали съм тук? — прекъсна я Веги. — Имам онова, което е необходимо, и то достатъчно голямо. Ще се чифтосам с всички жени още преди да узреят фурмите. По-зрял съм и от фурмите.

Момчето се изправи, за да покаже добре тялото си, и се завъртя в странен танц, който не отблъсна ни най-малко неговите партньорки. Сега той бе единственият мъж сред тях, следователно — желан.

Мей скочи внезапно и затанцува с него. После момичето се отдалечи с плавни гъвкави движения. Веги я последва. Мей се заливаше от смях, а момчето подвикваше след нея.

— Веднага се върнете! — скочиха Тоя и Пойли.

Мей и Веги тичаха безгрижно към каменистия склон. Но едва стъпиха върху него, и от песъчливата почва се подаде крайник, който сграбчи Мей за глезена. Тя изпищя и друга ръка се протегна нагоре. Просната на земята, Мей отчаяно зарита с крака. Веги се спусна на помощ с вече изваден нож. Нови ръце изникнаха от пясъка и уловиха момчето.

Когато растителността завладяла Земята, най-малко пострадали обитателите на водния свят. Тяхното царство се поддавало по-трудно от сушата на промени. И въпреки това на много от тях се наложило да променят навиците и начина си на живот.

Новородените хищни водорасли се оказали изобретателни ловци на раци от морското дъно и на черупките им по време на растежа, когато са най-беззащитни. За няколко милиона години този род почти изчезнал от Земята.

Междувременно октоподите вече водели война с водораслите. Рациите, които все по-рядко се срещали, били основна част от прехраната им. Като се добавят и другите фактори, които утежнявали съществуването им, октоподите волю-неволю променили изцяло поведението си. За да избегнат водораслите и за да намират храна, много от тях завинаги напуснали океана. Заживели по крайбрежието и така се родил пясъчният октопод.

Изплашени да не останат и без последното мъжко дете, Тоя и останалите се спуснаха да помогнат на Веги. Пясък летеше във всички посоки. Но октоподът разполагаше с толкова много крайници, че щяха да стигнат за всички деца. Без да напуска скривалището си, той успя да ги излови до едно с пипалата си, независимо от яростната им съпротива.

Ножовете се оказаха безполезни и скоро почти всички деца лежаха със зарити в пясъка лица и виковете им съвсем заглъхнаха.

Растителният свят бе взел надмощие не само в количествено отношение, но представителите му се бяха оказали далеч по-приспособими от останалите форми на живот. Отново и отново те успяваха да оцелеят, търсейки подражание на отдавна познати форми и реакции, използвани може би в по-малък мащаб сред животните. Такъв беше случаят с кръстосвачите — най-могъщото сред създанията на растителния свят, то се бе наложило и разраснало до гигантски размери, възприемайки начина на живот на най-обикновения паяк от ерата на каменните въглища.

В Ничията земя, където борбата за оцеляване бе най-ожесточена, този процес на подражание бе особено осезаем. Най-красноречив пример бяха върбите. Имитираха пясъчния октопод и така се бяха превърнали в непобедими обитатели на това кошмарно крайбрежие.

Върбите убийци живееха под пясъка и камъните и само тук-там отделни листа надничаха на повърхността. Корените им бяха придобили невероятна гъвкавост и якост и се бяха превърнали в извънредно полезни за живота им пипала. Именно на представител на тези жестоки създания децата дължаха живота си.

Пясъчният октопод трябваше да задуши плячката си час по-скоро. Прекалено дългата битка привлече вниманието на враговете му — върбите убийци, които, имитирайки го, се бяха превърнали в най-страшния му враг. Корените на две върби се плъзгаха вече под повърхността, докато по пясъка невинно се полюшваха само няколко китки листа, оставяйки след себе си лека диря.

Нападнаха незабавно и без колебание.

Дългите им и възлести корени притежаваха неподозирана сила. Пресякоха пътя на октопода от двете страни. Той познаваше смъртната им неумолима хватка. Отпусна човешките крайници и съсредоточи усилията си срещу върбата убиец. Неговият собствен живот му беше по-скъп.

Той надигна снага от пясъка с широко раззината човка и пълни със смъртен страх белезникави очи — от рязкото движение децата се разлетяха встрани. Успя да освободи почти всичките си пипала. Само едно остана в плен на върбата убиец. Разгневеният октопод яростно го прегриза, сякаш имаше насреща си най-страшния си враг.

Навъсеното море бе съвсем близо. Октоподът понечи да се скрие в неговите дълбини. Корените на върбата убиец трескаво се спуснаха след него. Бързо го откриха. Заловеният октопод размаха облак пясък, размесен със ситни камъни.

Но беше вече късно. Близо тридесет и пет възлести корена се стрелнаха безпощадно напред.

Забравили за смъртната опасност, от която току-що се бяха отървали, децата не можеха да откъснат очи от неравния двубой. Пипалата неочаквано се насочиха и към тях.

— Бягайте — извика Тоя и скочи на крака, усетила пясъчния дъжд по лицето си.

— Хванаха Фей! — изпищя Дриф.

Най-малкото момиченце махаше безпомощно ръце и крака. Един от тънките белезникави корени бе обгърнал Фей през гърдите. Почти задушена, тя дори не можеше да извика. Лицето и ръцете ѝ бързо

станаха морави. В следващия миг телцето ѝ бе запратено срещу ствола на близкото дърво. Децата гледаха с ужас как, разкъсано и обляно в кръв, момиченцето се свлича на пясъка.

— Това е животът! — промълви Пойли. — Да вървим!

Побягнаха към най-близките храсти. Докато се опитваха да се съвземат от ужаса и мъката по най-малката им спътничка, до тях достигаха звуци от разкъсването на плътта на октопода.

ГЛАВА ДЕВЕТА

Дълго след като заглъхна шумът и от последния предсмъртен гърч на октопода, шестте деца продължаваха да лежат, без да помръднат.

— Видяхте какво стана само защото не ме оставихте аз да съм водач — първа се обади Тоя. — Грен изчезна. Сега и Фей е мъртва. Много скоро ще загинем всички до един и душите ни ще изгният.

— Трябва да напуснем Ничията земя — навъсено рече Веги. — За всичко е виновна смукалницата.

Той добре разбираше, че е негова вината за произшествието с пясъчния октопод.

— Няма да мръднем оттук, докато не се разберем дали ще ми се подчинявате, или не — буквално изсъска Тоя. — Може би искате час по-скоро да измрем? Отсега нататък ще ми се подчинявате. Ясно ли е, Веги?

— Да.

— А на теб, Мей?

— Да.

— Дриф, Шрий, вие какво ще кажете?

— Съгласни сме — в един глас рекоха момичетата.

— Гладна съм — обади се след малко Шрий.

— Следвайте ме, но съвсем тихо — рече Тоя и затъкна душата си по-дълбоко в колана.

Тя поведе групата, като внимаваше къде стъпва.

Глъчката от морската битка постепенно стихваше. Няколко дървета бяха отмъкнати във водата. Голямо количество водорасли бяха завлечени на сушата. Множество клони и израстъци се протягаха, за да ги погълнат.

Малката група напредваше бавно, стъпка по стъпка. Нещо пухкаво се стрелна между краката на децата и преди да разберат какво става, то се шумугна в храсталаците.

— Можехме да го изядем — въздъхна Шрий. — Тоя обеща да се нахраним със смукалницата, а ние така и не успяхме да я хванем.

Миг по-късно от там, където пухкавото създание бе изчезнало от погледите им, долетя шум от лакомо гълтане. Сетне настъпи тишина.

— Нещо ни изпревари — прошепна Тоя. — Разпръснете се и ще го хванем. Пригответе ножовете!

Зарадвани, че най-сетне ще се заемат с нещо конкретно, децата се приведоха и внимателно се огледаха. Това, от което наистина разбираха, бе набавянето на храна.

Никак не беше трудно да открият мястото, откъдето се чуваше шумното гълтане. Създанието, излапало тяхната плячка, бе пленено. Оказа се съвсем млад алигатор, притиснат до земята от странното изобретение на едно от хищните дървета. От клоните му висеше дълга пръчка, на чийто свободен край се виждаха десетина разклонения, образуващи своеобразна решетка. Именно тази решетка бе притиснала алигатора към каменистата почва. Между челюстите му още стърчаха остатъци от пухкавото създание, притичало покрай тях само преди минути.

Алигаторът бе вперил поглед в приближаващите го деца.

— Можем да го убием. Здравно са го заклецили — обади се Мей.

— Поне ще се наядем до насита — въздъхна Шрий. — Дори душата ми е гладна.

Дебелите плочки, покриващи тялото на алигатора, доста затрудниха враговете му. Още в първия миг той перна с опашка Дриф. Момичето отхвъркна на няколко метра и се строполи върху острите камъни. Цялото ѝ лице се обля с кръв. Децата се нахвърлиха с ножове върху влечугото и скоро то съвсем изнемося от борбата с тях. Тоя успя да промуши ръка между пръчките на решетката и пререза гърлото му.

Алигаторът още потрепваше в предсмъртна агония, когато се случи нещо много странно. Решетката се отдели от земята и подобно на пръсти, отделните пръчки се свиха в юмрук.

Дългият клон, на който висеше тя, се вдигна и като се нави на няколко примки, бързо се скри сред листата.

С възторжени викове децата грабнаха алигатора и побягнаха.

Заобикаляха дървета, провираха се между клони, докато най-сетне съзряха неголяма гола скала. Мястото им се стори безопасно, още повече че бе обградено със странен местен вариант на познатия им свиркотрън.

Скупчени на неравната повърхност, те лакомо се нахвърлиха върху още топлото месо. Присъедини се дори Дрифт, чието лице не бе спряло да кърви след удара в остриите камъни.

Точно в този миг до тях долетя отчаяният вик за помощ на Грен.

— Стойте тук и пазете храната — нареди Тоя. — Пойли да дойде с мен. Ще потърсим Грен и ще го доведем.

Предложението ѝ бе съвсем разумно. Движението в гората бе опасно, още повече с храна.

Пойли и Тоя тъкмо заобиколиха свиркотръна и сякаш за да им помогне да се ориентират по-добре, викът на Грен долетя отново. Двете момичета завиха покрай ниско възвишение, покрито с бледоморави кактуси, и внезапно съзряха момчето. Проснат възник под дървото, почти като техния алигатор, Грен лежеше притиснат от същата решетка.

— О, Грен! — възкликна Пойли. — Колко много ни изплаши!

Не бяха стигнали още до него, когато от клоните на близкото дърво видяха да пропълзява влажна яркочервена уста, същата като на цветето лигави устни. Зиналата ѝ паст се надвеси над главата на момчето.

Без много да му мисли, Пойли се хвърли върху пълзящото растение и сръчно го срязва с ножа си. Лигавата маса се плъзна между пръстите ѝ. Момчето прибра ножа си и обърна гръб на отминалата опасност.

— Пойли, внимавай! Над теб! — долетя предупредителният вик на Тоя, която се хвърли към приятелката си.

Усетил опасността, паразитът бе спуснал близо десетина от своите лазеци уста. Сега всички те висяха над главата на Пойли. Тоя бързо се разправи с тях. Те се опитаха да се дръпнат, но от прорезите вече обилно се стичаше белезникавата им течност. Реакциите в растителния свят съвсем не бяха от най-бързите.

Задъхани, двете момичета се обърнаха към Грен, който продължаваше да лежи притиснат до земята.

— Ще можете ли да ме освободите? — попита той, озъртайки се безпомощно.

— Аз съм водач. Разбира се, че мога да те измъкна — рече Тоя. — Тази решетка е част от дървото. Сега ще я накараме да се вдигне и ще се измъкнеш.

Тоя коленичи и започна да реже една от пръчките на решетката.

В земите, завладени от смокинята, където огромната ѝ листна маса покриваше и най-загъntenите кътчета, основният проблем за по-слабите видове бе оцеляването. При свиркотръна и създанията, на които бе дал живот, като дъмблърите например или цветето горяща урна, вродената им изобретателност бе подсказала най-доброто разрешение.

Но не само изобретателността беше решаваща. За растителността на Ничията земя например най-важна бе издръжливостта. Това произтичаше от голямата разлика между екземплярите изгнаници и техните роднини във вътрешността.

Дърветата от рода на мангровото например нагазваха в морето и ловяха смъртоносните водорасли. Други, като върбата убиец, бяха възприели някои от навиците на животинския свят и се хранеха с гниеща тъкан. Дъбът пък бе успял да стигне до другата крайност — спущаше подобни на решетки приспособления и притискаше до земята организмите, с които се хранеха корените му. Случваше се, умирайки от глад, същите тези корени да хранят дървото.

Естествено, Тоя не знаеше нищо. Разбираше само, че трябва да накара решетката, притиснала Грен, да се вдигне както бе направила другата, заклешила алигатора. Пойли се залови да ѝ помага и започна да реже пръчките в другия край. Очевидно дъбът бе решил, че щетите ще бъдат твърде големи за него, и много скоро изтегли нагоре приспособлението си.

Пренебрегвайки всички табута, момичетата грабнаха Грен и тримата побягнаха към другите.

Всички заедно довършиха алигатора, като не забравяха да се оглеждат за дебнещи опасности.

Не без известно самохвалство Грен им разказа какво бе видял в жилището на термитите. Никой не искаше да му повярва.

— Термитите не са толкова умни, че да направят всичко това — обади се по едно време Веги.

— Всички вие видяхте крепостта, която бяха вдигнали. Стояхте дори върху нея.

— Но термитите от джунглата не са толкова способни — не пропусна да подкрепи Веги и този път Мей.

— Само че тук не е джунгла — възрази Грен. — Тук стават други неща. Много по-страшни.

— Стават само в твоята глава — не млъкваше Мей. — Разправяш ни всички тия измишльотини, за да не ти припомним, че ти не се подчини на Тоя. Как може да има прозорци под водата?

— Разказвам ви само онова, което видях с очите си — опитваше се да ги убеди момчето. Той очевидно бе започнал да се дразни. — Тук, на Ничията земя, всичко е по-различно. Много термити имат по телата си плесен, каквато не съм виждал досега. Много са грозни.

— И къде видя това? — попита Шрий.

Грен подметна във въздуха някакво прозрачно стъклено късче с необикновена форма и после бързо го скри в шепата си. Може би искаше да предизвика всеобщо любопитство или просто не му се щеше да говори за неотдавна преживяната уплаха.

— Когато решетката на онова дърво ме улови, погледнах нагоре към листата и между клоните зърнах нещо, от което косите ми настръхнаха. Плесен, каквато бях видял да обитава телата на някои от термитите, бе и там, по листата. Лъскава и блестяща като око.

— Тук наистина е твърде опасно — обади се Тоя. — Време е да се връщаме в гората, където всичко ни е познато. Хайде, ставайте!

— Нека да оглозгам този кокал — помоли Шрий.

— Тъкмо Грен ще ни разкаже историята си докрай.

— Ставайте, ставайте! Затъкнете добре душите в коланите си и правете каквото ви казвам.

Грен прибра дълбоко в колана си стъкълцето и скочи пръв, за да покаже, че е готов да се подчинява. Един по един всички се изправиха и в този момент над главите им преминаха две сенки; два звездолиста се бяха вкопчили в отчаяна схватка.

На тази Ничия земя, за която толкова често става дума, прелитаха птици; някои от тях намираха прехрана в морето, а други търсеха плячката си на сушата. Почти никога не нощуваха тук, знаейки отлично какви опасности ги дебнат.

Двата звездолиста водеха битка на живот и смърт и очевидно не обръщаха внимание къде се намират. По едно време се блъснаха в горните клони на дървото, недалеч от нашите пътници.

Изведнъж Ничията земя оживя.

Изгладнели и раздразнени, дърветата отърсиха и разпериха клони, настриха бодли папрати, гигантски коприви разлюляха бради. Неизвестно откъде се появиха движещи се кактуси с готови за бой шипове. Пълзящи създания замеряха враговете с лепкава смола. Четириноги, подобни на онова пухкавото, което Грен срещна при термитите, притичваха насам-натам, след което се настаняваха между клоните, готови за нападение. Всичко, способно да се движи, тласкано от глада, заемаше позиция. В този момент Ничията земя се превърна в истинско бойно поле.

Растенията, лишени от крайници, застанаха нащрек, готови да налапат остатъците от плячката. Недалеч от децата висок храст от свиркотрън потрепваше с клони и бодли в очакване на битката. Тук гладът тласкаше иначе безобидното растение към далеч по-нападателни действия. Готово бе да бодне и най-невинен свой съсед. Подобно на него стотици други растения, дребни, неподвижни, но затова пък добре въоръжени, щяха да забравят за обречените птици във въздуха и да потърсят храна от всичко, попадащо в обсега им.

Висока върба убиец преместваше един след друг заритите си в пясъка корени, над които ситните камъчета се движеха като живи. Много скоро тя също щеше да вземе участие в борбата на живот и смърт.

Навсякъде цареше хаос. Птиците звездолисти бяха обречени.

— Вижте — възкликна Грен и посочи нагоре към клоните. — Там има от оная плесен.

Сред тънките като змии клонки на върбата убиец се мяркаха колонии смъртоносна плесен. Докато наблюдаваше двубоя на птиците, Грен ги бе мернал няколко пъти. По падналите наоколо растения също личаха следи от тях. Момчето потрепери, но очевидно на никого от спътниците му плесента не правеше впечатление. В края на краищата те чудесно знаеха, че смъртта има много лица.

Дребни клонки и листа започнаха да се сипят наоколо. Полумъртвите птици бяха вече плячка на хищни уста.

— Твърде близо сме до полесражението — обади се Пойли. — Най-добре е да се махаме оттук.

— Тъкмо се готвех да дам такава заповед — рече Тоя сухо.

Децата се надигнаха и поеха напред. Стискаха здраво по един дълъг прът, с който проверяваха къде стъпват. Безмилостните действия

на върбата убиец ги караха да бъдат нащрек.

Дълго вървяха така, преодолявайки едно след друго често пъти смъртоносни препятствия. Най-сетне умората надделя. Намериха един кух дънер. Избутаха с тоягите отровното създание, което живееше в него, и се сгушиха в тясното пространство. Когато отвориха очи, разбраха, че са пленници. Двата края на дънера бяха плътно затворени.

Дрифт се бе събудила първа и първа бе забелязала какво се е случило. Изплашеният ѝ вик стресна другарите и. Те се огледаха и веднага разбраха, че останат ли по-дълго, ще се задушат. Стените на дънера, съвсем сухи, преди да влязат, сега бяха лепкави от стичащата се по тях сладникава течност. Тя очевидно трябваше да разяде плътта им.

Поваленият дънер не беше нищо друго, освен един гигантски стомах, в който сами безразсъдно се бяха напъхали.

В продължение на стотици хиляди години торбестият бряст бе изоставил окончателно опитите си да извлича храна от негостоприемните брегове на Ничията земя. Постепенно кореновата му система бе закърняла и дървото бе възприело настоящия хоризонтален начин на живот. Имитираше изсъхнал повален дънер. Клоните и листната му маса на пръв поглед изглеждаха отделени. Именно тях бяха изхвърлили от вътрешността децата. Вид примамка за нищо неподозиращите други създания.

Обикновено торбестият бряст успяваше да прилъже главно растения. Но седемте човешки същества също бяха добре дошли. Притиснати в хлъзгавия, лепкав затвор, те отчаяно се опитваха да пробият дънера с ножовете си. Безуспешно. Течността все по-обилно се изливаше над главите им.

— Безполезно е — задъха се Тоя. — Нека си отдъхнем и да се помъчим да измислим нещо.

Децата се скупчиха уплашени и смълчани в непрогледния мрак.

Грен се стараеше да подреди мислите си. Мъчеше се да не забелязва стичащата се отвсякъде лепкава течност.

Спомни си как изглеждаше дънерът отвън. Бяха се изкачили по малко възвишение, заобиколиха подозрително гола купчина пясък и откриха торбестия бряст в тревата на върха. Отвън им се бе видял съвсем гладък...

— Ха! — възкликна той.

— Какво има? — попита Веги. — Какво стана? — Сърдит бе на всички. Нима той не беше мъж, когото всички бяха длъжни да пазят и защитават.

— Сега трябва да се наредим с лице към ей тази стена. Така ще накараме дънера да се претърколи надолу.

— С какво ще ни помогне това? — изсумтя Веги в мрака.

— Прави каквото ти казват, дребосък такъв — яростно изсъска Тоя.

Всички се подчиниха на дадения знак. И Тоя, както и Веги, не можеше да разбере какво имаше предвид Грен, но трябваше да пази авторитета си.

— Бутайте с всички сили, бързо!

Те опипом застанаха в редица и действително се увериха, че посоката е правилна.

— Готови ли сте? — попита Тоя. — Бутай! Още бутай!

Пръстите им потъваха в лепкавата смес, но децата упорито натискаха.

Торбестият бряст се помести. Децата извикаха възторжено в един глас, усетили, че дънерът се претърколи веднъж и после отново и отново.

Много скоро разбраха, че няма смисъл да бутат повече. Както се беше надявал Грен, дънерът се движеше от инерцията на собствената си тежест надолу по склона. Децата се въртяха през глава.

— Бъдете готови при първа възможност да помогнете. При първа възможност! В подножието на склона дънерът най-вероятно ще се разцепи.

Щом стигна до пясъка, дънерът забави ход, а когато и склонът стана полегат, спря напълно. Листната част от торбестия бряст ги следваше отблизо и когато дървото замря, тя скочи отгоре му и се приготви да пхне смукалата си вътре. Беше закъсняла.

Нещо се размърда под пясъчната повърхност.

Белезникав, подобен на корен израстък се подаде, а след него — втори, трети и много скоро дънерът се оказа плътно обгърнат през средата. Докато листното образуване се измъкваше, дирейки спасение, дебнештата върба убиец се появи встрани. Все още затворени в тесния дънер, децата чуха как той пропуква под нечий натиск.

— Пригответе се за бягство — прошепна Грен.

На пръсти се брояха създанията, които можеха да издържат „прегръдката“ на върбата убиец. Жертвата ѝ бе напълно беззащитна. Всичко, попаднало в прегръдката на пипалата, пукаше като счупени ребра. Притиснат по този начин от няколко страни, дънерът се разпука подобно черупка.

Щом лъчите на слънцето проникнаха до телата им, децата скочиха и побягнаха накъдето им видят очите.

Единствено Дриф не успя да се измъкне. Единият ѝ крак остана заклещен, момичето крещеше, обзето от паника, и отчаяно се дърпаше. Озовали се вече сред високата трева, останалите изведнъж спряха и се обърнаха назад.

Тоя и Пойли се спогледаха и се спуснаха обратно.

— Върнете се, глупачки! — викаше след тях Грен. — Ще улови и вас!

Момичетата не му обърнаха внимание и смело нагазиха в пясъчната ивица.

— Спрете! — все така изплашен викна Грен, но въпреки това и той се спусна подире им.

На около три метра от тях бе стволът на високата върба убиец. Сред клоните ѝ проблясваха тъмнозелените гънки на плесента, която бяха видели преди. Страшно бе дори за гледане. Грен недоумяваше как се осмеляваха останалите да стоят още тук. Той се хвърли към Тоя, започна да я блъска, като не спираше да вика, че трябва да спаси душата си.

Момичето се преструваше, че не го чува. Само на десетина сантиметра от белезникавите корени, двете с Пойли се мъчеха да освободят Дриф. Кракът ѝ се беше заклецил в една цепнатина. Найсетне нещо сред отломките се размести и те успяха да измъкнат момичето. Подкрепяйки я от две страни, Пойли и Тоя се затичаха обратно към високата трева, където ги чакаха останалите.

В продължение на няколко минути децата едва поемаха въздух от умора и напрежение. Телата им бяха целите покрити с лепкавата течност и с прахоляк, така че трудно се различаваха едно от друго.

Тоя първа се отпусна на земята.

— Грен, отстранявам те от групата — рече тя с едва сдържан гняв. — От този момент нататък си прогонен!

Момчето скочи с пълни със сълзи очи. Всички се бяха втренчили в него. Знаеха, че няма по-страшно наказание от това да бъдеш изгонен от групата. Рядко се прилагаше спрямо жени, но никой не беше чувал да се постъпва така с мъж.

— Не можеш да го направиш — извика Грен. — И защо? Посочи поне някаква причина.

— Ти ме удари — отговори Тоя. — Аз съм твой водач, а ти си позволи да ме удариш. Опита се да ни попречиш да спасим Дриф. Готов беше да я оставиш да умре. Пък и винаги си толкова своенравен. Не мога повече да ти бъда водач, ето защо трябва да си отидеш.

Всички, с изключение на Дриф, бяха вече скочили на крака, разтревожени и недоумяващи.

— Това са лъжи!

— Не, не са. — После, сякаш разколебана, тя се обърна към останалите петима, които с тревога следяха разговора помежду им. — Е, какво, не е ли вярно?

Стиснала ранения си крак, Дриф с готовност се съгласи. И Шрий, приятелка на Дриф, се присъедини. Веги и Мей само кимнаха; чувствуваха се виновни, защото не бяха се притичали на помощ на Дриф, и вероятно смятаха, че като подкрепят Тоя, ще изкупят вината си. Единствена Пойли, най-близката приятелка на Тоя, показва макар и слабо несъгласие.

— Няма значение дали това, което казваш, е вярно — заяви момичето. — Аз знам едно, ако не беше Грен, отдавна всички да сме умрели в торбестия бряст. В случая той ни спаси и трябва да сме му благодарни.

— Не е вярно, спаси ни върбата убиец.

— Ако не беше Грен...

— Пойли, не се меси. Ти сама видя, че той ме удари. Трябва да напусне групата! Казах вече, той е прокуден.

Двете малки жени се смериха с гневни погледи.

Инстинктивно бяха посегнали към ножовете.

— Той е наш мъж. Не можем да го пуснем току-така! — рече Пойли. — Говориш глупости, Тоя.

— Да не би да си забравила, че при нас е и Веги!

— Веги е още мъжко дете и ти много добре го знаеш!

— Но вече съм достатъчно голям, за да ти направя бебе, Пойли — ядосано се обади Веги и заподскача, за да покаже колко е мъжествен. — Я ме погледни. Не изглеждам по-зле от Грен.

Момичетата го побутнаха да седне, за да не им пречи, и продължиха да се карат. Останалите също започнаха да се препират. Млъкнаха едва когато Грен избухна в сълзи от безсилен яд.

— Всички вие сте истински глупаци! — провикна се той, хълцайки. — Аз единствен зная как да се измъкнем от Ничията земя. Без мен няма да се справите.

— С всичко можем да се справим и без теб — обади се Тоя. — Имаш ли някакъв план?

— Страхотен водач си, Тоя, няма що! — засмя се горчиво Грен. — Ти дори не знаеш къде се намираме. Още не си разбрала, че сме на границата на Ничията земя. Погледни. От тук се вижда нашата гора.

И той демонстративно посочи към джунглата.

ГЛАВА ДЕСЕТА

В желанието си по-скоро да се отърват от торбестия бряст те не бяха обърнали внимание на пейзажа. Нямаше почти никакво съмнение, че Грен е прав. Наистина се намираха на границата на Ничията земя.

Съвсем наблизко възлестите и изкривени стебла на дърветата растяха много по-нагъсто, сякаш се стремяха да образуват стена. Сред тях стърчаха изправени като щикове тръни, треви с неимоверно дълги и толкова остри листа, че с тях можеше да се пререже с един замах човешка ръка. Във всичко това гъсто се преплитаха къпинови клони и се образуваше плътна преграда, гъсталак, в който бе истинско самоубийство да влезеш. Растенията бяха нащрек, подобно войници в очакване на общия враг.

А общият враг имаше доста страшен вид.

Огромното смокиново дърво, разпростряло се до всички възможни кътчета на континента, се издигаше високо и заплашително над вкопчилите се в живота остатъци от растителни видове на Ничията земя. Долните клони на гигантската смокиня бяха покрити с много гъста листна маса. Тя бе надвиснала над стената, сякаш искаше да спре и най-слабия лъч слънчева светлина.

Неоценима помощ на смокинята оказваха и много от странните създания, които населяваха джунглата — дърветата капани, съсухрекът и смъртоносното цвете лигава уста и какви ли не още. Подобно на пазачи, те обикаляха и охраняваха територията на гигантското дърво.

Джунглата, примамливо убежище за децата, сега им бе показала острите си нокти.

Грен наблюдаваше спътниците си, обърнали лица към двойната стена от враждебно настроената растителност. Всичко бе замряло. Не се усещаше дори онзи съвсем лек бриз, идещ от морето. Само сърцата им се свиваха от страх.

— Сами виждате — обади се Грен. — Оставете ме тук. Тъкмо ще мога да ви наблюдавам как ще преминете през тази преграда. Много съм любопитен да видя как ще го направите.

Сега инициативата беше в негови ръце и той се наслаждаваше на победата си. Децата поглеждаха ту към него, ту към стената, после отново към него.

— И ти не знаеш как да преминем оттатък — рече Веги, обзет от съмнения.

— Напротив, зная — самодоволно се засмя Грен.

— Вероятно се надяваш, че термитите ще ти помогнат — обади се Пойли.

— Не.

— Тогава какво?

Той ги изгледа предизвикателно. Сетне се обърна към Тоя.

— Ще ви покажа пътя, ако ме последвате. Тоя няма глава за това, а аз имам. Не искам да бъда повече прокуден. Ще ви вода вместо Тоя. Изберете ме за ваш водач и ви обещавам безопасност.

— Ти наистина си мъжко дете — презрително подхвърли Тоя. — Прекалено много бърбориш и не преставаш да се хвалиш.

— Водачи стават жените, а не мъжете — възрази неубедително Шрий.

— Тоя е лош водач — изкрещя Грен.

— Не е вярно — възрази Дриф. — И е по-смела от теб.

Останалите мълчаливо се съгласиха, дори Пойли. Нямаха пълно доверие на Тоя, но не вярваха много и на Грен.

Пойли се приближи до момчето.

— Знаеш какъв е законът — рече му тя тихо. — Ще бъдеш прокуден, ако не ни осигуриш възможност да се измънем.

— А ако ви предложи такава възможност?

— Тогава ще останеш с нас. Само не се надявай да изместиш Тоя. Не е редно.

— Аз съм този, който ще каже кое е редно и кое — не.

— Това също не е редно.

— Ти си единственият разумен човек тук, Пойли. Недей да спориш с мен.

— Не искам да те изпъдят от групата. Аз съм на твоя страна.

— Вижте тогава! — обърна се момчето към всички и извади странно по форма стъкълце, което им бе показал преди. — Намерих го, докато лежах затиснат от рамката. Нарича се слюда или стъкло. Може

и морето да го е изхвърлило. Струва ми се, че термитите го използват, за да гледат през него под водата.

Тоя посегна да разгледа стъкълцето, но момчето предвидливо дръпна ръка.

— Като го държиш срещу слънцето — продължаваше Грен, — под него се явява друго малко слънце. Докато лежах под рамката, изгорих с него ръката си. По същия начин вероятно щях да прегоря и отделните пръчки и да се освободя, ако не бяхте дошли. Можем да изгорим проход в стената и да се измъкнем от Ничията земя. Само да подпалим няколко сухи клони и треви и огънят ще поеме. Вятърът ще го разгори и гората ще пламне. Нищо на този свят не устоява пред огъня, ще тръгнем след него и той ще ни отведе в джунглата.

Децата се спогледаха.

— Грен е много умен — рече Пойли. — Може и да успее да ни спаси.

— А може и нищо да не излезе — упорствуваше Тоя.

Ядосан, Грен я замери с парчето стъкло.

— Ама че глупачка! Главата ти е пълна с жаби. Теб трябваше да изпъдим.

Момичето грабна стъкълцето и отстъпи.

— Грен, ти си полудял, не се чуваш какво говориш. Махни се, преди да сме те убили — изкрещя тя.

— Видя ли как се държи с мен, Веги! — гласът му трепереше от яд. — Тя не може да бъде водач. Или ние ще се махнем, или тя.

— Тоя никога не ми е сторила нищо лошо — обади се намусено Веги с единственото желание да избегне кавгата. — Не искам да бъда прокуден.

Доловила колебанието му, Тоя бързо се възползва от него.

— Започне ли спор в една група, тя скоро неизбежно се разпада. Такъв е животът. От нас двамата с Грен единият трябва да си отиде. И вие ще решите кой да бъде. Говорете. Нека всеки, който предпочита аз да си отида, да се обади.

— Така не е честно — извика Пойли.

Настъпи неловко мълчание.

— Да си отиде Грен — прошепна Дриф.

Момчето извади ножа. Веги тутакси скочи на крака, също с нож в ръка. Зад него бе застанала Мей. Много скоро всички бяха насочили

оръжие срещу Грен. Единствена не помръдваше Пойли.

Върху лицето на Грен се изписа огорчение.

— Върни ми стъклото — протегна ръка той към Тоя.

— Сега то е наше — рече тя. — Можем да направим малко слънце и без теб. Върви си, преди да сме те убили.

Грен огледа всички. Сетне се извърна и безмълвно се отдалечи.

Не можеше да преглътне обидата. А и знаеше, че пред него няма никакво бъдеще. Изключително опасно бе да се движи сам в джунглата, а тук, извън нея, бе двойно по-опасно. Успееше ли да се добере до средните слоеве на гората, съществуваше вероятност да срещне и други хора, но групите бяха малобройни и твърде боязливи. Дори да го приемеха, никак не го блазнеше мисълта, че трябва да се приспособява към нови хора.

Ничията земя не бе най-подходящото място за разходка на дълбоко огорчен човек. Само пет минути след като се отдели от останалите, той попадна в плен на някакво растение.

Земята под краката му бе очевидно пресъхнало речно корито. Грамадни камъни се изпречваха пред него, спъваше го на всяка крачка и ситен чакъл. Тук растеше само остра като бръснач трева.

Докато крачеше без посока из пресъхналото корито, Грен усети нещо леко да кацва на главата му. Не веднъж се бе изплашвал до смърт от странните създания, които прилепваха към някои обитатели на гората. Тази форма на живот бе всъщност мутирала гъба. В продължение на векове тя бе възприела нови начини на прехрана и размножаване.

Грен стоя известно време, без да помръдне, и дори не смееше да трепне. Само веднъж се опита да вдигне ръка нагоре, но бързо я спусна. Имаше чувството, че главата му е изтръпнала.

Най-сетне пристъпи до близкия камък и опря гръб в хладната му повърхност. Проследи с поглед пътя, който бе изминал дотук. Намираше се под дебела сянка в едно блатисто място. На върха на пресъхнал водопад ярка слънчева светлина огряваше белезникави и зелени листа.

Той неясно се досещаше, че и след неговата смърт всичко това щеше да продължи да съществува, и след разлагането на тялото му други същества щяха да се хранят с него. Струваше му се твърде невероятно да стигне до Върховете, като прадедите си. Само че

нямаше кой да се погрижи за неговата душа. Животът бе кратък и какво бе човекът? Нищо.

— Ти си човек!

Думите стигнаха до съзнанието на момчето, изречени от призрачен беззвучен глас, сякаш случайно отронен звън на захвърлена лира. Грен бе така стъписан, че дори не се изненада. Бе опрял гръб в камъка и сянката се простираше широко наоколо. Защо да няма и беззвучни гласове, които да съвпадат с мислите му?

— Кой говори? — попита небрежно момчето.

— Ти ме наричай гъба. Ще бъда винаги с теб. Мога много да ти помогна.

Грен подозираше, че гъбата никога досега не бе използвала думи, толкова бавно идваха те една след друга.

— Нуждая се от помощ — каза той. — Аз съм прокуден.

— Разбрах това. Прилепих се до теб, за да ти помогна. Винаги ще бъда с теб.

Момчето се почувствува страшно неловко, но попита:

— Как ще ми помогнеш?

— Както на всички останали — отвърна гъбата. — Щом веднъж тръгна с тях, никога не ги изоставям. Много същества нямат мозък, а аз съм мозък. Събирам мисли, има и други от моя род, които действат като мозък, и те прилепват към някои същества и им помагат да се справят по-добре.

— Ще мога ли и аз да се справям по-добре от останалите хора? — попита Грен.

Листата над него все така бяха облени от ярка слънчева светлина. В главата му всичко се бе объркало. Имаше чувството, че разговаря с богове.

— Никога досега не сме улавяли човек — промълви гласът. Този път вече думите идваха по-бързо. — Ние, гъбите, живеем само в гранични райони като Ничията земя. Вие обитавате джунглата. Ти си много добра находка. Ще те направя много силен. С моя помощ ще можеш да отидеш където пожелаеш.

Грен предпочете да замълчи и продължаваше да стои, опрян на хладния камък. Чувствувахе се изнемощял и се радваше на всеки изминал миг. Гласът прозвуча отново.

— Много неща за хората са ми известни. Измина доста време от създаването на нашия свят и на света извън него. Някога, много отдавна, преди Слънцето да стане толкова горещо, вие, двуногите, сте управлявали този свят. Тогава сте били едри, близо пет пъти по-високи от теб сега. Смалили сте се, за да се приспособите към условията и да оцелеете. В онези дни моите деди са били съвсем мънички, но оттогава са настъпили много промени, бавни и почти незабележими. Сега ти си едно съвсем дребно създание от света на тревите, а аз съм в състояние да те победя.

Грен размишлява известно време и най-сетне попита:

— А ти откъде знаеш всичко това, гъбо, щом никога не си срещала човек?

— Изследвах твоя мозък. Много от спомените и мислите ти са наследени от далечното минало, само че са така дълбоко скрити в съзнанието ти, че не можеш да ги достигнеш, а аз мога. Чрез тях прочетох историята на твоя род. И моят род може да бъде също толкова велик, колкото твоят.

— Ще стана ли и аз велик?

— Вероятно това е един от начините...

Неочаквано на Грен му се доспа неудържимо. Сънува странен неуловим сън, неуловим като проблясващи, изплъзващи се между пръстите риби.

Събуди го внезапно раздвижване наблизко. На залетия от слънчева светлина бряг на пресъхналата река стоеше Пойли.

— Грен, скъпи — рече тя, щом видя, че момчето се раздвижи. — Напуснах групата, за да бъда с теб.

Умът на момчето бе съвсем бистър и хладен като изворна вода. Доскоро неизвестни нему неща бяха изплували в съзнанието му. Той бързо се изправи.

Момичето се взря по-внимателно в своя избраник. С ужас забеляза, че също като клоните на дървото капан и върбата убиец и той е покрит с плесен. Тя тръгваше от косите му, спускаше се надолу по тила, сетне извиваше напред и образуваше нещо като къдрава яка около шията. Преплетените ѝ тъмни гънки проблясваха.

— Но, Грен... Плесента! — извика Пойли ужасена и отстъпи назад. — Ти целият си покрит с нея.

Момчето се изкатери на брега и я улови за ръка.

— Няма нищо, Пойли, не се безпокой. Плесента се нарича „гъба“. Няма да ми причини нищо лошо. Може само да ни помогне.

Пойли замълча. Тя добре знаеше, че и в джунглата, както и в Ничията земя важи правилото — грижи се само за себе си и за нищо друго.

Затова предполагаше, че плесента по-скоро иска да се храни от другите, за да се размножи по-бързо и в крайна сметка да унищожи гостоприемния си домакин.

— Плесента е наш враг, Грен — рече тя. — Нима може да е нещо друго?

Момчето се отпусна на колене и я придърпа до себе си, шепнейки успокоителни слова.

Помилва рошавата ѝ глава.

— Гъбата може да ни научи на много неща. Така че ще правим много повече неща, отколкото сега. Ние сме твърде безпомощни. Какво лошо има в това да умеем да се справяме по-добре?

— Нима гъбата е способна да ни направи по-умели?

— Тя не бива да умре — прошепна гъбата на Грен. — Две глави са за предпочитане пред една. Очите ви ще се отворят. Ще бъдете равни на боговете.

Грен повтори на Пойли дума по дума онова, което чу от гъбата.

— Ти сигурно знаеш по-добре — колебливо промълви момичето. — Ти винаги си бил по-умен.

— И ти можеш да станеш умна — прошепна Грен.

Пойли неохотно се отпусна в прегръдките му. Къс от плесента се откъсна от врата на момчето и се залепи на челото ѝ. Тя се раздвижи неспокойно, сякаш искаше да протестира, но бързо затвори очи. Когато отново ги отвори, те бяха съвсем бистри.

Същинска Ева, тя привлече Грен в прегръдките си. Любиха се под топлите лъчи на слънцето и не забелязаха кога паднаха от коланите им дървените фигурки на техните души.

Най-сетне се изправиха и се спогледаха усмихнати.

— Душите ни са паднали — рече Грен.

— Няма значение — махна момичето небрежно с ръка. — Само ни пречат. Вече не са ни нужни.

Двамата се целунаха, изтегнаха се и се замислиха за всичко онова, с което обвилата главите им плесен ги занимаваше.

— Няма защо да се тревожиш за Тоя и останалите — рече Пойли. — Оставили са ни път към гората. Погледни!

Тя го заведе зад ствола на едно дърво. Оттам се виждаше как навсякъде, откъдето бе минала огнената пътека към вътрешността, се носеше прозрачна димна стена. Уловили се за ръце, те се отправиха нататък и скоро напуснаха Ничията земя, техния опасен рай.

ЧАСТ ВТОРА

ГЛАВА ЕДИНАДЕСЕТА

Дребни, безмълвни създания, лишени от разум, се стрелкаха в тунела и както бързо се появяваха, така внезапно изчезваха в листака.

Две плодови кутийки упорито напредваха нагоре по тунела. Изпод тях два чифта очи следяха дребосъците и също като тях внимаваха да не се появи отнякъде някой хищник.

Тунелът бе разположен вертикално, трудно беше да се определи точно къде бе началото и къде — краят му. Тук-там го препречваха клони, но те не пречеха на пътниците. Повърхността му бе доста грапава и служеше за опора на пръстите и краката, които се подаваха от плодовите кутийки. Всъщност тунелът представляваше вътрешността на едно от многобройните кухи стебла на смокиновото дърво.

Двете плодови кутийки се придвижваха предпазливо към пониските слоеве на дървото и многократно пречупената слънчева светлина, която от време на време се процеждаше между листата наоколо, създаваше впечатление, че в тунела се е спуснала зеленикава мъгла, а дъното му тъне в непрогледен мрак.

Най-сетне, след кратко колебание, водещата плодова кутийка спря, сякаш не можеше да реши дали да поеме по един от хоризонталните клони. Втората направи същото. Двете поседнаха на клона, подпирайки се една-друга, обърнали гръб на тунела, от който току-що бяха излезли.

— Страхувам се да продължавам надолу към Приземието — обади се Пойли от своята плодова кутийка.

— Ще следваме посоката, която ни указва гъбата — започна да обяснява търпеливо Грен, което често правеше напоследък. — Тя е много по-мъдра от нас. Тъкмо сега, кога то сме по следите на друго племе, ще бъде глупаво да не я послушаме. Как бихме могли да оцелеем в гората съвсем сами?

Грен знаеше, че в същия момент гъбата, обгърнала главата на момичето, шепне подобни слова. Откакто преди няколко преспивания Пойли и Грен напуснаха Ничията земя, момичето бе доста неспокойно.

Очевидно раздялата с групата се оказа по-голямо изпитание за нея, отколкото бе предполагала.

— Трябваше по-енергично да потърсим Тоя и останалите — рече Пойли. — Ако бяхме изчакали да стихне огънят, може би щяхме да ги открием.

— Ти настоя да се махнем оттам, защото се страхуваше да не се опариш — напомни ѝ Грен. — Освен това Тоя никога няма да се съгласи да ни приеме обратно. Тя няма нито милост, нито съчувствие дори към теб, най-близката ѝ приятелка.

В отговор Пойли само изсумтя и двамата потънаха в мълчание.

— Налага ли се да продължим? — не издържа дълго момичето и улови Грен за ръката.

И двамата се приготвиха да чуят гласа, който неизбежно щеше да им се обади.

— Трябва да продължите. Настоявам да го сторите, защото съм по-силна от вас — този глас те познаваха вече добре. Не се отронваше от устни, нито можеха да го чуят уши. Глас, който се раждаше в главите им и често се появяваше съвсем внезапно. Звучеше като случайно отронен звук на захвърлена лира.

— Досега ви опазих здрави и невредими — продължи гъбата. — И в бъдеще ще се грижа за вас. Аз ви посъветвах да използвате плодовите кутийки за прикритие и вие изминахте този дълъг път в пълна безопасност. Продължете и ще видите колко много ще спечелите накрая.

— Искаме малко да си починем — обади се Грен.

— Отдъхнете си и после ще продължим. Открихме следи от друго племе — точно сега не е време да унивате. Трябва да намерите групата.

Подчинявайки се на гласа, двете човешки същества легнаха да си починат. Неудобните „ризници“, които бяха надянали, с грубо пробитите дупки за краката и ръцете им пречеха да се настанят. Сгушиха се с главата надолу и вдигнати нагоре крака, сякаш бяха смазани от огромния пласт листа.

Като далечен, неясен фон в съзнанието им жужаха мислите на гъбата. Обитателите на този свят, в който господствуваха растенията, се бяха развили на размери, но си оставаха лишени от нервна система; плесените на гъбите пък бяха развили висока форма на интелигентност

— буден, макар и ограничен разум, характерен за джунглата. За да се наложи в по-широк мащаб, гъбата, като истински паразит, прилепваше към други създания и така интелигентността ѝ се съчетаваше с тяхната подвижност. Екземплярът, приютен при Пойли и Грен, бе изумен от откритието, което направи, изследвайки нервната им система — информация, скрита дори за нейните притежатели, съхранила неясни спомени за расово разделение, което не беше срещал у никое друго творение на растителния свят.

Гъбата така и не бе стигнала до мъдростта, че сред слепите и едноокият е цар, но самата тя се намираше в сходно положение, формите на живот в този огромен парник, в който се бе превърнал светът в заника на своето съществуване, прекарваха дните си в битки или в бягство, в преследване или покой, после умираха и се превръщаха в тор, необходим за развитието на следващите поколения. За тях нямаше нито минало, нито бъдеще, напомняха на двуизмерните шарки на гоблен. Гъбата, намесила се в живота на двете човешки същества, бе нещо съвсем различно. Пред нея имаше бъдеще.

Тя бе първото създание, което от милиони години насам успяваше да надникне в дълбините на времето. Изникнаха смайващи перспективи, които за известно време заглушиха почти напълно хрипящия ѝ глас.

— Но как ще успее гъбата да ни предпази от ужасите на Приземието — попита след известно време Пойли. — Какво може да направи срещу един съсухрек или цветето лигави устни?

— Гъбата знае разни неща — отвърна Грен. — Тя ни каза да се скрием в плодовите кутийки, за да се опазим от враговете си. И те ни запазиха. А когато открием и другото племе, ще бъдем в още по-голяма безопасност.

— Тази кутия протри крака ми — обади се Пойли с онази типично женска непоследователност, която времето очевидно не бе успяло да заличи.

След малко тя усети как нейният спътник докосва с ръка бедрото ѝ и разтрива нежно натъртеното място. Ала очите ѝ не спираха да шарят наоколо, от страх да не ги изненада неочакван враг.

Някакво летящо пъстро и дребно създание кацна на клончето над тях. Появи се мигом кичеста треперушка, която заля с неприятния си сок птицата. Противодействащите си течности на двете създания

закипяха. Птицата бе отнесена и на клона остана само малко зелено петно.

— Грен, тук има треперушка! Трябва да бягаме, преди да ни е опръскала — рече Пойли.

Гъбата също бе забелязала битката — в интерес на истината, изпитала бе искрено задоволство, тъй като птиците винаги са били големи любители на вкусните гъби.

— Ако сте готови, наистина е по-добре да тръгваме — обади се тя. За нея нямаше значение каква бе причината за раздвижването на домакините. Като истински паразит тя не се нуждаеше от почивка.

Въпреки заплахата от треперушката двамата не изпитваха голямо желание да напуснат удобното си прикритие и се наложи гъбата да ги подкани отново. Стараеше се да не бъде груба, за да не предизвика съпротивата им. Потребно ѝ бе тяхното сътрудничество. Гъбата нямаше ясна представа какво ще се получи в крайна сметка, но предусещаше, че ще бъде внушително. Вече виждаше как се размножава и разпространява, как покрива цялата Земя и колонии ѝ завладяват хълмове и долини.

Не би могла да постигне това без помощта на хората. Те щяха да бъдат нейните посредници. А сега ѝ трябваша колкото се може повече хора. Ето защо не даваше мира на Грен и Пойли. Те се подчиниха.

Двамата младежи поеха по тунела, крепейки се о заоблените му стени.

И други създания използваша същия път, някои, например лиственицата, бяха безобидни, а други, подобно на безкрайно дългите хищници с остри зъби и нокти, които се проточваха от дълбините на джунглата до самите върхове, никак не бяха безвредни. Ала някои видове бяха оставили едва забележими следи — прорез тук, петънце там, и за набитото око не бе трудно да се установи, че оттук са минали човешки същества. Именно тези следи търсеха и следваха момчето и момичето.

Голямото дърво и обитателите на неговата сянка се занимаваха безмълвно със своите си дела. Същото вършеха Грен и Пойли. Когато следите продължиха по един от клоните, те поеха по него.

И напредваха, докато Пойли не забеляза някакво раздвижване. Нечия човешка фигура пробягна между листата и потърси убежище в

колония пухесто килимче, закрепил се на един клон.

Двамата зърнаха само рамо и обрaмчeно с дълги коси лице, но въпреки всичко Пойли побесня.

— Ще се измъкне, ако не я хванем — каза тя на Грен. — Ще я проследя и ще я уловя! Внимавай да не се появи някой от групата ѝ.

— Нека аз да отида.

— Не, аз ще я хвана. Щом видиш, че съм готова за скок, вдигни шум, за да отвлечеш вниманието ѝ.

Момичето избути назад плодовата кутийка, плъзна се по корем върху клона и увисна от обратната му страна. Закачилата се за момичето гъба се изплаши за своята безопасност и побърза да помогне за успешния завършек на операцията. Усещанията на Пойли се изостриха, погледът ѝ се избистри, а кожата ѝ стана още по-чувствителна.

— Мини отзад. Хвани я, но не я убивай и тя ще ни отведе при племето си — кънтеше гласът.

— Млъкни, че ще ни чуе — изсъска Пойли.

— Само вие двамата с Грен ме чувате, Пойли. Вие сте моето владение.

Преди да се покатери върху горната страна на клона, Пойли пропълзя от другата страна на колонията от пухесто килимче. Направи го така сръчно, че не побутна нито един лист, не разклати нито една клонка. Сантиметър по сантиметър момичето се придвижваше напред.

Надничайки над нежните пъпки на ниската растителност, тя проследи с поглед своята плячка. Красиво момиче с буйни коси се оглеждаше наоколо, засенчило с ръка тъмните си влажни очи.

— Тя не подозира, че в плодовата кутийка се крие човек, и затова не се пази — обади се гъбата.

Пойли добре знаеше, че девойката би избегнала срещата с непознати, независимо дали знае, или не, че в плодовата кутийка има човек. Гъбата попи мисълта ѝ и разбра, че пак не е предвидила точно реакцията на хората.

Реши, че най-добре е да остави Пойли сама да се справи със задачата си.

Пойли се придвижи още малко напред и свита почти одве, зачака да чуе сигнала на Грен.

Момчето раздвижи няколко клонки. Непознатата се извърна по посока на шума и в този миг Пойли скочи зад гърба ѝ, без дори да ѝ даде възможност да извади ножа си.

Двете момичета се сборичката върху меката повърхност на нискостебленото пухкаво килимче. Непознатата се мъчеше да улови Пойли за гърлото, а тя пък я ухапа по рамото. В същия миг Грен се озова между двете и сграбчи непознатата за шията, чийто светли коси покриха лицето му. Въпреки отчаяната съпротива, пленничката бе бързо повалена по гръб на клона и здраво увързана.

— Добре се справихте! Сега вече тя ще ни води... — обади се гъбата.

— Млъквай! — изсъска Грен и най-неочаквано гъбата се подчини.

Над главите на малката група нещо раздвижи листата. Момчето знаеше отлично колко бързо хищниците се насочват към местата, където се води борба. В същия миг към тях полетя със спираловидно движение откъснал се от съседния клон иглотрън. Грен бе готов да посрещне нападението.

Мечовете бяха безсилни срещу якия иглотрън. Момчето го перна с пръчката си и обърна движението му. Хищникът кацна в съседство, закрепяйки се с извитата си опашка, и се приготви за нов скок, но птица звездолист, скрита допреди миг сред листата, го изпревари, спусна се и го отнесе.

Пойли и Грен залегнаха до пленничката си, за да изчакат всичко да стихне. И наистина много скоро над тях се спусна тишината на джунглата.

ГЛАВА ДВАНАДЕСЕТА

Пленничката бе почти безмълвна. В отговор на въпросите на Пойли тя се цупеше и въртеше глава. Успяха да разберат само че се казва Ятмур. Очевидно беше се изплашила от злокобната лъскава материя около вратовете им и буците по главите.

— Тя е твърде страхлива и не смее да говори — рече Грен на гъбата, трогнат от красотата на свилото се в краката му момиче. — Твоето присъствие не ѝ прави добро впечатление. Не е ли по-разумно да я пуснем и да потърсим други хора.

— Удари я, може и да проговори — посъветва го гъбата.

— Ще я изплаша още повече.

— А може да си развърже езика. Плесни я по бузата, дето толкова ти харесва...

— Въпреки че не ме заплашва с нищо, така ли?

— Ти си бил голям глупак! Поне веднъж използвай мозъка си! Като мълчи, излага всички ни на опасност.

— Сигурно си права. Не помислих за това. Ти винаги се досещаш за повече неща.

— Тогава прави, каквото ти казвам.

Грен вдигна колебливо ръка. Гъбата накара мускулите му да се свият. Момчето стовари така тежко десница върху лицето на Ятмур, че главата ѝ се отметна. Пойли премигна насреща му недоумяваща.

— Противно същество! Племето ми ще те убие! — озъби се Ятмур и очите ѝ светнаха гневно. Грен замахна повторно.

— Искаш ли още един? Кажу къде живеете?

— Аз съм само пастирка — сви рамене момичето. — В моя род да удряш без причина е грях. Какво съм ти направила? Събирах плодове.

— Искаме да ни отговориш на някои въпроси. Никой няма да те докосне, ако ни отговориш — отговори Грен и понечи отново да я удари.

Този път тя отстъпи.

— Аз съм само пастирка — паса скокливци. Моята работа не е да се бия или пък да отговарям на въпроси. Ако искате, мога да ви заведа при моето племе.

— Кажи ни къде е то.

— В подножието на Черното гърло, съсем наблизко. Ние сме миролюбиви. Не се нахвърляме изневиделица върху други хора.

— В подножието на Черното гърло ли каза? Заведи ни там.

— Какво искате от нас?

— Няма да причиним никому зло. Освен това виждаш, че сме само двама. Защо се страхуваш?

Ятмур сви сърдито вежди, очевидно се съмняваше в искреността им.

— Ще трябва да развържете ръцете ми и да ми помогнете да се изправа. Близките ми не бива да ме виждат с вързани ръце. Няма да избягам.

— Само се опитай и ще усетиш силата на меча ми — рече Грен.

— Започваш да схващаш — похвали го гъбата.

Пойли развърза момичето. То приглади косите си, разтри натъртените си китки и следвано от охраната, започна да се катери между стихналите листа. Движеха се мълчаливо, но у Пойли се надигна съмнение, особено след като пейзажът започна чувствително да се променя.

Не мина много и стъпиха на земята. Отминаха ниско каменисто възвишение, покрито с копривен мъх и къпинови храсти, сетне още едно. Макар да бяха в подножието на гигантската смокиня, наоколо им бе по-светло, което означаваше, че тя е разпростряла клони доста високо. Те изглеждаха и някак по-различно — бяха тънки и преплетени. Тук-там върху пътиниците падаше по някой слънчев лъч. Из тези места Върховете стигаха почти до земята. Какво ли означаваше това?

Пойли не се съдържа и попита своята гъба.

— Вероятно джунглата прекъсва някъде. Стигнали сме местност, където няма условия за нея. Не се безпокой.

— Сигурно вече сме в подножието на Черното гърло. Само от името ми настръхват косите. Гъбо, защо не се върнем, преди да е станало твърде късно?

— Няма къде да се върнем, Пойли. Ние сме скитници. Можем само да вървим напред. Не се бой. Ще ви помагам и никога няма да ви изоставя.

Клоните станаха прекалено тънки, за да издържат тежестта на хора. Ятмур приклезна и пъргаво скочи върху някаква скала. Пойли и Грен я последваха. Спогледаха се. В същия миг Ятмур вдигна ръка.

— Чуйте! Насам идват скокливци — рече тя, заслушана в шум, напомнящ тропота на дъждовни капки. — Моето племе живее от лов на тези животни.

Около скалистото островче, на което бяха стъпили, се простираше земята, но тя съвсем не беше онова блато, пълно с мръсотии и гниещи създания, за което толкова бяха чували в детството си. Релефът беше начупен, приличаше на кафяво-черно замръзнало море, тук-там се виждаха повече или по-малко дълбоки дупки, които напомняха гигантски очни ями или хилещи се уста. Растителността беше оскъдна.

— Скалите имат жестоки лица — прошепна Пойли, която не можеше да откъсне поглед от странната за нея гледка.

— Тихо! Ето оттам ще се появят — рече Ятмур.

В този миг цяло стадо странни създания изскочи от горския гъсталак и се втурна с подскоци в оголеното от гората пространство. Представляваха необичайни влакнести растения, които в продължение на дълги векове бяха успели да заприличат донякъде на предишните зайци.

Но в сравнение с тях те тичаха далеч по-бавно и по-тромаво, а сухожилията им пукаха остро. При всеки скок странно се полюшваха. Имаха едри глави, широки челюсти и неимоверно дълги уши, докато телата им бяха доста безформени и различно обагрени. А несъответствието между предните им крака — малки грозни чукачетата, и задните — значително по-дълги, ги лишаваше от всякаква зайча грациозност.

За Пойли и Грен те бяха странен нов вид с необяснимо грозни крака. За Ятмур тяхната форма имаше обяснение.

Очаквайки появата на животните, Ятмур бе свалила от кръста си окичено с тежести въже и го прехвърляше от една ръка в друга. Когато стадото стигна до скалистото им островче, тя сръчно го метна. Оказа

се, че представлява доста примитивна мрежа, по чиито краища висяха тежести.

Три от странните създания се хванаха. Ятмур мигом се спусна и преди да успеят да се освободят, ги завърза.

Стадото се разбяга в различни посоки и скоро се загуби от погледите на нашите пътешественици. Видимо доволна, че е успяла да покаже част от своите умения, Ятмур изгледа победоносно Пойли и Грен. Пойли не ѝ обърна никакво внимание, а посочи с ужас напред към една скала.

— Грен! Виж! Чудовище, Грен! — промълви с пресипнал глас тя и отстъпи назад. — Нали ти казах, че това място е прокълнато.

Недалеч от пътеката, по която бе притичало стадото скокливци, пред очите на децата се надигаше голям балон, който вече ги надминаваше на ръст.

— Това е търбух! Не гледайте натам! — предупреди ги Ятмур. — Причинява страшни неща на хората.

Грен и Пойли обаче не откъсваха очи, сякаш бяха омагьосани. Балонът се бе превърнал във влажна топка, на чиято повърхност се появи голямо, подобно на желе око с бледозелена зеница. То се въртеше насам-натам, докато не попадна на човешките същества.

В долната част на топката се появи широк прорез. Последните няколко скокливеца го забелязаха, поколебаха се за миг и сетне бързо смениха посоката. Шест се претрашиха и скочиха в прореза, който бързо се затвори и балонът започна да се свива.

— Живи сенки! — възкликна Грен. — Какво е това?

— Това е търбух — обясни Ятмур. — Не сте ли виждали досега? Тук има доста от тях. Срещат се край по-високите скали. Да вървим. Трябва да занеса скокливците на моето племе.

Само че гъбата не беше съгласна и упорито настояваше за нещо друго пред Грен и Пойли. Двамата твърде неохотно приближиха до скалата с търбуха.

Сега вече той се бе сплескал напълно и висеше от каменната повърхност като десетки други влажни създания. В самото подножие на скалата, скрити като в торба, все още помръдваха скокливците. Едрото зеленикаво око ги погледна внимателно и се затвори. Сега вече по нищо не личеше, че тук има живо създание.

— Съвсем безопасен е — обади се гъбата. — Той е само най-обикновен стомах.

Младежите продължиха напред, отново водени от Ятмур, стиснала здраво мрежата със скокливците, които се държаха съвсем спокойно, сякаш за тях нямаше нищо необикновено в това да ги заловят.

Постепенно склонът, по който вървяха, започна да става стръмен. Гъбата изказа предположението, че вероятно склонът е причина за оредяването на клоните на смокинята, и изчака да чуе тяхното мнение.

— Възможно е скокливците да имат нужда от дългите си задни крака, за да изкачват тези стръмнини — рече Пойли.

— Нищо чудно — обади се гъбата.

Това е абсурдно, помисли си Грен, а когато тръгнат надолу? Гъбата не може да знае всичко, но пък да се съгласи с глупавото обяснение на Пойли...

— Прав си, че не зная всичко — обади се гъбата, прочела мислите му. — Но за разлика от теб умея да уча бързо, а ти действуваш по инстинкт.

— Какво е инстинкт?

— Незрели мисли — отвърна гъбата кратко.

Най-сетне Ятмур спря. Първоначалната ѝ недружелюбност бе изчезнала, сякаш съвместното им пътешествие ги бе сближило. Тя дори бе весела.

— Намирате се в района на моето племе, нали това искахте?

— Извикай тогава хората. Кажете им, че идваме с добри чувства и че искам да говоря с тях — рече Грен, след което се обърна към гъбата, — но аз нямам представа какво ще им кажа.

— Това е моя грижа — успокои го тя.

Ятмур сви ръце около устата си и изсвири силно. Пойли и Грен се огледаха... Листата наоколо зашушнаха и почти мигновено двамата се оказаха обградени от група войни, сякаш изникнали от земята. От клоните над главите им също се подаваха хора.

Скокливците в мрежата се размърдаха неспокойно.

Грен и Пойли стояха абсолютно неподвижно, за да дадат възможност на новодошлите да ги огледат добре.

Хората от племето на Ятмур пристъпваха внимателно напред. Както можеше да се очаква, в по-голямата си част те бяха жени,

прикрили интимните си части с цветя. Всички носеха оръжие. Повечето жени, подобно на Ятмур, имаха хубави черти. Някои носеха на кръста същите обкичени с тежести примки.

— Пастири — обади се най-сетне Ятмур. — Доведох ви двама непознати — Пойли и Грен. Искат да се присъединят към нас.

— Ние сме странници и няма да ви направим нищо лошо — обади се Пойли, подтикната от гъбата. — Посрещнете ни с добро, ако искате да заминете в мир към Висините. Нуждаем се от подслон и почивка. После ще ви покажем какво умеем.

От групата се отдели набита жена със сплетени на плитка коси, в които проблясваше някаква черупка. Тя протегна ръка с обърната нагоре длан.

— Бъдете поздравени, странници. Името ми е Хътуир. Предводителка съм на тези пастири. Ако се присъединявате към нас, последвайте ме. Съгласни ли стте?

„Ако не се съгласим, може и да ни убият“, помисли си Грен.

„Трябва от самото начало да покажете, че вие ще сте водачите“ — отговори му гъбата.

— Стоят с извадени ножове — възрази Грен.

„Или ще станем водачи от самото начало, или ще се простим с тази идея“ — настояваше неизменният му съветник.

Докато траеше спорът им, Хътуир плесна нетърпеливо с ръце.

— Отговорете! Ще се подчините ли на Хътуир?

„Трябва да се съгласим, гъбо.“

„Не, Грен, не можем да си го позволим.“

„Но те ще ни убият!“

„В такъв случай ти трябва да я убиеш първа, Пойли.“

„Не!“

„Казах вече.“

„Не... не... не...“

Спорът вече се водеше от тримата, макар и мислено.

— Пастири, внимавайте! — призова Хътуир своето племе.

Жената сложи ръка върху дръжката на меча си. Очевидно непознатите не бяха приятелски настроени.

Нещо странно ставаше с тях. Започнаха да гънат тела и да се извиват в странен танц. Пойли вдигаше ръце към главата си, сетне, сякаш дръпната от невидима сила, се завъртваше в обратна посока. И

тя, и Грен потрепваха с крака и леко се полюшваха. Лицата им ту се изпъваха, ту се сгърчваха в необяснима болка. От устата им излизаше пяна и от напрежение дори уринираха.

Движеха се бавно в кръг, спираха, извърщаха се и гънеха тела, прехапали устни, с блуждаещи очи.

Пастирите отстъпиха стъписани.

— Врълетяха ме откъм небето! Сигурно са духове! — извика Ятмур и закри лице с длани.

С пребледняло лице Хътуир изпусна извадения меч. Това бе сигнал за нейните хора. Изплашени, те побързаха да хвърлят оръжието и скриха лица с ръце.

Гъбата веднага разбра, че е постигнала най-неочаквано търсения резултат, и преустанови натиска си върху съзнанието на Грен и Пойли. Но трябваше тутакси да се намеси отново, иначе те положително щяха да се строполят от изтощение на земята.

— Спечелихме онова, към което се стремяхме, Пойли — рече тя на момичето. — Хътуир коленичи пред нас. Сега ти трябва да говориш.

— Мразя те, гъбо — рече момичето. — Накарай Грен да изпълни твоята задача... Аз нямам желание.

Притиснат здраво от гъбата, Грен приближи до Хътуир и я улови за ръката.

— Значи признавате нашето превъзходство — рече той. — Не се бойте. Само никога не забравяйте, че сме духове, в които са се вселили други духове. Ще работим с вас. Всички заедно ще създадем непобедимо племе и ще можем да живеем в мир. Никога повече човешките същества няма да са бегълци в гората. Ще ви изведем от нея, за да станете могъщи.

— Пътят навън от гората е пред нас — дръзна да се обади Ятмур. Тя бе предала скокливците на друга жена и бе минала напред, за да чуе Грен.

— Ще ви отведем по-далеч оттук.

— А ще ни освободите ли от духа на Черното гърло — обади се и Хътуир.

— Ще ви заведем, където пожелаете — заяви Грен. — Но преди всичко ние двамата с Пойли се нуждаем от храна и почивка, после отново ще говорим с вас. А сега ни заведете в убежището си.

Хътуир се поклони и изчезна, сякаш земята под краката ѝ я погълна.

ГЛАВА ТРИНАДЕСЕТА

По покритата със застинала лава местност се виждаха множество дупки. Някъде почвата сама бе пропаднала, другаде те бяха изкопани от пастирите и представляваха надеждно убежище. Там, в полумрака, те живееха в относителна безопасност, а в случай на нужда можеха бързо да избягат.

С помощта на Ятмур Грен и Пойли слязоха в укритието. Настаниха ги на два одъра и веднага им поднесоха храна.

Ястието бе приготвено от скокливец, с непозната за Грен и Пойли подправка, която пастирите използваша, за да му придадат подобър вкус. То бе и доста подлютено с пипер. Ятмур им обясни, че скокливците са основна тяхна храна, но им донесоха и друго за хапване.

— Това е риба — поясни пастирката, когато те изразиха възхищението си. — Въди се в Дългата вода, която извира от Черното гърло.

Гъбата се заслуша по-внимателно и накара Грен да попита как улавят рибата, щом живее във водата.

— Не я улавяме сами — рече Ятмур. — Ние не отиваме до Дългата вода. Там живее племе, на което викаме рибари. От време на време се срещаме с тях и понеже сме в добри отношения, разменяме скокливци за риба.

По всичко личеше, че животът на пастирите не е много тежък. Опитвайки се да прецени по-добре обстановката, Пойли попита Хътуир:

— А нямате ли врагове?

— Тук те са твърде малко — усмихна се жената. — Големият ни враг Черното гърло ги поглъща. Живеем тук, защото според нас е по-лесно да се бориш с един силен враг, отколкото с множество по-малки.

Гъбата поведе енергичен разговор с Грен. Момчето се бе научило вече да общува с нея мислено, изкуство, което Пойли никога нямаше да овладее.

— Трябва да разгледаме гърлото, за което толкова много се говори тук — настояваше гъбата. — И колкото по-скоро, толкова по-добре. Ти вече падна толкова ниско, че се храниш заедно с тях като най-обикновен човек, затова ще трябва да им дръпнеш и една хубава реч — едното не върви без другото. А сега да отидем да разгледаме това гърло и да им покажем, че изобщо не е страшно.

— Не. И дума да не става! Може да си умна, но не си твърде разумна! Сигурен съм, че тези симпатични пастири имат сериозни основания да се боят от Черното гърло.

— Щом така мислиш, ние сме загубени.

— Пойли и аз сме страшно изморени. Ти не познаваш умората. Обеща да ни оставиш да поспим.

— Само за спане мислите. Преди всичко трябва да покажете, че сте много силни.

— Но как, след като едва се държим на краката си — намеси се Пойли.

— Да не искате да ви убият, докато спите?

В крайна сметка гъбата постигна своето. Грен и Пойли пожелаха да ги заведат при Черното гърло.

Пастирите се стъписаха. Хътуир се опита да ги успокои.

— Ще направим така, както искате, велики духове. Икол, ела тук — извика тя на млад мъж с бяла рибя кост в косите, който излезе пред всички. Той поздрави Пойли с обърнати нагоре длани.

— Младият Икол е нашият най-добър певец — поясни водачката на племето. — С него нищо лошо няма да ви се случи. Ще ви чакаме тук.

Малката група излезе отново навън сред обляната от незалязващото слънце местност. Поседяха така върху нагрятата пемза, докато свикнат очите им със светлината.

— Зная, че сте изморени — обърна се Икол широко усмихнат към Пойли, — но ще видите, че е съвсем наблизно.

— Не съм чак толкова изморена — усмихна му се Пойли в отговор. С тъмни големи очи и нежна кожа, младежът бе красив като Ятмур. — Колко е хубава костта в косите ти, прилича на жилките на лист.

— Срещат се много рядко, но може би ще успея да намеря една и за теб.

— Най-добре да тръгваме — грубо ги прекъсна Грен. Никога не беше виждал мъж да се хили така тъпо. — И не разбирам как е възможно най-обикновен певец, ако наистина сте такъв, да се противопостави на силен враг.

— Когато гърлото запее, аз пея с него... а аз съм по-добър — отговори невъзмутимо Икол и тръгна с леко полюляваща се походка през листака и край скалите.

Както им бе казал, пристигнаха скоро. Напредваха по склона и все по-често срещаха черни и червени скални късове от вулканичен произход, по които не растеше нищо. Дори смокинята, завладяла близо хиляда мили от континента, се бе видяла принудена да отстъпи тук. Стъблата и по границата още носеха белези от последното изригване на лава, но въпреки това бяха спуснали лакомите пипала на корените, с надеждата да открият някоя, макар и малка, пролука в скалите.

Икол заобиколи бързо тези израстъци и коленичи зад висок камък. Даде им знак да го последват.

— Ето го Черното гърло — посочи той.

За Пойли и Грен всичко беше необичайно — отсъствието на гора, голата местност, а сега и тази нагъната, покрита с лава равнина, която в далечината се издигаше стръмно, а на върха завършваше с назъбена гърловина. Мрачна и черна, тя веднага задържаеше погледа.

— Това е Черното гърло — прошепна отново Икол и видя да се изписва на лицето на Пойли истинско страхопочитание.

После показа с пръст тънка струйка дим, която се виеше над ръба, и промълви:

— Гърлото диша.

Грен с усилие откъсна поглед от мрачното възвишение и обърна очи към очертаващата се в далечината гора. Почувствува, че гъбата усилено търси нещо в съзнанието му, и беше толкова настоятелна, че му се зави свят. Разтри челото си с ръка. Мигом неговата повелителка енергично даде да се разбере, че е недоволна от реакцията му.

Гъбата бе проникнала в недрата на подсъзнателната памет на Грен и ровеше като обезумяла, сякаш търсеше стари снимки, нужни за доказване право на наследство. Момчето се обърка. То също виждаше някои картини, понякога доста болезнени, но нищо не можеше да разбере. Загуби съзнание от огромното усилие и се строполи на земята.

Пойли и Икол му помогнаха да се изправи, припадъкът бе отминал, а и гъбата бе получила онова, което искаше.

— Пастирите се боят от призраци, Грен. Няма нищо страшно. Могъщото им Гърло е най-обикновен вулкан, при това съвсем малък. Не представлява никаква опасност. Вероятно е изгаснал. — И гъбата показва на Грен и Пойли картини на вулкан, които бе измъкнала от генетичната им памет.

Успокоени, те се прибраха в подземния дом на племето, където ги чакаха Ятмур, Хътуир и останалите.

— Разгледахме вашето Черно гърло и видяхме, че в него няма нищо страшно — заяви Грен на всеослушание. — Ето защо можем спокойно да легнем и да се наспим.

— Призове ли ни Черното гърло, всички отиваме при него — рече Хътуир. — Сега е потънало в мълчание и затова ви се струва безопасно. Ще видим как ще се почувствувате вие, духове, когато запее!

Пойли попита къде се намират рибарите, племето, за което Ятмур бе споменала.

— Дърветата, които им служат за дом, не се виждат оттук — обади се Икол. — От недрата на Черното гърло извира Дългата река. Не можем да я видим заради възвишението. Дърветата, които те боготворят и които им дават подслон, растат на нейния бряг.

— Благодарение на каква магия успяват да оцелеят рибарите, които живеят много по-близо до Черното гърло от вас? — попита Пойли по настояване на гъбата.

Пастирите зашушнаха помежду си, но очевидно не стигнаха до смислен отговор. Най-сетне една жена се обади:

— Велики духове, рибарите имат дълги зелени опашки.

Отговорът не удовлетвори никого. Грен се засмя и подтикнат от гъбата, подхвана речта, за която тя настояваше.

— Ех, вие, деца на празно гърло, знаете твърде малко и само се губите в догадки! Нима вярвате, че може да поникнат дълги зелени опашки на хората? Вие сте простодушни и безпомощни и ние ще станем ваши водачи. След като се наспим, ще отидем до Дългата вода и вие ще ни последвате. Ще се съюзим с рибарите в едно велико племе, ще привлечем и други племена от гората. Вече няма да бягаме, подгонени от страха. Другите ще се боят от нас.

В многосегментния мозък на гъбата изникна картина на плантация, която тези човеци щяха да изградят за нея. Там, грижливо отглеждана, тя щеше да се развива спокойно. Гъбата изпитваше вече остра нужда от нова територия и искаше да мине върху някои от пастирите. Тогава бързо щеше да настъпи денят, в който тя щеше да се сдобие с плантация и да установи по-късно пълно господство над остатъка от човешкия род. Ето защо тя накара Грен да продължи.

— Вече няма да сме нещастните създания от света на тревите. Ще изтребим този свят. Ще унищожим и джунглата, и всичките й злокобни създания. Ще оставим живи само добрите. Ще създадем в нея градини, където ще отглеждаме сила, докато завладеем света, както това е било преди много векове.

Словата му бяха посрещнати с мълчание. Пастирите се споглеждаха неспокойно и не знаеха какво да мислят.

Пойли си рече, че онова, което току-що чу от устата на Грен, е твърде величаво и сякаш лишено от смисъл.

Самият той изглеждаше озадачен. Въпреки че смяташе гъбата за силен приятел, не обичаше тя да го принуждава да говори и да действа в името на неща, които не разбираше добре.

Изтощен, младежът се сви в един ъгъл и потъна в сън. Пойли също легна и мигновено заспа, без да я е грижа какво ще си помислят останалите.

Пастирите ги гледаха известно време с недоумение. Първа се съвзе Хътуир. Тя плесна с ръце и ги накара да се разотидат.

— Оставете ги да се наспят — рече тя.

— Толкова са особени! Ще постоя при тях — обади се Ятмур.

— Няма нужда. Ще обмислим всичко, когато се събудят — възрази водачката и изтика Ятмур пред себе си.

— Ще видим как ще се държат, когато Черното гърло запее — подхвърли Икол, излизайки на повърхността.

ГЛАВА ЧЕТИРИНАДЕСЕТА

Докато Пойли и Грен спяха, гъбата будуваше. Изобщо нямаше нужда от сън.

Сега тя приличаше на малко момче, попаднало в пещера, пълна със скъпоценности; открила бе неочаквано за себе си и за своите спътници съкровище, на чието изкушение не устоя и веднага изследва. Откритието бе зашеметяващо.

Множество най-невероятни сънища разтревожиха почивката на Грен и Пойли. Цели отрязъци от изминал опит, подобно на потънали в мъгла градове, ту се появяваха, ту изчезваха в копнеещите им за почивка съзнания. Гъбата се зарея из мрачните коридори на паметта им, там, където бяха складирани безброй интуитивни отговори.

Пътешествието ѝ бе дълго. В началото я подвеждаха десетки от знаците, забулени от преживяванията на множество поколения. Гъбата стигна до спомени от времето, когато Слънцето все още не било започнало да излъчва свръхрадиация, когато човекът бил далеч по-интелигентен и по-агресивен от своя заселил се по дърветата потомък. Наблюдаваше изумена развитата цивилизация. Спусна се и по-далеч — в по-дълги и по-неясни епизоди от човешката история, още преди тя да започне, когато хората са имали само огън, за да се грееят, и са мислили единствено как и накъде да насочат копието си.

Продължавайки да се разхожда из откъслечните епизоди от човешката памет, гъбата направи най-изумителното си откритие. Замря от стъписване, преди да осъзнае макар и частично важността на откритието си.

Когато се съвзе, тя започна да блъска в мозъците на Грен и Пойли. Младежите се въртяха неспокойно, мъчейки се да я пропъдят от съня си, но напразно.

— Грен! Пойли! Имам страхотна новина! Ние сме по-близки роднини, отколкото предполагахме! — пулсираше тя с чувство, на каквото те не бяха подозирали, че е способна. Насила ги накара да видят във въображението си картини от собствената им несъзнавана памет.

Първо им показа ерата на разцвета на човешкия род — време на красиви градове и пътища, на рисковани пътешествия до близки планети, епоха на чудесна организация и възход, на общности, обединения и средища. И въпреки всичко хората не изглеждаха пощастливи от своите предшественици. Също като тях изпитваха напрежение и страдаха от противоречия. Прекалено податливи бяха на икономически или военни сблъсъци.

Гъбата показва и как с навлизането на Слънцето във фазата на разрушение температурите на Земята постепенно започнаха да нарастват. Уверени във възможностите на своите технологии, хората се готвеха да посрещнат опасността.

— Не искам да гледам повече — проплака Пойли, за която тези сцени бяха прекалено ярки и болезнени.

Само че нямаше кой да я чуе и гъбата продължи да насилва подсъзнанието ѝ.

Едва приключили с подготовката си, хората започнаха да боледуват. Слънцето изсипваше над тях все по-силна радиация и постепенно цялото човечество бе обхванато от невиджана дотогава болест. Тя поражаваше кожата, очите, мозъците.

След дълги и мъчителни страдания те придобиха имунитет към радиацията. Изпълзяха от леглата си, но нещо бе променено. Бяха вече загубили властта на повелители, на знаещи и на воюващи.

Бяха станали други!

Напуснаха своите големи и красиви градове, изоставиха жилищата и къщите си, сякаш никога не са били техни. Социалните им структури и организации се разпаднаха. Тревите и растенията избуяха, улиците обраснаха с тях, а семената и цветният прашец се носеха необезпокоявани над техническите съоръжения. Започваше настъплението на джунглата.

Западането на човешкия род стана не постепенно, а изведнъж, подобно на сриването на гигантска кула.

— Стига вече — обади се Грен, опитвайки се да окаже някаква съпротива на гъбата. — Миналото не ни засяга. Защо трябва да се вълнувам от онова, което се е случило толкова отдавна? Достатъчно ни разстрои! Остави ни да спим.

И тогава изпита нещо твърде необичайно — някой като че го раздруса вътрешно. Очевидно гъбата правеше всичко възможно да го

държи буден.

— На вас всичко ви е безразлично — взмути се гъбата. — Длъжни сте да видите всичко! Ето, гледайте! Сега ще се върнем в много далечни времена назад, когато човекът не е имал нито история, нито наследство, когато не е бил дори Човек, а дребничко създание, каквито сте вие в момента...

На Пойли и Грен не им оставаше друго, освен да наблюдават картините, които последваха. Те не бяха твърде ясни, но двамата младежи виждаха как наподобяващите лемури хора се плъзгат надолу по дърветата и тичат боси сред папратите. Неспкойни, дребни човечета, които не можеха да говорят. Подскачаха, навеждаха се и бързо се скриваха в храстите. Подробности в картината бяха размити, тъй като населението на Земята все още нямаше мисловна дейност. Хората различаваха светлинните проблясъци, силните аромати. Древните същества се раждаха, радваха се на каквото можеха и умираха.

Странна, необяснима носталгия нахлу в сърцата на Пойли и Грен и скоро момичето тъжно се разплака.

Появи се по-ясна картина — група дребни човешки същества газеха в блато, гъсто обрасло с гигантски папрати. От време на време нещо се отделяше от растенията и падаше върху главите на хората. Не беше трудно да се различи, че това е плесен на гъба.

— В този прастар свят моят род пръв е развил някаква форма на интелигентност — обади се възторжено гъбата. — Ето ви и доказателството! При добри условия — влага и полумрак, ние първи сме открили силата на мисълта. Само че тя се нуждае от крайници, които да насочва по свое желание. Ето защо сме заживели паразитно върху дребосъците, вашите далечни прадеди.

В буквалния смисъл на думата гъбата потопи Грен и Пойли в историята на човечеството, която бе същевременно и история на гъбата. Започнали живота си на Земята като паразити, гъбите се превърнаха в симбиозни създания.

Първоначално те висяха по черепите на лемуropодобните човеци. По-късно, когато хората благодарение на съвместното им съществуване се развиха, научиха се да живеят организирано и да ловуват, черепната им кутия нарасна и иначе уязвимата гъба вече

можеше да се прибере под прикритието на яките ѝ кости. Така тя действително стана част от човека.

— Ето как се е развила човешката раса — обади се гъбата, без да престава да показва една след друга картините. — Хората станаха по-високи и завладяха света, забравяйки произхода на своя успех — гъбоподобния мозък, който живее и умира с тях... Без нас хората щяха да си останат по дърветата също като вашите племена, ако не бях аз.

И за да бъде по-убедителна, тя отново посегна към спомените на двамата, за да им покаже времето, когато Слънцето току-що бе навлязло в последния етап на своя живот и цялото човечество се поболя.

— Хората са по-силни физически — продължи гъбата. — Оцеляха след засилващата се слънчева радиация, за разлика от симбиотичните си мозъци, които тихо и мирно загинаха в малката костна кутия. Човекът остана да се бори сам със своя собствен немощен мозък... Нищо чудно тогава, че загуби своите прекрасни градове и се върна отново по дърветата!

— Това не означава нищо за нас... нищо — промълви изтощен Грен. — Защо ни измъчваш с отдавна отминали катастрофи?

Гъбата прошумоля в главите им със звук, наподобяващ смях.

— Защото може би трагедията все още не е свършила; аз съм от по-устойчиво коляно, издържам на силна радиация. Същото важи и за вашия род. Настъпил е историческият момент да подновим симбиотичното си съжителство, което ще бъде също така плодно, както онова, което превърна лемуруподобните човеци в интелигентни същества, отишли чак в космоса. Часовниците на разумния живот започват да работят отново. Те пак имат стрелки...

— Грен, тя е луда и аз нищо не разбирам! — проплака Пойли, ужасена от бурята, която се развихряше в мозъка ѝ.

— Чувате ли как звънят тези часовници? — не спираше гъбата. — Те звънят за нас, деца мои!

— Да, о, чувам ги! — простена Грен, мятайки се неспокойно в съня си.

В ушите и на двамата като някаква дяволска музика ехтеше часовников звън.

— Грен, ще обезумеем! — извика Пойли. — Какъв е този ужасен шум?

— Звънът на часовниците! — викаше гъбата.

В този миг Пойли и Грен се събудиха и се изправиха в постелите си, облени в пот. Вратовете и главите им, там, където се бе настанила гъбата, пламтяха, горяха, а оглушителният звук продължаваше да кънти.

Макар и объркани, те постепенно осъзнаха, че са съвсем сами в празната пещера под прикритието на застиналата лава. Всички пастири бяха изчезнали.

Някъде отвън долетя силен шум. Трудно им бе да кажат защо той така ги изплаши. Основният звук бе почти мелодичен. Той действуваше не на слуха, а на кръвта и тя ту замръзваше в жилите им, ту започваше да кипи.

— Трябва да вървим! — рече Пойли и с мъка се изправи. — Вика ни.

— Какво направих — изхленчи гъбата.

— Какво става? — попита и Грен. — Защо е необходимо да отидем?

Двамата се сгушиха уплашени, но поривът на кръвта не им даваше мира, краката им се местеха сякаш против волята им. Колкото и да се бояха от мелодията, те ѝ се подчиниха. Не възрази и гъбата.

Грен и Пойли изскочиха устремно от цепнатината, служеща за изход, и се озоваха сред истински кошмар.

Мелодията се носеше около тях като вятър, макар нито един лист по клоните на дърветата да не помръдваше. Звукът движеше краката им. Много скоро видяха, че не само те ѝ се подчиняват. Едни летяха, други тичаха или подскачаха, някои пълзяха през сечицето и всички бяха устремени в една посока, към Черното гърло.

— Черното гърло! — извика гъбата. — Черното гърло пее и ние трябва да отидем при него!

Песента действаше не само на слуха, но и на зрението им. Част от ретината на очите им не реагираше и светът пред тях изведнъж стана черно-бял и сив. Небето над главите им побеля, листата, които го скриваха тук-там, станаха сиви, а разкривените скали под краката им бяха черно-сиви. С протегнати напред ръце Грен и Пойли се присъединиха към останалите.

И тук, във водовъртежа на страха и принудата, срещнаха пастирите.

Като стотици други сенки и те стояха до последните стъбла на смокиновото дърво. Привързали се бяха с възета. Сред тях, също така увързан, бе Икол, певецът. Сега той пееше! С наведена глава, сякаш врагът му бе пречупен, и с вперен в земята поглед той пееше от все сърце и с пълен глас.

Песента му дръзко се извисяваше и пресрещаше песента на Черното гърло. Неговата мелодия притежаваше своя мощ и се противопоставяше на другата, която иначе щеше да привлече пастирите към източника си.

Хората от племето слушаха мрачно и с огромно внимание Икол. Макар и привързани към стъблата, те съвсем не бездействаха. Опънали бяха мрежите си и всички създания, които неудържимо се бяха устремили към зиналата паст на гърлото, се заплитаха в тях.

Пойли и Грен не можеха да разберат думите от песента на Икол. Не бяха свикнали, а и излъчванията на войнственото гърло ги заглушаваха.

Двамата отчаяно се бореха с привличането — отчаяно, но безуспешно. Вървяха напред пряко волята си. Прелитащи създания се блъскаха в тях. Целият черно-бял свят се бе надигнал и се стремеше неудържимо в една посока! Единствени пастирите оставаха невъзмутими, благодарение на песента на Икол.

Грен се препъна и препускащите зад него създания от растителния свят го навалиха.

В същия миг забелязаха, че през джунглата към тях се носят облак скокливци. Упорито заслушани в песента на Икол, пастирите не пропуснаха скокливците и започнаха да ги налагат с пръчките си.

Пойли и Грен отминаха и последните пастири. Колкото по-силна ставаше ужасната мелодия, толкова по-бързо крачеха. Пред тях вече бе оголеното пространство. Обградено от венец от клони се виждаше гърлото! От устните им се отрони приглушен вик — вик на възторг ли бе? Или може би на ужас?

Ужасът сега вече имаше множество тела, крака, чувства, задвижвани от песента на Черното гърло.

В отговор на неговия зов през полето от застинала лава се стичаше неудържимо истинска река от живи създания, които, сякаш изпаднали в транс, се хвърляха в гърлото.

Нова смразяваща кръвта гледка ги порази. Над ръба на кратера се появиха три хитинови пръста, които се движеха в такт с мелодията и ги приканваха да се приближат.

Грен и Пойли изкрещяха от страх, но въпреки всичко, подчинявайки се на повелята им, ускориха крачка.

— Пойли! Грен! Грен! — зовеше гласът.

Двамата младежи продължаваха напред. Грен успя да хвърли бърз поглед назад към подскачащите черни и сиви очертания на гората.

Последното човешко същество, което отминаха, бе Ятмур; без много да му мисли, тя отхвърли въжетата, с които бе привързана към дървото. Косите ѝ се развяваха. С протегнати напред ръце си запробива път сред множеството живи твари.

Обляно от странната светлина, лицето ѝ изглеждаше сивкаво, но тя смело пееше, докато тичаше напред. Песента ѝ, подобна на тази на Икол, трябваше да противодействува на другата, която вещаеше зло.

Грен отново се извърна към Черното гърло и тутакси забрави за младата пастирка. Дългите пръсти го викаха. Този път само него.

Момчето държеше Пойли за ръка, а Ятмур, минавайки покрай купчина камъни, успя да го улови за другата.

За частица от секундата те се обърнаха към нея. Песента ѝ успя да привлече вниманието им. Гъбата мигновено разбра, че това е единственият им шанс.

— Свийте встрани! — обади се настоятелно тя. — Свийте, ако ви е мил животът.

Странен гъсталак от съвсем млади издънки се бе изпречил на пътя им. Без да пускат ръцете си, тримата се мушнаха в него. Скокливец, който очевидно търсеше по-кратък път, се завъртя над главите им.

В същия миг чудовищната мелодия на Черното гърло загуби голяма част от силата си. Ятмур се отпусна на гърдите на Грен и се разрида. Опасността обаче все още не бе отминала.

Пойли докосна един от тънките филизи и изпищя. Лепкава течност се спусна върху главата ѝ. Момчето размаха ръка и сграбчи странното създание.

Тримата отчаяно се огледаха. Озовали се бяха в клопка. Промененото им зрение ги бе подвело. Скокливецът, завъртял се над тях, също бе уловен от лепкавата течност на филизите.

— Търбух! — извика Ятмур, разбрала първа какво се е случило.
— Попаднали сме в търбух!

— Бързо сечете! — извика гъбата. — Меча, Грен! Бързо, разсичай с меч! След миг ще се затвори.

Така и стана. „Таванът“ над главите им започна да се сгърчва и да се спуска бавно. Всяка илюзия, че са в горски гъсталак, изчезна. Намираха се в истински стомах.

Младежите измъкнаха оръжието си и отчаяно го размахаха. Стъблата наоколо — така чудесно имитиращи издънки на дървета, се изкривиха и огънаха, таванът се свиваше и от време на време изпускаше задушаваша желеподобна маса. Грен отскачаше и сечеше с все сила — в стената се отвори голяма цепнатина.

Момичетата му помогнаха да я разшири. Много скоро тримата успяха да промушат глави навън и така избегнаха сигурната смърт от свиващите се около тях стени.

Навън ги очакваше доскорошната заплаха от воя на Черното гърло. Обзети от непреодолимо желание да отговорят на неговия зов, те с удвоени сили продължиха да секат наоколо.

Само краката им останаха още здраво уловени в пихтиестата маса. Търбухът бе прилепнал о скалите и за нищо на света не можеше да се откъсне, за да се устреми към гърлото. Единственото му зеленикаво око тъжно наблюдаваше как го разсичат на дребни късчета.

— Трябва да вървим! — извика Пойли, която най-сетне успя да се измъкне и помогна на Грен и Ятмур да излязат.

Закъснели бяха повече, отколкото предполагаха. Полепналата по краката им маса им пречеше да се движат. Пробиваха си път между тълпите всевъзможни създания. Ятмур почти нямаше сили да пее. Волята им бе вече изцяло под властта на песента на гърлото.

Заобиколени от галопиращо множество, те се катереха по самия склон на гърлото. Над тях три дълги пръста ги приканваха с жестока неумолимост. Появи се и четвърти, и пети, сякаш ставащото вътре във вулкана достигаше връхната си точка.

Мелодията се разрази с невероятна сила и сърцата на тримата биеха до пръсване. Около тях скокливците буквално прелитаха — дългите им задни крака очевидно вършеха добра работа. И от ръба на гърлото се хвърляха стремително към онова, което така непреодолимо ги привличаше.

Хората също копнееха да се срещнат с кошмарния певец... Задъхани, те едва си пробиваха път сред навалищата, преди да изминат последните няколко метра.

Внезапно мелодията секна. Стана така неочаквано, че тримата тутакси се строполиха. Изнемощели, усетиха огромно облекчение и заплакаха неудържимо. Песента бе спряла, наистина бе спряла.

Когато усети, че пулсът му се е успокоил, Грен отвори едното си око.

Светът възвръщаше нормалните си цветове — бялото бе започнало да порозовява, сивото придобиваше все по-отчетливи сини, зелени и жълти оттенъци, а черното се размиваше постепенно в наситените багри на гората. Властният стремеж, който бе изпитвал досега, се превърна в отвращение пред онова, което се готвеха да сторят.

Наоколо съществата, също едва избегнали гибелта, бяха нападали по склона. Постепенно се надигаха и кой по-бавно, кой по-бързо, се връщаха назад и търсеха прикритието на гората.

— Ако не беше онзи търбух — пръв се обади Грен, — сега да сме мъртви. Как си, Пойли?

— Не ме закачай — промълви момичето, скрило лице в шепите си.

— Ще имаш ли сили да вървиш? Хайде да се връщаме при пастирите.

— Чакай! — спря го Ятмур. — Излъгахте Хътуир и останалите, че сте велики духове. Сега те знаят, че не можете да се съпротивлявате на зова на Черното гърло. Излъгахте ги и те положително ще ви убият.

Грен и Пойли се спогледаха безпомощно. Въпреки непознатите порядки, щеше да им бъде приятно да се озоват отново сред себеподобни. Никак не им се нравеше перспективата пак да се окажат сами и да се скитат безцелно.

— Не се страхувайте! — обади се гъбата, прочела мислите им. — Има и други племена! Какво ще кажете за племето на рибарите? Стори ми се, че са по-дружелюбни от пастирите. Защо не поискате Ятмур да ви заведе при тях?

— Далеч ли е убежището на рибарите? — попита Грен момичето.

Тя се усмихна и стисна ръката му.

— С удоволствие ще ви заведе. И оттук се вижда къде живеят.

Момичето посочи към подножието на вулкана. От другата страна на склона се очертаваше проход, от който се изливаше широк поток.

— Там минава Дългата вода — рече Ятмур. — Виждате ли онези странни тумбести дървета? Три от тях растат на брега. Там живеят рибарите.

Обърна се с усмивка към Грен. Беше красива и привлекателна.

— Хайде да се махаме от този кратер, Пойли — рече момчето.

— Онова страшно пеещо чудовище... — започна тя и посочи с ръка към върха.

Грен я улови за ръката и ѝ помогна да се изправи.

Ятмур ги гледаше мълчаливо.

— Да вървим! — рече тя и ги поведе надолу към реката. Младежите я последваха, като от време на време хвърляха боязливи погледи назад.

ГЛАВА ПЕТНАДЕСЕТА

Спуснаха се в подножието на Черното гърло, край потока, наричан Дългата река. Щом се измъкнаха от сянката на вулкана, обгърна ги мека влага. Водите се носеха тъмни, устремни, гладки. На отстрещния бряг започваше джунглата с гъстата си колонада от стъбла.

Пойли потоци ръка във водата, намокри челото и изтри лицето си.

— Толкова съм изморена — въздъхна тя. — Не се чувствам добре. Не искам да продължавам нататък. Всичко е толкова необичайно и толкова различно от прекрасните средни слоеве на джунглата, където живеехме с Лили-йо. Не разбирам какво се е случило на това място. Светът ли е полудял, или оттук започва да се разпада? А може и това да е самият му край?

— Все някъде свършва — обади се Ятмур.

— Ами ако неговият край е мястото, откъдето можем да започнем всичко отначало? — прокълнтя гласът на гъбата.

— Починем ли си, ще се почувствуваме по-добре — обади се Грен. — Тогава и ти, Ятмур, ще можеш да се върнеш при своите пастири.

В същия миг с крайчеца на околото си той долови някакво раздвижване. Скочи и бързо извади оръжието си, насреща му бяха трима космати мъже, които сякаш изникнаха от земята.

Ятмур също бе скочила.

— Грен, внимавай да не ги нараниш — извика тя. — Те са рибари и са напълно безопасни.

Действително новодошлите изглеждаха доста беззащитни. След като ги огледа, Грен се запита дали имат нещо общо с човешкия род. Бяха пълни, а силно окосмените им тела бяха меки, почти като гниещи растения. На коланите им все пак висяха ножове, но не носеха друго оръжие и стояха с отпуснати покрай тялото ръце. Единственото им украшение представляваха коланите, изплетени от висящи растения. Глуповатите изражения и на тримата толкова много си приличаха, сякаш бяха униформа.

Грен бе поразен и от друго — точно както бяха казали пастирите, новодошлите имаха по една дълга зелена опашка.

— Донесохте ли ни храна? — попита първият от тях.

— Има ли нещо за нашите шкембета? — не се сдържа вторият.

— Какво ще ядем? — присъедини се и третият.

— Те мислят, че сте от моето племе, единственото, с което са се срещали — обясни им Ятмур. Сетне се обърна към тримата. — Не сме донесли храна за вашите шкембета. Просто минаваме оттук.

— И ние нямаме риба за вас — обади се първият рибар.

Останалите почти в хор додадоха:

— Времето за ловене на риба ще настъпи скоро.

— Не носим нищо за размяна, но ще се радваме, ако ни дадете малко храна — рече Грен.

— Нямаме риба за вас. Нямаме и за нас. Скоро ще дойде време за риболов.

— Чух ви още първия път — отговори Грен. — Искан да знам дали ще ни дадете, когато вече имате риба.

— Рибата е хубаво нещо. Когато дойде, ще има за всички.

— Добре. Тези хора наистина са доста простовати — въздъхна Грен.

— Може да са простовати, но не тичат към Черното гърло да се хвърлят в него — рече гъбата. — Трябва да ги попиташ как успяват да се противопоставят на кошмарната мелодия? Да отидем в убежището им. Струват ми се напълно безопасни.

— Ще ви придружим — заяви Грен на рибарите.

— Дойде ли рибата, ще наловим достатъчно. Вие не знаете как се прави това.

— Тогава само ще наблюдаваме.

Рибарите се спогледаха. По глуповатите им лица се изписа смущение. Те безмълвно се обърнаха и поеха нагоре по брега. На нашите трима пътници не им оставаше нищо друго, освен да ги последват.

— Познаваш ли добре тези хора, Ятмур? — попита Пойли.

— Съвсем бегло. От време на време търгуваме с тях, но моето племе се бои от рибарите, защото са доста особени — сякаш са мъртви. Никога не напускат този бряг.

— Едва ли са глупави, щом добре си похапват — рече Грен, като оглеждаше пълните фигури пред тях.

— Вижте, те държат опашките си — възкликна Пойли. — Никога не съм виждала такова нещо.

„Лесно ще ги подчиня“, помисли си гъбата.

Хората бяха навили опашките си и ги прикрепваха с ръка, явно бе, че го вършеха съвсем машинално. Оказа се, че те са неимоверно дълги. На гърба, там, където започваха, се виждаше неголяма зелена подутина.

Неочаквано тримата се извърнаха едновременно.

— Вие останете тук — рекоха те. — Наближихме нашите дървета и трябва да ни изчакате. След малко ще ви донесем риба.

— Защо не може да дойдем с вас? — попита Грен.

— Защото нямате опашки — изсмя се единият и последва двамата си спътници.

— Много са странни — въздъхна Пойли. — Никак не ми харесват, Грен. Да се махаме. Все ще намерим нещо за ядене.

— Глупости! — обади се гъбата. — Те може да се окажат доста полезни. Виждате ли, имат лодка.

И наистина край брега под дърветата се виждаха неколцина дългоопашати. Изтегляха подобие на мрежа в нещо като лодка. Тя бе завързана здраво за брега, за да не я отнесе течението.

Тримата рибари се присъединиха към тях и също се заловиха за мрежата. Очевидно бързаха, но движенията им бяха мудни.

Пойли местеше поглед от рибарите към дърветата над тях. Не беше срещала толкова странни дървета. Израсли встрани от останалата растителност, те напомняха на гигантски ананаси. Истинска яка от листа, целите в бодли, обграждаше основата и централната месеста част на стъблото, чиято тумбеста форма удивително напомняше пълчиво яйце. От всяка пъпка излизаха дълги, тънки стъбла, а от върха на стъблото — листа, тънки и заострени. Някои стърчаха право нагоре, други падаха тежко към водата.

— Пойли, нека да отидем по-близо до тези дървета — прокънтя гласът на гъбата. — Грен и Ятмур ще ни чакат тук и ще внимават да не се случи нещо.

— Не ми харесва нито това място, нито пък хората тук — отговори на глас Пойли. — А и не искам да оставям Грен сам с тази

жена.

— Няма да го пипна с пръст — обади се Ятмур възмутено. — Как ти хрумна такава глупост?

Гласната от силната енергия на гъбата, Пойли политна напред. Момичето обърна поглед към Грен с надеждата, че той ще я подкрепи, но приятелят ѝ бе така изморен, че изобщо не реагира. С огромна неохота тя се отправи към дърветата. Тумбестите им стъбла се извисяваха над нея като болни стомаси.

Изглежда, гъбата не усещаше заплахата, която се излъчваше от тях.

— Така и предполагам — възкликна тя след известно време. — Ето къде свършват опашките на нашите рибари. Започват от задниците им и са свързани с дървета — тези простовати приятели принадлежат на дърветата.

— По дърветата не растат хора, гъбо — обади се момичето. — Сякаш не го знаеш... — Тя млъкна неочаквано, усетила как нечия ръка се отпуска на рамото ѝ.

Обърна се и видя един от рибарите, който, издул бузи, я наблюдаваше с празен поглед.

— Не трябваше да идваш тук — рече той. — Тази сянка е свещена. Казахме ви, че трябва да стоите далеч, а вие не ни послушахте. Сега ще те върна при твоите приятели.

Пойли проследи с поглед опашката на рибаря. Точно както бе казала гъбата, тя завършваше в една от издатините на дървото. Момичето потрепери от ужас и отстъпи назад.

— Подчини му се! — прокълтя гласът на гъбата. — Тук витае някакво зло, Пойли. Трябва да се преборим с него. Остави рибарят да те отведе при другите. Там ще го заловим и ще му зададем няколко въпроса.

„Ще си имаме неприятности“, помисли си момичето.

— Тези хора и най-вече лодката им са ни нужни — обади се гъбата, усетила тревогата ѝ.

Пойли се обърна и бавно се запъти към Ятмур и Грен, които напрегнато наблюдаваха сцената. Рибарят тържествено нави опашката си и я последва.

— Хайде! — преряза мозъка ѝ викът на гъбата, щом приближиха другите двама.

Подчинявайки се на заповедта, Пойли скочи върху гърба на рибаря. Той бе толкова изненадан, че се просна по лице на земята.

— Помогнете ми! — извика Пойли.

Грен вече се бе спуснал към нея с изваден нож. Останалите рибари се развикаха разтревожени, хвърлиха огромната си мрежа и се затичаха към него и спътничките му. Стъпките им тежко кънтяха.

Подучена от гъбата, Пойли извика на Грен бързо да среже опашката на поваления рибар, когото тя с мъка удържаше.

Без да задава въпроси, защото нарежданията на гъбата кънтяха и в неговата глава, Грен замахна с ножа си.

Отряза опашката на около педя от гърба на рибаря. Човекът мигом спря да се съпротивлява. Израстъкът, свързващ го допреди миг с дървото, се загърчи като наранена змия и се усука около Грен. Момчето чевръсто го нарязва с ножа. Пръски от течност се разлетяха във всички посоки и дългият израстък започна постепенно да се отдръпва към дървото. Това сякаш бе сигнал за приближаващите рибари. Те спряха, огледаха се, сетне обърнаха равнодушно гръб на своя приятел и се върнаха при мрежата.

— Хвала на боговете! — въздъхна Ятмур, отмятайки коси. — Защо нападна този нещастник, Пойли?

— Рибарите не са като нас. Изобщо не можем да ги наречем хора, нали виждаш, че опашките им са закачени за дървото. — Пойли избягваше да погледне приятелите си в очите и се извърна към ридаещия в краката ѝ мъж.

— Тия тлъсти рибари са роби на дърветата — ехтеше гласът на гъбата. — Толкова са противни! Нишките на дървото проникват в костите им и така принуждават рибарите да ги пазят. Вижете този нещастник как се гърчи — истински роб!

— Нима не вършиш същото с нас? — попита Пойли, едва сдържайки сълзите си. — Не виждам никаква разлика. Защо не ни позволиш да си отидем отук? Не исках да нападам този човек.

— Аз ви помогнах... спасих ви живота. А сега погрижете се за бедния рибар и стига вече безсмислени разговори.

Рибарят се опитваше сам да се пооправи и тъжно разтриваше коляното си, което бе наранил при падането. От време на време вдигаше поглед към своите нападатели с добре познатото глупаво

изражение. Свит на земята, той приличаше на грубо оваляна топка тесто.

— Хайде стани — обади се Грен и му подаде ръка. — Целият си се разтреперил. Няма от какво да се страхуваш. Ако отговориш на въпросите ни, няма да ти сторим нищо.

От устата на рибаря се изсипа поток от неразбираеми думи. Той махаше развълнувано с ръце.

— Говори по-бавно. За дървото ли става дума? Я повтори.

— Моля ви... Тумбакът дърво. Аз и моите приятели, и всички сме едно с дървото тумбак... Сега убихте тумбачестата ми връзка, сега не ми е добре, няма вече от онази течност... Нахални, загубени хора сте вие и нямате дърво тумбак. Как искате да разберете какво ми е на мен...

— Спри! Говори свързано, тумбак такъв! Нали си човек? Наричате тези високи подпухнали растения дърво тумбак, така ли? И им служите, нали? Кога те хванаха? Преди колко време?

Въртейки глуповато глава, рибарят вдигна ръка на около метър от земята и отново заломоти:

— Малки, съвсем малки. Дървото ни прибира... в легло, люлее ни, гушка ни като майка. Бебетата са увити в меки листа и само краката им се виждат, сучат от дървото, а за да проходим, им трябва тумбачесто въже. Пуснете ме да си намеря тумбачесто въже, иначе ще се превърна в бебе.

Пойли, Грен и Ятмур не разбираха и половината от онова, което човекът им обясняваше, и само го гледаха с широко отворени очи.

— Имам чувството, че говореше по-смислено, преди да му отрежем опашката — прошепна Ятмур.

— Ще те освободим... всички хора от племето ти ще бъдат свободни — обади се Грен, с думите на гъбата. — Ще ви отведем далеч от тези дървета. Ще се движите където искате, ще започнете нов живот, няма да сте повече роби.

— Не, не, моля ви. Тумбестите дървета ни гледат като цветя! Не искаме да сме диви като вас, няма ли ги прекрасните тумбачести дървета...

— Я стига си дрънкал за тези дървета! — Грен вдигна ръка и рибарят веднага млъкна, прехапвайки устни. — Ние сме ваши

освободители и трябва да сте ни благодарни. А сега бързо кажи кога започва риболовът? Скоро ли?

— Скоро... сега... моля те. — И рибарят посегна да улови ръката на Грен, с надеждата да го омилостиви. — Повечето време няма риба в Дългата река. А няма ли риба, няма и храна. После пък Черното гърло започва да пее на всички същества, за да ги изяде, тогава тумбачестото дърво ни шепне нежно като същинска майка и ни пази да не се хвърлим като останалите в устата на гърлото. За кратко гърлото си почива — не пее, не яде, не шуми. И пуска всичко, което не му е нужно, в Дългата река. В такива мигове идва голямата риба и ние, понеже сме много гладни, хващаме всички големи парчета. Бързите рибари хващат с мрежата бързите риби, храним голямото щастливо тумбачесто дърво, храним тумбачестите хора, всички ядат...

— Добре, добре, стига — прекъсна го Грен.

Рибарите на брега притихнаха, но след малко подеха бурен спор. Момчето се отпусна на земята и улови главата си с ръце.

Гъбата вече бе взела решение.

— Можем да ги освободим от унизителния живот, който водят — обади се по едно време Грен.

— Но те не искат такова нещо — рече Ятмур. — Те са щастливи.

— Те са отвратителни — обади се Пойли.

Докато спореха, водата неочаквано промени цвета си. Хиляди парчета и късчета изплуваха на повърхността, изпъстряйки я с всевъзможни цветове.

— Ето остатъците от пиршеството на гърлото — възкликна Грен. — Да вървим, преди лодката да се е отдалечила от брега и рибарите да започнат улова. Извадете ножовете.

Подтикван непрестанно от гъбата, той тръгна, последван от Ятмур и Пойли. Единствено пастирката хвърли поглед през рамо към изоставения рибар, който се търкаляше отчаяно на земята, сляп и глух за всичко останало, освен за собственото си нещастие.

Останалите рибари бяха вече натоварили мрежата в лодката. Забелязали промяната в потока, те с радостни възгласи скочиха в нея, закачайки внимателно опашките си за кърмата. Грен и двете му спътнички стигнаха до тях задъхани тъкмо когато последният се качваше в лодката.

— Скачайте! — извика Грен и тримата се хвърлиха върху поскърцащата палуба. Най-близките до тях рибари се обърнаха едновременно.

Лодката бе построена под ръководството на тумбачестите дървета и имаше точно определена задача — да помага на рибарите да уловят едрата риба от Дългата вода. Нямаше нито гребла, нито платно, тъй като трябваше само да пренася тежката мрежа от единия до другия бряг. Яко оплетено въже бе прехвърлено над водата и бе здраво завързано за дърветата на двата бряга. Лодката бе закачена за него с множество примки, та течението да не я отнесе. Управляваха я няколко рибари, които се улавяха за водещото въже, а останалите хвърляха мрежата във водата. И така вероятно беше от дълги години.

Животът на рибарите бе еднообразен. Когато тримата натрапници се появиха сред тях, нито те, нито дървото им знаеха какво да направят. Едната половина продължи да тегли плавателния съд към средата на потока, а другата се опита да се защити.

Рибарите скочиха срещу Грен и момичетата. Ятмур погледна назад. Твърде късно бе да се връща на брега. Извади ножа си и застана до Грен и Пойли. Щом рибарите се хвърлиха към тях, тя заби оръжието си в корема на първия, който се изпречи пред нея. Той политна, но другарите му я уловиха, избиха ножа от ръцете ѝ и я завързаха.

След като обезвредиха Ятмур, дебелият мъже се хвърлиха срещу Пойли и Грен. А те, колкото и отчаяно да се съпротивляваха, накрая също бяха повалени.

Очевидно, преди да видят как сръчно борави с ножа си Ятмур, на местните хора и на господарите им на брега не бе хрумвало да използват оръжие — сега те до един бяха с ножове.

Наред с гнева и тревогата в главата на Грен се промъкваша и яростните възклицания на гъбата.

— Безмозъчни тъпацы! — кънтеше тя. — Как може да губите времето си с тези чучела. Режи опашките им, глупако, опашките! Тогава стават напълно безопасни!

Ругаейки, Грен заби коляно в слабините на един, стовари юмрук върху лицето му, изби посочения към него нож и се подпря на колене. Подтикнат от гъбата, той сграбчи друг рибар за шията, изви я с всичка

сила и го запокити настрани. Сега вече пътят му беше чист. С един скок се озова на кърмата.

Там имаше близо трийсет зелени опашки, водещи към брега.

Момчето извика победоносно и насочи острието на ножа си към тях.

Разсече ги с няколко хладнокръвни замаха.

Лодката се залюля силно. Рибарите се мятаха и падаха.

Те стенеха, плачеха и оглеждаха остатъците от своите опашки. Останала без управление, лодката се полюшваше напред потока.

— Видя ли? — обади се гъбата. — Борбата свърши.

Докато се изправяше на крака, Пойли зърна с крайчеца на окото си някакво раздвижване на брега. Изплашен вик се откъсна от гърдите ѝ. Грен и Ятмур се извърнаха в същата посока. И тримата замръзнаха, стискайки още ножовете си.

— Лягайте долу! — извика Пойли.

Подобно на назъбени мечове, лъскавите листа увиснаха над главите им. Трите тумбачести дървета махаха гневно с клони. Лишени от своите роби, те очевидно искаха да ги защитят. Туловищата им трепереха и тъмнозелените им остриета проблясваха над лодката.

В мига, в който Пойли залегна, първият лист удари грубата лодка и полетяха трески на всички страни. Секунда по-късно се стовари нов удар. Момчето разбираше, че такава неудържима бомбардировка неизбежно ще ги избие всички.

Страшно беше да се наблюдава неестественият гняв на дърветата. Пойли не искаше да позволи на страха да я парализира. И докато Грен и Ятмур лежаха свити под кърмата, без да чака съветите на гъбата, тя скочи, наведе се през борда и се залови да сече с ножа яките нишки, които я задържаха в потока.

Бронираниите месести листа се люшкаха над главата на момчето. Рибарите също не останаха незасегнати: по палубата потекоха кървави ивици. Разплакани и уплашени, нещастните същества се гушеха едно в друго и се мъчеха да се отдръпнат от средата на лодката. Листата не преставаха да блъскат по бордовете.

Накрая якото въже поддаде под ударите на Пойли. Тя извика тържествуващо и видя как първобитният съд се понесе бавно по течението.

Не успя обаче да избегне удара на следващия месест лист и той се стовари върху гърдите ѝ.

— Пойли — изкрещяха Грен и Ятмур, забравили всяка предпазливост.

За беда не стигнаха до нея. Загубила равновесие, тя се преви одве, със струяща кръв от дълбоката рана. Коленете ѝ се подкосиха. За част от секундата погледът ѝ срещна очите на Грен, сетне тя се преметна зад борда и потъна във водата.

Грен и Ятмур се наведоха през борда. Слабо раздвижване на повърхността показваше къде е паднала. Изплува отрязана длан с разтворени пръсти. Много скоро и тя изчезна, повлечена към дъното от ято риби.

Грен се строполи на дъното на лодката и заблъска отчаяно с юмруци.

— Не можа ли да я спасиш, нещастен лишей! За нищо не те бива! Как не можа да направиш нещо! Откакто се появи, имаме само неприятности!

Дълго време не идваше никакъв отговор. Изпълнен с гняв и мъка, Грен повика гъбата отново.

— Едната половина от мен е мъртва! — прошепна най-накрая тя.

ГЛАВА ШЕСТНАДЕСЕТА

Междувременно лодката се спускаше по течението. Смъртоносните тумбачести дървета бяха останали далеч назад, листата им напразно блъскаха водата.

Като видяха, че се отдалечават, рибарите започнаха да хленчат и да се вайкат. Ятмур се перчеше с изваден нож, за да им покаже, че не изпитва никаква жал към страданието им.

— Дебели тумбащи! Дългоопашати синове на подути дървета! Я млъквайте! Истински човек умря и ще го оплачете, иначе ще ви изхвърля през борда със собствените си ръце.

При тези думи рибарите млъкнаха уплашени. Скупчиха се покорно и заоглеждаха раните си. Ятмур се приближи до Грен, обгърна раменете му и притисна буза до неговата. За миг той се сепна и понечи да се отдръпне.

— Не жали прекалено за Пойли. Тя беше чудесна, но за всички ни настъпва момент, когато напускаме джунглата. Аз съм тук и ще бъда твоя другарка.

— Но сигурно искаш да се върнеш при своето племе, при пастирите — тъжно промълви Грен.

— Как не! Те са много далеч. Няма да намеря пътя дотам. Огледай се и ще видиш колко бързо се движим. Дори Черното гърло едва се забелязва. В опасност сме. Хайде, Грен, съвземи се! Попитай вълшебната си приятелка гъбата, накъде ни носи водата?

— Нищо не ме интересува.

— Грен, виж какво...

Прекъснаха я пронизителните викове на рибарите, които сочеха нещо напред. Наближаваха друго рибарско селище, а такива имаше много покрай Дългата вода. Няколко издути дървета бележеха мястото. Между двата бряга бе опъната мрежа и скупчени в лодката, доста обитатели чакаха край единия бряг. Опашките им висяха над ръба на мрежата.

— Ще се блъснем в тях! — рече Грен. — Какво да правим?

— Ще се разминем с лодката. Вероятно мрежата им ще ни спре, но пък така ще можем да излезем на брега.

— Погледни само как нашите глупаци са се събрали на единия борд. Ще ни обърнат. Ей, късоопашатковци! Дръпнете се, ще паднете.

Предупреждението му се загуби сред виковете на рибарите и бученето на водата. В следващия миг лодката се блъсна в мрежата и примитивният плавателен съд силно подскочи. Неколцина рибари цамбурнаха във водата. Само един успя да преплува до другата лодка. Двата плоскодънни съда се удариха челно и въжето на мрежата се скъса.

Течението понесе нашите пътници напред.

— Но какво става? — проплака Ятмур. Грен сви безпомощно рамене. Вече нищо не разбираше. Светът се бе оказал пълен с опасности и прекалено голям за него.

— Събуди се, гъбо — рече той. — Ти ни натопи в тези неприятности, сега трябва да ни измъкнеш.

В отговор гъбата започна да рови в мозъка на младежа. Зави му се свят и той тежко се отпусна на дъното на лодката. В съзнанието му се занизаха образи и картини. Гъбата търсеше информация за навигацията.

— Трябва да накараме тази лодка да ни се подчинява — обади се най-сетне нейният глас. — Само че няма с какво да я управляваме. Налага се да чакаме и да видим какво ще стане.

Това бе признание за поражение. Грен седна на палубата и прегърнал Ятмур през рамо, потъна в пълно безразличие пред съдбата си. Спомни си времето, когато двамата с Пойли бяха безгрижни деца в племето на Лили-йо. Животът им бе така лесен и приятен и толкова малко разбираха от него! Тогава беше и по-топло. Слънцето грееше право над тях.

Когато отвори очи, забеляза, че огненото кълбо е съвсем ниско над хоризонта.

— Студено ми е — промълви той.

— Притисни се до мен — приласка го Ятмур.

В краката им бяха натрупани листа, които очевидно рибарите бяха приготвили, за да загърнат в тях улова си. Момичето покри с тях Грен и го прегърна.

Полека-лека той се отпусна. Неочакваната ѝ близост пробуди сетивата му и той започна несъзнателно да я милва. Топла и нежна като спомен от детството, тя се притисна пламенно до него. Погълнати от удоволствието на тези нежни докосвания, те напълно забравиха света.

Дори гъбата се отпусна, сгряна от човешката топлина и от милувките под листата. Лодката се носеше по течението, блъсваше се от време на време о брега, но не засядаше.

Не мина много и потокът се вля в по-пълноводна река. Подхвана ги водовъртеж, но успяха да се отскубнат от него. Умря един рибар и спътниците му изхвърлиха трупа през борда. Реката постепенно разширяваше коритото си, докато накрая едва се забелязваха бреговете ѝ.

За хората и особено за Грен, в чието съзнание липсваше представата за дълги, празни пространства, това бе съвършено непознат свят. Те гледаха с широко отворени очи и навремени отвърщаха изплашено лица. Всичко наоколо се движеше! — не само неспокойната вода под тях. Задуха пронизващ вятър, който бързо щеше да стихне сред неизбродната джунгла, ала тук бе пълен господар. Браздеше водата с невидимите си стъпки, подмяташе лодката, която поскърцваше под напора му, хвърляше пръски в лицата на пътниците, рошеше косите им, свиреше в ушите им. След време се усили, всички започнаха да зъзнат, спуснаха се ниско гъсти облаци и скриха кръстосвачите от погледите им.

От двадесетината рибари в лодката шестима бяха тежко ранени в схватката с дърветата. Отначало те не смееха да се доближат до Ятмур и Грен, които приличаха на жив паметник на отчаянието. Един по един ранените умираха и бяха изхвърлени през борда след дълго оплакване.

Водата отнесе телата им към океана.

Реката бе достатъчно широка, та водните треви, които растяха край бреговете, не ги достигнаха. Пътниците почти не усетиха кога навлязоха в устието на реката, а оттам — в открито море. Ивицата сладка кафеникава вода стигаше далеч навътре в океана.

Полека-лека тя се размиваше и придобиваше синьо-зелени краски. Вятърът се усили и ги понесе успоредно на брега, но бяха толкова далеч от него, че джунглата изглеждаше като мъничък зелен лист.

Подканен от останалите, един от рибарите се приближи смирено до Ятмур и Грен, сгушили се под листата.

— Велики пастири — поклони се той ниско. — Бихте ли ме изслушали, ако въобще ми разрешите да говоря.

— Няма да ти сторим нищо, дебеланко. Закъсали сме го точно толкова, колкото и вие. Как не го разбирате? Искахме да ви помогнем и сигурно ще го направим, само отново да стигнем до сухия свят. Но моля те, събери мислите си, за да разбере онова, което искаш да ми кажеш.

Човекът отново се поклони. Останалите рибари също наведоха глави.

— Велики пастири, наблюдаваме ви от доста време. И ние, умните хора на тумбачестите дървета, преценихме какво представлявате. Разбрахме, че ще ни убиете веднага щом свършите играта на прегръщане с момичето под листата. Ние съвсем не сме глупаци, а тези, които не са глупаци, не се радват, че ще бъдат убити. Те искат да ядат, преди да умрат. Затова ви умоляваме да ни дадете нещо за ядене. Сега вече нямаме дърво, което да се погрижи за нас...

— Та ние самите няма какво да ядем — прекъсна го нетърпеливо Грен. — И ние сме хора като вас и също трябва да се погрижим за себе си.

— Уви, не смеем дори да се надяваме, че ще споделите храната си с нас, защото тя е свещена и вие искате да умрем от глад. Достатъчно сте умни, за да скриете парчетата скокливец, които винаги носите със себе си. Ние, велики пастирю, ще сме щастливи да умрем от глад, ако с това ще ви зарадваме дотолкова, че да запееете щастливата си песен и да изиграете още една игра на прегръщане.

— Ще ги избия тези тъпаци! — яростно избухна Грен и освободи Ятмур от прегръдките си. — Гъбо, кажи какво да ги правим? Ти ни въвлече в тази беля. Помогни ни да се измъкнем.

— Накарай ги да хвърлят мрежата във водата и да уловят малко риба — обади се гъбата.

— Добре! — скочи на крака Грен, помагайки и на Ятмур да се изправи, и започна да дава нареждания.

Тъжни, несръчни и раболепни, рибарите надиплиха мрежата край борда и я хвърлиха във водата, която гъмжеше от живот. Миг покъсно нещо едро се закачи и очевидно се закатери по мрежата нагоре.

Лодката се наклони силно. Ужасени, рибарите се развикаха. Няколко дълги щипки се заловиха за борда точно пред самия Грен. Без много да му мисли, той ги срязва с ножа.

Изведнъж срещу него се изправи гигантски рак. Когато зърна изпъкналите му очи, момчето отново замахна с ножа.

Морското чудовище безмълвно се отпусна и падна обратно във водата. Рибарите хленчеха от ужас. Изплашен не по-малко от тях, Грен усети и страха на гъбата. Обърна се и ритайки ги, се разкрещя:

— Ставайте, тъпи дебелаци! Лежете си и чакате да умрете! Само че аз не съм съгласен. Ставайте и приберете мрежата, преди някое друго чудовище да е пролазило при нас. Размърдайте се! Измъкнете проклетата мрежа!

— Велики пастирю, ако искаш да ни хвърлиш в бездните на мокрия свят, няма да чуеш от нас нито дума! Ти си велик, въпреки че доведе зверовете от мокрия свят, затова имай милост...

— Милост ли? Живи ще ви насека, ако не приберете веднага мрежата. Бързо! — крещеше Грен.

В мрежата се бяха оплели най-различни създания и подскачаха на дъното на лодката между краката на рибарите.

— Чудесно! — възкликна Ятмур и сграбчи ръката на момчето. — Толкова съм гладна. Сега вече зная, че ще оцелеем! Скоро ще настъпи и краят на това досадно пътуване по вода.

Лодката продължи да се носи напред. Отново легнаха да спят. И пак застудя. Когато се събудиха, установиха, че лодката е престанала да се движи.

Грен отвори очи и надникна през борда. Пред погледа му се бе ширнала пясъчна ивица, по която растяха ниски храсти. Дватама с Ятмур бяха сами.

— Гъбо! — изкрещя момчето и скочи. — Ти никога не спиш, защо не ме събуди, когато разбра, че водата е спряла? И ония шкембелии са избягали?

Грен погледна назад към океана, който ги бе довел дотук. Сгушена до него и зъзнеца, Ятмур бе вперила поглед към странното възвишение, което се подаваше над храстите.

— Няма да са отишли далеч рибарите — обади се гъбата в съзнанието на Грен. — Нека те първи се сблъскат с опасностите, които

може би заплашват и нас. Наспете се с Ятмур. Ще ви са нужни сили. Нищо чудно тук да основем нашето царство, приятелю!

Грен само махна с ръка. По небето вече не кръжаха кръстосвачи и за него това бе лош знак. Наоколо, освен безкрайната морска шир и мрачния остров, на който бяха спрели, се виждаше само една птица бързокрила. Необикновеното създание се носеше под ниско надвисналите облаци.

— По-добре да слезем на брега — рече Грен.

— Предпочитам да остана тук — възрази Ятмур, която не откъсваше поглед от подозрителната скала, но когато момчето ѝ подаде ръка, тя я пое и без много приказки го последва.

Чуваше се ясно как тракат зъбите ѝ. Озоваха се на негостоприемния плаж и се заоглеждаха, боейки се от евентуална опасност.

Птицата се спусна по-ниско, но продължаваше да се носи над главите им. Дървените ѝ криле поскърцваха като ветроход с опънати платна.

Шумът привлече вниманието на младежите и те вдигнаха очи. В същия миг странното създание, очевидно забелязало сушата, закръжи над тях.

— Нас ли следи? — попита Ятмур.

Имаха две възможности да се скрият. Едната бе да се приютят под лодката, а другата — сред ниските храсталаци на джунглата, които стигаха до плажа. Лодката обаче не им се стори достатъчно надеждно убежище от едрата птица, която можеше да връхлети върху нея, и предпочетоха гората.

Птицата се спускаше стремително, без да прибира криле, и те потреперваха от скоростта и въздушната струя. Тя бе грубо подобие на истинските пернати, изпълвали някога небосклона на Земята. Те бяха загинали преди стотици години, когато, движейки се към последната фаза на своето съществуване, Слънцето бе започнало да сипе смъртоносна радиация.

— Дали ни е забелязала? — тихо попита Ятмур и надникна между листата. Тук, в подножието на скалата, бе доста хладно.

В отговор Грен само стисна силно ръката ѝ. Той бе колкото изплашен, толкова и ядосан и гласът му изневери. А и гъбата бе потънала в поредното си мълчание и с нищо не му помагаше.

Вече бе ясно, че трудно подвижната птица няма да успее да запази равновесие и ще се блъсне в земята. Тя се спускаше стремително надолу, сянката ѝ мина над храстите и крилете ѝ разрошиха с краищата си короните на дърветата. Сетне настъпи тишина. Не се чу удар, макар да предполагаха, че птицата е паднала на не повече от петдесетина метра разстояние.

— Гледай ти! — възкликна Грен. — Дали пък нещо не я погълна?

Той се опита да си спомни как изглежда пейзажът наоколо, но не се досети за нищо, което да бъде достатъчно голямо, за да погълне летящото чудовище.

ГЛАВА СЕДЕМНАДЕСЕТА

Мълчаха в очакване. Наоколо цареше гробна тишина.

— Изчезна като призрак! — промълви Грен. — Да идем да проверим какво се е случило.

Момичето се вкопчи в него и се опита да го задържи.

— Не познаваме местността и опасностите, които крие. Нека не предизвикваме съдбата. Тя и без това ни поднася достатъчно неприятности. Нямаме представа къде сме. Нека се уверим, че можем да живеем тук.

— Аз лично предпочитам да предизвикам съдбата, а не да я чакам да ме застигне. Но може би в случая си права, Ятмур. Имам предчувствие, че тук не е най-благоприятното място за нас. Какво ли се е случило с ония тъпи тумбаци?

Излязоха край брега и поеха бавно по тясната пясъчна ивица, оградена от едната страна от високи скали, а от другата — от безбрежната вода. Оглеждаха се внимателно за някакви следи от нещастните им спътници.

Не се наложи да търсят дълго.

— Минали са оттук — извика Грен по едно време. Стъпки в пясъка показваха мястото, където тумбачестите им приятели бяха слезли на брега. Много от следите бяха съвсем характерни за тях — личеше, че са се спъвали един в друг, падали са, опирали са се на ръце. Ясно се виждаше накъде са поели бегълците; към пояс от дървета с дебели увиснали листа. Грен и Ятмур тръгнаха сред тях, но неочакван приглушен звук ги спря. Съвсем наблизко някой стенеше.

Грен извади бързо ножа си.

— Който и да си — извика той, оглеждайки се в същото време за храна, — излизай, преди да съм те измъкнал със собствените си ръце.

Стенанията се удвоиха и вече се долавяха трудноразбираеми думи.

— Грен, това е някой тумбак! — възкликна Ятмур. — Не му се карай, ако е ранен.

Очите ѝ бяха свикнали вече с полумрака и тя се спусна напред, коленичи на пясъка сред острите треви.

Трима тлъстички рибари се бяха сгушили около четвърти техен събрат. Когато той зърна момичето, разтрепера се целият и се извърна към нея.

— Нищо няма да ви сторя — успокои го Ятмур. — Търсехме ви.

— Късно е. Сърцата ни са съкрушени от вашето закъснение — проплака мъжът и сълзите му неудържимо се затъркаляха по пълните бузи. На едното му рамо се виждаше засъхнала кръв, но Ятмур веднага забеляза, че раната е повърхностна.

— Добре, че ви открихме — рече тя. — Нищо сериозно не се е случило. Сега трябва да станете и да се върнете в лодката.

При тези думи мъжът избухна отново в ридания. Приятелите му тутакси се присъединиха и занареждаха на трудноразбираемия си тумбачески език.

— Велики пастири, появяването ви само увеличава нашата скръб. Колкото и да се радваме, че пак ви виждаме, ние знаем, че ще ни убиете, защото сме безпомощни предани вам тумбащи.

— Така си е, точно така! И въпреки че ние толкова много ви обичаме, вие изпитвате само омраза към нас, защото сме тор във вашите крака и вие с удоволствие убивате нещастници като нас.

— И макар да умираме, вие ще ни убиете! Колко много се възхищаваме от вашата смелост. Колко умни сте вие, безопашати герои!

— Я спрете с тия глупости! — изкрещя нетърпеливо Грен. — Не сме убийци и никога не сме имали намерение да ви сторим зло.

— Колко мъдро от твоя страна, господарю, като искаш да ни убедиш, че отрязването на нашите опашки не е никаква беда! Ние мислехме, че след като свършихте с играта на прегръщане, сте умрели там, в лодката. И понеже водата под нас спря да тече, а вие хъркахте толкова силно, ние напуснахме лодката, потънали в сълзи заради вас. Сега вече, щом не хъркате, сигурно ще ни убиете!

Грен плесна през лицето най-близкия до него, а той зави и се загърчи на земята, сякаш бе в предсмъртна агония.

— Млъкнете, бърбиви тъпащи! Нищо няма да ви направим, ако ни се доверите. Изправете се и кажете къде са останалите.

Поредната заповед само предизвика нов изблик на сълзи и хленч.

— Пред очите ви ние, четирима страдалци, умираме със смъртта на розовите и зелените създания, а вие ни карате да се изправим само за да ни убиете по-лесно, а когато душите ни отлетят, ще ни изритате настрани и безпомощният ни глас няма повече да ви дразни. Това ни съкрушава, велики пастирю!

Хленчейки, те се влачеха в краката на Грен и Ятмур и се опитваха да ги целунат, което накара двамата да отскочат встрани.

— Никой от тези глупаци не е сериозно ранен — сподели Ятмур с Грен, след като огледа хълцащите мъже. — Само малко са натъртени и насинени.

— Скоро ще ги излекувам! — изръмжа Грен и зарита с крак човека, който се опитваше да го сграбчи за глезена. Отвратен, той се наведе, дръпна един от прострелите се дебелаци и го накара да се изправи на крака.

— Колко си силен, господарю — възкликна той и се опита едновременно да целуне и да ухапе младежа по ръката — Силата и жестокостта ти към бедни същества като нас на прага на смъртта са безмерни. Уви, съвсем отслабнахме от лошите неща, които ни се случиха!

— Ще избия зъбите на всеки, който гъкне — закани се Грен.

Двамата с Ятмур изправиха и останалите трима. Ятмур правилно бе забелязала, че самосъжалението им е напълно неоснователно. Най-сетне успя да ги накара да млъкнат, за да ги разпита къде са останалите шестнадесет.

— Могъщи безопашати, предпочиташ да отминеш нещастните четирима, за да се насладиш на удоволствието да избиеш много повече. Каква жертва наистина! С радост ще ти съобщим накъде се отправиха останалите ни братя, за да ни оставиш живи. Така ще имаш още по-голямо удоволствие да ни блъскаш и риташ в носа и лицето. Шестнадесетте рибари ни оставиха тук да умрем спокойно и се отправиха нататък, за да ги хванете и да си поиграете на убийство.

И те унило посочиха към брега.

— Чакайте тук и пазете тишина — нареди Грен. — Щом намерим другите, ще се върнем, за да ви приберем. Не се отдалечавайте, за да не ви изяде нещо.

— Ще ви чакаме със страх, дори ако трябва преди това да умрем.

— Надявам се.

Грен и Ятмур поеха нагоре по брега. Наоколо цареше тишина. Дори океанът бе притаил плисъка на водите си. Двамата изпитаха отново усещането, че ги следят милиони очи.

И непрестанно се оглеждаха. За тях, деца на джунглата, морето бе необичайно и чуждо. Някои от съществата наоколо не им бяха познати. Не само дърветата, чиито листа бяха по-дебели заради климата, бяха от друг вид, а и скалата зад тях — стръмна и сива, извисила се толкова стръмно нагоре, че всичко наоколо изглеждаше дребно и незначително.

Освен всички тези видими съставки на необичайния пейзаж в него се долавяше и някакво друго напрежение, неназовимо за младежите, но станало още по-натрапчиво след срещата с тумбаците. Тишината на утрото засилваше още повече усещането за несигурност.

Ятмур хвърли разтревожен поглед към гигантската скала. Под сенките на трупациите се облаци тя сякаш щеше всеки миг да се сгромоляса.

Момичето се просна по очи.

— Могъщата скала ще ни смаже! — извика тя и дръпна Грен след себе си.

На свой ред и той погледна нагоре. Зрителната измама завладя и него. Гигантската кула се накланяше неумолимо и заплашваше да се стовари върху тях. Двамата се притиснаха към земята, заровили лица във влажния пясък. Те бяха създания на джунглата и реагираха единствено със страх на необичайното обкръжение.

Грен инстинктивно се обърна за помощ към гъбата, обвила главата и врата му.

— Гъбо, спаси ни! Доверихме ти се и ти ни доведе в това кошмарно място. Длъжна си да ни измъкнеш. Побързай, преди скалата да ни е премазала.

— Умрете ли вие, загивам и аз — изпрати тя посланието си в мозъка на Грен. — Но можете вече да станете. Движат се облаците, а не скалата.

Минаха минута-две, наситени единствено от пляска на вълните, докато Грен дръзне да вдигне очи, за да се увери в думите ѝ. Нямаше място за съмнение. Никакви скални отломъци нямаше да се стоварят върху беззащитното му тяло. Той се озърна по-смело. Усетила раздвижването на приятеля си, Ятмур проплака отчаяно.

Скалата сякаш продължаваше да се накланя. Момчето събра цялата си смелост и я огледа внимателно.

Гигантската скална маса все така се спускаше към него, но всъщност нищо такова не се случи. Най-сетне той се пристраши, откъсна поглед от сивкавата ѝ повърхност и побутна Ятмур.

— Нищо ѝ няма на скалата — рече той. — Да вървим.

Ятмур вдигна преbledнялото си от страх лице, по което личаха червени петна от натъртване. Тя така силно се бе притискала о дребните камъчета и пясъка, че няколко бяха дори полепнали по кожата ѝ.

— Това е магическа скала. Непрестанно пада, но никога не стига земята — промълви момичето най-сетне, след като дълго оглежда каменната маса. — Никак не ми харесва. Има очи, с които ни наблюдава.

Двамата продължиха напред. Ятмур нервно се оглеждаше. Облаците все така прииждаха откъм морето.

Брегът бе дълбоко прорязан, пясъкът често отстъпваше място на гигантски скални плоскости, които джунглата се бе опитала да завладее. Налагаше се да се катерят по тях, като се стараеха да не вдигат много шум.

— Скоро ще се озовем там, откъдето тръгнахме — рече Грен, след като установи, че лодката вече се е скрила от погледа му.

— Правилно — проехтя гъбата. — Намираме се на малък остров, Грен.

— В такъв случай не можем да останем да живеем тук.

— И аз така мисля.

— А как ще се измъкнем?

— Както пристигнахме. С лодката. Едно от тези гигантски листа ще послужи за платно.

— Не обичаме лодката и водата.

— Ще ги предпочетете пред смъртта. Няма да можем да живеем тук, Грен. Това е една огромна камара камъни, заобиколена от вода.

Момчето потъна в размисъл и дори не си даде труд да разкаже на Ятмур до какви заключения са стигнали с гъбата. Според него не биваше да вземат решение, докато не открият останалите рибари.

Долови, че момичето все по-често поглежда назад към скалната кула.

— Какво ти става — избухна накрая той. — Гледай в краката си, за да не си счупиш врата.

— Шшшт! — улови го тя за ръката. — Ще те чуе. Тази скала има безброй много очи, с които ни наблюдава.

Той понечи да погледне, но тя го улови и го придърпа зад голям камък.

— Не й давай възможност да разбере, че знаем — прошепна Ятмур. — Надникни оттук.

Момчето я послуша. Погледът му внимателно обиколи сивкавата повърхност, която сега, след като се бе скрило слънцето му, се стори още по-зловеща. След известно време забеляза, че по нея се виждат на равни интервали вдлъбнатини, удивително напомнящи очни кухни, които сякаш го следяха.

— Видя ли? — обади се плахо Ятмур. — Нещо злокобно витае над това място. Досега не забелязахме никакви признаци на живот. Нищо не се движи сред клоните на дърветата, нищо не подскача по брега, нищо не се катери по скалите. Единствено птицата, която сякаш някой погълна. Живи сме само ние, и кой знае още колко време.

Едва изречла последните думи, и нещо помръдна на върха на скалата. Мрачните очи, вече нямаше съмнение, че са очи, се завъртяха едновременно към морето.

Ятмур и Грен също извърнаха глави в тази посока. Оттам, където се бяха скрили, се виждаше само част от залива, обграден от скалисти брегове. Но въпреки това ясно различиха в далечината някакво едро създание, което се носеше през потъмнелите води към острова.

— Какво ще правим сега! Идва насам. Дали да не се върнем при лодката? — попита разтревожена Ятмур.

— По-добре да стоим тук и да чакаме. Не може да ни е забелязало сред скалите.

— Магическата кула го вика, за да ни погълне.

— Глупости! — презрително подхвърли Грен, който сякаш искаше да убеди не само момчето, но и себе си.

Надничайки иззад скалите, те наблюдаваха като хипнотизирани приближаването на чудовището. Пръските вода, които дигаше, им пречеха да го видят ясно, но от време на време различаваха две големи лопати, които се вдигаха високо, а сетне пореха водата. Струваше им се, че забелязват и очертания на глава, но те бяха твърде размити.

От надвисналите облаци започна да се лее прохладен дъжд, който скри от очите им морското чудовище. Те настръхнаха от студ.

По мълчаливо съгласие Грен и Ятмур напуснаха прикритието си и се шмугнаха сред дърветата, където прилепиха гръб до едър ствол. Дъждът се усили. Известно време не виждаха нищо друго, освен бялата ивица пяна на разбиващите се в брега вълни.

Някъде се разнесе отчаян зов, тъжен и провлачен, сякаш предвещаващ края на света. Морското чудовище викаше за помощ, тъй като очевидно не можеше да реши накъде да продължи. Отговорът долетя почти мигновено: отвърнаха му самият остров или скалата.

Той бе странен хриплив звук, който отекна дълбоко от недрата, но изпълни всичко, изсипа се подобно дъжда над сушата и водата, сякаш всеки децибел бе отделна капка и трябваше да бъде възприета поотделно. Разстроена, Ятмур се разплака и се притисна до Грен.

Но заглушавайки нейното ридание, шума на вълните и дъжда, гласа на кулата, се разнесе друг, пресеклив, но не по-малко отчаян вик на ужас, който бързо стихна. В него имаше толкова много молба и упрек, че Грен изобщо не се усъмни кой бе източникът.

— Това са изчезналите тумбащи — възкликна той. — Сигурно са някъде наблизо.

Момчето се огледа безпомощно, бършейки припряно мокрото си от дъжда лице. Дебелите листа на дърветата изливаха сегиз-тогиз насъбралата се дъждовна вода, след което отново се изправяха. Не се виждаше нищо освен гора. Грен стоеше неподвижно. Техните нещастни приятели трябваше да изчакат да спре дъждът. Прегърнал с една ръка Ятмур, той сякаш се бе вцепенил под дървото.

По едно време сивата пелена пред очите му се раздра от пенещи се вълни.

— Онова създание идва, за да ни грабне — промълви Ятмур.

Гиганското чудовище бе стигнало плитчините и сега надигаше снага над повърхността. От грамадната му плоска глава се стичаха истински водопади. Зловещата и тъмна като гроб уста се отвори и затвори. В същия миг Ятмур се отскубна от прегръдката на Грен и пицейки от ужас, побегна в посоката, от която бяха дошли.

— Ятмур! — викна отчаяно момчето.

Той понечи да се затича и да я възпре, но гъбата тутакси парализира крайниците му и той застина в крачка. След миг загуби

равновесие и се строполи в мокрия пясък.

— Не мърдай оттук — кълтеше гъбата в главата му. — Очевидно чудовището не гони нас, затова най-разумно е да изчакаме и да видим какво ще стане. Ако стоиш мирно, нищо няма да ни направи.

— А Ятмур?...

— Остави това глупаво дете. Ще я намерим по-късно.

Сред шума на пороя се разнесе неравномерен, протяжен рев. Чудовището се задъхваше. То пълзеше с огромни усилия нагоре по каменистия бряг и беше вече само на няколко метра от Грен. Пелената дъжд го обви в сивкавите си дипли и то, измъчено от непривичната среда, залитащо по неравния склон, приличаше по-скоро на мистично създание, родено от нечие болно въображение.

Много скоро дърветата го скриха от погледа на Грен. Последни се мернаха широките перки и дългата опашка.

— Иди да видиш къде изчезна — нареди гъбата.

— А, не — възрази Грен. Той коленичи и не след дълго целият се покри с кафеникава кал.

— Слушай какво ти казвам! — обади се отново неговата повелителка, която винаги се бе стремил да подчини всичко на своята власт. Макар в началото този индивид да ѝ се бе видял напълно подходящ и многообещаващ, сега ѝ създаваше грижи. И все пак безмозъчни същества като онова, дето напредваше към тях, заслужаваха вниманието ѝ. Преодоляла съпротивата на момчето, гъбата успя да го накара да се изправи.

Грен тръгна по брега и скоро откри следата, оставена от морското чудовище. Тя представляваше ров с дълбочина човешки бой. Той приклекна, боейки се, че създанието не се е отдалечило твърде далеч. Въздухът наоколо бе изпълнен с тръпчива, тежка миризма.

На това място джунглата неочаквано прекъсваше и продължаваше след няколко метра по-нататък. В тази просека пясъчната ивица водеше до една скала, а в скалата зееше голяма пещера. Следите на чудовището отвеждаха право към нея. То бе влязло цялото вътре. Не се виждаше нищо друго, освен входът на пещерата, която зееше, сякаш скалата се бе опитала да се прозине и бе застинала в тази поза.

Изумен, забравил страха си, Грен се надигна, за да се огледа, и в същия миг съзря шестнадесетте тумбачести рибари.

Те се бяха свили под най-отдалечените дървета до самата скалиста стена. И както би могло да се очаква от тях, бяха потърсили подслон под една козирка, която сега изливаше над главите им порой дъждовна вода. Обраслите им с косми тела изглеждаха страшно мокри, мокри и изплашени. Когато видяха Грен, те се развикаха и прикриха срамните си части с ръце.

— Излизайте! — провикна се Грен, като продължаваше да се оглежда, недоумявайки къде се е скрило морското чудовище.

Рибарите изглеждаха съвършено безпомощни под плющияция право в лицата им дъжд. Грен си спомни как жално бяха завили при вида на морския звяр. По всичко личеше, че се готвят да избягат от него. Суетяха се, скупчени един връз друг, и издаваха нечленоразделни звуци. Вбесен от невероятната им глупост, Грен се наведе и грабна първия камък, който му попадна подръка.

— Елате при мен, хленчеци тумбаци — подкани ги той. — И побързайте, докато не ви е открило чудовището!

— Какъв ужас, господарю! Всичко на този свят мрази нещастните тумбачести мъже! — завайкаха се рибарите и извърнаха тлъстичките си гърбове към него.

Ядосан, Грен ги замери с камъка и улучи един по задника. Добро попадение, но с твърде отрицателен резултат. Мъжът изпищя пронизително, изскочи на пясъка и побегна, подминавайки Грен към входа на пещерата. Останалите тутакси последваха неговия пример, стиснаха задниците си и се запрепъваха след него.

— Върнете се! — затича се подире им Грен по проправената от чудовището диря. — Стойте настрани от пещерата.

Никой не му обърна внимание. Мъжете скимтяха и един след друг скачаха в дупката.

Наоколо се носеше силната миризма на морското животно.

— Махай се оттук веднага! — обади се гъбата и изпрати силна тръпка по тялото на момчето.

От тавана и стените на пещерата стърчаха тънки скални образувания, които завършваха с по едно око, подобно на онези във върху скалата. Те също бяха нащрек. При всяко блъсване на рибарите в тях те премигваха и светваха. Броят им непрекъснато се увеличаваше.

Разбрали, че са попаднали в капан, нещастниците пропълзяха обратно назад, опитвайки се да докоснат краката на Грен, и захленчиха

за милост.

— Велики господарю, ти, който имаш толкова здрава кожа и умееш да убиваш. Ти, господарю на преследването и ловуването, виж как бързаме към теб още щом те зърнахме! Колко сме щастливи, че можем да те приветствуваме! Колко сме щастливи, че твоята светлина пълни очите ни! Бързахме към теб, но за беда краката ни поеха в грешна посока, вероятно се объркахме заради дъжда.

Във вътрешността на пещерата все повече очи се отваряха към групата. Грен улови най-близкия дебелак за косите и го изправи на крака. Останалите млъкнаха, очевидно зарадвани, че, макар и за малко, са ги оставили на мира.

— А сега слушайте! — процеди през зъби Грен. Започнал бе да ненавижда тези тъпаци, които събуждаха у него всички инстинкти на грубиян. — Казах ви и преди, че не желая да ви причиня зло. Но трябва да излезете час по-скоро оттук. Тук сте в опасност. Бързо на брега, всички до един.

— Ще ни биеш с камъни...

— Няма значение какво ще правя аз! Правете, каквото ви казвам. Бързо.

В същия миг започна онова, което Грен после щеше да нарече мираж.

Безброй очи се разтвориха.

Времето спря. Целият свят позеленя. На прага на пещерата рибарите, застинали на един крак, сякаш се готвеха да полетят, станаха зелени. Дъждът също позеленя. Всичко наоколо стана зелено и замря неподвижно.

Не само неподвижно, но и някак смалено. Всичко наоколо се сви и отдалечи.

Колко трая този зелен сън, никой не може да каже.

Грен почувствува, че нещо коренно се променя. Никога вече нямаше да изпита страх, да се опитва да достигне рая, света на зелената джунгла. Милион очи му казаха „не“ и го изхвърлиха обратно към света, на който принадлежеше...

Огледа се и видя, че е в същата пещера, разперил ръце и крака, сякаш лети. Беше сам. Хилядите очи наоколо постепенно се затваряха, а зелената музика в душата му стихваше. Почувствува се още по-самотен, след като и скалната кула оттегли присъствието си.

Дъждът продължаваше да вали. Момчето разбираше, че неизбежната вечност, в която се бе озовало преди малко, ще трае само още няколко мига. Времето... каквото и да бе то, бе нещо твърде субективно, нещо характерно само за човешките същества и непознато в растителния свят.

Изненадан от тази своя мисъл, Грен седна.

— Гъбо! — прошепна той.

— Тук съм...

Настъпи дълго мълчание.

Най-сетне гъбата отново се обади.

— Ти имаш мозък, Грен. Ето защо кулата не те прие, не прие нас. Тумбачестите ти приятели са почти толкова безмозъчни, колкото и морското чудовище или птицата. Те бяха приети.

Настъпи отново мълчание.

— Къде бяха приети? — попита Грен. — Виденията бяха толкова красиви...

— Сега е векът на растенията — обади се след време гъбата. — Те никнат и се развиват без разум и мярка. Придобили са всевъзможни разновидности, завзели са всякакви територии, до най-затънтените кътчета. Земята е претъпкана с тях. Къде ли ги няма... безмозъчни, те хвърлят семената си, където им падне, растат безогледно и хаосът става още по-голям. Преди много векове, когато твоите прадеди са владеели планетата, те са знаели как да прочистват цветните лехи в своята градина. Разсаждали са ги, плевели са ги. Природата е изобретила свой собствен градинар: тази функция са поели скалите. Вероятно на много места съществуват такива „чистачи“... които разреждат растителността...

— Къде ги разреждат? — попита Грен. — Нима има толкова място?

Тежка въздишка пробяга по пътеките на съзнанието му.

— Не разбираш ли, че правя предположения, Грен? Откакто съм с теб, се превърнах в част от човечеството. Кой може да каже какъв е светът за различните форми на живот? Слънцето представлява едно за

вас, а друго — за цветята. За нас морето е пагубно, докато за онова огромно нещо, видяхме какво стана преди малко... Никой не може да отгатне, камо ли да каже накъде вървим. А и как би могло, след като светът е продукт на... нерадиоактивни процеси...

Грен се изправи несигурно.

— Лошо ми е — промълви той и залитайки, се измъкна от пещерата.

— ...Да мислим за други измерения, за други начини на съществуване... — не спираше гъбата...

— Моля те, млъкни! — извика момчето. — Какво ме интересува, че има такива места? Не искам... не мога... Това си беше някакъв проклет мираж, така че остави ме на мира. Искам да повърна.

Дъждът бе намалял. Капки барабаняха по гърба му, докато, подпрял се о едно дърво, той се бе свил одве. Главата го болеше, очите му се пълнеха със сълзи, стомахът му се бунтуваше.

Щяха да използват големите листа за ветрила на лодката и двамата с Ятмур, заедно с четиримата оцелели рибари, щяха да се махнат оттук. Застудяваше, така че можеха да използват същите листа и за завивки. Светът наоколо не приличаше на рай, но все пак беше поносим.

Той още изхвърляше съдържанието на стомаха си, когато чу гласа на Ятмур.

Вдигна очи. Момичето вървеше към него по мокрия пясък.

ГЛАВА ОСЕМНАДЕСЕТА

Двамата стояха, уловени за ръка, и той се опитваше да опише преживяното в пещерата.

— Радвам се, че се върна — промълви тя.

Момчето поклати виновно глава, тъй като мисълта за красотата на онова, което бе видял, не го напускате. Чувствуваше се изморен. Плашеше го перспективата да се върне отново в морето, въпреки че очевидно нямаха друг изход.

— Да вървим тогава — обади се гъбата. — Муден си като тумбаците.

Без да изпуска ръката на Ятмур, Грен се обърна и затътри уморено крака по плажа. Задуха мразовит вятър, който довя още дъждовни облаци. Четиримата рибари чакаха сгущени точно там, където ги бяха оставили. Щом зърнаха Грен и Ятмур, те се проснаха отчаяно на земята.

— Стига вече — мрачно ги предупреди момчето. — Чака ни много работа и всеки от вас трябва да поеме своята част.

Над блестящата и лъскава като огледало вода се носеше лек бриз.

В сравнение с реещите се в небето кръстосвачи малката лодка с шестимата пътници приличаше на дървен отломък. Сега тя се отдалечаваше от острова и от високата скала.

Платното от големи, грубо прикрепени едно за друго листа висеше безпомощно на импровизираната мачта. Насрещният вятър отдавна го бе разкъсал и сега лодката се носеше напосоки, поета от силното топло течение.

Колкото до хората, едни следяха движението ѝ с тревога, други с безразличие. Няколко пъти вече бяха яли и бяха спали, откакто напуснаха острова с голямата скала. Вляво от тях се простираше дълъг бряг, който отдалеч им се струваше скалист и само тук-там се забелязваха дървета. Издигаха се и гористи хълмове.

От време на време между лодката и брега се появяваха малки острови. Покриваше ги странна, нетипична за вътрешността растителност — ту необикновени дървета, ту странни цветове. Трети пък представляваха голи скали. Неведнъж пътниците затаяваха дъх от страх, да не се разбият в тях, но досега поне бяха успели да избегнат опасността.

Вдясно се бе ширнал безбрежният океан. По него се движеха сенки, напълно непознати за Грен и Ятмур.

Макар да бяха свикнали с подчиненото си положение в този свят, хората се чувствуваха потиснати от безутешните и тайнствени обстоятелства, сред които се бяха озовали. На всичкото отгоре се спусна гъста мъгла, която скри от погледа им сушата.

— Никога не съм виждала такава плътна пелена — обади се Ятмур, подпряла се на борда до Грен, който упорито се взираше напред.

— Нито толкова студена — додаде той. — Забеляза ли какво става със слънцето?

Наоколо не се виждаше почти нищо. Единствено грамадното слънце висеше ниско над водата и изпращаше широк ярък лъч към вълните.

Ятмур се притисна до Грен.

— Обикновено е високо над нас — промълви тя. — Сега водата сякаш ще го погълне.

— Гъбо, какво става, когато слънцето изчезне — попита Грен.

— Настъпва мрак — отвърна гъбата. Сетне добави с лека ирония: — Както вероятно сам се увери. Навлизаме във владението на вечния залез и течението ще ни отнесе още по-навътре.

Гъбата говореше съдържано, но Грен потръпна от страх пред неизвестността. Притисна Ятмур още по-силно към себе си и двамата се загледаха в огромното, обвито в мъгла кълбо. В това време една от сенките, които бяха забелязали по-рано, се изпречи пред лодката и я ухапа с назъбената си паст. Миг по-късно мъглата се сгъсти и слънцето напълно изчезна от очите им.

— Оо! Ааа! — надигна се вой откъм кърмата, където дебелите рибари се бяха сгушили сред купчина сухи листа. Те се изправиха и се вкопчиха в Грен и Ятмур.

— Велики господарю, ти, който така често играеш играта на прегръщане! Толкова беди ни сполетяха в този могъщ воден свят. Отдалечихме се много и сега непременно трябва да се върнем.

Дългите им коси лыщяха от полепналата влага, те въртяха очи, кимаха енергично и нареждаха:

— Някакво странно създание глътна слънцето, о, велики пастирю!

— Престанете да скимтите — ядоса се Ятмур. — Ние самите сме не по-малко изплашени от вас.

— Не чак толкова много! — възмутено възрази Грен, който се мъчеше да се отскубне от ръцете им. — Никой не може да се изплаши колкото тях. Та те винаги са обхванати от страх. Изправете се, подути тумбаци! Щом мъглата се вдигне, слънцето ще се покаже.

— Смел и жесток пастир си ти — провикна се единият от рибарите. — Нарочно скри слънцето от нас, за да ни изплашиш, защото вече не ни обичаш. Въпреки че ние с огромна радост приемаме тежките ти юмруци и сме щастливи да изслушаме обидите ти. Ти...

Грен го перна през лицето, доволен, че има на кого да излее яда си. Нещастникът се претърколи с жално скимтене. Събратята му се скупчиха над него и го смъмриха строго, че не се радва на ударите, с които го е удостоил господарят. Загубил контрол над себе си, Грен ги разбута встрани.

Ятмур се спусна да му помогне и в същия миг силен удар в лодката ги разпиля по палубата. По главите им се посипаха ситни прозрачни парченца.

Ятмур вдигна едно и го разгледа отблизо. Още докато беше в ръката ѝ, то промени формата си, размекна се и се превърна в течност. Момичето гледеше изумено. Цяла стена от същата материя се издигаше пред лодката.

Едва сега схвана, че се бяха сблъскали с една от онези сенки, които така често пресичаха пътя им.

— Плени ни планина от мъгла — възкликна тя.

Грен бързо се изправи и накара развълнуваните рибари да млъкнат. На носа на лодката се беше отворил процеп, през който се процеждаше тънка струя морска вода. Той се приближи и огледа пробойната.

Топлото течение ги бе блъснало във висока ледена планина, която очевидно се носеше по вълните. Гигантският леден блок бе вдълбан на нивото на водата и именно в тази своеобразна ниша се бе заклешила лодката им. Затова и смачканият ѝ нос се държеше все още на повърхността.

— Няма да потънем — успокояваше Грен Ятмур, — под нас има висок ръб. Само че не можем да използваме повече лодката. Излезем ли от цепнатината, ще потънем.

И наистина дъното вече се пълнеше с вода, което красноречиво потвърждаваха воплите на рибарите.

— Но какво да правим? — попита Ятмур. — Може би не биваше да напускаме острова с високата скала?

Грен се огледа. Цяла редица от дълги остри зъби бе надвиснала над палубата, сякаш се готвеше да захапе лодката през средата. От тях се стичаха студени капки и падаха по гърбовете и главите на хората. Те се бяха заклешили в ледената паст на чудовището.

— Този леден гигант иска да ни изяде! — обади се някои от рибарите, които неспокойно се суетяха. — Настъпи смъртният ни час! — не млъкваха те. — При това ще умрем сред адски студ в противните челюсти.

— Лед! — възкликна Ятмур. — Да! Колко странно е, че тъкмо тумбестите рибари ни казаха какво е това. Грен, това е лед. В блатистите местности на моята родина, близо до Дългата вода, където живеят и рибарите, расте едно цвете, което се нарича блатниче. Понякога тези цветя, които виреят на сянка, си правят лед, за да скрият семената си в него. Когато бях малка, отивах в блатата, за да събирам ледените късчета и да ги смуча.

— А сега тази гигантска ледена капка ще изсмуче нас — подхвърли Грен, докато студената вода се стичаше във врата му.

— Става вече много опасно — обади се гъбата. — Трябва да се махаме. Ако лодката се плъзне надолу по леда, само ти ще успееш да се спасиш, защото никой друг не умее да плува. Измъквайте се отук заедно с рибарите.

— Добре. Хайде, Ятмур, излез на леда, а аз ще пратя тия глупаци след теб.

Глупациите обаче не искаха да я последват, макар лодката да бе до половина пълна с вода. Наложиха се Грен да им се скара остро и те

подскочиха като ужилени и се втурнаха презглава напред.

— Спаси ни, пощади ни, велики пастирю! Какво толкова сторихме ние, нещастните отрепки, та искаш да ни хвърлиш на леденото чудовище? Помощ! Помощ! Колко жалко, че сме толкова отвратителни и ти с такава радост ни измъчваш!

Грен протегна ръка към най-близкия и най-космат рибар, който изписка отчаяно, разлюлял телеса.

— Защо мен? Убий другите, те не те обичат колкото мен!

Грен го улови, той политна и последните му думи се удавиха в протяжния вой, който нададе, преди да изчезне под водата. Момчето скочи подир него и след кратка борба успя да го извади и го довлече в краката на Ятмур.

Стреснати от неочакваната проява на сила, останалите трима рибари се измъкнаха от лодката и безропотно се покатериха на ледената повърхност, тракайки със зъби от страх и студ. Грен ги последва. Известно време шестимата безмълвно се оглеждаха. Неочаквано зад тях се разнесе силно трополене.

Един леден зъб, който висеше над лодката, се откъсна и се заби в средата ѝ. Сякаш това бе сигнал, защото под дъното ѝ нещо започна да пука. Основата, на която лодката бе стъпила, поддаде. Ново парче лед се откърши и докато падне във водата, пробитата им черупка вече бе отнесена от течението. Тя бързо се пълнеше с вода и скоро се загуби от погледите им.

Тежки мисли налегнаха Ятмур и Грен. Нямаха лодка, намираха се на някакъв айсберг. Четиримата рибари мълчаливо ги последваха в издълбания в леда тунел.

Шляпаха през студените локви, от двете им страни се издигаха ледени блокове, които отпращаха ехото от гласовете им. С всяка измината крачка шумът ставаше все по-силен, а тунелът — по-тесен.

— Мразя това място! По-добре да бяхме се удавили. Колко още ще вървим? — въздъхна Ятмур.

— По-нататък няма път — отговори Грен. — В капан сме.

Няколко величествени ледени стълба, които стигаха почти до земята, препречиха пътя им. Зад тях се виждаше висока ледена стена.

— Все неприятности и трудности в този живот! Човек очевидно е някакво недоразумение в този свят. И той би трябвало да бъде малко по-добре устроен.

— Отдавна ти го повтарям — проехтя гласът на гъбата.

— Всичко беше добре, докато не се появи ти — остро възрази Грен.

— А ти беше просто най-обикновен зеленчук!

Грен се почувствува дълбоко обиден. В яда си той сграбчи една от ледените висулки и силно я дръпна. Цялата стена се разлюля. Посипа се истиски водопад от прозрачни бели парченца. Мъжете се снишиха и покриха главите си с ръце, изплашени, че айсбергът се сгромолясва върху тях.

Когато тропотът стихна, те вдигнаха очи и през зеещия отвор им се разкри съвършено друг свят. Подхванат от крайбрежните водовъртежи, айсбергът се бе озовал край малък остров и там бе заседнал.

Макар че островът далеч не изглеждаше гостоприемен, нещастните корабкрушенци обходиха с жадни погледи зелените пространства, цветовете, които се полюшваха върху високите си стебла. Тук поне нямаше да усещат земята непрестанно да се люлее под краката им.

Дори шкембестите рибари се оживиха. Подвикваха щастливо и на драго сърце последваха Ятмур и Грен по ледения ръб, изпълнени от неудържимо желание да се озоват сред цветята. Те прецапаха без възражения тесен пролив и стъпиха на сушата.

Островчето съвсем не беше райско кътче. В най-високата си част то бе осеяно от назъбени скали и камънаци. Голямото му предимство обаче бе, че на толкова ограничена площ надали можеше да се разгърне гигантската растителност, която владееше материка, и следователно опасностите щяха да бъдат по-приемливи и по-лесно преодолими от Грен и Ятмур. За огромно разочарование на рибарите никъде не се виждаше тумбачесто дърво, за което да се закачат. За разочарование и на гъбата нямаше следи от представители на нейния род. Тя изпитваше отдавна желание да разпростре влиянието си не само върху Грен, но и върху Ятмур и някой от рибарите, ала все още не бе станала достатъчно голяма. Разчиташе, че на острова ще успее да открие подкрепления. Ятмур и Грен също бяха разочаровани, защото очевидно тук нямаше хора.

В замяна на това от скалите бликаше извор с бистра вода, която лъкатушеше сред каменистата повърхност на острова. Всъщност те

първо доловиха ромона на потока, а после съзряха и самия него. Той се спущаше по пясъчния бряг и се вливаше в морето. Всички се спуснаха едновременно напред и потопиха лица в кристално чистата вода.

Същински деца, те тутакси забравиха всичките си грижи. След като утолиха жаждата си, въпреки студа се потопиха в потока. Едва тогава се заеха да търсят подслон.

Известно време живяха на острова щастливи. Въздухът в зоната на залязващото слънце бе доста прохладен, затова си измайсториха дрехи, като увиха по-големи листа и мъх около телата си. Навремени островът потъваше в мъгли, след което слънцето отново се появяваше ниско над скалите. Когато не спяха, лежаха на припек и похапваха плодове, заслушани в тътена на айсбергите, които минаваха наблизко.

Четиримата рибари си вдигнаха колиба от клони встрани от бивака на Грен и Ятмур. Един ден, докато спяха, тя се сгромоляса върху тях. Оттогава те се сгушваха един до друг на открито и толкова близо до своите господари, колкото Грен им позволяваше.

Чувствуваха се чудесно. Когато Грен и Ятмур се любеха, рибарите подскачаха наоколо и прославяха шумно умния си и гъвкав господар и жената на неговите прегръдки.

Огромни семенни кутийки висяха над главите им и шумно подрънкваха, полюшвани от вятъра. В краката им пробягваха растителни еквиваленти на гущери. Във въздуха се носеха пеперуди, които живееха от фотосинтеза. Животът продължаваше без ритмичното отмерване на залеза и изгрева. Вредом цареше тишина.

— Не може да останем повече тук, Грен — обади се веднъж гъбата. Момчето и момичето току-що се бяха събудили. — Добре си починахте. А сега вече е време да помислиш да опътуваш от тук, да потърсиш други хора, за да създадем нашето царство.

— Глупости. Ние вече нямаме лодка. Както се вижда, ще си останем тук завинаги. Вярно, че е доста хладно, но сме били и на по-неприятни места. Какво да се прави.

Той и момичето се плискаха във водата, събрала се между големите каменни блокове на върха на острова. Животът бе прекрасен. Ятмур размахваше хубавите си крака и тананикаше пастирска песен. Грен бе принуден да слуша досадния глас, който кънтеше в мислите му. Той ставаше все по-противен, подхващаше все по-неприятни теми.

Безмълвият им разговор бе прекъснат от приглушения писък на Ятмур.

Нещо подобно на ръка с шест покрити с петна пръсти я бе уловило за глезена. Грен се спусна и без особено усилие освободи крака на момичето.

— Съжалявам, че вдигнах толкова шум, изглежда, това бе едно от онези създания, които рибарите наричат пълзящи лапи. Те излизат от морето. Когато ги уловят, ония шкембелии ги нарязват и ги изяждат. Доста са твърди, но са приятни на вкус.

Пръстите бяха сиви, възлести и сбръчкани и изключително студени. Щом Грен ги улови, те бавно се разтвориха и се отдръпнаха. След миг се загубиха сред високата трева.

— Пълзящите лапи изпълзяват от морето, но се скриват някъде под земята. И друг път съм ги наблюдавала — обади се Ятмур.

Грен мълчеше.

— Нещо тревожи ли те? — обади се тя отново.

— Не — гласеше равнодушният отговор. Той не искаше да ѝ разказва за настояването на гъбата да тръгнат отново. Момичето се обезпокои, но запази мислите за себе си и пое назад към импровизираната баня. Направи ѝ впечатление, че Грен все повече се затваряше в себе си. Добре знаеше, че за това е виновна гъбата.

Когато на следващия път Грен стана от сън, усети, че гъбата е доста неспокойна.

— Затънал си в мързел. Трябва да направим нещо.

— Ние сме доволни от живота си тук — мрачно отвърна Грен. — А и колко пъти да ти повтарям, че нямаме лодка, с която да стигнем до голямата земя.

— Лодките не са единственото средство, с което може да се прекоси морето — категорично отсече гъбата.

— Престани да се правиш на многознайна, защото като нищо може да ни убиеш. Остави ни най-сетне на мира. Тук сме щастливи.

— Разбира се, че сте щастливи! Стига да можете да пуснете корени, ще ви пораснат листа. Грен, как не разбираш за какво ти е отреден животът! Откога ти повтарям, че те очакват големи удоволствия и власт. Но ми позволи да ти помогна да ги постигнеш.

— Махай се! Не разбирам нищо от онова, което говориш.

Момчето скочи на крака, сякаш искаше да избяга от гъбата. Но тя го държеше здраво и го принуди да остане на място. Грен събра сили и се опита да изпрати вълни от омраза към гъбата — напразно.

Гласът ѝ продължаваше да ехти в главата му.

— Тъй като не можеш да бъдеш мой партньор, ще се наложи да станеш мой роб. Духът на изследователството окончателно те напусна. Оттук нататък ще се подчиняваш, щом не желаеш да участвуваш в общия ни план.

— Не разбирам какво искаш! — извика момчето и неволно събуди Ятмур.

Момичето се надигна изплашено и отправи въпросителен поглед към него.

— Толкова неща пропусна! — не млъкваше гъбата. — Благодарение на твоите сетива виждам и разбирам страшно много, правя си труда и да го анализирам. Без мен те са ти излишни. Държа в ръцете си страхотна власт. Огледай се. Виж камъните, върху които така безгрижно си стъпил.

— Махай се! — провикна се за пореден път Грен. В същия миг силна болка го накара да се сгърчи.

Ятмур дотича до него, обгърна главата му с ръце и се опита да го успокои. Вгледа се в очите му. Рибарите също приближиха мълчаливо.

— Пак магическата гъба, нали? — попита момичето.

Грен само кимна. Пламъците на парещата болка се виеха около нервните му центрове и цялото му тяло се гърчеше. Не можеше да помръдне. Най-сетне болката премина.

— Трябва да помогнем на гъбата — едва промълви той. — Искате да разгледаме подробно камъните наоколо.

С разтреперани крака той се надигна, за да се подчини на заповедта. Изпълнена със съчувствие, Ятмур докосна ръката му.

— Като свършим, ще отидем за риба и плодове — рече тя с присъщия на жените талант да носят утеха.

Грен я погледна, изпълнен с благодарност.

Явно големите камъни отдавна бяха станали част от пейзажа. Там, където минаваше потокът, вече бе издълбан улей, пълен с дребни камъчета и тиня. По тях се виждаха треви и мъхове, на места и дебел слой пръст. Именно тук растяха ония високи растения с грамадните

красиви цветове, които хората бяха забелязали от айсберга. Ятмур небрежно ги наричаше дългокрачковци, без дори да си дава сметка колко подходящо ще се окаже това име.

По повърхността на скалите подобно на вкаменени змии се виеха корените на дългокрачковците.

— Колко неприятни са тези израстъци! — промърмори недоволено Ятмур. — Плъзнали са навсякъде.

— Най-интересното е, че корените на едно растение се преплитат с тези на съседното и в същото време се впиват в пръстта. — Приклекнал, Грен изучаваше корените на две близки растения, които се преплитаха и вече съединени, се мушваха в цепнатината между два големи камъка.

— Можеш да слезнеш долу. Няма нищо опасно там — обади се гъбата. — Промуши се между камъните и виж какво има.

За да бъде по-убедителна, гъбата изпрати сигнал за болка по нервите на момчето.

Въпреки вътрешната си съпротива, то пъргаво се шумгваше, като гуцер, през пукнатините между каменните блокове. Установи, че под най-горните блокове има и друг пласт, а под него — трети. Не бяха плътно прилепнали, ето защо не му беше трудно да се спуска надолу.

Ятмур го следваше отблизо и при всяка нейна стъпка по раменете и главата на Грен се сипеха камъчета и пясък.

Най-сетне след петия пласт каменни блокове Грен стъпи на твърда почва. След миг момчето се изравни с него. Сега вече, макар и приведени, можеха да се движат по равна плоскост. Привлечени от мъждива светлина, те се озоваха в по-просторно място и напълно се изправиха, а стените бяха на около една ръка разстояние.

— Миризмата на студ и мрак изпълва ноздрите ми и започва да ме хваща страх — обади се по едно време Ятмур. — За какво ни накара гъбата да слезем тук? Нещо особено ли търси?

— Развълнувана е — рече Грен, който не искаше да признае, че гъбата отказва да общува с него.

Полека-лека свикнаха с мрака. Слаби слънчеви лъчи се процеждаха през отрупаните камъни. Измежду тях се подаваше усукано метално парче. Цепнатината очевидно се бе образувала при срутването на блоковете преди много, много години. Сега

единственият признак на живот бяха корените на дългокрачковците, които се спускаха като вкаменени влечуги.

По заповед на гъбата Грен се зае да рови в пръстта под краката си. Попадаше на все повече камъни, метални парчета и късове от тухли, много от които изобщо не можеше да помръдне, а до тях се виждаше тъмен отвор. Той ги буташе; разклащаше с всички сили, докато най-сетне успя да махне няколко парчета тръба, последвани от дълга метална лента, висока почти колкото него. В единия край тя бе счупена, а в другия — личаха някакви знаци: OWRINGHEE^[1].

— Това е писменост — обади се гъбата, която очевидно не можеше повече да мълчи. — Следи от човечеството от времето, когато е владеело света. Това са останки оттогава. Очевидно се намираме в някаква древна постройка. Грен, трябва да продължиш надолу в цепнатината, може би ще откриеш още нещо.

— Съвсем тъмно е! Не мога да видя нищо.

— Продължавай!

Около отвора стърчаха парчета стъкло. Изгнила дървесина се посипа наоколо, когато Грен залитна и се опита да се задържи за стената пред него. От другата страна на отвора се образуваше ниско помещение и когато момчето скочи вътре, се нарязва на попадналите стъкла.

Отвън Ятмур изписка уплашено. Грен ѝ се обади тихичко, за да я успокои, и притисна с ръка сърцето си, което лудо биеше. Огледа се в непрогледния мрак. Нищо не помръдваше. Тишината на вековете се бе настанила тук. Тя бе по-неумолима и по-жестока от който и да е звук, по-страшна от самия страх.

Момчето стоеше неподвижно, докато гъбата не го смушка.

Половината от тавана над главата му бе паднал. Навсякъде се виждаха натрошени тухли и метални пръти. За несвикналия с подобни предмети всичко бе неразбираемо. Застоялият въздух го задушаваше.

— В ъгъла. Нещо квадратно. Иди там — нареди гъбата, която очевидно се ориентираше много по-добре.

Грен неохотно се отправи нататък. Нещо се оплете в краката му. Къде опипом, къде с взирание, той различи шест дебели пръста, които много приличаха на онези, които бяха уловили Ятмур за глезена. Близо до него се извисяваше квадратна кутия, висока три пъти колкото неговия ръст, с три полукръга един над друг. Той стигаше само до най-

долния кръг, за който гъбата рече, че било дръжка. Той послушно го помести.

Стената се отвори на около педя.

— Дърпай! Дърпай! — кънтеше гласът на гъбата. Ядосан, Грен затегли с всичка сила, та чак се раздрънча вътрешността на кутията, но онова, което гъбата нарече чекмедже, не се отваряше. Нещо над главата му прищрака. Продълговат предмет се претърколи шумно и се стовари на пода в краката му, вдигайки облак прах.

— Грен! Добре ли си? Какво е това долу? Излез!

— Да, да! Идвам! Гъбо, никога няма да успеем да отворим тази глупава кутия.

— А онова, което едва не те удари? Разгледай го. Може да е оръжие. Как нямаме подръка нещо, което да ни помогне...

Предметът бе тънък, дълъг и изострен в единия край. Приличаше на сплескано семе на цветето огнена урна. На пипане беше гладък и приятен, а не студен като метал. Гъбата съобщи, че това е контейнер. А когато разбра, че Грен може да го вдигне без особено затруднение, силно се развълнува.

— Трябва да изнесеш контейнера на повърхността — нареди тя. — Ще успееш да го провреш между камъните. На дневна светлина ще успеем да разгледаме по-добре съдържанието.

— Но то как ще ни помогне? Нима ще успее да ни закара до голямата суша?

— Не съм очаквала да открива лодка тук. А у теб няма ли поне любопитство? То е първият признак за надареност. Хайде, тръгвай! И ти си тъп като рибарите.

Раздразнен от тежката обида, Грен се закатери нагоре към Ятмур. Тя му подаде ръка, за да му помогне, но не се докосна до жълтата кутия, която носеше. Известно време те си шепнеха притиснати, за да се успокоят. Сетне двамата поеха нагоре към повърхността, като бутаха пред тях контейнера.

— Ах, че обичам аромата на дневната светлина! — промълви Грен и се просна по гръб на земята.

Когато Грен и Ятмур, мръсни и изподрани, се появиха на повърхността, нещастните рибари, заеквайки от облекчение, ги наобиколиха. Те танцуваха около своите господари, викаха и се оплакваха шумно, че са ги изоставили.

— Убий ни, красиви и жестоки господарю, преди да се хвърлиш отново в устата на земята! Прободи сърцата ни, но не ни оставяй сами да се борим с неизвестността и непознатите неща.

— Шкембетата ви са доста тлъстички, за да се промушите в теснините долу — рече Грен, докато разглеждаше раните си. — А след като се радвате толкова много, че ни виждате отново, защо не донесете малко храна?

Сетне двамата с Ятмур промиха раните си и почистиха праха и полепналата по тях пръст. Момчето насочи вниманието си към конейнера, преобърна го няколко пъти. Смуцаваха го симетричността и правилността на формите. Очевидно рибарите споделяха чувствата му.

— Тази форма — толкова странна, не е за пипане — подскачаше един от рибарите наоколо. — Ако го уловиш, нека бъде само за да го хвърлиш във водния свят.

Събратята му се присъединиха към него.

— Предложението им е съвсем разумно — обади се Ятмур.

Подканян настойчиво от гъбата, Грен седна на земята и настани контейнера между коленете си. Докато го разглеждаше, усети, че гъбата грабва зараждащите се впечатления, преди да стигнат до ума му. Потръпна от ужас.

На капака имаше от онези знаци, които гъбата нарече писменост.

HECHLER или HECHELER^[2] в зависимост от коя страна се четат, а също и някакви други, по-дребни знаци.

Момчето започна да буца и да блъска контейнера, но той не се отваряше. Тумбачестите им спътници скоро загубиха интерес и се отдалечиха. Ако не беше гъбата, Грен също отдавна да е захвърлил този нищо не значещ за него предмет. Докато прокараваше пръсти по по-дългата му страна, той най-неочаквано се отвори. Двамата с Ятмур се спогледаха, сетне коленичиха и впериха очи във вътрешността на контейнера.

Там имаше малък жълтеникав предмет, чиито размери съвпадаха по дължина и ширина с обиталището му. Грен го вдигна със страхопочитание и го постави на земята. Изваждането му от кутията сякаш освободи някаква пружина и от тялото на предмета изскочиха две жълти криле. Момчето и момичето стояха от двете му страни и без

да помръднат, го наблюдаваха в захлас. Рибарите също се бяха присламчили, но не смееха да приближат повече.

— Прилича на птица — прошепна Грен. — Възможно ли е да е изработено от хора като нас?

— Толкова гладичко и толкова... — не намираше подходящи думи Ятмур. Протегна ръка и го погали. — Ще го наречем Красавица.

Многовековният престой не се беше отразил на предмета, грижливо пазен от контейнера. Крилатото нещо беше като ново. Когато момчето плъзна ръка по повърхността му, чу се щракване, една пластинка се отвори и се показа вътрешността. Четиримата дебелаци мигом залегнаха зад храстите. Гледката на вътрешностите още повече омая Грен и Ятмур: редици от копчета, жички, всевъзможни дребни частици. Възхитени, те протегнаха пръсти, същите четири пръста, противостоящи на палеца, с които прадедите им бяха измайсторили малкото чудо.

Въртяха копчетата, натискаха ключовете!

С едва чуто жужене Красавица се отлепи от земята, направи кръг пред очите им и се издигна нагоре. Дватама младежи извикаха изненадано, политнаха назад и счупиха жълтия контейнер. За Красавица това нямаше значение. Тя се носеше, огряна от лъчите на слънцето.

А когато набра достатъчно височина, най-неочаквано за всички тя проговори:

— Нека запазим света на демокрацията! — гласът не беше силен.

— Тя говори! — възкликна възхитена Ятмур и не можеше да откъсне очи от лъскавите криле.

Пристигнаха и рибарите, които развълнувани побързаха да се присъединят към веселбата. А когато Красавица мина над главите им, те се затъркаляха по земята.

— Кой предаде стачката на пристанищните работници през 31-ва? — зададе реторичен въпрос Красавица. — Същите, които сложиха халки на носовете ви. Помислете за себе си, приятели, и гласувайте за SRH — гласувайте за свободата!

— Какво значи всичко това, гъбо?

— Говори за хора с халки на носовете — обади се гъбата, която също като момчето не разбираше за какво става дума. — Така се

държат хората, когато живеят в цивилизования свят. Трябва да се опитаме да разберем.

Красавица кръжеше над дългокрачковците и над изумените си зрители и от време на време изричаше по някой лозунг.

С искрена радост хората осъзнаха, че имат съюзник за първи път. Дълго стояха с вдигнати към небето глави и наблюдаваха полета на Красавица. Рибарите не преставаха да се тупат щастливо по шкембетата.

— Да слезем пак долу и да видим дали няма да изкопаем още някоя играчка — предложи Ятмур.

— Не, гъбата каза — не. Когато ние не искаме да слизаме долу, тя държи да го направим, а сега, когато искаме — не е съгласна. Вече нищо не разбирам.

— Защото си пълен глупак — изсъска гъбата. — Тази кръжаща Красавица няма да ни отведе на материка. Нужно ми е време, за да размисля. Трябва да намерим начин да си помогнем. Много искам да разгледам добре вашите дългокрачковци. Млъкни за малко и не ме безпокой.

Гъбата дълго време не се обади. Грен и Ятмур спокойно се къпаха, спаха и ядоха. Като никога дебеличките им спътници не се оплакваха, а прехласнати наблюдаваха жълтата птица, която неуморно кръжеше над главите им. По-късно поеха към другия край на острова, за да си търсят храна, и птицата ги последва, подвиквайки:

— Гласувайте за двудневна работна седмица!

[1] В книжната версия този текст е обърнат с главата надолу. Бел.Mandor. ↑

[2] В книжната версия този текст е обърнат с главата надолу. Бел.Mandor. ↑

ГЛАВА ДЕВЕТНАДЕСЕТА

Подчинявайки се на гъбата, Грен започна да разглежда дългокрачковците. Имаха добре развита коренова система, но цветовете бяха доста примитивни и макар обърнати към слънцето, те привличаха сърцевидните пеперуди. Под петте обикновени листчета на цвета растеше непропорционално голяма семенна кутийка с формата на цилиндър, от който излизаха гъвкави, накъдрени тичинки, напомнящи морски анемонии.

Всичко това Грен огледа без особен интерес. Много повълнуващо бе онова, което се случваше с цвета по време на опрашване. Погледът на Ятмур съвсем случайно попадна на дървесна муха, която премина със силно жужене покрай нея и кацна върху пестника на близкия цвят. С необикновен силен звук цветът и цилиндърът се стрелнаха нагоре, подети от пружина, изскочила от вътрешността на семенната кутийка.

Изплашена, Ятмур се скри в най-близкия храст, Грен също бе наблизно.

Всичко онова, което не представляваше особена заплаха, не представляваше интерес. Те бяха виждали как така наречените от тях дългокрачковци се държат по време на опрашването.

— Според статистиките вие сте по-способни от вашите шефове — не спираше да нарежда Красавица над тях. — Не забравяйте какво се случи със Съюза на служителите от Междупланетни превози в Бомбай! Защитете правата си, докато все още ги имате!

Само на няколко крачки от двамата младежи ново растение се готвеше да изстреля цилиндъра на семенната си кутийка.

— Хайде да се махаме — предложи Грен. — Да идем да поплуваме.

Едва изрекъл тези думи и усети гъбата да напомня за присъствието си. Той се олюля и се строполи върху близкия храст, сгърчен от болка.

— Грен! Грен! Какво става? — извика Ятмур и го дръпна за рамото.

— Аз... — думите отказваха да се отронят. Устните му посиняха, крайниците му не се подчиняваха. Гъбата го наказваше, като парализираше нервната му система.

— Бях твърде милостива към теб, Грен. Ти си само един нещастен зеленчук. Предупредих те! В бъдеще ще издавам нареждания, а ти ще се подчиняваш. Не съм очаквала да мислиш кой знае колко, но поне можеш да правиш наблюденията, върху които да мисля. Ето сега е моментът да открием нещо ценно, свързано с тези растения, а ти като пълен тъпак си тръгваш. Да не искаш да изгниеш тук, на тази скала? Ще ти напомням непрестанно за себе си, ето така!

Грен се свлече на земята и зари лице в тревата и калта. Разплакана, Ятмур се опита да му помогне.

— Пак магическата гъба, нали? — попита тя през сълзи и с отвращение огледа лъскавата кора, която обгръщаше врата и главата на нейния любим. — Грен, скъпи мой. Спуска се мъгла, трябва да се махаме отук. Да слезем при другите.

Той поклати глава. Отново владееше тялото и крайниците си — болката бе стихнала, но се чувствуваше като смазан.

— Гъбата настоява да остана тук — едва пророни той. Сълзи на безпомощност напиреха в очите му. — Иди долу при рибарите.

Ятмур се изправи отчаяна, собствената им безпомощност я вбесяваше и в същото време я натъжаваше безкрайно.

— Ще се върна много скоро. Някой трябва да наглежда дебелиците. Толкова са глупави, че ако не им наредиш, няма да се сетят дори да ядат. — Спускайки се по склона, момичето тежко въздъхна: — О, велики духове на слънцето, прогонете магическата гъба, преди да е убила с жестокостта и злобата си моя любим.

За нещастие духовете на слънцето се оказаха твърде слаби. Откъм морето задуха мразовит вятър и разстла гъста мъгла, която скри напълно небесното светило. Край брега мина айсберг. Скърцането и пукането му отекваха още дълго след като изчезна нейде в мъглата.

Легнал сред храстите, Грен наблюдаваше. Над него Красавица ритмично обикаляше и редеше своите лозунги.

Трети представител на дългокрачковците се надигна, готов да изстреля своята семенна кутийка. След като слънцето вече се бе

скрило, процесът протичаше чувствително по-бавно. Голямата суша се бе скрила в мъглата. Над главата на момчето прелетя пеперуда, която бързо се загуби от погледа му. Грен отново остана сам върху скалистото възвишение, сред всепроникващата влага. Бе сам, отделен от себеподобните си и от намесата на гъбата. Преди време тя го бе убедила, че го очаква слава и власт, но сега само му се гадеше. Така или иначе не знаеше по какъв начин да се отърве от нея.

— Ето, още едно тръгва — наруши мислите му неговата повелителка. Четвърто растение се готвеше да изстреля своя цилиндър със семена. Много скоро той увисна като отрязана човешка глава. Вятърът го разлюля и го блъсна в съседния. Напомнящите на анемонии израстъци се вкопчиха един в друг и по този начин заклешиха неподвижно цилиндрите, които се полюшваха леко, стъпили на своите дълги като крака стебла.

— Виж ти! — възкликна гъбата. — Не ги изпускай от поглед, човече. И не се тревожи. Цветовете не са отделни растения. Изникнали са от ония шест израстъка, които видяхме и нарекохте пълзящи лапи. Наблюдавай внимателно и ще забележиш, че останалите цветове от тази група ще се опрашат след малко.

Част от вълнението на гъбата се предаде и на Грен и той престана да усеща студа, идещ от влажните камъни. Гледаше и се вираше, а и какво ли друго му оставаше. След известно време Ятмур се върна и метна отгоре му плетена от рибарите рогозка. После безмълвно легна до него.

Най-сетне пети цвят се опраши и пое пътя си нагоре. Стъбълцето на кутийката се изправяше и същевременно се наклони към съседната; преплетоха мустачки и групата се оформи.

— Какво значи това? — попита Ятмур.

— Чакай малко — прошепна Грен и едва изрекъл тези думи, шестата, последна кутийка се устреми нагоре. Потрепваща на тънкото стъбълце, тя очакваше вятъра. Той наистина не закъсня. Шестте цилиндъра се съединиха в едно здраво цяло. Погледнато отдалеч, то напомняше на летящо създание.

— Може ли вече да си тръгваме? — попита Ятмур.

Грен трепереше целият.

— Кажи на момичето да ти донесе нещо за ядене — обади се гъбата. — Ти още никъде няма да ходиш.

— Да не си решил да останеш тук завинаги? — попита нетърпеливо момичето, когато Грен ѝ предаде нареждането на гъбата.

Той поклати глава. Не знаеше. Ятмур припряно тръгна и скоро се загуби в мъглата. Забави се доста, преди да се върне, и през това време дългокрачковците минаха през още един етап от своето развитие.

Мъглата бе започнала да се разсейва. Хоризонталните лъчи на слънцето огряха стъблата и те заблестяха с бронзов оттенък. Сякаш подтикнато от слабата топлина, едното от дългите стъбла се помести. Основата му се откъсна от корените и се превърна в крак. Същото се случи и с останалите пет. Едно по едно те се освобождаваха. И тогава... о, да! Нямахте грешка, семенните кутийки започнаха да се спускат надолу по хълма като на кокили — бавно, но неотменно.

— Върви след тях — нареди гъбата.

Грен се изправи с мъка и тръгна. Ятмур го следваше на няколко крачки. Красавица, без да спира изказванията си, кръжеше над главите им.

Дългокрачковците поеха по пътеката, която младежите обикновено използваша, за да отидат на плажа. Щом забелязаха странната група, рибарите се разпищяха и мигом изчезнаха в храстите. Невъзмутимо, създанието продължаваше да се движи стъпка по стъпка, прекоси внимателно бивака им и се насочи към пясъка на брега.

Но и там не спря. Нагази във водата, докато шестте цилиндъра на семенните кутийки не заплуваха на повърхността. Течението ги пое и ги насочи към сушата отсреща. Скоро се загубиха в мъглата. Красавица ги придружаваше известно време, но после се върна, потънала неочаквано в мълчание.

— Видя ли? — възкликна гъбата, но толкова развълнувано и шумно, че Грен улови главата си, пронизана от остра болка. — Ето го нашия път за избавление, Грен! Тези растения виреят тук, където има достатъчно пространство, но после се връщат на голямата суша и там разпръскват семената си. Щом тези мигриращи зеленчуци могат да стигнат отсрещния бряг, значи ще отведат и нас!

Дългите израстъци на растението леко се подгъваха точно там, където би трябвало да има колена, ако наистина бяха крака. Бавно,

сякаш страдаха от ревматизъм, те се местеха един след друг, с продължителни, характерни за растителния свят почивки.

Грен доста се затрудни, докато събере рибарите и ги убеди да приемат рискованото пътешествие. Те бяха готови да понесат и най-страшния бой, но за нищо на света да не изоставят острова в името на някакъв си въображаем рай.

— Не можем да останем дълго тук. Вероятно много скоро храната ще свърши — обясняваше Грен на разтрепераните дългоопашковци.

— Пастирю, бихме ти се покорили с радост, ако тук нямаше никаква храна. Тогава тръгваме на крачеци стъбла през водния свят. А сега ядем чудесна храна и никъде няма да вървим, докато не се свърши.

— Но тогава ще бъде прекалено късно. Трябва да заминем сега, когато растенията са в период на заминаване.

Последваха нови протести, придружени от пляскания по бедрата и гърдите.

— Никога преди не сме виждали дългокрачковците да крачат, нито пък някой да тръгва с тях. Къде са се крили според теб? Ужасен пастирю, ти и твоята жена, дете нямате опашки, сами вървете. Ний не щем. Оттук ще ви погледаме как заминавате.

Грен не си направи труд да търси повече разумни доводи. Наведе се и грабна първата попаднала му пръчка. Стана излишно да обсъждат повече проблема. Рибарите бяха отведени до няколко крайбрежни скали, надвиснали над самата вода, където шест растения дългокрачковци току-що се бяха разтворили.

Под командата на гъбата Ятмур и Грен се заеха да събират храна, завиваха я в листа и я прикрепяха със стъбла от къпини за семенните кутийки. Скоро всичко беше готово за заминаване.

Четиримата рибари насила бяха качени върху четири цилиндъра. Казаха им да се държат здраво. Грен обиколи един по един цветовете и натисна с ръка всеки цвят в средата. Щом пружината отдолу се разви, допълнителната тежест накара цилиндъра да се килне встрани, наместо да изскочи нагоре. Заприлича на щраус с отрязана глава, а нещастният рибар отгоре пищеше и риташе с крака.

— Мамичко! Дърво наше скъпоценно! Помогни на своя любим син! — молеше се човекът, но помощ така и не идваше. Той отпусна за

миг ръце, което се оказа фатално. Полетя надолу сред истински дъжд от припаси — същински Икар, който не спираше да нарежда — и цопна в морето. Течението го пое и го отнесе. Главата му изплуваше от време на време на повърхността.

Освободена от товара си, кутийката цилиндър се изправи рязко и се удари в съседните три. В резултат на което те се свързаха здраво.

— Наш ред е! — обърна се Грен към Ятмур.

Момичето стъписано гледаше още след загиналия рибар. Приятелят ѝ я улови за ръката и почти насила я избута върху още неразтворените цветове. Без да показва с нещо че е ядосана, тя се отскубна от момчето.

— Ще трябва ли да набия и теб като шкембелиите? — попита Грен.

Ятмур не се засмя.

И той, като видя, че не приема шегата, стисна по-здраво сопата. Накрая момичето се подчини и се покатери върху цилиндъра.

Двамата впиха пръсти в жилките на растението и в следващата минута полетяха нагоре. Красавица все така се носеше над тях и ги молеше да не забравят своите интереси. Ятмур бе изплашена до смърт. Зарила лице в чашката, тя почти не можеше да диша от силния аромат на цветето. Виеше ѝ се свят.

Една ръка плахо докосна рамото ѝ.

— Ако от страх ти се дояде, не яж от това противно цвете, а опитай вкусната риба, дето няма крака, която ние, умните момчета, уловихме.

Ятмур вдигна очи към нервно дъвчещия рибар до себе си, взря се в топлите му големи очи. Цветният прашец бе обагрил косите му и те изглеждаха невероятно руси.

Момичето избухна в сълзи.

Съвсем объркан, дебеличкият ѝ съсед пролази малко напред и я прегърна през рамо с косматата си ръка.

— Няма защо да мокриш толкова рибата, защото тя не може да ти стори нищо.

— Аз не за това — рече тя. — Мъчно ми е, че докарахме и на вас, горките, толкова неприятности...

— Ние, клетите тумбачести хора, загубихме всичко! — двамата му събратя сякаш само това чакаха и започнаха да нареждат. —

Жестоко беше наистина да ни докарате чак тук.

Грен внимателно следеше процеса на свързване на шестте цилиндъра. Очакваше да види първите признаци на отделяне на стъблата от корените. Шумните жалби на спътниците му отвлякоха за миг вниманието.

Пръчката му се стовари върху тлъстите им рамене. Шкембелията, който се опитваше да утеша Ятмур, се дръпна рязко. Отдръпнаха се и другите.

— Оставете я на мира! — извика злобно Грен и коленичи върху своя цилиндър. — Ако само я докоснеш още веднъж с мръсните си ръце, ще те метна върху скалите!

Ятмур се нацупи, но не каза нищо.

Всички запазиха пълно мълчание, докато растението не се отпрати полека към водата.

Вълнението, което обзе гъбата при първите стъпки на стъблата, се предаде и на Грен. Едно след друго и шестте се откъснаха от корените. Подвижната система спираше от време на време, за да запази равновесие. Сетне отново тръгваше. Спираше и пак потегляше. С все по-малко колебание. Поемаше в посоката, която бяха следвали и другите като нея — там течението не бе така силно. Красавица следваше хората високо над главите им.

След като нагази във водата, системата заплува по повърхността. От всички страни тихо се плискаха вълни.

— Прекрасно! — възкликна Грен. — Най-сетне сме свободни. Няма да гледам повече този омразен остров.

— Не можем да се оплачем. Нищо лошо не ни се случи на него — обади се Ятмур. — Ти сам дори казваше, че си готов да останеш.

— Не можехме да живеем там вечно — презрително подхвърли той същото, което бе казал и на рибарите.

— Много ѝ е лесно на твоята гъба. Интересуват я само неща, които може да използва — шкембелиите, теб, мен, дългокрачковците. Само че те не растат специално заради нея. Бяха си там и преди ние да стъпим на острова. А и сега се отправят към голямата суша, защото такъв е пътят им. Возим се на тях и си мислим, че сме много умни. А така ли е в действителност? Тези нещастни дебелаци с нас също си мислят, че са страшно умни, ала според нас са големи тъпаци. Ами ако и ние се окажем глупави?

Грен никога не я беше чувал да говори така. Гледаше я ококорен, без да знае какво да отговори, но най-сетне гневът му се притече на помощ.

— Ятмур, ти сигурно ме мразиш. Иначе не разбирам защо говориш тези неща. Нараних ли те? Нима не се грижа за теб, не те пазя и не те обичам? Чудесно знаем, че тумбаците са глупави. Казваш го само за да ме обидиш.

Ятмур се престори, че не е чула безсмислената му забележка.

— Возим се върху дългокрачковците, но не знаем къде отиваме. Насложихме собствените си желания върху тези на растенията.

— Отиваме към голямата суша, естествено — ядосан рече Грен.

— Така ли? А защо не се огледаш?

И тя махна с ръка. Плавателното им приспособление бе поето от някакво течение и сега се движеше успоредно на брега. Дълго време Грен не сваляше разгневен поглед от скалите встрани от тях, докато не се увери какво всъщност става.

— Доволна ли си? — изсъска той.

Ятмур предпочете да замълчи. Тя се наведе напред и потопи ръка във водата, но бързо я отдръпна. На острова ги бе довело топло течение. А сега то бе студено и ги носеше към своя извор. Сякаш този студ стегна и сърцето ѝ.

ЧАСТ ТРЕТА

ГЛАВА ДВАДЕСЕТА

Леденостудената вода носеше айсберги. Семенните кутийки на дългокрачковците упорито следваха своя път. Неочаквано надигнала се вълна ги заля и петимата пътници станаха вир вода. Но импровизираният им сал упорито поддържаше курса си.

Той не беше единствен. От бреговете на различни острови към голямата суша се носеха и други. Сега бе техният миграционен период, когато се отправяха към непознати земи. Някои, натрошени от айсберги, подскачаха хаотично по повърхността, но останалите държаха една посока. От време на време към хората се протягаха пръсти на пълзящи лапи, каквито вече бяха срещали на острова. Посивели от студ, израстъците търсеха по-топли места и се полюшваха на повърхността. Един от тях пролази дори по рамото на Грен, но той припряно и с отвращение го отхвърли.

Рибарите не се оплакваха твърде от посетителите, които пълзяха по тях. Още щом разбра, че няма да стигнат брега така бързо, както бяха се надявали, Грен разпредели храната на дажби и спътниците му изпаднаха в апатия. Студът с нищо не допринасяше за подобряване на настроението им. Слънцето сякаш се бе удавило в морето и мразовитият вятър, изглежда, нямаше намерение да спре. Когато най-накрая от мрачното небе връхлетя и виелица, тя едва не смъкна кожата на съвършено безпомощните пътници.

За лишените от въображение това пътуване вероятно бе съвършено безцелно. Честите мъгли, които ги обгръщаха на вълма, засилваха това впечатление, а когато се разсейваха, пред пътниците се разкриваше неизменната тъмна линия на хоризонта, която ги караше да изтръпват. Най-сетне салът им се отклони от курса си.

Сгушени в средата на своето открито превозно средство, Грен и Ятмур неочаквано се събудиха от бърбуренето на тримата тумбачести.

— Мръзнем мокри сред водата и влагата на този воден свят! Възхваляваме всичко, защото или трябва да се изсушим, или да умрем. Няма нищо по-хубаво от това да си на сухо и на топло, а топлият и сух свят иде към нас.

Грен ядосано отвори очи, за да разбере каква е причината за тази гюрултия.

И наистина дългите тънки стебла на дългокрачковците вече се виждаха. Отклонили се бяха от леденото течение и с непоколебима решителност се отправяха към брега. Пътниците бяха достатъчно близо, за да видят, че той е покрит с гори.

— Ятмур! Спасени сме! Най-сетне — към брега! — обърна се Грен към момичето след дълго мълчание.

Тя се изправи. Изправиха се и рибарите. За първи път, обединени от общата радост, те се прегърнаха с огромно облекчение. Красавица кръжеше над тях.

— Помнете какво се случи с Лигата на мълчаливата съпротива през 45-а! Говорете за своите права! Не слушайте в какво ви убеждават — това са лъжи и пропаганда. Не позволявайте да ви измамат и да ви притиснат между бюрокрацията на Делхи и комунистическите интриги!

— Скоро ще сме добри сухи момчета!

— Стигнем ли там, ще си запалим огън — обади се Грен.

Ятмур искрено се зарадва да го види в по-добро настроение, но неочаквано, обзета от съмнения, попита:

— А как ще слезем от тук?

Ядосан, че са нарушили удоволствието му от победата, Грен я погледна сърдито.

— Растенията ще открият сами такова място, за да хвърлят там семената си. Намерят ли го, ще спрат. Тогава и ние ще стъпим на сушата. Излишно се тревожиш. Аз владеея положението.

Момичето не можеше да разбере защо той ѝ отговори така остро.

— Но ти не го владееш, Грен. Онова, на което сме стъпили, ще ни отведе където си иска и ние сме безпомощни. Точно затова се тревожа.

— Безпокоиш се, защото си глупава.

Макар и засегната, Ятмур реши, че въпреки всичко трябва да потърси някакво разумно решение, при дадените обстоятелства.

— Стъпим ли на брега, всички ще се успокоим. Тогава вероятно и ти ще се държиш по-добре с мен.

За съжаление брегът не се оказа така гостоприемен, както очакваха. Откъм сушата се вдигнаха две гигантски черни птици.

Разперили криле, те се понесоха нагоре, сетне се насочиха към малките салове.

— Лягайте долу! — изкрещя Грен и извади ножа си.

— Бойкотирайте изкуствените храни! — викаше Красавица. — Поддържайте кампанията на Имброльо против трипартийната система!

Дългокрачковците газеха вече в по-плитки води.

Ниско над главите на пътниците префучаха черните криле. Само след миг спокойно обикалящата Красавица бе отнесена от яки птичи нокти.

— Борете се днес, за да спасите своето бъдеще! Спасете демокрацията! — продължаваха да долитат патетичните ѝ лозунги.

Скоро птиците и пляквата им изчезнаха сред клоните.

Дългокрачковците излизаха на брега с бавни и отмерени стъпки, оставяйки подире си водни дири. Начинът, по който се движеха, и решителността им, почти като у разумни същества, ги открояваха от останалите представители на растителния свят. Животът, с който Грен и Ятмур обикновено бяха заобиколени, напълно отсъствуваше. Нямаше и следа от парниковия свят, с който бяха свикнали. Кацнало над оловните води на морето, слънцето се полюшваше на хоризонта, подобно гигантско окървавено око. Вредом цареше здрач. Мракът се сгъстяваше на небосклона.

Животът в морето сякаш бе напълно замрял. По брега не се забелязваха пипалата на чудовищните водорасли, между камъните не проблясваше гърбът на нито една риба. Усещането за изоставеност и пустош се засилваше още повече от смразяващото спокойствие на океана, защото дългокрачковците, водени от инстинкта си, бяха избрали за мигрирането си период с най-малко бури.

На сушата цареше същата гробовна тишина. Гората бе потънала в сенки и хлад, полумъртва гора, притисната от сивосините сенки на вечната нощ. Сред смълчаните дървета хората непрестанно съзираха плесен по повърхността на листата. Само веднъж срещнаха ярко жълто петно. Някой им подвикна: „Гласувайте за демокрацията!“ Красавица висеше натрошена между клоните, където я бяха захвърлили птиците, и само едното ѝ крило стърчеше над дърветата. Гласът ѝ ги следваше още дълго.

— Кога ще спрем? — прошепна Ятмур.

Грен не отговори. Тя и не очакваше отговор. Лицето на момчето бе невъзмутимо и безизразно. Той не я удостои дори с поглед. Ятмур заби нокти в длани, за да не издаде гнева си. Чудесно знаеше, че грешката не е негова.

Дългокрачковците внимателно подбираха пътя си през гората. Листата се триеха в краката им, понякога стигаха дори до цилиндрите. Въпреки всичко те неизменно крачеха към мрака, който бележеше края на света на светлината. Само веднъж приближаването им изплаши ято черни птици, които се вдигнаха от върховете над тях и размахали шумно криле, се понесоха към слънцето.

Въпреки тревогата и лошите предчувствия, които все по-силно ги обземаха, нашите пътешественици огладняха и хапнаха малко от намалелите си запаси. Сгушени един до друг, те се унесоха в сън. Грен все така упорито мълчеше.

Когато се събудиха, трябваше да признаят, макар и неохотно, че гледката наоколо ни най-малко не се е променила към добро.

Техните превозни средства пресичаха в момента плитка долина. Над земята се стелеше мрак. Гората отдавна бе престанала да бъде гъста и висока, както я бяха видели в началото. Това, което сега ги заобикаляше, приличаше на ослепял човек, който боязливо пристъпва с протегнати ръце. Тук-там се виждаха листа, клоните и стъблата бяха голи, повечето изкорубени в гротескни форми, подобно престарели столетници.

Тримата рибари трепереха от страх. Погледите им бяха отправени далеч напред.

— Всемогъщи тумбащи и опашки! Към нас настъпва вечната нощ. Защо не умряхме преди, когато бяхме всички заедно и заедно се потяхме в жегата.

— Млъквайте там! — изкрещя Грен и грабна сопата. Гласът му силно отекна в пустата местност и дори самият той се сепна.

— Ех и ти, дребен безопашат пастирю, защо не беше достатъчно благороден навремето и не ни уби, докато още живеехме щастливо, закачени за нашето дърво. Сега, безпомощни и без опашки, чакаме мракът да забие зъби в нас! Къде е сега благодатното слънце? Горко ни!

Нищо не можеше да спре виковете и жалбите им. Пред рибарите се стелеше мрак, който се наслаждаше и трупаше подобно на слоеве

слюда.

Сякаш за да подсили потискащата обстановка, пред тях неочаквано изникна неголямо възвишение, подпряло с раменете си тъмнината на нощта. Слънцето хвърли последен златист лъч към върха му. Оттатък хълма цареше непрогледен мрак. Дългокракото им превозно средство носеше пътниците по все още осветената пътека. Недалеч от тях се виждаха ясно други пет дългокрачковци, а малко по-далеч в сумрака едва се различаваха силуетите на още четири.

Всички те упорито се движеха напред, следвайки лъча светлина.

Гората също използваше последните проблясъци светлина, за да продължи живота си. Тук, по склона, с обърнати към залязващото слънце листа тя правеше сетни опити да възвърне предишната си пищност.

— Дали ще спрем тук някъде — попита Ятмур. — Как мислиш, Грен?

— Не зная. Пък и откъде да знам.

— Време е вече да спре. Не виждам как ще продължи.

— Не зная. Казах ти, не зная.

— И гъбата ли?

— И тя... Остави ме на мира! Ще чакаме.

Дори тлъстите рибари замълчаха, оглеждайки се, обзети от страх и надежда.

Без да проявяват ни най-малко намерение да спрат, дългокрачковците продължаваха напред и постепенно преодоляваха метър по метър. Хората едва сега си дадоха сметка, че превозното им средство няма да спре дотук, където очевидно бе последният бастион на светлината и топлината. Намираха се на билото на хълма, но растението, което хората вече бяха намразили, продължаваше машинално нататък.

— Ще скоча долу — провикна се внезапно Грен и се изправи.

Доловила безумния блясък в очите му, Ятмур се зачуди дали това решение е негово, или на гъбата. Момичето обгърна краката му с ръце и разплакана започна да го разубеждава, за да не се пребие. Грен замахна с пръчката, за да я удари, но тъкмо тогава забеляза, че дългокракото вече се спускаше по отвъдната тъмна страна на склона.

Слънцето ги огрява още само няколко секунди. За последен път видяха златистите багри на въздуха, нискостелешките се тъмни листа и

някакъв дълкокрачко вляво от тях. Миг по-късно потънаха в мрак. От гърдите на петимата се откъсна отчаян вопъл. Вопъл, който отекна в тишината и постепенно заглъхна.

За Ятмур съществуваше едно-единствено обяснение: те бяха навлезли в света на смъртта.

Тя зарови лице в пухкавата козина на най-близко застаналия до нея рибар. Ритмичното, постоянно полюшване на превозното им средство единствено подсказваше, че все още са живи.

Очевидно повтаряйки думите на гъбата, Грен промълви:

— Този свят е обърнат само с едната си страна към слънцето... движим се към неогрътатата му страна... минаваме през Предела... към вечния мрак...

Зъбите на момчето тракаха. Ятмур се вкопчи в него и се престаши да отвори очи, за да види изражението му.

Зърна само бледо очертаващия се овал на лицето му, което съвсем не ѝ вдъхна кураж. Грен прегърна момичето и двамата се сгушиха, допрели страни в отчаян опит да се успокоят взаимно. Близостта на приятеля вдъхна малко смелост на Ятмур и най-сетне тя се осмели да се огледа.

В ужаса и страха си тя си бе представила, че около тях цари пустош и че може би са попаднали в космическа черупка и са изхвърлени на някой от митичните брегове на небето. Реалността бе много по-неприятна и отблъскваща. Над главите им проблясваше далечното зарево на последните слънчеви лъчи, благодарение на което след дълго виране успяваха да видят нещичко от заобикалящата ги действителност. Лъчът бледа светлина бе разполовен от гигантското тъмно било, по което се спущаха.

Стъпките им се придружаваха от странен тътен. Ятмур дълго се вира, докато най-сетне различи ниско долу гърчещите се тела на големи червеи. Те се увиваха около стъблата на техния превозвач, който очевидно внимаваше да не се препъне и пристъпваше с особена предпазливост. Гнездото на червеите вреше и кипеше, те се надигаха и яростно се блъскаха в нашествениците. Някои бяха толкова високи, че като се изправеха, стигаха тясната платформа, върху която бяха пътешествениците. Така Ятмур установи с погнуса, че червеите имат на главите си някакви кръгли рецептори, които можеха да бъдат очи, уста или органи, с които да разубнават наличието на топлина.

Стенанието, което се откъсна от гърдите ѝ при тази гледка, сякаш изтръгна Грен от унеса му и той, едва ли не развеселен, започна да удря червеите по жълтеникавите им глави, които изникваха край тях.

Дълкокрачкото вляво очевидно изпадна в беда. Едва различаваха очертанията му, но разбраха, че е попаднал сред по-едри екземпляри. Те го бяха обкръжили като същинска гора и не му позволяваха да мръдне. Много скоро го катурнаха. Високата конструкция се стовари безшумно встрани.

Дълкокрачкото с пътниците продължаваше невъзмутимо надолу по склона. Той вече напускаше най-гъсто населения район с червеи и тук те бяха по-дребни, събрани в гнезда, сякаш вкопани в земята, и не можеха да преследват пътешествениците. Превозното средство на хората внимателно ги заобикаляше или прескачаше с дългите си крайници.

Грен въздъхна с облекчение и се огледа по-внимателно. Ятмур захлупи лице върху рамото му. Стомахът ѝ се бунтуваше и тя не искаше да гледа повече.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ПЪРВА

Скали и камъни застилаха пътя пред стъблата на дългокрачковците. Очевидно преди векове тук бе минавала река и сега те се движеха по изсъхналото ѝ корито, което се намираше в самото дъно на долината. Пресякоха го и поеха отново нагоре по лишена от всякаква растителност местност.

— Нека да умрем! — изхленчи единият от рибарите. — Колко страшно е да си жив в царството на смъртта! Бъди благороден, велики пастирю, благоволи да забиеш в нас малкия си остър нож. Дай възможност на нещастните тумбачести бързо да напуснат тази земя на смъртта. Ооо, студът изгори душите ни, дълъг, неспирен студ!

Жалбите му тутакси бяха подети от останалите рибари.

Грен ги остави да си поплачат. Но накрая се измори да слуша воплите им, които отекваха доста злоещо сред заобикалящата ги пустош, и ги поотупа с пръчката. Ятмур се опита да го възпре.

— Според теб нямат ли право да плачат? — попита го тя. — Вместо да ги биеш, по-добре е да поплачем заедно с тях, защото много скоро ще се наложи да умрем заедно с тях. Озовахме се в отвъдния свят, Грен. Единствено смъртта може да обитава това място.

— Ние нямаме избор, но дългокрачковците имат: те могат и да не отиват на смърт. Превърнала си се в рибар, жено!

Тя замълча, сетне промълви:

— Имам нужда от утеха, а не от укори. В корема ми нещо става, сякаш самата смърт е вътре. — Ятмур не можеше да знае, че в корема ѝ има не смърт, а живот.

Грен замълча. Превозното им средство се движеше упорито по склона. Заслушана в жалните викове на тумбачестите, Ятмур се унесе и заспа. По едно време се събуди от студа. Всички останали спяха. Събуди се повторно и чу хълцанията на Грен, но се чувстваше толкова отпаднала, че дори не направи усилие да му се обади.

Когато отново отвори очи, се сепна. Едва доловимият сумрак бе прорязан от безформена яркочервена маса, която висеше от небето.

Обзета едновременно от страх и надежда, Ятмур дръпна Грен за ръката.

— Погледни, Грен — рече тя и посочи напред. — Там нещо свети! Къде сме пристигнали?

Дългокрачкото под тях бе ускорил стъпките си, сякаш бе усетил приближаването на крайната си цел.

Трудно бе да свикнат с новото светило след почти пълния мрак. Колкото по-високо се изкачваше техният приятел, толкова по-добре различаваха предметите. Някъде зад билото на възвишението се мерна тривърхата шапка на планина. Именно тя светеше с ярката червена светлина.

Стигнаха билото и оттук пред тях се разкри доста обширна гледка.

Тя бе удивително красива.

Нощта или бледият брат на нощта властвуваха в цялата местност около тях. Съвършено спокойствие — единствено мразовитият вятър се провираше из деретата и долините като странник, озовал се в среднощен час сред изоставен град. Дори да не се намираха в света на смъртта, както смяташе Ятмур, те със сигурност бяха попаднали в район, където растенията нямаха власт. Усещането за запустялост бе по-силно и от мрака в краката им и всеки шепот се превръщаше в писък.

И над цялата тази безнадеждност и пустота се възправяше планината — висока и непостижима. Подножието се губеше в мрак, а върховете витаеха толкова високо, че се къпеха в слабите лъчи на слънцето, в розовата му топлина и хвърляха сенки в сумрака долу.

Грен улови Ятмур за ръката и мълчаливо посочи напред. Други дългокраки растения бяха вече пресекли мрака на долината и упорито напредваха по стръмнината отсреща. Странните им, почти призрачни фигури нарушаваха безлюдната картина.

Ятмур събуди тлъстичките си приятели, за да им покаже гледката. Прегърнати, тримата не можеха да откъснат очи от планината.

— О, какво приятно нещо виждат очите ни! — въздъхнаха те.

— Много приятно дори! — съгласи се Ятмур.

— Предобра жено! Този голям къс зрял ден прави хълма два пъти хълм в това място на нощ и смърт. Парчето прекрасно слънце говори, че отново ще заживеем в щастлив дом.

— Много вероятно — съгласи се момичето, което предусещаше доста неподозирани от простите им души затруднения.

Междувременно и те поеха по стръмния склон на планината. Наоколо ставаше все по-светло, докато накрая прескочиха границата на мрака. Благословеното слънце отново ги докосна. Не можеха да откъснат очи от гледката и заслепени от светлината, започнаха да виждат оранжеви и зелени петна. Подобно на лимон, почти алено от пречупването на атмосферния слой, слънцето трептеше над главите им, увиснало на назъбения ръб на склона. Сиянието му бе прорязано от десетките върхове и чукари и се превръщаше в гъмжило от прожектори, обагрящи в златисто низините.

Безчувствени към гледката, дългокрачковците продължаваха настъплението си и при всяка стъпка краката им поскърцваха. От време на време се появяваше по някоя пълзяща лапа, насочила се към долината, напълно безразлична към тяхното катерене. Най-сетне превозното им средство се добра до вдлъбнатината между два върха. И там спря.

— Велики духове! — възкликна Грен. — Това значи, че няма да продължим по-нататък.

Рибарите се разшумяха, обзети от вълнение, и единствена Ятмур гледаше скептично наоколо.

— Как ще слезем на земята, ако тия дългокрачковци не снижат, както предвиждаше гъбата? — попита момичето.

— Ще трябва да се опитаме да се справим сами — обади се Грен след кратък размисъл, разбирайки, че растението няма намерение да мръдне повече.

— Искам да видя как ще го направиш. От студа и от продължителното стоене имам чувството, че краката ми са се вкочанили.

Грен й хвърли пренебрежителен поглед, изправи се и се протегна. Огледа внимателно обстановката. Нямаха въже, следователно беше невъзможно да се спуснат на земята. Издутите гладки стени на цилиндрите не предлагаха никаква подобна възможност. Той се отпусна отчаян и мрачен.

— Гъбата ни съветва да почакаме — рече той. Сетне, засрамен от своята безпомощност, обгърна с ръка раменете на Ятмур.

Зачакаха. Хапнаха по малко от храната, която започваше да плесенясва. Не им оставаше нищо друго, освен да поспят. Когато се събудиха, гледката наоколо почти не се бе променила, с изключение на още няколко дългокрачковци, които бяха спрели мълчаливо на склона. По небето се носеха тежки облаци.

Хората лежаха безпомощно, а природата наоколо продължаваше своя неизменен живот, като машина, в която те бяха най-мудното колелце.

Облаците, черни и буреносни, все по-бързо се струпваха над билото на планината. Огрееше ли слънчев лъч, те ставаха млечнобели. Много скоро обаче, се превърнаха в плътна маса, която закри слънцето. Закриха почти цялата планина. Заваля мокър лепкав сняг.

Петте човешки същества се стушиха, подложили гръб на стихията. Под тях краката на дългокракия им превоз взеха да потрепват.

Скоро треперенето се превърна в ритмично люлеене. Стъблата потънаха леко в размекналата се почва и навлажнени от снега, започнаха да се пукат и измятат. Краката се изкривиха. Останалите растения, без пътници, се снижаваха по-равномерно.

Протрити от дългия поход, ставите на нашия дългокрачко поели вече и снежната влага, не издържаха и се спухаха. Шестте крака на растението се прекършиха и площадката на върха се сгромоляса в калта. Шестте семенни кутийки се разбиха, а съдържанието им се разлетя във всички посоки.

Сгромолясването в снега бе едновременно и начало, и край на пътешествието на растението. Принудени като всички обитатели на растителния свят да решават страшното затруднение на пренаселването, те бяха предприели рискованото пътешествие, за да стигнат до място, където джунглата не можеше да вирее. На този склон и на още няколко други в зоната на сумрака дългокрачковците осъществяваха една от фазите в безкрайния цикъл на живота. Много от току-що разпилените семена щяха да покълнат, ако имаха достатъчно пространство и малко топлина, и да се превърнат в пълзящи лапи, сетне, преодолявайки хиляди препятствия, пълзящите лапи щяха да

намерят пътя към царството на истинската топлина и светлина, където да пуснат корени, да цъфнат и да продължат живота си на растения.

При разпукването на семенните кутийки хората, които бяха отгоре им, се търкулнаха в калта. Всички се бяха схванали и с голямо усилие раздвижиха крайниците си. Снежна вихрушка ги блъскаше отвсякъде и сред мъглата те едва се различаваха един-друг. Много скоро заприличаха на бели стълбове.

Ятмур се боеше да не загуби рибарите. Зърна някакъв силует в сумрака и се спусна към него. Сграбчи го за ръката. Човекът се обърна и се ухили насреща ѝ, стряскайки я с жълтите си зъби и огнените си очи. Изплашено, момичето се дръпна, а странният непознат избяга.

За пътешествениците това бе първият знак, че не са сами в планината.

— Ятмур! — извика Грен — Дебелациите са тук при мен. Къде си?

Обезумяла от страх, тя се втурна към него, съвсем забравила за болките в краката.

— Тук има и нещо друго — рече тя. — Едно бяло същество, диво, с големи уши и зъби.

Тримата рибари решиха, че са ги нападнали духовете на смъртта и мрака, а Ятмур и Грен внимателно се оглеждаха.

— Нищо не мога да видя в тази лапавица — рече Грен, опитвайки се да пропъди белите пращинки, прелитащи пред очите му.

Сгущени един до друг, те стояха нащрек с извадени ножове. Снегът неочаквано се превърна в дъжд, сетне внезапно спря. На един от отсрещните хълмове зърнаха около десетина бели фигури, които влачеха подобие на шейна, натоварена с торби и с един цилиндър от семенните кутийки на дългокрачковците.

Заблуден слънчев лъч пробяга по безрадостните хълмове. Сякаш изплашили се от него, белите фигури побързаха да се скрият.

Грен и Ятмур се спогледаха.

— Хора ли бяха? — попита Грен.

Тя само сви рамене в отговор. Не знаеше. Не знаеше какво означава тази дума. Бяха ли хора дебеланковците, които лежаха, заровили лица в калта? А Грен, станал толкова неразбираем

напоследък? Изглежда, гъбата му бе взела ума, нима можеше да се каже, че той продължава да е човек?

Имаше толкова много неизвестни, някои дори не можеше да изрази с думи... Но ето че слънцето отново я погали с лъчите си. Небето бе прорязано от оловни и златисти ивици. По планинските склонове се виждаха множество пещери. Можеха да се изкачат до някоя пещера и да си запалят огън. Може би имаше надежда да оцелеят...

Ятмур отметна полепналите по лицето ѝ коси и пое бавно по склона. Чувствуваше се натежала и неспокойна, но от опит знаеше, че останалите ще я последват.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ВТОРА

Животът на високия склон бе поносим, а на моменти повече от поносим, благодарение на уменията на човека да се радва и по най-дребен повод.

Сред величественния и същевременно страховит пейзаж хората се чувствуваха като истински джуджета, напълно незначителни. Природните стихии и явления се зараждаха и отминаваха, независимо от тяхната воля. Водеха скромното си съществуване, съобразявайки се с планинския скат и облаците, с калта и снега.

Потокът на времето вече не се мереше с ден и нощ, а по съвсем други признаци. С бурите, които ставаха все по-чести, с разликите в температурите, с редуването на леденостудените и горещите дъждове, които караха хората с писък да се крият в пещерите си.

Грен ставаше все по-мрачен и неразговорлив — очевидно гъбата взимаше все по-голямо надмощие над волята и мислите му. Тя си даваше сметка, че заради нейната намеса хората се бяха озовали в обстановка, твърде неподходяща за собствените ѝ планове да се разпространи; ето защо откъсваше с всички възможни средства Грен от себеподобните му.

Още едно важно събитие им помогна да мерят времето. В една бурна нощ Ятмур роди син.

Това ѝ даде сили да живее. Нарече го Ларен и беше много щастлива.

На далечен планински скат някъде на Земята Ятмур люлееше своето бебе и му пееше, въпреки че то отдавна бе заспало.

Върховете на планината се къпеха във вечно залязващото Слънце, докато в низините цареше непрогледна нощ. Тази гола и пуста територия бе сгрявана твърде рядко от случаен слънчев лъч, докато скалистите върхове, подобно на живи същества, бяха устремени нагоре към светлината.

Дори когато мракът бе най-непрогледен, той сякаш не беше абсолютен. Също както и смъртта не е абсолютна — химическите вещества на живота се трансформираха и създаваха нов живот — често пъти тъмнината е просто по-слаба светлина, царство, където се заселват същества, принудени да напуснат слънчевите, но извънредно гъсто населени райони.

Сред тези изгнаници бяха и кожокрилите, които прелетяха с бръснещ полет над главата на майката, наслаждавайки се на акробатичните си умения — спускаха се стремглаво надолу със затворени криле, после, възползвайки се от първия попаднал им въздушен поток, се издигаха нагоре. Младата майка ги показваше на своето бебе.

— Ето ги, Ларен, виждаш ли ги? Ей там долу в дерето, а сега... ето ги горе! Пак към слънцето. Виждаш ли колко са високо?

Момченцето бърчеше носле. Летците се гмуркаха, крилете им проблясваха на слънцето, преди да се спуснат сред сенките, и само след миг изскачаха, сякаш от морска вода, нагоре, чак до облаците, обвити в бронзов ореол. Те бяха част от пейзажа точно толкова, колкото и планините. Отразяваха светлината към мрачния свят долу и разсейваха сенките, докато голата земя се покриеше с игриви златисти петна.

Кожокрилите се стрелкаха именно в непостоянната граница между светлината и тъмата, хранеха се със спори, които дори в този неблагоприятен за тях район на света летяха в изобилие, изпълнявайки вечната задача на всяко живо същество да заема нови територии. Ларен протягаше ръчички и щастливо се кискаше, щастливо се смееше и майка му, която се радваше на всеки момент със своето дете.

В същия миг един кожокрил пикира по-бързо от обикновено. Изненадана, Ятмур го следеше със свито сърце дали ще успее да овладее положението. Странното създание се изви надолу, докато другарката му се носеше над него. За няколко секунди изглеждаше, че смелият летец ще се справи, но звукът от сблъсъка му със склона бе красноречиво доказателство за неуспеха!

Ятмур се изправи. От мястото си тя виждаше и неподвижната фигура, и другата, кръжаща тревожно над нея.

Оказа се, че Ятмур не е единствен свидетел на случката. От другата страна на склона към пострадалия бързаше един от рибарите,

който подвикваше нещо през рамо на другите двама. До слуха ѝ стигнаха част от думите му: „Елате и с очите си вижте падналата крило-птица!“ В чистия и прозрачен въздух всеки звук отекваше ясно и отчетливо, така че дори стъпките на хората се различаваха. Прегърнала Ларен, Ятмур наблюдаваше какво става, разтревожена от неприятното произшествие.

Към пострадалата птица проявиха интерес и други. На доста по-голямо разстояние откъм подножието още няколко фигури бързаха към птицата. Бяха около осем души, в бели одежди с остри носове и големи уши, очертаващи се ясно въпреки плътния синкав сумрак. Както обикновено, влачеха след себе си шейна.

Двамата с Грен наричаха помежду си тези хора планинци. Винаги, когато те се появяваха, бяха нащрек. Бързи, добре въоръжени, те никога не им бяха сторили нищо лошо.

Картината на тримата забързани дебеланковци, осемте високи планинци, устремили се нагоре по склона, и виещата се над своя пострадал другар птица направи на Ятмур силно впечатление. Неочаквано дори за самата себе си тя се разтревожи за тримата глупаци, с които бе преживяла толкова опасности. Притисна Ларен до гърдите си, пое въздух и силно извика.

— Хей, тумбаци! Върнете се!

Още не бе заглъхнал викът ѝ, когато първият от планинците беше изпратил първата си стрела. Бързо и без никакво колебание тя прободде кожокрилата птица във въздуха. Рибарят начело, над когото се разигра сцената, изпищя и сви глава. Ударената птица биеше немощно с криле и вече съвсем близо до земята се блъсна във водача рибар, а оттам тупна на земята.

Двете групи — на рибарите и планинците, се срещнаха.

Ятмур се обърна и побегна към пещерата, където живееха с Грен и бебето.

— Грен! — извика тя. — Моля те, ела! Ще убият тумбаците. Попаднаха в ръцете на онези с големите уши. Какво да правим?

Подпрян на скална колона, Грен се бе отпуснал със скръстени върху корема ръце. Той погледна Ятмур с безжизнен поглед и бързо притвори отново клепачи. Лицето му бе бледно и силно контрастираше с плътно надиплената около него жълтокафеникава маса, която стигаше и до врата му.

— Няма ли да направиш нещо? Какво става с теб напоследък?

— Тумбаците вече не са ни нужни — безразлично подхвърли Грен. Въпреки всичко се изправи. Тя му подаде ръка и той я пое вяло. Тя го затегли навън.

— Привързах се към тези нещастници — промърмори жената сякаш на себе си.

След като излязоха, Грен и Ятмур се загледаха към отсрещния склон.

Тримата рибари вече се връщаха обратно, повлекли след себе си повалената птица. Редом с тях крачеха планинците, които очевидно никога не се разделяха със своята шейна. Най-отгоре върху нея бе метната другата кожокрила птица. Двете групи разговаряха любезно, а тумбаците махаха оживено с ръце.

— Ти какво ще кажеш за това? — попита Ятмур.

Странна бе тази процесия пред тях. Изострените профили на планинците ясно се очертаваха на фона на склона, по който групата се изкачваше. До Ятмур достигаха откъслечни реплики от разговора им, които ѝ напомняха по-скоро на отсечен лай.

— Разбираш ли нещо, Грен? — попита тя.

Той не отговори. Гледаше само след групата, насочила се очевидно към пещерата, в която бе наредил да се настанят рибарите. Когато отминаха малката горичка от дългокрачковци, мъжете се обърнаха и посочиха към Грен. Казаха си нещо и шумно се засмяха.

Ятмур вдигна очи към младежа. Душата ѝ се сви от мъка. Каква огромна промяна бе настъпила в него.

— Говориш толкова малко, а и изглеждаш много зле, любов моя. Изминахме дълъг път, аз и ти, и нашата любов. А сега ми се струва, че си отиваш от мен. От сърцето ми към теб струи само любов, от устните ми — единствено нежност. Но ти си вече съвършено сляп и глух за всичко това. О, Грен! Мой скъпи Грен!

Ятмур го прегърна, но той се отдръпна.

— Помогни ми, Ятмур — промълви той. — Имай търпение. Болен съм. — Думите излизаха бавно и отсечено, сякаш бяха парчета лед.

— Ще се оправиш — опита се да го успокои тя. Но неочаквано сетила се за нещо друго, попита: — Какво правят тези диви планинци? Възможно ли е да бъдат приятелски настроени?

— Най-добре е да отидеш и сама да провериш — рече Грен все така мрачно. Пусна ръката ѝ и се върна в пещерата. Легна на предишното си място и отново склучи ръце на корема си. Ятмур седна на входа. Не можеше да реши какво да прави. Рибарите и планинците се бяха прибрали в тяхната пещера. Младата жена тъжно наблюдаваше движението на облаците. Заваля. Много скоро дъждът се превърна в сняг. Ларен заплака и тя му даде да суче.

Лека-полека мислите ѝ се върнаха назад към времето, когато бе щастлива и спокойна в своето племе, символ на което бе яркочервено цвете. Това червено цвете сякаш бе самата тя, както и дните на сигурност с пастирите бе самата тя. Изобщо Ятмур не се отделяше от нещата, които се случваха около нея. А опита ли се да го стори, както сега например, тя се виждаше в някаква тълпа, сред танцуващи хора или като момиче, на което е дошъл редът да отнесе ведрата до Дългата река.

Дните на червеното цвете бяха отлетели, една нова пъпка лежеше на гърдите ѝ сега. Тълпата бе изчезнала от живота ѝ. Сега бе времето на широкия жълт шал. Прекрасен топъл шал! Постоянното слънце на небосклона като благодатна топла баня, невинни крачета, щастие, непознато досега — с такива нишки бе изтъкала тя този шал. Тя ясно виждаше как го отхвърля, за да последва непознат странник, чието единствено предимство бе, че е непознат.

Неизвестността е като голям изсъхнал лист, в който всичко се сгърчва. Тя бе последвала този лист — мъничката ѝ фигура се приближи малко поизтънена — докато шалът и червените листчета на цветето се носеха от вятъра на времето. Сега вече листът се превърна в плът, която се въртеше с нея. Тя наедря и се понесе по някаква млечнобяла пътека. Червеното цвете вече бе лишено от музика, от музиката на месестия лист.

Постепенно образите напуснаха съзнанието на Ятмур. Планината отново запълни подозрението ѝ. Високите склонове застанаха срещу цветето. Планината се превърна в един-единствен склон без начало и без край, само основата му бе стъпила някъде долу в мрак и мъгли, а върхът бе обгърнат от черен облак. Мъглите и облакът проникваха до най-далечното кътче на съзнанието ѝ, като дългата ръка на злото; някак неусетно за самата себе си тя разбра, че склонът на планината е нейният собствен живот. В човешкото

съзнание няма парадокси, а само отделни моменти; в този миг на склона ярките цветя, шаловете и плътта сякаш никога не бяха съществували.

Силен гръм проехтя над действителната планина и разсея мислите на Ятмур, прогонвайки живописните картини, които се нижеха пред очите ѝ.

Тя хвърли поглед към пещерата, където лежеше Грен. Той не помръдваше. Не я погледна дори. Образите, които се изнизаха пред очите ѝ, помогнаха да стигне до прозрение, което тя отдавна търсеше: „Магическата гъба е причина за тревогите ни. Ние с Ларен сме също толкова нейни жертви, колкото и бедният Грен. Но тя се прилепи за него и сега той е болен. Настани се върху главата му, ала е проникнала и вътре. Трябва да намеря начин да се справя с нея.“

Проникването до същността на нещата не я успокои твърде. Тя загърна бебето, извади гърдата си от устата му и се изправи.

— Отивам до пещерата на тумбаците — рече тя, без да чака отговор.

Но Грен отвърна:

— Не може да носиш и Ларен в този проливен дъжд. Остави го при мен, докато се върнеш.

Ятмур прекоси пещерата. Въпреки лошата светлина, стори ѝ се, че гъбата в косите и около врата му е станала по-тъмна. Бе се разпростряла и върху челото му, което досега не се бе случвало. Внезапно отвращение се надигна у нея в мига, когато му подаваше сина си.

Тя не познаваше погледа, който той ѝ отправи изпод надвисналата над очите му гъба. Тя прочете в него странната смесица от глупост и коварство, които са винаги в основата на всяко зло. Жената инстинктивно притисна детето към себе си.

— Дай ми го, нищо няма да му се случи — настояваше Грен. — Един нов човек има много неща да учи.

Допреди малко муден и трудноподвижен, той сега скочи бързо. Тя се отдръпна рязко и гневно изсъска. Сръчно извади ножа си. Страхът бе обхванал всяка нейна клетка. Като същинско животно тя оголи зъби срещу него.

— Стой далеч!

Ларен проплака.

— Дай ми детето — настоя Грен.

— Ти не си на себе си. Боя се от теб, Грен. Седни отново! И стой далеч от мен! Чу ли?

Въпреки всичко младият мъж пристъпи към нея. Движенията му бяха някак колебливи, като че се подчиняваше и в същото време се съпротивляваше. Тя вдигна ножа, но Грен не обърна никакво внимание. Очите му бяха мътни, сякаш завеса се бе спуснала пред тях.

В последния миг Ятмур побегна. Захвърли оръжието и се спусна въвн от пещерата, стиснала здраво бебето си.

Посрещна я силна гръмотевица, която в същия миг се блъсна в планинския склон. Светкавицата изсвистя и разкъса нишка на кръстосвач, губеща се из облаците. Тъканта ѝ пламна, но дъждът бързо я угаси. Ятмур се затича към другата пещера. Не смееше да погледне назад.

Едва когато стигна входа, си даде сметка, че никак не е сигурна как ще я приемат. Късно беше да се отказва. Когато връхлетя вътре, тумбаците и планинците скочиха да я посрещнат.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ТРЕТА

Грен се отпусна на колене сред острите камъни на входа на пещерата.

Представите му за външния свят напълно се бяха объркали. Пред очите му от всички страни изникваха и се въртяха стотици мънички килийки, цяла стена, също като медна пита. Чувствуваше, че има хиляди ръце, но не можеше да избута стената. Килийките, натежали от сироп, затрудняваха движенията му. Неочаквано стената се затвори над главата му. Остана съвсем тесен процеп. Младежът се вираше през него и някъде в далечината съзря дребни, едва забележими фигурки. Едната от тях бе Ятмур: коленичила, тя махаше ръце и плачеше, че не може да стигне до него. Виждаха се и дебелите рибари. Сред останалите различи Лили-йо — водачката на старата група, а сетне и самия себе си — гърчещ се в мъки!

Миражът постепенно се замъгли и изчезна.

Нещастен, Грен се отпусна назад към стената и килийките взеха да се разтварят пред очите му като утроби, от които изтичаха отрови.

Скоро те се превърнаха в уста, лъскави кафяви уста, които произнасяха откъслечни срички. Заповядваха му също като гъбата. Нарезданията им се сипеха толкова бързо, че в началото го порази не тяхното значение, а по-скоро присъствието им. Той пищеше пронизително, докато разбра, че гъбата не говореше жестоко, а по-скоро със съжаление; едва тогава той се опита да спре треперенето си и да чуе какво му казва тя.

— Няма същества като теб сред гъсталака на Ничията земя, където живеем ние — опитваше се да му обясни гъбата. — Нашата задача бе да се грижим за оцеляването на обикновените растения там. Те съществуваха без мозък, техен мозък бяхме ние. С теб е съвсем друго. В изключително древните наслоения на мозъка ти открих много неща. Толкова време прекарах с теб и видях толкова интересни неща, че почти забравих каква бе първоначалната ми цел. Ти ме плени, Грен, точно както и аз теб. И въпреки всичко дойде време, когато се наложи да си припомня истинското си предназначение. Храних се с твоя

живот, просто нямах друг изход. В момента съм в криза, защото вече съм узряла.

— Не те разбирам — рече Грен.

— Трябва да взема решение. Скоро ще започна да се делим и трябва да пръсна спорите си; това е начинът ми за размножаване и нямам голяма власт над него. Мога да остана и тук с надеждата, че поколението ми ще оцелее в студа и влагата на тази мрачна планина. Или пък... да се прехвърля при някой нов домакин...

— Не и на моето дете.

— Защо не? Ларен е единственият ми изход. Той е млад и неподправен. Много по-лесно ще го насочвам от теб. Вярно е, че е твърде слаб, но вие с Ятмур ще бъдете около него, докато започне да се грижи за себе си.

— За нищо на света, ако ще се грижа и за теб.

Едва изрекъл последните думи, Грен получи удар право в мозъка, който го запрати в най-далечния ъгъл на пещерата.

— Вие с Ятмур за нищо на света няма да изоставите детето. Знаеш го добре, а и аз го виждам в мозъка ти. При първа възможност ще се измъкнеш от тези голи мрачни места и ще потеглиш към плодородните земи на светлината. Това отговаря и на моите планове. Времето напредва, човече, налага се да се съобразя с нуждите си. Познавайки те до най-малката подробност, признавам, че ми е мъчно за болката, която изпитваш, но за мен това е без всякакво значение. Знаеш колко важни са за мен личните ми проблеми. Налага се да имам способен и за предпочитане свършено безсъзнателен домакин, който бързо ще ме отнесе в огрения от слънце свят, за да мога да хвърля семената си там. Избрах Ларен. Подходящ изход, не си ли съгласен?

— Умирам — простена Грен.

— А не, има време — проехтя гласът на гъбата.

В дъното на пещерата, където се бяха заселили рибарите, лежеше Ятмур. Застоялият въздух, ромонът на гласовете, тропотът на дъжда отвън — всичко това я унасяше. Младата майка дремеше до сина си, настанен върху купчина сухи листа. Хапнали бяха печена птица — тук-там прегоряла, на други места — недопечена. Дали бяха и на бебето да вкуси от нея.

Когато се появи разстроена на входа на пещерата, рибарите я посрещнаха възторжено:

— Влизай, прекрасна жено! Скрый се тук от капещата влага и от сипещите се облаци. Ела, сгуши се тук на сухо и се стопли.

— Кои са тези тук? — погледна тя към осемте планинци, които се хилеха и подскачаха около нея.

Сега отблизо те ѝ се сториха много внушителни: с около една глава по-високи от хората, широкоплещести, наметнати с дълги кожи. В началото седяха зад рибарите, но сега се поотпуснаха и взеха да я обикалят, показвайки зъбите си, подвиквайки нещо на невероятния си език.

По-страшни лица Ятмур не беше виждала. Едри челюсти, ниски рунтави вежди и издадени напред носове и устни, почти като зурли. Бравите им бяха къси и жълтеникави, а по върховете на ушите им се виждаха кичури косми. Припрени и раздразнителни, те сякаш винаги бяха с разкривени лица. Всеки път, когато се опитваха да я попитат нещо, от устата им надничаха дълги остри зъби.

— Йеп, ти тук живееш, йеп? На Голям склон, йякър-якър, да? Живееш с тумбаци, да? Ти с тях, ийкър-йеп? Вие тук спиш, ядеш, лежиш? На Голям, Голям склон? — цялата тази тирада изстреля един от най-едрите планинци, докато се кривеше и подскачаше. Звуците отекваха груби и гърлени, а думите напомняха лай, ето защо тя едва-едва схвана какво ѝ казваше. — Йепър-япър, да? Ти живее тук, на Голям склон?

— Да, живея тук, в планината — промълви Ятмур най-сетне, след като успя да събере малко смелост. — А вие къде живеете? Какви сте вие?

Наместо отговор човекът насреща ококори козите си очи и се взира в нея, докато се зачервиха. Сетне той бързо затвори очи, а от устата му се понесе пискливо задавено кискане.

— Тези хора — бодлива козина, хубави бодливи богове, жено — обясняваха тумбаците. В надпреварата си час по-скоро да ѝ разкажат какво им тежи на душата, те подскачаха пред нея. — Викат им бодливата козина. Те са наши богове, защото тичат бързо по склона и искат да са наши богове, богове на стари тумбести момчета. Те са добри богове, силни и добри, жено. А пък имат и опашки.

Последното изречение бе изкрещяно с възторг. Те се понесоха из пещерата с викове и подскоци. Наистина едва сега Ятмур забеляза, че от задните части на планинците стърчаха под странен ъгъл някакви опашки. Рибарите ги гонеха и се опитваха да ги хванат, за да ги целунат. Ятмур се отдръпна стъписана. До този момент Ларен бе мълчал с широко отворени очи. Сега вече не издържа и зарева с цяло гърло. Танцуващите започнаха да го имитират, припявайки нещо свое.

— Дявол скача на Голям склон, на Голям склон. Зъби, много зъби хапят, късат, дъвчат и деня, и нощя. Тумбачести мъже пеят и се радват на своите богове. С бодлива козина са те. За колко много зли неща може да се пее! Яж, хапи и пий, когато дъжд се лее! Ай-ай-йе!

И докато препускаха в кръг, един от мъжете грабна Ларен от ръцете на майката. Тя извика, но изплашеното зачервено лице префуча край нея и изчезна тутакси. Планинците го подхвърляха насам-натам. Първо нагоре, после надолу, ту докосваше тавана, ту почти забърсваше земята. Бодливите кожи се заливаха от смях.

Вбесена, Ятмур скочи върху гърба на най-близкия планинец. Под пръстите си усети яките мускули на тялото му. Сепнат, той се извърна и заби двата пръста на сивата си ръка в ноздрите на младата жена. Режещата болка почти я заслепи. Тя се препъна назад и се строполи. Мъжът се хвърли върху нея. В същия миг и останалите се спуснаха отгоре им.

Това спаси Ятмур. Планинците започнаха да се налагат един-друг и съвсем забравиха за нея. Тя пролази встрани и откри Ларен да лежи здрав и читав на земята. Заплака от облекчение и го прегърна. Той, разбира се, също се разплака. Майката уплашено се озърна, но бодливите кожи бяха забравили и кавгата, и нея и се готвеха да пекат втората кожокрила птица.

— Махни дъжда от очите си, прекрасна жено! — утешаваха я дебелациите, скупчили се около нея. Те я потупваха, опитваха се дори да я погалият по косите.

Малко стъписана от тяхната фамилиарност в отсъствието на Грен, Ятмур ги попита:

— Как е възможно вие, които толкова се бояхте от мен и Грен, да не се страхувате от тези ужасни същества? Не виждате ли колко са опасни?

— А ти не виждаш ли, че те имат опашки? Само хора с опашки може да са богове на нас, тумбачестите мъже.

— Те ще ви убият.

— Наши богове са, радост ще е за нас да умрем от тяхната ръка. Така е, имат и зъби, но и опашки.

— Вие сте като деца, а те са опасни.

— Така си е. Острите зъби на бодливи козини са страшни. Но зъбите не казват лоши неща като теб и човека мозък Грен. По-добре е да умреш весело!

Скупчени около нея, рибарите закриваха полезрението ѝ и тя се принуди да наднича над раменете им, за да види какво правят бодливите кожи. За момента те бяха утихнали, заети да късат и дъвчат печената птица. От време на време си подаваха голям кожен мех, от който отпиваха поред. И помежду си те бърбеха едва разбираемо за чужд човек.

— От колко време са тук? — попита тя.

— Често седят в пещерата, защото ни обичат — обади се един рибар, докато я галеше по рамото.

— Посещавали ли са ви и друг път?

Кръглите лица насреща ѝ се ухилиха.

— Идвали са и преди. А ти и ловецът Грен не обичате прекрасните тумбаци мъже и ние плачем на Големия склон. Бодливите кожи ще ни заведат при едно голямо зелено дърво, така казаха.

— Значи ще ни напуснете?

— Ще си заминем и ще ви оставим на студения и тъмен Голям склон, където и лошо, и тъжно. А ние ще отидем на зелено място с дърво майка, където склоновете не се движат.

На Ятмур ѝ стана горещо. В пещерата беше задушно, Ларен не спираше да хленчи и младата жена се почувствува смутена и обърквана. Накара ги да разкажат всичко отново и те на драго сърце го сториха.

От доста време насам Грен не можеше да скрие неприязънта си към дебелиите им спътници. Тази появила се отскоро зурлеста раса им бе предложила да ги отведе при някое от дърветата, които едновременно заробваха и хранеха тумбачестите мъже. Инстинктивно Ятмур усещаше, че не може да се вярва на дългозъбите планинци, но как да го обясни на рибарите! Разбираше, че много скоро ще остане сама с Грен в планината.

Натъжена от това и много други неща, за които междуременно се сети, тя заплака.

Мъжете се опитаха да я успокоят кой с каквото може — едни надничаха в очите ѝ, други потупваха гърдите ѝ, гъделичкаха я или закачаха бебето. Ятмур беше толкова нещастна, че не оказа никаква съпротива.

— Ще дойдеш с нас в зеления свят, прекрасна жено, пак ще бъдеш далеч от Големия склон, а и ние ще сме там — бърбреха те. — Ще видиш какви хубави сандвичи ще правиш с нас.

Окуражени от апатията ѝ те посегнаха и към по-интимни части от тялото и Ятмур все така не се съпротивляваше и когато елементарната им похотливост беше задоволена, те се оттеглиха и я оставиха сама в ъгъла. След известно време един от рибарите ѝ донесе парче печен кожокрил, което тя на драго сърце изяде.

„Грен ще убие бебето ми с тази гъба, мислеше си тя, докато дъвчеше унило. Заради Ларен трябва да използвам случая и да избягам с рибарите.“ Взела решение, тя се успокои и заспа.

Събуди я плачът на бебето. Погрижи се за него и надникна навън. Както обикновено, посрещна я обичайният сумрак. Дъждът бе спрял, но гръмотевиците все така трещяха, сякаш се търкаляха между земята и струпаните облаци. Всички в пещерата спяха, скупчени един връз друг, напълно глухи за шума отвън. Главата на Ятмур се цепеше от болка и тя си помисли, че никога няма да може да заспи, ала миг след като Ларен се сви до нея, очите ѝ се затвориха и тя се унесе.

Следващия път я стресна подобният на лай говор на бодливите кожи. Нещо ги бе разтревожило и те стояха пред входа на пещерата.

Ларен спеше. Ятмур остави детето върху сухите листа и отиде да види какво се бе случило. Бодливите кожи бяха нахлупили на главите си кратуни, в каквито тя обикновено готвеше, за да се предпазят от завалелия отново дъжд.

Бяха пробили дупки в кратуните за ушите, очите и зурлите си. Своеобразните им шлемове, оцветени различно, бяха прекалено големи за косматите им глави и полюшвайки се, напомняха на счупени кукли. Това съвсем не правеше собствениците им по-малко страшни.

Щом Ятмур излезе навън, един от планинците изскочи пред нея и препречи пътя.

— Яграпер, ти стой да спиш в пещера, майка жена. Излизаш във рап-яп-дъжд и — лоши неща, дето не обичам. И ние хапе, и къса, и хапе. Бррр, добре е ти стои далеч от зъби и очи.

Ятмур се изскубна от ръцете му. Дъждът трополеше силно по кратуната шлем и тя почти не разбра думите на планинеца, които се смесваха с ръмженето, „рап-япането“ му.

— Но защо? Да не би да се страхувате от мен? Какво става? — настояваше тя.

— Може да сбъркаме юм яп и да хванем теб! Гррр, тогава лошо.

Човекът изтика жената, без да дава повече обяснения, и бързо се върна при своите. Те водеха дълъг спор за стрели и лъкове. Рибарите се въртяха край тях и сочеха нещо по склона.

Причина за цялата тази суматоха бе група странници, които приближаваха пещерата. Силният дъжд намаляваше видимостта и колкото и да се взираше, Ятмур не можеше да различи повече от двама души. След малко ѝ се стори, че са трима. Колкото и да бяха те, тя не проумяваше кои можеха да бъдат... очевидно бодливите кожи знаеха.

— Ловци убийци, ловци убийци — не спираха да повтарят те и все повече се разгневяваха.

Триото, което приближаваше, колкото и странно и необикновено да изглеждаше отдалеч, не изглеждаше заплашително дори за Ятмур. Но планинците подскачаха вече от нетърпение, двама-трима дори се бяха прицелили.

— Ловци убийци! Ти, яп, ти млъквай, жено, и не пречи! — едва разбираемо викаха планинците. Един от тях се затича към нея и я блъсна силно в рамото с шлема си кратуна. Изплашена до смърт, Ятмур се обърна и побегна.

Очевидно не беше в състояние да се справи с бодливите кожи, но може би Грен или гъбата щяха да успеят. Тя тичаше през локвите и калта към пещерата и, без много да му мисли, се втурна вътре.

Прикрит до самия вход, вътре я чакаше Грен. Ятмур мина покрай него и едва тогава осъзна, че странната фигура е нейният любим. Той застрашително пристъпи към нея.

Стъписана от неочакваното му появяване, тя се разпищя с широко отворена уста.

Сега гъбата бе вече почти черна и така се бе разпростряла, че скриваше напълно лицето на Грен, само очите му проблясваха

заплашително.

Младата жена падна на колене. Това бе единственото, което успя да стори, не можейки да откъсне очи от огромното гъбесто образувание по раменете на Грен. Почувствува се напълно обезсилена.

— О, Грен! — прошепна тя.

Той се наведе и грубо я сграбчи за косите. Болката проясни мислите ѝ, и макар че трепереше като възвишение под свличащи се земни маси, самообладанието не ѝ измени.

— Грен, гъбата те убива — прошепна тя.

— Къде е бебето? — попита той. Въпреки че гъбата му пречеше, в гласа му се усещаше и още по-голяма отдалеченост, някакво кълтене, което още повече я изплаши. — Какво си направила с бебето, Ятмур?

— Ти изобщо не приличаш на себе си — отклоняваше тя колкото можеше вниманието му. — Какво се е случило, Грен? Знаеш, че не те мразя, кажи ми, за да те разбере.

— Защо не донесе бебето?

— Наистина не си вече Грен. Ти си вече почти гъба, нали? Ти говориш с нейния глас.

— Ятмур, имам нужда от детето.

Изправяйки се на крака, въпреки че той продължаваше да я държи за косите, тя каза с възможно най-спокоен глас.

— Кажи ми за какво ти е Ларен?

— Бебето е мое и аз се нуждаю от него. Къде си го оставила?

Тя посочи към дъното на пещерата.

— Не бъди глупав, Грен. Лежи си там зад теб и спи.

Той извърна глава и в този миг тя се измъкна: стрелна се изпод ръката му и с ужасен писък побегна.

Навън я посрещна дъждът и цялата обстановка бързо я върна към действителността, която бе напуснала минута преди това. Право пред нея на фона на склона се бяха очертали трите фигури, които бодливите кожи бяха нарекли ловци убийци. Но групата около шейната се виждаше ясно — дебелите рибари и планинците бяха застинали неподвижно, с обърнати към нея глави.

Ятмур се спусна към тях щастлива, че все пак има при кого да отиде. Едва тогава се извърна назад.

Грен я бе последвал и сега се бе спрял пред входа на пещерата. Постоя така нерешително, после се обърна и се отдалечи. Бодливите

кожи се разбъбраха развълнувано, очевидно гледката им бе направила силно впечатление. Възползвайки се от това, Ятмур посочи с пръст към Грен и рече:

— Ако не ми се подчинявате, този ужасен мой приятел ще дойде и ще ви изгълта всички. А сега оставете онези хора да се приближат и няма да ги докосвате, докато не се опитат да ви причинят нещо лошо.

— Ловци убийци не, йеп яп, добри! — развълнуваха се планинците.

— Правете каквото ви казвам или онзи с лицето гъба ще ви изгълта заедно с ушите и кожата ви.

Трите фигури в далечината бавно пристъпваха. Двете бяха очевидно човешки същества, макар и твърде слаби. На мъждивата светлина не се виждаха никакви подробности. Силуетът, който най-силно заинтригува Ятмур, пристъпваше отзад. Макар да беше на разстояние само една-две крачки от тях, ясно се виждаше, че е значително по-висок и сякаш имаше още една глава, опашка и държеше ръцете си над черепа. Ала нищо положително не можеше да се каже, защото дъждът размазваше очертанията и същевременно обграждаше с ореол странната фигура.

Подлагайки на изпитание нетърпението на Ятмур, групата спря. Тя им подвикна да побързат, но те сякаш не я чува. Стояха съвършено неподвижни под лееция се като из ведро дъжд — една от фигурите започна да се размива, стана прозрачна и... изчезна!

Видимо стреснати от заплахите на Ятмур, и рибарите, и бодливите кожи бяха млъкнали. Когато фигурата се стопи пред очите им, те зашумяха, но като че ли не отдадоха особено значение на този факт.

— Какво става там? — подвикна Ятмур на един от дебелациите.

— Много странно нещо, за да си го кажем, хубава жена. Дори няколко странни неща! В този отвратителен и мокър дъжд приближават две привидения и един ловец убиец! Бодливите кожи имат много и лоши предчувствия.

Ятмур нищо не разбра.

— Кажи на ония бодливци да млъкнат — извика тя ядосано — Върнете се в пещерата. Аз ще се срещна първа с непознатите.

— Добрите бодливи богове не искат да направят това, което искаш ти, дете нямаш опашка — отговори рибарят, но Ятмур се

престори, че не го чува.

Тя пристъпи напред с протегнати ръце и разтворени длани, за да покаже, че няма лоши намерения. Гръмотевиците все така се блъскаха в хълмовете, но дъждът намаля и спря. Сега тя вече по-ясно различаваше двете фигури, които за нейна огромна изненада отново нараснаха на три. Някакъв размит силует край тях стана по-плътен и сякаш изведнъж вместо него там се оказа слаб човек, който бе впил поглед в Ятмур подобно на своите спътници.

Доста смутена от тези изчезвания и появявания, Ятмур поспря. Едрата фигура се придвижи напред, избутвайки останалите.

— Същества от света на вечната зеленина, Содал Йе от племето на ловците-убийци идва при вас с истината. Гответе се да я приемете!

Гласът му бе сочен и дълбок, сякаш бе минал през мощни гърла. Потопени в звуците му, двамата му спътници също пристъпиха напред. Ятмур вече ясно виждаше, че те са две жени — напълно голи, с изключение на няколко татуировки по тялото, и със съвършено безизразни лица.

Чувствувайки, че трябва да направи или да каже нещо в отговор, Ятмур се провикна:

— Ако идвате в мир, бъдете добре дошли в нашата планина.

Едрата фигура избухна в странна смесица от възмущение и презрение.

— Ти не притежаваш тази планина! Планината, Големият склон, нещастната растителност и скалите притежават теб! Земята не е твоя, ти си създание на земята!

— Твърде отдалеч тълкуваш думите ми — отвърна ядосана Ятмур. — Кой си ти?

— Всяко нещо трябва да се тълкува отдалеч! — гласеше гръмогласният отговор, но младата жена вече не го слушаше. Обърнала се бе към бодливите кожи, които очевидно се готвеха да си отиват. Бутаха се, мърмореха и хвърляха разни неща върху шейната.

— Вземете ни с вас, нека поне да тичаме до прекрасната ви пързалияща се дъска! — викаха рибарите развълнувано и дори се хвърляха в калта пред яростните на вид свои богове. — Молим ви, убийте ни с прекрасната смърт или ни вземете да се махнем от този голям склон. Искаме да се махнем от Големия склон и от тези сандвич

хора и онзи гръмогласния ловец убиец. Вземете ни, вземете ни, жестоки и прекрасни богове.

— А, не, не! Гъп, гъп, вървете си, отпуснати торби! Сега ще си отидем и бързо ще се върнем за вас — викаха един през друг бодливите кожи.

Настана оживление. Въпреки привидния хаос и объркване, бодливите кожи предприеха организирано своето отстъпление — ту бутаха, ту викаха по шейната, крещяха или бърбяха нервно, изобщо правеха каквото бе необходимо. Подхвърляха кратунените си шапки, улавяха ги и с бързи стъпки се отправяха към мрака, долу в долината.

Изоставените тумбащи оплакваха съдбата си и започнаха да отстъпват към пещерата, като внимаваха да не поглеждат към новодошлите. Тъкмо планинците се отдалечиха, и Ятмур чу плача на своето бебе. Забравила всичко друго, тя се спусна да види какво става. Синът ѝ я посрещна с щастливо гукане и тя го вдигна, за да излезе с него и да продължи разговора си с едрата фигура.

Едва появила се на входа на пещерата, онзи срещу нея занарежда отново:

— Острозъбите бодливокожи мъже избягаха от мен. Истински идиоти! Нищо повече, животни с бръмбари в главата. Не искаха да чуят словото ми, но рано или късно ще се наложи да ме изслушат. Тяхната порода ще бъде заличена с едно духване.

Докато човекът говореше, Ятмур успя да го разгледа по-добре и с всеки миг удивлението ѝ растеше. Не ѝ беше много ясно точно какво същество представлява с огромната си глава и увиснала долна устна, която сякаш трябваше да прикрие липсата на брадичка. Макар извити, краката му бяха като на човек. Ръцете му бяха неподвижно закрепени зад ушите и по всичко личеше, че гърдите му са силно окосмени. Забеляза, че зад него виси дълга опашка.

Двете татуирани жени до него стояха безучастни, празните им погледи бяха вперени напред. Те очевидно не искаха да извършат по-голямо физическо усилие от дишането.

Гигантската фигура на мъжа млъкна за малко и вдигна глава към скритото от облаци слънце.

— Ще седна — рече той. — Намерете ми удобен камък, жени. Скоро небето ще се проясни и тогава ще видим онова, което има да се види.

Заповедта не беше отправена към Ятмур или към дебелиите рибари, които почти бяха стигнали входа на пещерата, а към татуираните жени. Те го гледаха тъпо и безразлично, докато наближи.

Край тях се виждаше едър камък с гладка повърхност.

Странното трио спря именно до него. Едрата фигура се раздели на две. Първата половина се просна върху камъка, а другата остана попрегърбена встрани.

Ятмур прозря какво става в действителност и зяпна от изненада, без да обръща внимание на хленча на рибарите зад нея, които един през друг се опитваха да минат през тесния вход на пещерата. Едрата фигура, или ловецът убиец, както бодливите кожи го наричаха, се състоеше от две отделни същества? Едрият, чиято физиономия много приличаше на риба, наподобяваща делфините, които бе срещала по време на пътешествията си в океана, — бе носен от друг — по-възрастен човек.

— Но ти си двама души! — възкликна тя.

— Няма такова нещо! — рече приличащият на делфин от мястото; на което се бе настанил. — Името ми е Содал Йе, най-великият от всички содали от вида на ловците убийци, Пророк на Тъмната страна на планината, който ви носи истинското слово. Притежаваш ли разум, жено?

Двете жени пристъпиха до мъжа, който изрече тези думи, и замахаха безмълвно ръце около него. Едната само изсумтяваше от време на време. Очевидно мъжът бе носил доста дълго тежкия си товар. И сега, останал без него, той продължаваше да стои приведен, с вперени в земята очи, подобно на статуя на униетието с вдигнати нагоре измършавели ръце. Рядко помръдваше.

— Попитях те имаш ли разум, жено? — обади се отново онзи, който се нарече Содал Йе. — Говори, докато все още имаш такава възможност.

Ятмур откъсна очи от страшната гледка, която представляваше носачът.

— Какво търсиш тук? Дошъл си, за да бъдеш полезен, така ли?

— Думи на обикновена жена!

— Твоите жени, изглежда, не са много разговорливи.

— Те не са хора. Не могат да говорят. Не си ли срещала никога араблери, племето на татуираните? А и защо питаш Содал Йе за

помощ? Аз съм пророк, а не слуга. Да не би да си в затруднение?

— Много сериозно при това. Моят другар...

Содал Йе плесна с една от перките си.

— Спри. Не ме занимавай с приказките си. Содал Йе има много по-важна работа — да наблюдава небето, морето, в което плува мъничкото зрънце Земя. А и Содал е гладен. Нахрани ме и ако мога, ще ти помогна. Моят мозък е най-могъщото нещо на тази планета.

— А твоите спътници не са ли също гладни? — попита Ятмур, оставайки глуха за самохвалството му.

— Не се грижи за тях, жено. Ще хапнат остатъците от храната на Содал Йе.

— Ще те нахраня, ако се съ согласиш да ми помогнеш.

И без да обръща повече внимание на новата реч, в която той се впусна, Ятмур се засуети да намери нещо за ядене. Усетила бе, че за разлика от бодливите кожи ще успее да се справи с това странно създание. Надуто и интелигентно, то бе в същото време доста уязвимо. Достатъчно бе да убие носача му и Содал Йе беше загубен, естествено, щеше да прибегне до това, ако се наложеше. За нея бе истинско щастие да срещне най-сетне човек, с когото можеше да разговаря от позиция на силата; към содала изпитваше единствено добронамереност.

Рибарите винаги се държаха майчински грижовно с Ларен. Подаде им го и след като се увери, че те с радост се заемат да го забавляват, започна да събира храна за необикновените си гости. От косата ѝ се стичаше пот, дрехите ѝ започнаха да съхнат по нея, но тя не обръщаше внимание.

Натъпка остатъците от пира на бодливите кожи в една кратуна — семена от дългокрачковци, орехи, пушени гъби, плодове от нискостеблената растителност наоколо. В пещерата точно под една пукнатина в тавана се бе събрала вода в поставената нарочно кратуна и тя му я занесе.

Содал Йе все така лежеше на своя камък, облян в призрачната светлина наоколо, с поглед, впит в слънцето. То бе променило формата си. Пречупено през атмосферата, сега то изглеждаше елипсовидно. Но не атмосферата бе причина за грамадното червено-бяло крило, което се бе образувало в единия му край, с размерите почти на своя „родител“.

— Благословената светлина има вече криле, с които ще отлети от нас! — възкликна Ятмур.

— Все още си в безопасност, жено — заяви Содал Йе. — Това съм го предвидил. Не се безпокой. По-полезно за всички ще бъде, ако ми донесеш храната. Когато ти разкажа за пламъците, които ще погълнат нашия свят, ще ме разбереш, но преди да говоря, трябва да се нахраня.

Младата майка жена не можеше да откъсне очи от необикновената гледка над главата ѝ. Центърът на бурята се бе преместил от зоната на сумрака към районите с могъщата смокиня. Млечнобели облаци се трупаха над върховете на дървото и слънцето ги багреше в розово. Светкавиците почти не спираха. Над всички висеше странно изкривеното слънце.

Точно в този момент една от жените на новодошлия започна да изчезва. Ятмур така се стъписа, че едва не изпусна кратуните. Много скоро от жената остана само белезникава сянка и татуировките ѝ, подобни на безсмислени черти. Скоро и те се стопиха.

Не мина много и татуировките се появиха отново, а след тях и жената, мършава както преди, с празен поглед. Тя даде знак на другата жена. А тя на свой ред се обърна към содала и отрони някакви звуци.

— Е, добре! — обади се той. — Разумна си била и не си отровила храната, така че ще я изям.

Жената, промълвила нечленоразделните звуци, пристъпи напред, пое кратуните и ги отнесе на содала. Бъркаше с пръсти в съда и хвърляше храната в устата му. Той ядеше лакомо и шумно. Спря само веднъж, за да изпие няколко глътки вода.

— Кой сте вие? И откъде идвате? Какви сте? Как така изчезвате? — питаше Ятмур.

— Мога да ти кажа и много, и малко неща. Трябва да знаеш също, че единствено тази жена умее да „изчезва“, както ти се изразяваш. Остави ме да се нахраня. Помълчи малко.

Той най-сетне свърши.

На дъното на кратуната бяха останали няколко трохи, които жените хапнаха сдържано, дръпвайки се встрани. С тях нахраниха и прегърбения си спътник, чиито ръце бяха все така високо вдигнати, сякаш парализирани.

— Сега вече съм готов да чуя твоята история — обяви содалът — и да ти помогна, стига да мога. Трябва да знаеш, че произхождам от най-мъдрата раса на тази планета. Нейните представители населяват просторните морета и множество не така интересни земи. Аз съм пророк, Содал на Най-висшето Познание и съм готов да ти помогна, ако преценя, че си заслужава.

— Ти си удивително горд — рече тя.

— Че какво е гордостта на фона на загиващата Земя? Разкажи глупавата си история, майко, ако изобщо възнамеряваш да я поделиш с мен.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТА

Ятмур искаше да разкаже на содала своите затруднения с Грен и гъбата. Но тя не умееше да се изразява, нито можеше да подбере фактите, ето защо направо му разказа цялата си история. Започна с детството си при пастирите, обитаващи граничния район между гората и Черното гърло, спомена за пристигането на Грен и приятелката му Пойли, разказа и за нейната смърт, за странствованията им след това, докато съдбата в лицето на развълнуваното море не ги захвърли на бреговете на Големия склон. Най-накрая разказа за раждането на своето бебе и за надвисналата над него заплаха.

През цялото време содалът на ловците убийци слушаше излегнат на камъка с привидно безразличие, долната му устна бе увиснала толкова, че разкриваше оранжевите крайчета на зъбите му. До него, съвършено безразлични към всичко, което ставаше наоколо, на тревата лежаха татуираните жени. Край тях носачът продължаваше да стои като истукан с вдигнати ръце. Погледът на содала изобщо не се спираше върху тях, а се рееше някъде във висините.

— Ти ми разказа извънредно интересна история. Чувал съм отделни неща, подобни на онова, което ти се е случило в един или друг период. Сега, когато ги сравнявам и нареждам едно до друго, благодарение на своята изключителна интелигентност мога да създам истинска картина на този свят в последните етапи на неговото развитие.

Възмутена, Ятмур скочи.

— Ти знаеш ли, че с един удар мога да те сваля на земята, противна рибо! — развика се тя. — Само това ли можеш да кажеш, след като ми предложи помощ?

— Мога да ти кажа още много неща, дребно човешко създание. Само че проблемът ти е толкова прост, че за мен той не значи почти нищо. И преди съм срещал такива гъби и макар да са много интелигентни, имат няколко слаби места, които всеки с моя интелект би доловил.

— Моля те, кажи бързо какво предлагат.

— Имам едно-единствено решение — ще повериш бебето си на Грен, щом го поиска.

— И дума да не става!

— Но ще трябва. Не бягай. Ела да ти обясня.

Ятмур не хареса особено плана на содала. Зад самомнението и надутостта се криеше силна личност. Присъствието му наистина беше внушително. Дори фактът, че предъвкваше думите си, ги правеше необорими; ето защо волю-неволю Ятмур прие да участва.

— Не смея да отида в пещерата и да застана лице в лице с него.

— Тогава накарай твоите приятели дебелаци да го доведат — нареди содалът. — И побързай. Пътувам в името на Съдбата, господар съм, на чиито плещи лежат прекалено много грижи, за да се занимавам с твоите проблеми.

Проехтя трясък на гръмотевица, сякаш някакво гигантско създание даваше знак, че е съгласно с думите му. Ятмур тревожно погледна към слънцето, на което все така стоеше като закачено огненото перо, след което се запъти към тлъстичките си приятели.

Те се въргаляха в прахоляка и калта и си бърбеха безгрижно. Когато влезе в пещерата, единият от тях вдигна шепа пръст и я хвърли срещу нея.

— Преди не идваше в тази пещера, а сега вече е твърде късно да оставаш тук, жестока сандвич жена! А онзи грозен човек риба не е приятна компания, нали? Не искаме да участвуваме в нея. Нещастните тумбачести мъже не те искат тук... иначе бодливите кожи ще те изхрускат.

Тя спря. Яд, разкаяние и страх се надигнаха в душата ѝ.

— Вашите неприятности едва сега започват, ако наистина мислите това, което казахте. Знаете, че винаги съм искала да бъда ваша приятелка.

— От теб идват всичките ни неприятности! Махай се бързо!

Тя заотстъпва към изхода, а оттам към пещерата, където лежеше Грен, и докато се отдалечаваше, виковете на тумбаците я настигнаха. Тя така и не разбра дали съжالياха за поведението си, или ги беше яд. Недалеч от нея тресна светкавица. Ларен подскочи в ръцете ѝ.

— Лежи си спокойно! — остро му рече тя. — Нищо няма да ти направи!

Завари Грен проснат в дъното на пещерата, където го бе видяла и последния път. Поредната светкавица освети кафявата маска, от която надничаха само очите му. Той не помръдваше.

— Грен!

Момчето все така нито мърдаше, нито говореше.

Трепереща от напрежение, разкъсвана между любов и омраза, тя се наведе нерешително към своя любим и при следващата светкавица махна с ръка пред очите си, сякаш искаше да изтрие нечий образ.

— Грен, ако искаш, ще ти дам бебето.

Най-сетне той трепна.

— Ела да ти го дам навън. Тук е твърде тъмно.

Едва изрекла тези думи, тя се оттегли вън от пещерата. Усети, че стомахът ѝ започва да се бунтува пред трудното решение. Над влажните склонове играеха слънчевите лъчи и те сякаш се изплъзваха изпод краката ѝ. Ловецът убиец все така бе излегнат на своя камък. Край него лежаха вече празните кратуни. Тъжният носач бе с все така високо вдигнати нагоре ръце и забити в земята очи. Ятмур се отпусна тежко на земята с гръб към камъка, полюшвайки Ларен в скута си.

След малко Грен излезе от пещерата.

Бавно, с омекнали колене той приближи до нея.

Младата жена не можеше да разбере от какво се поти така обилно — от топлината или от напрежение. Боеше се да погледне лицето му и стисна очи. Отвори ги едва когато усети, че той е наблизил и се навежда над нея и детето. Момченцето протегна доверчиво ръце към него.

— Разумно момче! — обади се Грен с необикновения си глас. — Ще бъдеш друго, по-различно дете. А аз никога няма да те изоставя.

Ятмур така беше се разтреперила, че всеки миг можеше да изпусне детето. Приклепнал на колене, Грен се беше навел съвсем ниско и тя долавяше стипчивата миризма на гъбата, която се излъчваше от него. Премрежила очи, тя зърна, че гъбата по лицето му започна да се движи.

Увисна над лицето на Ларен и всеки миг щеше да се отпусне върху него. В полезрението ѝ се вместиха и гъбестите спори, и част от големия камък, и една от празните кратуни. Сигурна бе, че всяко

поемане на дъх се откъсва с писък от гърдите ѝ, и нищо чудно, че Ларен се разплака. Кафявата маса около лицето на Грен продължаваше да се спуска бавно надолу като твърдо тесто.

— Сега! — провикна се Содал Ёе категорично.

Ятмур протегна кратуната напред над главата на детето. Гъбата тупна на дъното, точно както содалът бе предвидил. Грен се люшна назад, а истинското му отдавна забравено лице се стърчи от болка. Светли петна играеха пред очите на Ятмур, която чу, че някой изпищя, без да познае собствения си глас, и загуби свят.

Две планини се сблъскаха с трясък пред очите ѝ подобно на мощни челюсти, щракнали около детето ѝ. Когато дойде на себе си, Ятмур се изправи бързо.

— Значи не си умряла — обади се ловецът убиец. — Ако обичаш, стани и укроти детето си, защото моите жени не могат да се справят.

Беше невероятно, че почти всичко си беше както преди. Само гъбата лежеше на дъното на кратуната, а до нея се виждаше отпуснато лице на Грен. Содал Ёе бе на своя камък. Двете жени се опитваха безуспешно да успокоят Ларен. Ятмур се изправи и пое сина си, поднасяйки гърдата си към него, той захапа лакомо зърното и млъкна. Този допир постепенно овладя треперенето ѝ.

Тя се наведе над Грен.

Той извърна лице към нея, усетил допира на ръката ѝ върху рамото си.

— Ятмур — промълви най-накрая той.

Сълзи на слабост изпълниха очите му. По кожата на раменете му, по главата и лицето му там, където пипалата на гъбата бяха пробивали кожата, личаха червени точки.

— Отиде ли си? — попита той, а гласът му си беше вече неговият.

— Ето, виж я. — Със свободната си ръка тя вдигна кратуната, така че той да може да види съдържанието ѝ.

Грен дълго разглежда все още живото създание, което се бе отпуснало и приличаше на изпражнение. Върна се в спомените си назад, към времето, когато гъбата се появи в живота им в горите на Ничията земя, към събитията, които бяха преминали като насън:

пътуването през непознати земи, приключенията им и най-вече новите познания, които до този момент не бе подозирал, че носи в главата си.

Знаеше добре, че всичко това се дължи на гъбестото създание, което в момента не бе способно на нищо и приличаше на прегоряла храна; спомни си колко окрилен се чувствуваше, когато за първи път разбра големите си възможности. Едва когато нуждите на гъбата влязоха в противоречие с неговите, нещата се влошиха, което на моменти буквално го влудяваше. Стигна се дотам, че вече собственият му живот се оказа застрашен.

Но всичко бе свършило. Паразитът бе победен. Никога вече нямаше да чуе вътрешния глас, който идваше от гъбата и отекуваше в главата му.

В този миг го обзе усещането за самота много повече, отколкото тържествуващото чувство за победа. Той започна бързо и трескаво да се рови в паметта си. Тя все пак ми остави нещо добро, рече си той. Мога да преценявам, мога да заповядвам на мозъка си, помня на какво ме е учила... а то бе толкова много.

Струваше му се, че въпреки бъркотията, която гъбата бе причинила в мозъка му, той сега се бе превърнал от малка локва в истинско живо море. Грен погледна съдържанието на кратуната с известно съжаление.

— Не плачи — чу той гласа на Ятмур. — Здрави сме. Всички вече сме добре, ти също ще си добре.

Грен се изсмя пресекливо.

— Разбира се, че ще съм добре — съгласи се той. Опита се да изкриви лице в усмивка и я помилва по ръката. — Всичко ще се оправи.

В същия миг падна като мъртъв на земята. Заспа като труп.

Когато Грен се събуди, Ятмур бе заета с Ларен, който крещеше от удоволствие, докато го къпеха в студената вода на планинския поток. Край нея бяха и татуираните жени, които носеха вода, за да поливат ловеца убиец върху камъка. До него с все така вдигнати нагоре ръце стоеше носачът. Нямаше и следа от дебелите рибари.

Грен се изправи в очевидно по-добро настроение. Лицето му бе подпухнало, но мислите му бяха съвсем бистри. Какво бе тогава

треперенето, което го бе събудило? С крайчеца на окоето си зърна каменния поток, който се спускаше по склона. По-нататък носеше водите си още по-широк поток.

— Има земетресение — обади се Содал Йе глухо. — Говорих за това и с Ятмур, но я предупредих, че няма защо да се тревожи. Краят на света си върви по план, точно по моето предсказание.

— Имаш силен глас, рибешко лице. Кой си ти?

— Освободих те от оная гъба, готова да те погълне, малки човече, защото аз съм Содал и Пророк на Тъмната страна на планината и всички дебери на планината слушат онова, което казвам.

Грен все още мислеше над думите му, когато Ятмур приближи:

— Толкова дълго спа, откакто гъбата те напусна — рече тя. — Ние също поспяхме, а сега да се приготвяме за път.

— За път ли? Къде ще ходим?

— Ще кажа и на теб, както казах на Ятмур — обади се содалът, примигвайки срещу водата, която жените хвърляха отгоре му. — Посветил съм живота си да пътувам из тези планини и да разпространявам Словото за Земята. Настъпи време да се върна в Щедрия басейн, където живеят хората от моята раса, за да събера нови знания. Басейнът се намира на границата на Вечния сумрак. Ако дойдете с мен, оттам ще можете лесно да стигнете до вашата голяма гора. Ще ви бъда водач, а вие ще се грижите за мен по пътя.

Забелязвайки колебанието на Грен, Ятмур рече:

— Знаеш, че не може да останем повече на Големия склон. Дойдохме тук против волята си. Сега, когато имаме възможност да си отидем, не можем да я изпуснем.

— Щом имаш желание, така да бъде, макар че много съм уморен от това вечно странствуване.

Земята отново потрепера.

— Трябва да напуснем планината, ако не искаме тя първа да ни напусне — промълви Ятмур, без да съзнава колко права можеше да се окаже. — Трябва да се опитаме да принудим тумбаците да дойдат с нас. Останат ли, бодливите кожи ще ги унищожат.

— А, не — обади се Грен. — Достатъчно грижи ни създадоха. Нека останат тук тези нещастници. Не ги искам.

— И тъй като те също не желаят да дойдат с нас, въпросът е решен — обади се содалът и плясна опашка. — А сега да вървим,

защото не мога да чакам повече.

Никой нямаше кой знае какво да взема. Те бяха същински деца на природата. Подготовката им за път се заключаваше в проверка на оръжието, в събирането на малко храна и един прощален поглед в пещерата, в която се бе родил Ларен.

— Какво ще правим с гъбата? — попита Грен, чийто поглед случайно попадна на кратуната.

— Остави я! — отвърна Ятмур.

— Ще я вземем с нас — обади се содалът. — Моите жени ще я носят.

А жените вече вдигаха своя содал от камъка, за да го качат на гърба на носача, и от напрежение и усилие татуировките им се сливаха с бръчките по телата им. Разговаряха помежду си само с леко ръмжене, макар едната да бе в състояние да произнася едносрични думи, но на език, който Грен не бе чувал. Младият мъж гледаше с нямо удивление сложната процедура по подготовката на странното създание за път.

— От колко време те разнася този нещастник? — поинтересува се той.

— Такава е съдбата на неговата раса и всички се гордеят, че носят на гръб ловците убийци. От малки ги обучават. Не познават, а и не искат да познаят друг начин на живот.

Поеха надолу по склона, като най-отпред вървяха мълчаливите жени. Ятмур обърна поглед назад и видя тъжните тумбачести мъже, които тъжно ги следяха с очи. Тя вдигна ръка и им направи знак да ги последват. Те бавно се изправиха и нерешително пристъпиха напред, плътно притиснати един до друг.

— Хайде де! — подкани ги тя. — Елате с нас, ще се погрижим и за вас.

— Толкова неприятности ни създадоха. — Грен се наведе, вдигна шепа камъни и ги запрати към рибарите.

Улучи единия от дебеланковците по рамото и той, последван от спътниците си, се затича с писък към пещерата.

— Много си жесток, Грен. Не бива да ги оставяме в лапите на онези бодливи кожи.

— Казах ти, че ми дойде до гуша от тях. Много по-добре ще бъдем без тях — и той я потупа по рамото.

Но Ятмур не беше убедена.

Спускаха се по Големия склон. Виковете на рибарите ги следваха още известно време. Никога вече нямаше да ги чуят.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ПЕТА

Спускаха се надолу по неравния Голям склон, докато сенките на долината не ги погълнаха. Известно време крачеха в тъмнина до глезените, но тя постепенно се издигаше нагоре и накрая, когато слънцето се скри зад билата на хълмовете, напълно ги обгърна.

Морето от мрак, в което сега се движеха, биваше прорязвано от време на време от отраженията на облаците и от честите светкавици.

Потоците от склона се събираха в едно корито и оттам нататък пътят им стана доста труден. Водата бе изровила пръстта и те се стараеха да вървят един след друг по десния скалист бряг на новия, далеч по-широк поток. Внимаваха за всяка стъпка и това ги бавеше. Налагаше се да заобикалят едри, току-що разместени от земетресението, камъни. Освен шумът от стъпките им, наоколо се чуваха единствено ромонът на водата и ритмичното пъшкане на носача.

Не мина много и до ушите им долетя буботене, което им подсказа, че приближават водопад. След дълго виране забелязаха слаба светлина, която им се стори, че идва от върха на далечна скала. Групата се събра.

— Какво може да е това? — обади се Грен. — Дали не е някакво създание, което обитава в дъното на пещера?

Никой не отговори.

Содал Йе измърмори нещо на едната от жените. Безмълвното създание започна постепенно да изчезва.

Ятмур стисна приятеля си за ръката. Той ставаше свидетел на явлението за първи път. А от околните сенки то изглеждаше още по-необикновено и злоещо, тъй като през тялото ѝ вече прозираха неравните склонове зад нея. Татуировките ѝ увиснаха за известно време във въздуха. Грен се вираше изумен. Жената вече не се виждаше, но присъствието ѝ бе почти осезаемо.

Стояха неподвижни до завръщането ѝ.

Жената безмълвно направи няколко жеста, които спътничката ѝ преведе на содала. Той плесна с опашката си носача през глезените, за

да го накара да потегли.

— Безопасно е — произнесе той тържествено. — Неколцина бодливи кожи вероятно пазят моста, но ще ги отстраним.

— Откъде знаеш? — поинтересува се Грен.

— Ще трябва да вдигнем повече шум — рече Содал Йе, без да обръща внимание на въпроса. И в потвърждение на решението си нададе силен вой, при който Ятмур и Грен подскочиха, а бебето зарева с цяло гърло.

Поеха напред към примигващата светлина. Когато приближиха, видяха ясно, че им предстои да се спуснат по стръмен склон. Светкавиците осветиха пет-шест зурлести създания, които се кривяха и подскачаха в долината. Едното държеше примитивна факла. От време на време извъръщаха глави и крещяха.

— Защо си сигурен, че ще се отдръпнат? — не мирясваше Грен.

— Много говориш. Трябва да сме много внимателни.

Озоваха се пред подобие на мост: голяма скала бе паднала в потока, а водата си бе изровила път под нея и оттам се спускаше като водопад. В сумрака преминаването им се стори още по-опасно и пътниците плахо стъпиха върху камъка. Едва поеха по него, и някакви дребни същества заизлизаха изпод неустойчивата повърхност.

Въздухът се изпълни с летящи черни фигурки.

Обезумял от изненада, Грен размаха ножа и промуши няколко. Останалите изплашени се вдигнаха, а после отново връхлетяха над главите на хората.

— Това са прилепи — обади се Содал Йе. — Не им обръщай внимание. Вие от човешкия род сте доста мудни.

Небето над главите им се раздираше от светкавици и блясъкът им огряваше околния пейзаж. В ямите в краката им, а и по-надолу, над моста, а оттам и към водата проблясваха нишките на такава гъста мрежа от паяжини, каквато Грен и Ятмур никога не бяха виждали. Приличаше на гъста брада, която сякаш растеше във водата.

Ятмур не се съдържа и сподели удивлението си с останалите.

— Няма как да проумеете фактите, които виждате наоколо. Нима е възможно да не сте в състояние да проумеете, че разумът винаги е водил началото си от водните басейни. Ние, содалите, сме единствените пазители на мъдростта.

— Но не мисля, че сте насочили усилията си към възпитаване на скромност — обади се Грен, докато подаваше ръка на Ятмур от другата страна.

— Прилепите и паяците от край време са обитатели на тъмните и влажни места — продължи содалът. — И когато растителният свят завладял света, те възприели нов начин на живот. Постепенно се оттеглили в мрака, напускайки неумолимото състезание. Прилепите били напълно готови за това. Едва тук двата вида се съюзили.

Човекът риба продължи спокойно и равно да раздава своето познание, докато носачът му, подпомаган от двете жени, пъхтеше под тежестта му нагоре по разровения бряг към твърдата почва. Каdifеният глас на мъдреца отекваше гладко и равно като самата нощ.

— Паяците се нуждаят от топлина, за да излюпят яйцата си, или най-малкото по-голяма от тази, която им се предоставя тук. Снасят ги, затварят ги в торби и прилепите послушно ги отнасят на върха на Големия склон или на някой от другите върхове, до които стигат слънчевите лъчи. Щом малките се излюпят, прилепите ги връщат обратно. Само че нищо на този свят не става даром. Когато пораснат, паяците изплитат своите мрежи — половината от тях са обикновени, но другата половина са приспособени за вода. С тях се лови риба и други дребни водни обитатели, които паяците изваждат, за да нахранят прилепите. Много други такива необикновени неща стават тук, за които вие, сухоземните, изобщо не подозирате.

Движеха се по полегат склон, който водеше до някаква просторна долина, и тъй като се бяха измъкнали от сянката на високите възвишения, имаха много по-добра видимост. Сред тъмните сенки напред различава яркочервен конус, твърде висок и поради това окъпан от случайни слънчеви лъчи. От време на време го обгръщаше минаващ облак и формите долу непрестанно играеха именяха очертанията си. Случваше се облак да закрие самото слънце, тогава пътниците се движеха почти в пълен мрак.

Някъде вляво ту се явяваше, ту изчезваше друга светлина. Бяха я зърнали от равнината, а след това бодливите муцуни бяха тръгнали с тях. Грен реши да постави предишния си въпрос.

— Как изчезва онази твоя жена?

— Още много път ни чака до басейна — заяви содалът. — Вероятно ще имам удоволствието да отговоря на всичките ти въпроси,

след като очевидно се интересуваш от много повече неща в сравнение със себеподобните си. Историята на земите, през които минаваме, никога няма да може да се събере, тъй като населявалите ги отдавна хора са изчезнали, без да оставят каквито и да било свидетелства, освен собствените си кокали. Затова пък съществуват легендите. Поколения наред представителите на моята раса са били големи пътешественици. Ето защо сме събрали всичките легенди. Земите на Вечния сумрак, въпреки привидната си пустота, са дали подслон на множество същества. Те всички са изминали един и същ път. От земите на вечна растителност, над които непрестанно грее слънце, са се придвижили към земите на Вечната нощ, било поради изтощаване на вида, или следвайки пътя си към Вечната нощ, което в крайна сметка е едно и също. Всяка нова вълна създания остават тук не повече от няколко поколения. Тези, които идват след тях, ги изтласкват все по-далеч от слънцето. Щом една раса се установи тук и се приспособи, започваме да я наричаме Раса на глутниците. Живеят и ловуват на групи и глутници — както бодливите кожи например, когато се окажат в опасност, но обикновено са много по-организирани от тях. И хората от глутниците като бодливите кожи имат остри зъби, живородни са, но се движат на четири крака.

Те са бозайници, но не са хора. Подобни разлики са ми неясни. Различията не са в моята област. Някога сред твоите прадеди хората от глутниците се наричали вълци.

След Хората от глутниците пристигнали друг вид по-издръжливи хора. Водели със себе си четирикраки създания, с които се хранили, а с кожата им се обличали, дори се съешавали с тях.

— Нима е възможно? — попита Грен.

— Само повтарям старите легенди. Дали е възможно, не ме интересува. Тези хора се наричали шипърди. Изтласкали глутничарите и на свой ред били изместени от територията им от други — холъри. Според легендата те се появили в резултат от съешаването между шипърдите и техните животни. Все още може да се срещнат холъри, но повечето били избити от следващите — хивъри. Те пък били номади. Срещал съм неколцина, но те са истински животни. После пристигнали други представители на човешкия род — араблите, които имали дарба да отглеждат някои растения, но не ги бивало за нищо друго. Следващите нашественици, бодливите кожи или Бамбуните, ако

искаме да сме точни, бързо ликвидирали араблите. Бодливите кожи живеят из тези земи вече векове. Според легендата те придобили от араблите знанието за приготвяне на храна, умението да изработват и да използват шейните — от хивърите, дарбата да говорят — от шипърдите, сръчността да палят огън — от глутничарите. Колко е вярно всичко, това не зная. Но факт е, че бодливите кожи владеят земята.

Капризни и своенравни, понякога те ми се подчиняват, но не винаги. За щастие боят се от силата на моята раса. Няма да се учудя, ако вие, хората от дърветата и сандвичари, както чух да ви наричат дебелациите, сте предвестници на следващата вълна завоеватели тук. Ясно е, че няма откъде да го знаете сега...

Голяма част от този дълъг монолог не достигна до Грен и Ятмур, защото те трябваше да внимават къде стъпват.

— А от кои са твоите роби? — попита Грен и посочи носача и двете жени.

— Мислех, че ще се досетиш, че са от араблите. Щяха да загинат, ако не бяхме ние. Както виждаш, араблите променят навичките си, може би някой ден и това ще ти обясня. Щяха да се превърнат в екземпляри от растителния свят, но загинаха още преди това поради липсата на деца. Преди много време те загубили способността си да говорят. Това е всъщност сериозно предимство, тъй като са успели да оцелеят само защото нямат достъп до нищо, което е отвъд вегетативното равнище. Нека подобна промяна не те учудва в свят като този. Заедно с нея върви и една още по-необикновена трансформация. Араблите загубили представата за времето. Та нали няма вече белези, които да отделят деня или времето на годината? И араблите напълно го забравили. За тях съществува единствено продължителността на човешкия живот. Не разбират нищо друго, свързано с време, освен пребиваването. Развили са способността да живеят, където искат, във времето и пространството.

— Да не искаш да кажеш, че могат да се движат напред-назад във времето? — попита изумена Ятмур, след като успя да преодолее стъписването си.

— Не съм казал такова нещо, а и араблите не му викат така. Мозъците им са различни от вашите, дори не са като моя, но когато стигнахме до моста, пазен от бодливите кожи с факела, изпратих една

от жените напред във времето, да провери дали ще минем безпрепятствено. Върна се и каза, че всичко ще мине гладко, както и стана. Естествено, това действа само когато приближава опасност. По принцип способността се е зародила като самозащита. Когато Ятмур ни донесе храна за първи път, изпратих жената да провери дали тя не е отровна. Тя се върна от времето и каза, че сме още живи, ето защо не я отказахме. По същия начин постъпих, когато ви видях с бодливите кожи и онези, на които викахте тумбаците. Жената се върна и докладва, че няма да ни нападнете. Както виждате, дори от нещастници като араблите има полза.

Напредваха бавно и мъчително в зеленикавия мрак, водени от стремежа час по-скоро да стигнат светлината над главите. Зърваха от време на време светлините отляво. Бодливите кожи очевидно не се отказваха да ги следват, още повече, че към тях се бяха присъединили и други техни събрата с факли.

Докато содалът разказваше историята на араблите, Грен наблюдаваше с нарастващо любопитство двете жени.

Телата им не бяха покрити с никакви дрехи и той забеляза колко слабо са развити половите им белези. Косите им бяха съвсем редки и окосмяването около половите им органи — оскъдно. Трудно можеше да се определят годините им, но така или иначе те не изглеждаха възрастни; нямаха гърди, бяха с тесен ханш.

Упорито се движеха напред, без особено въодушевление, ентузиазъм, но и без да се бавят. Не поглеждаха назад. Едната носеше върху главата си кратуната с гъбата.

Грен поиска да разбере как е устроено съзнанието на тези жени, какъв е животът им.

— Щастливи ли са араблите? — попита той Содал Йе.

Онзи се изсмя гръмко.

— През ум не ми е минавало да ги попитам такова нещо.

— Ами попитай ги.

— Всички вие направо сте прокълнати с това ваше любопитство — нетърпеливо плясна с опашка содалът. — Отвратителен навик, който доникъде няма да ви доведе. Нямам намерение да задоволявам любопитството ти. А и за прехвърлянето във времето не им е нужна никаква интелигентност, изключително важно е да са свършено неграмотни, за да не могат да правят никаква разлика между минало и

настояще. Араблите нямат способност да говорят. Сдобият ли се с реч, край на прехвърлянето във времето: щом искат да се движат във времето, не бива да говорят. Тъкмо затова са ми нужни две жени, и то именно жени. Обикновено те са по-глупави от мъжете. Едната знае няколко слова, за да мога да ѝ давам наставления, а тя ги предава с жестове на своята спътничка, която при приближаваща опасност знае как да премине напред във времето. Доста неудобна система, но ми спестява много тревоги при пътуване.

— А онзи нещастник, който те носи на гръб? — попита Ятмур.

Содал потрепна, изпълнен с презрение.

— Мързеливо животно — нищо друго! Служи ми от времето, когато беше съвсем млад, но вече е напълно изтощен. Хайде, лениво добиче! Тръгвай, иначе никога няма да стигнем у дома.

Содалът разказа още много други неща. Някои от тях подразниха силно Ятмур и Грен, но те предпочетоха да си замълчат, на други изобщо не обърнаха внимание. Едва ли имаше миг, в който содалът да замълчи, така че гласът му се оказва неизменно присъствие в раздирания от гръмотевици мрак.

Продължиха напред, независимо от дъжда, който превърна почвата в дълбока кал. Облаците се носеха в зарево от зелена светлина. Въпреки неудобствата на пътуването усетиха, че въздухът наоколо започва да се затопля. Дъждът продължаваше да се лее над главите им и тъй като не зърнаха никъде подслон, те продължиха упорито да крачат. Сякаш се движеха в съд с гъста супа.

Тъкмо когато бурята утихна, пред тях се изправи стръмен склон. Ятмур настоя да спрат, за да се погрижи за бебето. Содалът, за когото дъждът бе голямо удоволствие, се съгласи твърде неохотно. Едва откриха малък заслон и се опитаха да запалят огън от влажни треви. Ятмур даде на Ларен да суче. Пътниците също хапнаха.

— Наближихме Благодатния басейн — заяви Содал Йе. — От върха на онова било би трябвало да го видим — прекрасна солена вода, прорязана от един-единствен слънчев сноп. Чудесно ще бъде да се потопя отново в морето. Голям късмет за вас, сухоземните, е, че сме толкова благородна раса, иначе никога нямаше да напуснем прекрасното си обиталище. Пророчеството е наш товар, разбира се, но ние го приемаме...

Изведнъж содалът викна на жените да донесат още трева и корени за огъня. Те бяха го настанили на самия бряг. Нещастният носач бе останал долу в ниското, с неизменно вдигнати нагоре ръце. Сякаш се надяваше димът да му донесе малко топлина.

Грен забеляза, че вниманието на содала е насочено другаде, и незабележимо се приближи до нещастника.

— Разбираш ли какво ти говоря? — стисна го той за раменете. — Разбираш ли езика ми, приятелю?

Човекът не помръдна. Главата му висеше отпусната на гърдите, сякаш бе с пречупен врат, и само от време на време се полюшваше. При следващата светкавица Грен забеляза някакви белези около гръбначния му стълб. Неочаквано за самия себе си Грен проумя, че човекът е бил нарочно осакатен, за да не може да вдига главата си.

Отпуснал се на колене, Грен се взря нагоре в лицето му. Видя изкривена уста и едно голямо око, блестящо като въглен.

— Мога ли да имам доверие на този рибок? — попита той настойчиво.

Устата се изкриви още малко и отрони няколко трудно разбираеми, сякаш лепкави слова.

— Не добро... аз лошо... пада, умира... аз, край... още едно качване... ъе много лошо... ъе ще кара теб носи... ти силен гръб... ти носи ъе... ъе знае, аз умира...

Нещо капна върху ръката на Грен — сълза или слюнка, младежът така и не разбра.

— Благодаря ти, приятелю, ще видим тая работа — и Грен се отправи към мястото, където Ятмур подсушаваше Ларен. — С цялото си същество усещах, че не може да се има доверие на тази бърлива риба. Иска да ме използва за носач, когато нещастникът умре — така поне ми каза, а той сигурно знае с кого си има работа.

Преди Ятмур да успее да отговори, содалът изрева.

— Нещо приближава! Жени, бързо ме качете върху носача! Ятмур, загаси огъня! Грен, ела при мен и погледни.

Грен се покатери на брега и се загледа в указаната посока, докато жените измъкнаха своя господар и го качиха върху гърба на носача. Въпреки пъхтенето им Грен долови звуците, които вероятно и содалът бе чул: далечен вой и гневен писък. Младежът пребледня.

Съзря около десетина скупчени светлини в равнината, но зловещите звуци идваха от друга страна. Движещите се фигури привлякоха погледа му. Опита се да ги разгледа по-добре, но не успя.

— Виждам ги! — обади се най-сетне той. — Те сякаш светят.

— Значи са холъри. Това е сигурно — човеците животни, за които ви разказах. Насам ли идват?

— Така изглежда. Какво можем да направим?

— Слезте долу с Ятмур и пазете тишина. Холърите са като бодливите кожи, разстроят ли се, могат да станат много досадни. Ще изпратя моята жена във времето, за да разберем какво ще стане.

Повториха цялата пантомима, придружена от грухтящи звуци при изчезването и появяването на жената.

— Жената ни е видяла да се катерим по склона пред нас, очевидно няма да пострадаме. Чакайте тихо и мирно, докато холърите си отидат, после ще продължим. Ятмур да внимава да не се разписка бебето.

Придобили кураж от онова, което им каза содалът, те се облегнаха на крайбрежния склон.

Не след дълго холърите минаха покрай тях в редица на не повече от хвърлей разстояние. Виковете им, които очевидно се очакваше да сплашат обитателите на мрачните земи, ту стихваха, ту се засилваха. Трудно бе да се определи дали подскачат, или куцукат. Движеха се толкова бързо, че им се сториха като призрци в блънувания на душевноболен.

Макар да бяха обгърнати в белезникава светлина, фигурите им трудно можеха да бъдат ясно различени. Дали това бяха хора наистина? Стана поне ясно колко са високи и слаби малко преди да се спуснат към равнината. Воят им още дълго се носи зад тях.

Грен усети, че трепери и се е вкопчил в Ятмур с бебето.

— Какви бяха тези? — едва промълви тя.

— Нали ти казах, жено, холъри — рече содалът. — Оная човешка раса, принудена да се засели в районите на Вечната нощ. Тия сигурно са били на лов и сега се прибират. Време е и за нас. Колкото по-скоро се махнем от тези планини, толкова по-добре.

Потеглиха отново, но сега Ятмур и Грен съвсем не бяха така безгрижни.

Грен единствен имаше навика да поглежда назад и той пръв забеляза, че светлините, които ги следваха толкова дълго, вече са скъсили разстоянието. От време на време над стихналата равнина до него достигаше странен лай.

— Бодливите кожи стягат примката — рече той на содала. — Следват ни по целия път и ако не сме внимателни, ще ни спипат тъкмо на този склон.

— Не е типично за тях да следват някого толкова дълго. Почти винаги, едва замислили нещо, те тутакси го забравят. Вероятно нещо напред ги привлича — може би богат улов. Така или иначе те са твърде смели в мрака. Не бива да рискуваме да ни нападнат. Хайде, побързайте! Хъп, арабли, хъп, хо!

Факлите обаче ги настигаха. По дългия планински склон светлината огряваше факлоносците. Групата преследвачи беше внушителна.

Опасностите сякаш се трупаха около нашите пътешественици. Ятмур забеляза нова група от дясната им страна, насочила се недвусмислено към тях. Слаб лай, придружен от подвиквания, се носеше над пустата земя. Повече от ясно бе, че са заобиколени от огромна група.

Едва ли не прилепнали о склона, членовете на малката група подтичваха нагоре.

— Ще бъдем в безопасност на върха. Хъп хо! — провикна се содалът. — Оттам до Благодатния басейн е съвсем близо. Хайде, лениво животно, побързай!

Без каквото и да било предупреждение носачът се строполи на земята и повелителят му цопна в калта. Миг-два той лежа по гръб. Сетне удари силно с опашка и започна да ругае нещастника.

Татуираните жени спряха, тази, която носеше кратуната с гъбата, я постави на земята, но нито една не се приближи да помогне на припадналия човек. Единствен Грен се спусна към мършавата фигура. Обърна я по гръб колкото се може по-внимателно. Носачът не издаваше звук. Окоето му бе затворено.

Грен се обърна към Содал Йе:

— Защо си се развикал? Нима той не те мъкна на гръб до последния си дъх? Изстиска всичко от него и пак не си доволен! Мъртъв е! Най-сетне свободен! Никога вече няма да те носи!

— Тогава ще ме носиш ти! — заяви содалът без никакво колебание. — Не тръгнем ли веднага, ще ни разкъсат! Чуваш ги, нали? Приближават. Така че не бъди глупав! Ако знаеш какво е добро за теб, накарай жените да ме поставят на гърба ти.

— А, не! Ти ще си останеш тук. Ще се движим много по-бързо без теб. Ти беше дотук.

— Неееее! — проехтя викът на содала. — Ти не знаеш какво представлява билото на тази планина. Към Благодатния океан има таен път, който само аз мога да намеря. Без мен ще те заловят, това е сигурно. Бодливите кожи ще те спипат!

— Грен, толкова ме е страх за Ларен — обади се Ятмур. — Нека го вземем и да не губим време в разпавии.

Младежът се взря в лицето на Ятмур, бледо и неясно на фона на слабите слънчеви лъчи. Той сви юмруци.

— Искаш да ме видиш в ролята на онзи нещастник, така ли?

— Да, искам! Стига да не ни разкъсат! Става дума само за прехвърлянето на планината, нали? Толкова време носи гъбата, без да се оплачеш.

Примирен, Грен се отправи към татуираните жени.

— Така е по-добре — обади се содалът, намествайки се върху плещите на Грен. — Само че дръж главата си наведена, защото така не ми е удобно. А, така! Ще се научиш. Напред, хъп, хо!

Грен се закатери нагоре с наведена глава и превит гръб. До него крачеше Ятмур, а пред тях татуираните жени стъпваха чевръсто. Възбудените викове на бодливите кожи все повече приближаваха. Минаха по протежение на някакъв поток, в чиито ледени води нагазваха от време на време до глезените. Подпираха се по ронливите му брегове и така си помагаха, докато най-сетне стигнат до по-твърда почва.

Ятмур първа забеляза слънчевите лъчи над хребета. Тя се огледа и пейзажът наоколо ѝ се стори много по-приятен и обнадеждаващ. Идващите по петите им бодливи кожи се бяха скрили зад големи каменни блокове.

Сега вече небето бе прорязано от светлини. Над главите им прелетя кръстосвач, поел към потъналата във вечна нощ част на Земята

или може би към космоса. За нашите пътници това бе знак за надежда.

Очакваше ги доста дълъг път, но най-сетне виждаха слънцето, а и след продължително изкачване се озоваха задъхани на билото на висока назъбена скала, която се спущаше стръмно надолу от другата страна.

Сгушено сред стотици пресичащи се завеси от сенки, в ниското се виждаше морето — просторно и ведро. Слънчевият диск хвърляше сиянието си над синята вода, точно както Содал Йе бе предсказал. По повърхността личаха следи от движението на морските обитатели. По тясната плажна ивица се виждаха малки примитивни колиби, подобни на мъниста, между които се движеха дребни фигурки.

Самият Содал не гледаше надолу.

Очите му се рееха към слънцето и тясната ивица осветен от лъчите му свят, който се открояваше между зъберите. Блясъкът бе почти непоносим. Нямаше нужда от никакви доказателства, за да определи, че светлината и горещината там се бяха увеличили чувствително.

— Както предсказах — провикна се най-накрая той, — всичко се стопява. Скоро ще настъпи Големият ден и всички създания ще станат част от вечнозелената вселена. Някой път трябва да ви разкажа и за това.

Светкавиците, които прорязваха небосклона над земите на Вечния сумрак, се сливаха с по-светлите отрязъци на небето. Един особено живописен светлинен лъч се врязваше сред огромната зеленина на гората. Тя се издигаше високо нагоре и странно образувание, наподобяващо вдигнат пръст, се протягаше високо и се губеше в атмосферата.

— Най-сетне видях знака на знаците! — обади се содалът. — Сега вече със сигурност мога да кажа, че краят на Земята е съвсем близо.

— И какъв е той според теб? — попита Грен, извил глава встрани изпод своя товар.

— Спори, прах, надежди, растителност, всичко онова, което векове наред е било важно за Земята, сега се смесва и лети нагоре, и дири нови територии. Земята под този стълб би трябвало да е изпечена като тухла!

Грен, който почти нищо не разбираше от онова, което содалът се опитваше да му внуши, си спомни острова с високата скала, на който известно време бяха престояли, и за преживяното в пещерата с множеството очи. Искаше му се да попита гъбата за това.

— Бодливите кожи приближават. Чувате ли виковете им?

Обръщайки се назад в посоката, от която идваха, Ятмур бе забелязала дребните фигурки с димящи факли, които бавно, но упорито, кога на два, кога на четири крака, лазеха нагоре.

— Къде отиваме? — попита тя. — Те ще ни настигнат много скоро, ако не престанеш да дърдориш, Содал.

Сепнат, Содал Йе я погледна.

— Ще трябва още малко да се изкачим. Горе между скалите има таен път. По него ще се спуснем до самия бряг на Благодатния басейн. Не се тревожи, има време.

Недочакал да довърши думите си, Грен понесе своя товар към хребета.

Ятмур прехвърли бебето през рамо и се затича напред. Най-неочаквано тя спря.

— Содал — обади се тя. — Виж! Зад хребета лежи кръстосвач. Пътят ни нататък е преграден.

Хребетът, издигащ се на самата скала, приличаше на комин, кацнал на стръмен покрив. Зад него се виждаше дългото масивно туловище на кръстосвач. Единствено това, че пред тях бе сенчестата страна на склона и създаването се сливаше с релефа, им бе попречило да го зърнат по-рано.

Содал Йе извика отчаяно.

— Но как ще минем под това гигантско създание? — И в яда си плясна с опашка, която силно шибна Грен през краката.

Младежът се олюля и политна към жената с кратуната. И двамата се проснаха върху тревата, докато содалът отскочи напред и падна недалеч от тях.

Жената нададе вик от болка и гняв. Покри лицето си с ръка, а от носа ѝ се стече струйка кръв. Содалът започна да я нахква, но тя не му обърна внимание. Ятмур помогна на Грен да се изправи, а в това време великият пророк ругаеше:

— Казах на това проклето същество да изпрати другата във времето, за да разбере какво ни очаква. Сритайте я и я накарайте да

внимава. А сега ме качете на гърба на Грен и ти внимавай малко повече.

Той се развика по жената отново.

Тя безмълвно се изправи. Лицето ѝ приличаше на изстискан плод. Взе кратуната, в която по целия път бе носила гъбата, и без много да му мисли, цапна с нея своя повелител по главата. От удара той загуби съзнание. Кратуната се разцепи и гъбата се плъзна навън, като покри лицето на содала.

Грен и Ятмур размениха тревожни, въпросителни погледи. Жената, която умееше да се пренася във времето, зяпна. Спътничката ѝ се отпусна на земята и се разрида. Мигът на нейния бунт бе отлетял така внезапно, както и бе дошъл.

— Какво ще правим сега? — попита Грен.

— Нека се опитаме да открием тайния вход, за който говореше содалът. Това е най-важното сега — рече Ятмур.

Грен я погали по ръката, за да я успокои.

— Ако кръстосвачът е жив, може да запалим огън под него и да го принудим да отлети — рече ѝ той.

Оставиха двете жени да седят край своя содал и се отправиха към кръстосвача.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ШЕСТА

До този ден слънчевата радиация вече чувствително бе нараснала. Съвсем не бе далеч времето, когато Слънцето щеше да се превърне в нова, в резултат на което растителността бе в буен разцвет, завладяла и покорила всички останали форми на живот. Някои напълно бе задушила, а други бе изтикала в зоната на сумрака. Кръстосвачите, гигантските паякоподобни чудовища от растителен произход, някои от които достигаха размер от близо цяла миля, бяха върхът на могъществото в царството на растенията.

Силната радиация им бе жизнено необходима. Първи растителни астронавти в света парник, те пътуваха между Земята и Луната още дълго време след като човекът бе прекратил шумното си присъствие и се бе оттеглил между клоните на дърветата.

Грен и Ятмур вървяха под грамадното сиво-зелено туловище. Младата жена притискаше Ларен до гърдите си. Бебето бе ококорило любопитно очи. Предчувствайки някаква опасност, Грен спря.

Вдигна очи. От височината над тях го гледаше тъмно лице. След като преодоля първата си изненада, той осъзна, че всъщност виждаше повече лица. Сред влакната, покриващи туловището на кръстосвача, се бяха скрили няколко човешки същества.

Грен инстинктивно извади ножа си.

Щом разбраха, че са ги забелязали, непознатите се спуснаха от скривалището си. Бяха близо десетима.

— Дръпни се назад! — заповяда младежът на Ятмур.

— Ами бодливите кожи...

Изненадата наистина бе голяма. С разперени като пелерини криле, нападателите препречиха пътя на двамата бегълци и скоро ги заобиколиха. Всички бяха въоръжени — с нож или меч.

— Не мърдайте, за да не ви намушкам до един — развика се Грен и с един скок застана пред Ятмур с бебето.

— Грен! Ти си Грен от групата на Лили-йо!

Всички замръзнаха по местата си. Един от новодошлите се отдели от групата и излезе напред. Той бе същият, който се бе обадил

току-що. Оказа се, че е жена.

Тя разтвори ръце.

Младежът бе виждал това тъмно лице!

— Велики сенки! Лили-йо! Лили-йо! Ти ли си?

— Аз съм, разбира се.

От групата се отделиха и други двама, по чиито страни се стичаха сълзи на радост. Позна и тях. Отдавна забравени, но въпреки всичко познати лица. Харис — мъжът, и Флор. Те стискаха ръцете му. Макар променени, той ги позна. Гледаше не крилете, а очите им.

— Станал си мъж, Грен — рече Харис. — И ние не сме същите. Хората с нас са приятели. Пристигаме от истинския свят и прелетяхме през космоса в търбуха на този кръстосвач. По пътя гигантът се разболя и се разби тук в тази нещастна земя на сенки. По никакъв начин не можем да се доберем до топлата гора. От много време сме заклещени тук, непрестанно ни нападат най-невероятни създания.

— Сега ви предстои да се срещнете с едни от най-неприятните — на Грен му бе особено противно, че хора, които винаги бе харесвал, като Лили-йо и Харис, са се сдружили с летящите хора. — Нашите врагове са по петите ни. По-късно ще говорим, приятели. Имам да ви разказвам доста по-странни неща — голяма глутница бодливи кожи идват след нас.

— Бодливи кожи ли каза? — попита Лили-йо. — Забелязахме ги от гърба на кръстосвача. Защо мислиш, че ще ни преследват? В тази нещастна земя на голям глад те сигурно ще се задоволят с кръстосвача.

За Грен подхвърлената мисъл бе напълно неочаквана, но същевременно тя му се стори съвсем реална. Само наличието на толкова огромно количество храна трябва да е привлякло техните орди. Обърна се да сподели новината с Ятмур, ала не я видя.

Мигновено извади ножа си и се огледа. Повика я по име. Спътниците на Лили-йо, които не го познаваха, веднага посегнаха към оръжието си, но той не им обърна никакво внимание.

Зърна я миг по-късно, отдръпнала се встрани и прегърнала здраво детето. Следеше го със смръщен поглед. Върнала се бе на мястото, където лежеше содалът. Татуираните жени стояха с празни погледи до нея. Харис го побутна към нея и той ядосано викна:

— Какво правиш? Донеси Ларен тук!

— Ела да си го вземеш, щом така си решил — отвърна тя. — Не изпитвам никакво желание да имам нещо общо с тези странни диваци. Ти си с мен. Защо се отвърна от нас? Кой са тези, та така мило разговаряш с тях?

— О, велики сенки, спасете ме от глупави жени! Как не разбираш...

Младежът млъкна.

Оказа се, че доста са закъснели с оттеглянето.

Внушителни и безмълвни, може би защото изкачването наистина е било тежко, първата редица бодливи кожи се показаха над билото. Зървайки групата, те спряха, но прииждащите зад тях ги изтикаха напред. Обгърнати с твърдите си пелерини, те бяха оголили зъби и видът им не беше ни най-малко дружелюбен. Неколцина бяха нахлупили смешните си шлемове.

— Някои обещаха да се погрижат за нашите тумбачести — промълви Ятмур. — Казаха им, че ще ги заведат у дома им.

— Как ги познаваш? Те толкова си приличат!

— Онзи старият с жълтите бакембарди и липсващия пръст например. Бих го познала сред много други.

— Какво ще правим? — обади се зад тях Лили-йо, която се бе приближила с някои свои спътници. — Дали няма да ни оставят на спокойствие, ако им позволим да се нахранят с кръстосвача?

Грен не отговори. Пристъпи напред и спря пред онзи с липсващия пръст.

— Нямаме лоши намерения към вас, бодливи кожи. Знаете, че не сме били враждебни и когато живеехме заедно на Големия склон. Водите ли тримата дебелици, които пътуваха с нас?

Без да продума, жълтокосият се обърна и размени някакви думи със спътниците си. Най-близкостоящите събраха глави и отговориха нещо на лаещия си език. Жълтокосият се обърна след няколко минути и стискаше в ръцете си един предмет.

— Ип, ип, яп! Да, мършави, дебелешкестите бяха с нас. Ето виж! Дръж това! — и той подхвърли предмета, който стискаше, към Грен.

Пакетът бе така добре увит, че младежът не можеше да види какво съдържа, и тутакси го улови.

Оказа се, че е отрязаната глава на един от техните тумбачести.

Без да се замисли, Грен хвърли главата, извади ножа и се спусна обезумял напред. За части от секундата оръжието му се оказа забито в корема на жълтокосия. Той политна с писък. Грен го сграбчи за сивата лапа с две ръце. Завъртя се на пета и с все сила го запрати отгатък ръба на скалата.

След като виковете на нещастника заглъхнаха, възцари се дълбока тишина, тишина на всеобща изненада.

„Съдбата ни се решава именно в тези няколко минути“, помисли си Грен. Беше така вбесен, че в момента нищо не го интересуваше. Долавяше присъствието на Ятмур, Лили-йо и останалите хора зад себе си, но не ги удостои дори с поглед.

Ятмур се наведе над окървавената топка в краката ѝ. Главата на нейния приятел вече бе поизсъхнала, но въпреки всичко бе страшна. Тя надникна в изцъклените очи и в тях прочете съдбата на тримата тумбачести мъже.

— А бяха толкова мили с Ларен! — въздъхна през сълзи младата жена.

Внезапно около нея се надигна силна глъчка.

Истински ураган от неудържим рев се разнесе така зловещо, че можеше да накара кръвта да замръзне в жилите. Бодливите кожи крещяха, изпълнени със страхопочитание, сетне се обърнаха и побегнаха към своите убежища в света на сенките.

Оглушал от крясъците, Грен се огледа. Лили-йо и спътниците ѝ се бяха отправили назад към умирация кръстосвач. Ятмур се опитваше да успокои бебето. Покрили главите си с ръце, жените от племето на араблите лежаха проснати на земята.

Най-неочаквано за всички се разнесе и воят на Содал Йе, който бе дошъл на себе си и крещеше гневно. От месестата му уста се отронваха ядни несвързани слова.

— Къде сте, празноглавци? Главите ви са пълни с жаби, щом не разбирате моите предсказания за зелените стълбове. Растежът е симетрия. Смъртта и гниенето са не само гниене, но и нова форма на растеж. Всичко това са различни проявления на един и същи процес, жабешки глави, и процесът на израждане, който ви запрати във вашия зелен кладенец... Губя се в лабиринти — Грен! Грен, като къртица дълбая земята на познанието... Грен, кошмарите! — Грен, призовавам

те от стомаха на този рибок. Чуваш ли ме? Аз съм... твоята приятелка гъбата!

— Гъбо!

Изумен, Грен се отпусна на колене. Той гледаше втрещен кафеникавата маса, която обгръщаше главата на содала подобно корона. Содалът отвори полека очи и се втренчи в младежа.

— Грен... Бях почти умряла... Ах, какви терзания на съвестта... Чуй ме, човече, аз, твоята гъба, ти говоря. Държа содала под контрол и използвам възможностите му, така както използвах някога твоите. Такова богатство има в главата му... и като го съчетая с онова, което зная... ето, виждам не само този малък ваш свят, а и цялата вечнозелена галактика...

— Гъбо, ти да не си полудяла? — скочи Грен. — Нима не разбираш в какво положение сме изпаднали. Всички ще бъдем избити, щом бодливите кожи съберат смелост и ни нападнат отново. Какво да правим? Ако наистина си тук и си с ума си, кажи ни какво да правим!

— С ума си съм, въпреки че да си единственото мъдро същество в свят на тъпоумници наистина е лудост... Е, добре, Грен, ще ти кажа. Помощ идва. Погледни нагоре!

От доста време пейзажът бе обвит в тайнствена светлина. Далеч, от недрата на джунглата, се издигаха зелените колонии, сега към тях се бе присъединила още една. Те сякаш обагряха ниските слоеве на атмосферата със сиянието си, ето защо Грен не се изненада ни най-малко, когато съзря облаци със зелени отсенки да прорязват небосклона.

От един от тези облаци именно се откъсна кръстосвач. Той се спускаше бавно и очевидно се бе насочил право към планинския хребет, на който стояха Грен и приятелите му.

— Тук ли идва, гъбо? — попита той гъбата.

Макар да нямаше желание да възвръща авторитета на тирана, който доскоро бе живял от собствената му кръв, Грен осъзнаваше, че зависещата сега от содала гъба можеше да им бъде от полза и да не им причини вреда.

— Слиза тук — отговори гъбата. — Скрийте се с Ятмур и бебето, за да не ви смаже, когато кацне. Вероятно идва насам, за да се опраши с умиращия кръстосвач. Щом се приземи, трябва да се качим на него.

Налага се да ме пренесеш, Грен, разбираш ли? И тогава ще ти кажа какво да правиш по-нататък.

Докато пълните уста на содала произнасяха тези слова, силен вятър накара да полегне тревата. Косматото тяло над главите им непрекъснато растеше, докато не закри напълно полезрението им. Кръстосвачът бавно се приземи на ръба на скалата, точно над умирация си събрат. Опря крака, прилични на бойни кули, обрасли целите с мъх. Подраска с тях, докато най-сетне намери опора, и напълно спря.

Грен, Ятмур и татуираните жени се бяха приближили до гиганта и сега го разглеждаха с огромно любопитство. Младежът пусна опашката на содала, за която го бе теглил по земята.

— Не можем да се качим там горе! — рече той. — Направо си обезумяла, гъбо. Прекалено голям е!

— Качвай се, човече, качвай се! — настояваше гъбата.

Грен стоеше нерешително, докато Лили-йо и останалите от групата ѝ приближиха. Те всички искаха да се махнат на всяка цена от това място.

— Както каза и твоят приятел рибата, този е нашият единствен изход — обади се Лили-йо. — Качвай се, Грен! Можеш да дойдеш с нас и ние ще се грижим за теб.

— Не се бой от кръстосвача — обади се Харис.

Само при мисълта обаче, че трябва да се озове отново върху нещо, което ще се вдигне във въздуха, момчето упорствуваше и не искаше да се качи. Той добре помнеше пътуването на гърба на птицата, която се разби в Ничията земя, пътешествието с лодката и дългокрачковците, които бяха завършили от зле по-зле. Само пътуването със содала, което той владееше изцяло, можеше да завърши по-добре.

Докато се колебаеше, гъбата отново се обади с гласа на содала, подканвайки останалите да се покатерят по косматите крака, обърна се дори към татуираните жени и настояваше да се качат, което те и сториха с помощта на групата на Лили-йо. Много скоро почти всички се оказаха върху гърба на гиганта и подканяха момчето да ги последва. Единствена Ятмур продължаваше да стои до него.

— Точно сега, когато се освободихме от тумбаците и гъбата, защо точно сега трябва да станем зависими от това чудовище? —

мърмореше той.

— Трябва да отидем и ние, Грен. То ще ни отведе в топлите гори, далеч от бодливите кожи, където ще живеем тримата с Ларен в мир. Знаеш, че не можем да останем тук.

Той изгледа жената, сетне и детето с големи очи в ръцете ѝ. Толкова неприятности трябваше да понесе заради него още от времето, когато Черното гърло пееше своята неустоима песен.

— Ще тръгнем с тях, ако настояваш, Ятмур. Дай да нося момчето. — Сетне в изблик на гняв вдигна глава и извика: — И престани да крещиш, гъбо! Идвам!

Но бе закъснял. Гъбата бе вече замлъкнала. Когато Грен и Ятмур най-сетне се покатериха задъхани върху живия хълм, завариха гъбата да наставлява Лили-йо и спътниците ѝ.

Содалът извърна очи към Грен.

— Както добре знаеш, а и не само ти, време е да се разполовя, за да се размножа. Ето защо реших да оставя едната си половина тук, на кръстосвача. Ще владее не само содала, но и това гигантско създание.

— Внимавай той да не те завладее — отвърна момчето и се отпусна тежко, защото кръстосвачът се размърда. Но гигантът бе почти лишен от чувствителност по време на полово узряване, така че не реагира дори когато Лили-йо и останалите забиха ножове в епидермиса му.

Щом отвориха достатъчно голяма дупка в гърба му, вдигнаха Содал Йе и го задържаха с главата надолу точно над нея. Грозната кафеникава маса започна бавно да се спуска надолу. Тя цопна наполовина в ямата на гърба на кръстосвача. Веднага след това хората, вслушвайки се в наставленията на гъбата, запълниха дупката с изровената плът. Грен не преставаше да се удивлява, като ги гледаше как се подчиняват и бързат да изпълнят нарежданията на доскорошната му повелителка. Той самият бе вече придобил имунитет срещу всякакви заповеди.

Ятмур седна и започна на кърми детето. Когато Грен се отпусна до нея, тя посочи към тъмната страна на планината. Виждаше се как тълпите бодливи кожи се отдалечават сред скалите. От време на време проблясваше и по някоя факла, която се открояваше сред мрака на тъжната гора подобно разцъфнал цвят.

— Няма намерение да нападат — обади се Ятмур. — Може би ще успеем да слезем и да открием тайния път към Благодатния океан.

— Твърде късно е — рече Грен. — Дръж се здраво! Летим. Пазиш ли Ларен?

Кръстосвачът се издигна. Прелетя бързо над високата скала и се устреми напред. Към пътниците му се носеше огромно водно пространство, което постепенно заемаше цялото им полезрение.

Плъзнаха се в някаква дълга сянка, сетне се потопиха в светлина и силуетът на кръстосвача им ясно се очерта върху водната повърхност. Набираха постепенно височина и слънчевата светлина ги обля. Насочиха се към увенчаното с перо слънце.

Ларен изплашено викна, сетне се сгуши в майка си и стисна очи, сякаш гледката бе прекалено страшна за него.

— Съберете се всички — провикна се гъбата. — Искам добре да чуете онова, което ще ви кажа през устата на тази риба. Всички трябва да ме чуете.

Вкопчвайки се във влакната на кръстосвача, пътниците се настаниха около содала, само Грен и Ятмур не помръднаха от местата си.

— Сега вече съм в две тела — обяви тържествено гъбата. — Държа под контрол кръстосвача. Ръководя неговата нервна система. Той се движи натам, накъдето му кажа. Не се плашете, защото нищо не ви заплашва. По-страшно от летенето е познанието, което извлякох от този странен екземпляр. Трябва да го чуете, защото то промени изцяло плановете ми.

Содалите произхождат от моретата. Докато останалите създания, притежаващи интелигентност, са били изолирани от растителния свят, содалите поддържали свободно контакти със себеподобните си. Ето как и до днес те спокойно обикалят планетата. Открили, че краят на света приближава. Не веднага и не след доста поколения, но той положително ще настъпи и онези зелени колони, които се издигат от джунглата към небето, са първият сериозен признак, че краят е започнал. В действително горещите райони, райони непознати за никой от нас, обитавани от огнените храсти и други използващи огъня растения, зелените колони са от известно време нещо обичайно. В мозъка на содала открих информация за тях. Видях да горят огньовете край някои брегове и морета да се изпаряват.

Гъбата замълча. Грен добре знаеше как става извличането на информация. Потръпна, усетил едновременно вълнението на гъбата от новите факти и отвращение от самата гъба. Под тях бавно плуваше крайбрежието на сумрака. Стори им се много по-осветено. В същото време дебелите бърни на содала отново се размърдаха и гласът му започна да реди мислите на гъбата.

— Тези содали не винаги разбират познанието, което притежават. Моят нов план е истинска красота... ще го чуете. Съществува страхотна сила, наречена „израждане“. Как да ви го обясня, та малките ви мозъчета да го разберат? Много, много отдавна далечните ви прадеди открили, че животът се заражда и се развива от малката колкото иглено ухо амеба, зад която обаче стоят аминокиселините и неорганичният свят на природата. Открили още, че неорганичният свят се развива от едно съвсем малко нещо, наречено атом. Човекът започнал да проумява тези пространни процеси на растеж. Содалите установили, че неотлъчна съставка на растежа е разлагането, че развитието върви не само по възходяща, но и по низходяща линия. И това е необходимо, за да бъде завършен цикълът. В началото, при зараждането на тази слънчева система, всички форми на живот се смесили и когато една форма загивала, давала живот на друга. Пристигнали на Земята от космоса като пращинки, като искри още в камбрийската ера. Сетне формите се развили и станали животни, растения, влачуги, насекоми — множество разновидности, част от които вече не съществуват. А защо не съществуват? Защото галактическите течения, които предопределят съдбата на едно слънце, разрушават това над Земята. Същите тези течения оказват влияние и над животинския свят. Те унищожават не само Слънцето, а и обитателите на Земята. И така природата се изражда. Отделните форми винаги били взаимосвързани и зависими — от загиването на едни зависел животът на други — сега те отново се превръщат в едно. Хора или растения са тумбачестите рибари? Животни или хора са бодливите кожи? А създанията на този приличащ на парник свят? Кръстосвачи, върби убийци в Ничията земя, дългокрачковците, които разпръскват семената си като растения, а мигрират като птици, как ще ги класифицирате? Аз самата се питам какво съм?

Гъбата замълча. Слушателите ѝ се спогледаха крадешком, смутени. Гласът на гъбата отново привлече вниманието им.

— Всички ние тук сме били откъснати по някакъв начин от основния процес на израждането. Живеем в свят, в който всяко поколение е все по-слабо дефинирано. Животът клони по-скоро към несъзнателните и безкрайно малките, към ембрионните петънца. Така ще се осъществят процесите на вселената. Галактическите течения ще отнесат спорите на живота в друга, нова система, точно така, както бяха докарани тук. Вие станяхте свидетели на процеса — зелените колони светлина, които извличат живота от джунглата. Процесът на израждането се ускорява.

Докато гъбата говореше, втората ѝ част в тялото на кръстосвача се настаняваше все по-удобно. В момента прелитаха над гъстата зеленина на джунглата, покриваща цялата осветена от Слънцето част на Земята.

Тук се виждаха и други кръстосвачи, които леко се движеха нагоре-надолу по нишките. С едва доловимо подрусване кръстосвачът гъба кацна сред клоните на дървото.

Грен веднага се изправи и помогна на Ятмур да стори същото.

— Няма по-мъдро съзнание от теб, гъбо — рече той. — Не изпитвам никаква мъка да се разделя с теб, защото сега ти очевидно чудесно ще се грижиш за себе си. Ти си единствената гъба, която проникна в смисъла на живота и на природата. Ние с Ятмур често ще си говорим за теб, когато се настаним в средните слоеве на джунглата. Ще дойдеш ли с нас, Лили-йо, или ще продължиш с този гигантски зеленчук?

Лили-йо, Харис и останалите също се бяха изправили и наблюдаваха младежа враждебно и подозрително, както преди години.

— Не вярвам да напуснеш този прекрасен ум, създаването, което ни покровителствува и което е твой приятел — обади се Лили-йо.

— Напротив — поклати глава Грен. — Нали вие оставате с нея. Сега вие на свой ред ще трябва да решите дали тази неясна сила е нещо добро, или зло. Аз взех своето решение. Ще отведе Ятмур, Ларен и жените арабли в гората, на която принадлежа.

Той щракна с пръсти и двете татуирани жени послушно се изправиха.

— Грен, продължаваш да си твърдоглав като преди — обади се раздражен Харис. — Ела с нас в Истинския свят. Мястото е много по-добро от джунглата. Чу от рибата гъба, че джунглата е обречена.

За своя голяма радост Грен откри, че може да предложи аргументи, нещо, което по-рано не бе в състояние да стори.

— Ако онова, което твърди гъбата, е вярно, то и вашият свят е обречен като този.

— Така е, човече — ядосано и буботещо прозвуча гласът на гъбата. — Но ти не си чул още моя план. В не твърде ясният мозък на този кръстосвач открих данни за други далечни светове, огрени от други слънца. Кръстосвачът може да бъде заставен да отлети до там. Лили-йо, останалите и аз ще се скрием във вътрешността му, ще се храним с неговата плът. Само ще следваме пътя на зелените стълбове, а те ще ни отвеждат в нови светове. Естествено, че трябва да дойдеш с нас.

— До гуша ми дойде да ме отвеждат някъде или да вода някого. Тръгвайте и на добър час! Изпълнете новия свят с хора и гъби!

— Знаеш, че Земята ще бъде обхваната от пламъци и ти ще загинеш тук, глупако!

— Както сама спомена, о мъдра гъбо, това ще стане след много, много поколения. Ларен и неговият син, а и синът на неговия син ще обитават зеления свят и няма да се опекаат в търбуха на някакъв зеленчук по време на дълго и пълно с неизвестности пътуване. Хайде, Ятмур. Хъп хей, вие двете — идвайте с мен!

Малката групичка потегли. Побутвайки двете жени пред себе си, Ятмур предаде Ларен на Грен, който настани бебето на рамото си. Харис пристъпи напред с изваден нож.

— С теб никога не може да се говори — рече мъжът. — Ти направо не знаеш какво правиш.

— Вероятно си прав. Но затова пък чудесно зная какво предприемате вие.

Младежът отмина острието на ножа с безразличие и се запуска по косматите крака. Най-сетне стигнаха първите клони на дървото. С огромно удоволствие Грен потопа поглед в зеленината под себе си.

— Хайде — подкани той своите спътници. — Това ще е нашият дом, където опасността ще е моя постелка, а всичко, което вече сме научили, ще ни пази! Дай ръка, Ятмур!

Уловили се здраво, те се спуснаха по първия попаднал им дебел клон. Нито той, нито тя вдигнаха очи към кръстосвача с неговите

пътници. Той се отдели и полетя към прорязания от зелени ивици небосклон, а оттам — към плътната синева на космоса.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.